

ANJELI A ARCHANJELI



Sväté Písmo

sviatky anjelov

a archanjelov

pobožnosti

O knihe Anjeli a Archanjeli	14
SVIATKY ANJELOV A ARCHANJELOV	16
Svätých Michala, Gabriela a Rafaela, Archanjelov (sviatok, 29. 9.)	19
Svätých anjelov strážcov (spomienka, 2. 10.)	20
Anjelské chóry	21
Zamyslenia	33
SVÄTÉ PÍSMO	36
Evanjelium podľa Matúša (Mt 1, 18 - 25), Narodenie Ježiša Krista	40
Evanjelium podľa Matúša (Mt 2, 13 - 15), Útek do Egypta	42
Evanjelium podľa Matúša (Mt 2, 19 - 23), Návrat z Egypta	43
Evanjelium podľa Matúša (Mt 4, 1 - 11), Pokúšanie na púšti	44
Evanjelium podľa Matúša (Mt 13, 24 - 30. 34 - 43), Podobienstvo o kúkoli a vysvetlenie	45
Evanjelium podľa Matúša (Mt 13, 47 - 50), Podobienstvo o rybárskej sieti	47
Evanjelium podľa Matúša (Mt 16, 24 - 28), Ako nasledovať Ježiša	48
Evanjelium podľa Matúša (Mt 18, 6 - 11), O pohoršení	49
Evanjelium podľa Matúša (Mt 22, 23 - 33), Spor o vzkriesení	50

Evanjelium podľa Matúša (Mt 24, 29 - 31), Druhý príchod Krista	51
Evanjelium podľa Matúša (Mt 24, 36 - 41), Výzva na bdelosť	52
Evanjelium podľa Matúša (Mt 25, 31 - 46), Posledný súd	53
Evanjelium podľa Matúša (Mt 26, 47 - 56), Zajatie ježiša	55
Evanjelium podľa Matúša (Mt 28, 1 - 8), Prázdny hrob; Zvest' anjela	56
Evanjelium podľa Marka (Mk 1, 1 - 13), Príprava Ježišovho účinkovania	58
Evanjelium podľa Marka (Mk 8, 34 - 38), Ako nasledovať Ježiša	60
Evanjelium podľa Marka (Mk 12, 18 - 27), Spor o vzkriesení	61
Evanjelium podľa Marka (Mk 13, 24 - 27), Druhý príchod Krista	62
Evanjelium podľa Marka (Mk 13, 28 - 32), Poučenie od figovníka	63
Evanjelium podľa Marka (Mk 16, 1 - 8), Prázdny hrob; zvest' anjela	64
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 1, 5 - 25), Zvestovanie narodenia Jána Krstiteľa	66
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 1, 26 - 38), Zvestovanie Panne Márii	68

Evanjelium podľa Lukáša (Lk 2, 1 - 14), Narodenie Ježiša Krista	70
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 2, 15 - 20), Návšteva pastierov	72
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 2, 21), Obriezka	73
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 4, 1 - 13), Pokúšanie na púšti	74
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 9, 23 - 27), Ako nasledovať Ježiša	76
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 12, 4 - 12), Odvaha pri vyznávaní Krista	77
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 15, 8 - 10), Podobenstvo o stratenej drachme	78
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 16, 19 - 31), podobenstvo o boháčovi a Lazárovi	79
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 20, 27 - 40), Spor o vzkriesení	81
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 22, 39 - 46), Ježiš na Olivovej hore	83
Evanjelium podľa Lukáša (Lk 24, 13 - 35), Ježiš sa zjavuje emauzským učeníkom	84
Evanjelium podľa Jána (Jn 1, 40 - 51), Svedectvo prvých učeníkov	87

Evanjelium podľa Jána (Jn 12, 20 - 36), Gréci chcú vidieť Ježiša; Syn človeka bude oslávený	89
Evanjelium podľa Jána (Jn 20, 11 - 18), Ježiš sa zjavuje Márii Magdaléne	91
Skutky apoštolov (Sk 5, 17 - 21), Uväznenie a zázračné vyslobodenie apoštolov	93
Skutky apoštolov (Sk 7, 1 - 53), Štefanova obranná reč	94
Skutky apoštolov (Sk 8, 26 - 40), Filip krstí etiópskeho eunucha	99
Skutky apoštolov (Sk 10, 1 - 23), Peter ide ku Kornéliovi do Cézarey	101
Skutky apoštolov (Sk 11, 1 - 18), Peter v Jeruzaleme vysvetľuje svoje konanie	103
Skutky apoštolov (Sk 12, 1 - 23), Petrovo uväznenie a zázračné vyslobodenie; smrť prenasledovateľa	105
Skutky apoštolov (Sk 27, 13 - 26), Búrka na mori	107
Prvý list Korinťanom (1 Kor 11, 2 - 16), Žena a muž pri bohoslužbách	110
Prvý list Korinťanom (1 Kor 13, 1 - 13), Hymnus na lásku	112
List Galaťanom (Gal 1, 6 - 10), Útok proti falšovaniu evanjelia	115
List Galaťanom (Gal 3, 19 - 29), Dočasná úloha zákona	116
Prvý List Solúnčanom (1 Sol 4, 13 - 18), Vedieť, ako to bude so živými a mŕtvymi	119

Druhý list Solúnčanom (2 Sol 1, 3 - 12), Viera Solúnčanov v prenasledovaní	121
Prvý list Timotejovi (1 Tim 3, 14 - 16), Tajomstvo nábožnosti	124
Prvý list Timotejovi (1 Tim 5, 17 - 25), Úprava o kňazoch	125
List Hebrejom (Hebr 1, 1 - 4), Prológ; Vznešenosť vteleného Božieho Syna	128
List Hebrejom (Hebr 1, 5 - 2, 18), Kristus je väčší ako anjeli	130
List Hebrejom (Hebr 12, 14 - 29), Slúžme Bohu s úctou a bážňou	134
List Hebrejom (Hebr 13, 1 - 6), Bratská láska a čistota	136
Prvý Petrov list (1 Pt 1, 3 - 12), Vzdávanie vd'aky za milosť spásy	138
Prvý Petrov list (1 Pt 3, 13 - 22), Príklad trpiaceho Krista	140
Druhý Petrov list (2 Pt 2, 4 - 22), Tri poučenia z minulosti	142
Júdov list (Júd 3 - 16), Varovanie pred bludármi	146
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 1, 1 - 3), Prológ	151
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 1, 9 - 20), Videnie Syna človeka	152
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 5, 1 - 14), Baránok a zapečatená kniha	154

Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 7, 1 - 8), cirkev ako Boží ľud	156
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 7, 9 - 17), Cirkev ako množstvo vyvolených	158
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 8, 1 - 5), Otvára sa siedma pečať	160
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 8, 6 - 12), Prvé štyri poľnice	161
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 9, 1 - 12), Piata poľnica	162
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 9, 13 - 21), Šiesta poľnica	164
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 10, 1 - 7), Anjel s otvorenou knihou	166
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 10, 8 - 11), Ján prehltne knižku	168
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 11, 15 - 19), Siedma poľnica	169
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 12, 7 - 12), Boj draka na nebi	170
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 14, 6 - 19), Anjeli ohlasujú hodinu súdu	171
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 15, 1 - 4), Pieseň Mojžiša a Baránka	173

Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 15, 5 - 8), Sedem anjelov s čašami Božieho hnevu	174
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 16, 1 - 21), Hrôzy siedmich čiaš	175
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 17, 1 - 18), Súd nad hroznou neviestkou	178
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 18, 1 - 24), Pád Babylonu	181
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 19, 17 - 21), Víťazstvo Kráľa nad šelmou a antikristom	184
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 20, 1 - 6), Tisícročné kráľovstvo	185
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 21, 9 - 27), Nový Jeruzalem	186
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 22, 6 - 11), Anjelovo svedectvo	188
Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa] (Zjv 22, 12 - 21), Ježišovo svedectvo; Epilóg	189
Kniha Genezis (Gn 16, 1 - 16), Narodenie Izmaelovo	194
Kniha Genezis (Gn 19, 1 - 22), Lotovo pohostinstvo a nerest' Sodomčanov, Lot odchádza zo Sodomy	196
Kniha Genezis (Gn 21, 9 - 21), Abrahám odvrhuje Agar	199
Kniha Genezis (Gn 22, 1 - 19), obetovanie Izáka	201

Kniha Genesis (Gn 24, 1 - 49), Abrahámová starosť o Izákovu ženbu	204
Kniha Genesis (Gn 28, 10 - 22), Jakub	209
Kniha Genesis (Gn 31, 1 - 21), Jakubov útek z Haranu	211
Kniha Genesis (Gn 32, 1 - 13), Jakubova obava pred Ezauom a ich zmierenie	213
Kniha Genesis (Gn 48, 8 - 22), Jakub žehná Efraima a Manassesu	215
Kniha Exodus (Ex 3, 1 - 12), Boh sa zjavuje Mojžišovi a určuje ho za vysloboditeľa svojho ľudu	219
Kniha Exodus (Ex 14, 15 - 20), Záchrana Izraelitov	221
Kniha Exodus (Ex 23, 19 - 33), Prísľub pomoci a požehnania	222
Kniha Exodus (Ex 32, 30 - 35), Opätovná Mojžišova prosba a ľútosť Izraelitov	224
Kniha Exodus (Ex 33, 1 - 6), Pán sa odvracia od ľudu	225
Kniha Numeri (Nm 20, 14 - 21), Vyjednávanie s Edomčanmi	227
Kniha Numeri (Nm 22, 22 - 35), Balámová oslica rozpráva	228
Kniha Jozue (Joz 5, 13 - 16), Anjel sa zjavuje Jozuemu	231
Kniha Sudcov (Sdc 2, 1 - 5), Anjel zvestuje trest	233
Kniha Sudcov (Sdc 5, 1 - 31), Deborina pieseň	234
Kniha Sudcov (Sdc 6, 11 - 24), Povolanie Gedeona	238

Kniha Sudcov (Sdc 13, 1 - 25), Samsonova mladost'	240
Prvá kniha Samuelova (1 Sam 29, 1 - 11), Dávid a Filištínci	245
Druhá kniha Samuelova (2 Sam 14, 1 - 33), Návrat Absolóna	247
Druhá kniha Samuelova (2 Sam 19, 10 - 44), Dávidov návrat	252
Druhá kniha Samuelova (2 Sam 24, 1 - 25), Sčítanie ľudu	256
Prvá kniha kráľov (1 Kr 13, 1 - 34), Boží muž v Beteli	261
Prvá kniha kráľov (1 Kr 19, 1 - 21), Eliáš na vrchu Horeb	265
Druhá kniha kráľov (2 Kr 1, 1 - 18), Eliáš a Ochoziáš	268
Druhá kniha kráľov (2 Kr 19, 1 - 37), Vpád a porážka Sennacheriba	270
Prvá kniha kroník (1 Krn 21, 1 - 30), Sčítanie ľudu	277
Druhá kniha kroník (2 Krn 32, 1 - 23), Vpád Asýrov	280
Kniha Tobias (Tob 4, 1 - 12, 22), Cesta Tobiasa s anjelom Rafaelom do Ekbatan	284
Kniha Ester (Est 15, 1 - 19), Ester na Mardochejov rozkaz predstúpi pred kráľa	303
Kniha Jób (Jób 4, 12 - 21), Boh prichádza...	306
Kniha Žalmov (Ž 8, 1 - 10), Velebnosť Boha a dôstojnosť človeka	309

Kniha Žalmov (Ž 34, 1 - 23), Pán, záchranca spravodlivých	310
Kniha žalmov (Ž 35, 1 - 28), Pán, záchranca prenasledovaných	312
Kniha Žalmov (Ž 78, 1 - 72), Božia dobrota a nevera ľudu v dejinách spásy	314
Kniha Žalmov (Ž 91, 1 - 16), Pod ochranou Najvyššieho	318
Kniha Žalmov (Ž 97, 1 - 12), Pán je slávny sudca	319
Kniha Žalmov (Ž 103, 1 - 22), Chvála Božieho milosrdenstva	320
Kniha Žalmov (Ž 138, 1 - 8), Vzdávanie vd'aky	322
Kniha Žalmov (Ž 148, 1 - 14), Chválospev o Bohu Stvoriteľovi	323
Kniha Sirachovcova (Sir 48, 19 - 28), Ezechiáš a Izaiáš	325
Kniha proroka Izaiáša (Iz 37, 1 - 38), Oslobodenie	328
Kniha proroka Barucha (Bar 6, 1 - 72), Jeremiášov list	332
Kniha proroka Daniela (Dan 3, 1 - 97), Traja mládenci a Nabuchodonozor	340
Kniha proroka Daniela (Dan 6, 2 - 29), Daniel v jame levov	348
Kniha proroka Daniela (Dan 10; 11; 12), Videnie o treťom kráľovstve	351
Kniha proroka Daniela (Dan 13, 1 - 64), Príbeh Zuzany	363

Kniha proroka Daniela (Dan 14, 1 - 42), MOdly Babylonu	368
Kniha proroka Ozeáša (Oz 12, 1 - 15), Falošnosť Izraela	373
Kniha proroka Zachariáša (Zach 1; 2; 3; 4; 5; 6), Videnie Zachariášovo	376
Kniha proroka Zachariáša (Zach 12, 1 - 8), Úzkosť Jeruzalema	386
Kniha proroka Malachiáša (Mal 3, 1 - 21), Boží súd	389
Prvá kniha Machabejcov (1 Mach 7, 26 - 50), Výprava Nikanora a jeho porážka	393
Druhá kniha Machabejcov (2 Mach 11, 1 - 12), Lyziášova výprava	396
Druhá kniha Machabejcov (2 Mach 15, 1 - 24), Júda sa pripravuje na boj s Nikanorom	398
MODLITBY A POBOŽNOSTI	402
Pobožnosť na česť svätých anjelov	403
Prosba k svätému Michalovi o ochranu a pomoc	410
Litánie k svätému Michalovi, archanjelovi	411
Modlitba k svätému Michalovi archanjelovi proti satanovi a odbojným anjelom	413
Modlitba k svätému Michalovi archanjelovi	414
Korunka k svätému Michalovi	415
Modlitba oslobodenia od rôznych druhov zla	418

Pancier svätého Patrika	419
9-dňová pobožnosť k svätým Archanjelom	423
Modlitby k anjelovi strážnemu	450
Liturgická pobožnosť k anjelovi strážcovi	452
Litánie k anjelovi strážnemu	457
Litánie k svätým anjelom	459
Litánie k svätým archanjelom - Michalovi, Gabrielovi a Rafaelovi	463
30-dňová pobožnosť k svätému Michalovi Archanjelovi	466

O KNIHE ANJELI A ARCHANJELI

*Túto knihu som vytvorila ku cti **svätých anjelov a archanjelov**, zvlášť **svätého Michala archanjela**, ako aj kvôli všeobecnej neznalosti ľudí o **anjeloch a archanjeloch**. Mnoho ľudí nepozná náuku o stvorení sveta či často ani rozoznať dobro od zla. Katolícka náuka hovorí o ľuďoch, ktorí nežijú podľa Božích prikázaní a evanjelia, že sú v moci démona, padlého anjela. Kto chce vytrvať v takom stave, jeho duša padne po smrti do pekla. V každom štáte je mnoho siekt, ktoré si používajú rôznych anjelov pre svoje praktiky. Sú to však zlí duchovia, ktorí ničia svet. Je dôležité, aby sa každý človek snažil poznať **Cestu, Pravdu a Život - Pána Ježiša Krista** a vedel odolávať zlu tým, že bude vzývať aj svojho **anjela strážcu a svätého Michala Archanjela o pomoc**, aby mu pomáhali žiť podľa Božích prikázaní, evanjelia a konaním dobra.*

Prvá časť **Sviatky Anjelov a Archanjelov** obsahuje ich sviatky a opis o ich službe; anjelské chóry a zamyslenia. Druhá časť **Sväté písmo** obsahuje príbehy zo Svätého písma, v ktorých vystupujú skutoční **anjeli**. Týchto príbehov je neskutočne veľa, sú poučné a zaujímavé. Podľa Svätého písma existujú rôzne **chóry** či **rády anjelov**, ktoré Boh stvoril: **serafíni, cherubíni, tróny, panstvá, sily, mocnosti, kniežatstvá, archanjeli a anjeli**. Tretia časť **Modlitby a pobožnosti** obsahuje rôzne modlitby a pobožnosti k **anjelom a archanjelom**.

Zdroje ku knihe sú na poslednej strane. **Dobrovoľný príspevok: IBAN: SK97 8330 0000 0022 0304 8185;**
Poznámka: kniha anjeli a archanjeli

MOJE SKÚSENOSTI

V mojom živote mám skúsenosti s veľkou pomocou **anjelov** a **archanjelov**. Veľmi výraznou pomocou sú mi pri boji s démonmi, keďže už dlhší čas bojujem o oslobodenie duše i tela. Navyše mám mimoriadne útoky od démonov, pretože satanisti sa rozhodli, že ma zničia. Posielajú na mňa rôznych zlých duchov, hlavne siedmich hlavných hriechov, ale aj iných, napríklad mágie, prekliatia, ničenia či smrti. Teda často vnímam pomoc **svätých anjelov** a **archanjelov** v boji s démonmi, ktorí potom utekajú preč.



Pred viac ako desiatimi rokmi som bola v Medžugorí. Uvažovala som, že by som si kúpila nejaké pekné suveníry. V jednom obchode ma veľmi zaujala socha **svätého Michala archanjela**, tak som si ju kúpila. Myslím, že to bolo vnuknutie od samého Pána Boha či anjela strážcu. **Svätý Michal archanjel** je najlepší ochranca v boji s démonmi a ochraňuje ľudí aj priestory.

Takisto sa mi podarilo prostredníctvom vnuknutia, tiež na zájazde v Medžugorí, stretnúť kňaza, ktorý sa zaoberal ťažkými prípadmi posadnutia, ako som ja a pomohol mi naučiť sa bojovať so zlými duchmi.

<https://sanctumvitae.sk> · Publikácie

SVIATKY ANJELOV A ARCHANJELOV

- ❖ **29. september - svätých Michala, Gabriela a Rafaela, archanjelov** (sviatok)
- ❖ **2. októbra - svätých anjelov strážcov** (spomienka)

Jestvovanie anjelov - pravda viery

Jestvovanie duchovných, netelesných bytostí, ktoré Sväté písmo zvyčajne volá anjelmi, je pravda viery. Svedectvo Písma je také jasné, aká jasná je jednomyseľnosť tradície.

Svätý Augustín o nich hovorí: ***"Anjel... je názov služby, nie prirodzenosti. Ak sa pýtaš na meno tejto prirodzenosti, je to duch; ak sa pýtaš na službu, je to anjel"***. (Svätý Augustín, Enarratio in Psalmum 103, 1, 15: CCL 40, 1488; PL 37, 1348 - 1349.)

Anjeli sú celou svojou bytosťou Boží služobníci a poslovia. Keďže ***"ustavične hľadia na tvár... Otca, ktorý je na nebesiach"*** (Mt 18, 10), ***počúvajú na jeho slová a plnia jeho príkazy*** (porov. Ž 103, 20).

Pretože sú čisto duchovné stvorenia, majú rozum a vôľu: sú to osobné (porov. Pius II., encyklika *Humani generis*: DS 3891) ***a nesmrteľné*** (Lk 20, 36) ***stvorenia.*** Dosvedča to jas ich slávy (Dan 10, 9 - 12)

Kristus “a s ním všetci anjeli”

Kristus je stredobodom sveta anjelov. Sú to jeho anjeli: **“Až príde Syn človeka vo svojej sláve a s ním všetci anjeli...”** (Mt 25, 31). Sú jeho, lebo sú stvorení skrze neho a pre neho: **“Lebo v ňom bolo stvorené všetko na nebi a na zemi, viditeľné i neviditeľné, tróny a panstvá, kniežatstvá a mocnosti. Všetko je stvorené skrze neho a pre neho”** (Kol 1, 16). A ešte väčšmi sú jeho preto, že ich urobil poslami svojho plánu spásy: **“Či nie sú všetci služobnými duchmi, poslanými slúžiť tým, čo majú dostať do dedičstva spásu?”** (Hebr 1, 14)

Anjeli sú prítomní už od stvorenia (porov. Jób 38, 7, kde sa anjeli volajú “Božími synmi”) **a v priebehu celých dejín spásy, zďaleka i zblízka zvestujú spásu a slúžia Božiemu plánu pri jej uskutočňovaní: zatvárajú pozemský raj** (porov. Gn 3, 24), **chránia Lota** (porov. Gn 19), **zachraňujú Agar a jej dieťa** (porov. Gn 21, 17), **zadŕžajú Abrahámovi ruku** (porov. Gn 22, 11), **svojou službou sprostredkujú Zákon** (porov. Sk 7, 53), **vedú Boží ľud** (porov. Ex 23, 20 - 23), **zvestujú narodenia** (porov. Sdc 13) **a povolania** (porov. Sdc 6, 11 - 24; Iz 6, 6), **pomáhajú prorokom** (porov. 1 Kr 19, 5) ... Napokon anjel Gabriel zvestuje narodenie Predchodcu a potom narodenie samého Ježiša (porov. Lk 1, 11.26).

Od vtelenia až po nanebovstúpenie je život vteleného Slova obklopený adoráciou a službou anjelov. Keď Boh “uvádza prvorodeného na svet, hovorí: **‘Nech sa mu klaňajú všetci Boží anjeli’** (Hebr 1, 6). Ich chválospev pri Kristovom narodení neprestáva zaznievať v oslavnom speve Cirkvi: **“Sláva Bohu na výsostiach...”** (Lk

2, 14). **Anjeli ochraňujú Ježišovi detstvo** (porov. Mt 1, 20; 2, 13.19), **posluhujú Ježišovi na púšti** (Mk 1, 13; Mt 4, 11), **posilňujú ho v smrteľnej úzkosti** (porov. Lk 22, 43), hoci by ho mohli **vyslobodiť z rúk nepriateľov** (porov. Mt 26, 53), ako kedysi **vyslobodili Izrael** (porov. 2 Mach 10, 29 - 30; 11, 8). **Anjeli aj "evanjelizujú"** (porov. Lk 2, 10), keď **oznamujú dobrú zvesť o Kristovom vtelení** (porov. Lk 2, 8 - 14) a **zmŕtvychvstaní** (porov. Mk 16, 5 - 7). **Budú pri Kristovom návrate, ktorý oznamujú** (porov. Sk 1, 10 - 11) **a budú mu posluhovať pri súde** (porov. Mt 13, 41; 24, 31; Lk 12, 8 - 9).

Anjeli v živote Cirkvi

Dovtedy, čiže do Kristovho návratu, celý život Cirkvi má úžitok z tajomnej a účinnej pomoci **anjelov**. Cirkev sa vo svojej liturgii pripája k **anjelom**, aby sa klaňala trojsvätému Bohu; vzyva ich o pomoc (napríklad v modlitbe **in paradisum deducant te angeli - Do raja večného nech ťa sprevádzajú anjeli...**) v liturgii za zosnulých alebo aj v Hymne **cherubínov** v byzantskej liturgii; osobitne slávi spomienku niektorých **anjelov (svätého Michala, svätého Gabriela, svätého Rafaela, svätých anjelov strážcov)**. Ľudský život je od detstva (porov. Mt 18, 10) až po smrť (porov. Lk 16, 22) obklopený ich ochranou (porov. Ž 34, 8; 91, 10 - 13) a orodovaním (porov. Jób 33, 23 - 24; Zach 1, 12; Tob 12, 12). Nik nebude popierať, že každý veriaci má pri sebe **anjela** akoby ochrancu a pastiera, ktorý ho vedie životom. Kresťanský život má už na tomto svete vo viere účasť na blaženom spoločenstve anjelov a ľudí zjednotených v Bohu.

SVÄTÝCH MICHALA, GABRIELA A RAFAELA, ARCHANJELOV (SVIATOK, 29. 9.)

Hieronymovo martyrológium kladie na 29 septembra v 5. storočí výročie posviacky **Baziliky svätého Michala na Via Salaria**. V obnovenom kalendári zmienka posviacky baziliky odpadá a slávi sa len **Michal**, ku ktorému sa pridávajú mená **svätého Gabriela** (od roku 1921 sa slávil 24. marca) a **Rafaela** (slávil sa 24. októbra). **Svätý Michal je vodca nebeských zástupov v boji proti diablu, svätý Gabriel, ktorý priniesol radostnú zvesť o Panne Márii, je patrónom rozhlasu a spravodajstva** (od roku 1951) a **svätý Rafael, Tobiášov sprievodca, je patrónom cestujúcich**.

Antifóna: Michal znamená "Kto je ako Boh?", **Gabriel** "Božia sila", **Rafael** zase "Boží liek".

V. S anjelmi, archanjelmi a so zástupmi všetkých svätých.

R. Spievame chválospev na tvoju slávu, Pane.

Modlime sa. Nekonečný Bože, ty obdivuhodne určuješ úlohy **anjelom** a ľuďom, prosíme ťa, pošli svojich **anjelov**, ktorí ti ustavične slúžia v nebi, aby nás ochraňovali v pozemskom živote. Skrze Krista, nášho Pána.

SVÄTÝCH ANJELOV STRÁŽCOV

(SPOMIENKA, 2. 10.)

Súkromná úcta k **anjelovi strážcovi** je známa od 9. storočia. Liturgická úcta k **anjelom strážcom** sa spájala so sviatkom **svätého Michala, archanjela**. Ich samostatný sviatok vznikol v Španielsku v 15. storočí. Potvrdil ho pápež Lev X. v roku 1518. Pápež Pavol V. ho v roku 1608 dovolil sláviť v krajinách habsburskej koruny. Klement X. ho v roku 1670 rozšíril na celú Cirkev a stanovil ho na deň 2. októbra. Boh určil každému človeku jedného **anjela** za strážcu, ktorý ho sprevádza celým životom, jeho modlitby prináša pred trón Najvyššieho a tam za neho oroduje, aby dosiahol spasenie. Svätá Cirkev určila dnešný deň za sviatok **svätých anjelov strážcov**, k nim sa utiekali, prosili o ochranu a počúvali ich spasiteľné napomenutia. Úcta k **svätým anjelom** sa nijako neprotiví prvému Božiemu prikázaniu.

Antifóna: *Svojím **anjelom** dal príkaz o tebe, aby ťa strážili na všetkých твоjich cestách.*

V. *Boh pošle s tebou svojho **anjela**.*

R. *A urobí tvoju cestu úspešnou.*

Modlime sa. *Láskavý Bože, vo svojej prozreteľnosti posielaš nám **svätých anjelov za strážcov**; vrúcne ťa prosíme, daj, aby sme vždy cítili ich mocnú ochranu a raz v ich spoločenstve prežívali večnú radosť. Skrze Krista, nášho Pána.*

ANJELSKÉ CHÓRY

Máme deväť **anjelských chórov**, ktorých krásu prirovnal Ezechiel k drahokamom. V každom z **chórov** je obrovský počet **anjelov**, tisíce tisícov ako hovorí Biblia: "*Ohnivá rieka prúdila a vychádzala od neho; tisíce tisícov mu slúžili a desaťtisíce desaťtisícov stáli pred ním; započal súd a otvorili sa knihy.*" (Dan 7, 10) O ich obrovskom množstve sa tiež hovorí v Knihe Jób: "*Je možno spočítať jeho zástupy?*" (Jób 25, 3) O tom počte hovorí aj kráľ Dávid: "*Božích vozov sú desaťtisíce tisícov: Pán tiahne zo Sinaja do svätyne.*" (Ž 68, 18)

Na jednotlivých úrovniach sa **anjeli** konkrétnych chórov podobajú nielen výzorom, ako hovorí Sväté písmo, ale tvoria aj duchovný tím s konkrétnymi, podobným milosťami, ktoré sú dostatočne veľké na vykonanie konkrétnych Božích diel. **Anjelov** môžeme rozdeliť do dvoch skupín: **Chóry poriadku** kam patria: **anjeli strážni, archanjeli, kniežatstva, sily, mocnosti, panstva**; a **kontemplatívne chóry: serafíni, cherubíni a tróny**.

Chóry poriadku

Anjeli strážni

Sú najnižší **anjelský chór**, ktorý bezprostredne vykonáva Božie rozkazy a stráži ľudí na zemi. Skutočne ich charakterizuje obrovská pokora, lebo hoci sú najnižší v **anjelských chóroch** a sú v ich prítomnosti, netúžia po ničom z bohatstva a milostí, ktoré majú iní **anjeli**. Šťastie pozemšťanov spočíva v tom, že **anjeli** nestavajú na našej

viere v ich existenciu. Treba sa na chvíľu zamyslieť nad tým, čo by bolo, keby ich nebolo! Páter Pio takto písal istej žene, ktorej dával rady: "Aká veľká útecha je vedomie, že človek je pod **ochranou nebies**, ktorá nás neopúšťa ani vtedy, keď robíme niečo, čo sa Bohu nepáči. Táto veľká pravda je pre veriacu dušu prameň sladkosti. Koho sa má teda duša obávať, keď sa cvičí v láske k Ježišovi a má vždy pri sebe Neochvejného **Bojovníka**?

Vari nepatril k tým mnohým, ktorí spolu so svätým **Michalom** v nebesiach bránili česť Boha bojom so satanom a so vzbúrenými duchmi až ich premohli a zvrhli do pekla! Vedz, že aj naďalej je mocným nepriateľom satana a jeho priateľov. On nás chráni a nikdy mu neubúda síl. Vždy naňho myslí celkom automaticky. Od narodenia až po smrť je pri nás prítomný **nebeský ochranca**, ktorý nás ani na chvíľu nenecháva samých. Ako priateľ a brat nás vedie, chráni a potešuje vo chvíľach, ktoré sú pre nás obzvlášť smutné. Tento dobrý **anjel** sa modlí za nás, obetuje Bohu všetky naše dobré skutky a túžby. Keď sa cítiš osamotená a opustená, nezúfaj si, že nemáš pri sebe spriaznenú dušu, pred ktorou by si mohla otvoriť srdce, zveriť svoje utrpenia a dôverovať. Nezabúdaj na toho neviditeľného spoločníka, ktorý je vždy pri tebe, pripravený ťa vypočuť a potešiť (...). Pokús sa ho vidieť očami duše, ďakuj mu a modli sa k nemu. Cti si ho, lebo je neobyčajne jemný a nežný. Chráň sa uraziť jeho čistý pohľad. Vzáývaj často svojho **anjela strážcu** a opakuj slová nasledovnej modlitby: '**Anjel Boží**, ktorý si môj ochranca, z Otcovej dobroty som ti bola zverená. Osvecuj ma, chráň a ved' teraz i navždy.' Aká veľká bude radosť, keď vo chvíli smrti duša stretne toho dobrého **anjela**, ktorý nás

celý život sprevádzal a staral sa o nás (...). Myšlienka na stretnutie s ním je dobrá a svätá. Vlastne ona nás má povzbudzovať k tomu, aby sme vyšli z temného žalára, v ktorom sme uväznení." Tak teda hneď po Bohu a Božej mamičke je to tvoj najbližší priateľ, ktorý ťa verne sprevádza. Vždy ho môžeš prosiť o podporu v ťažkých záležitostiach. On je ako poštár, ktorý zanesie každý tvoj ľúbostný list Bohu alebo dušiam v očistci.

Archanjeli

Slovo "**archanjel**" (grécky: **archangelos**) znamená **anjel** s vysokým stanoviskom, prvý **anjel** medzi **anjelmi**, **vodca anjelov**. Sú bezprostrední nadriadení **anjelom strážnym**. Sú považovaní za **ochrancov** pápežov, biskupov a ľudí s výkonnou mocou v Cirkvi. Z Biblie poznáme troch **archanjelov - Michal, Gabriel, Rafael** - sú jediní, ktorých mená sú spomenuté v zozname svätých. Cirkev ich spomína 29. septembra.

Michal (vysvetľuje sa: **Kto je ako Boh**): je ten, čo odovzdal Božie inšpirácie svätému Jánovi v Knihe Zjavenia apoštola Jána. **Svätý archanjel Michal** je známy aj z úlohy, ktorú odohral pri vyhnaní vzbúreného anjela Lucifera z neba. Okrem toho uznáva sa ako **ochranca Cirkvi pred zlom**. V Zjavení apoštola Jána sa **archanjel Michal** spolu so svojimi **anjelmi** postavil do boja so satanom, podľa slov: "*Na nebi sa strhol boj: **Michal** a jeho **anjeli** bojovali proti drakovi. Bojoval drak i jeho anjeli, ale neobstáli a už nebolo pre nich miesto v nebi. A veľký drak, ten starý had, ktorý sa volá diabol a satan...*" (Zjv 12, 7 - 9) Okrem toho **archanjel Michal** dostal moc nad **anjelmi** (po tom, čo ju stratil anjel

svetla Lucifer, ktorý sa stal satanom), a stal sa tiež **ochrancom Izraela**, podľa slov proroka Daniela: "V tom čase povstane **Michal, veľké knieža**, čo stojí nad synmi svojho národa. Bude to čas úzkosti, aký nebol, odkedy povstal národ až po ten čas. V tom čase bude tvoj ľud oslobodený, každý, koho nájdú zapísaného v knihe. A mnohí z tých, čo spia v prachu zeme, sa zobudia; niektorí na večný život, iní na hanbu a večnú potupu. Rozumní sa budú skvieť ako lesk oblohy a tí, čo mnohých priviedli k spravodlivosti, budú ako hviezdy na večné veky." (Dan 12, 1 - 3) Svätý Pantaleon tvrdí, že **archanjel Michal** "je medzi **anjelmi vodca** a **sprievodca**". Aj v Knihe Jozue čítame o moci **archanjela Michala** nad **anjelskými zástupmi**: "Keď bol raz Jozue pred Jerichom, pozdvihol zrak a videl pred sebou stáť muža, ktorý držal v ruke vytasený meč! Jozue k nemu pristúpil a opýtal sa ho: 'Patíš k nám alebo k našim nepriateľom?' I odpovedal: 'Nie! Som **vodca Pánovho vojska**. Práve teraz som prišiel.' Jozue padol tvárou na zem a poklonil sa. Potom sa ho spýtal: 'Čo chce môj Pán povedať svojmu služobníkovi?' **Vodca Pánovho vojska** povedal Jozuemu: 'Zobuj si z nôh obuv, lebo miesto, na ktorom stojíš, je sväté!' A Jozue to urobil.'" (Joz 5, 13 - 16)

Učenie Cirkvi nám hovorí, že len naša Božia mamička prevyšuje milosťami obdržanými od Boha vo svätosti a chvále nášho milovaného **archanjela Michala** (LG 53, 66, 69). Je to tak preto, že bola mamičkou Ježiša Krista a stala sa mamičkou aj nás všetkých. Zachariáš zasa v zjavení, ktoré mal od Boha, nám hovorí o účinnosti príhovoru **archanjela Michala** a plodoch jeho modlitby. Ako to máme robiť, nás učí v úryvku svojej svojej Knihy proroka Zachariáša: "**Pánov**

anjel odvetil: *'Pane zástupov, dokedyže sa nezmiluješ nad Jeruzalemom a nad mestami Júdska, na ktoré sa hneváš už sedemdesiat rokov?'* Pán odpovedal **anjelovi**, ktorý vo mne hovoril, *dobrotivé slová, útešné slová. Tu mi povedal anjel, ktorý vo mne hovoril: 'Takto volaj: Toto hovorí Pán zástupov: 'Horlím za Jeruzalem a za Sion veľkou horlivosťou. A veľmi sa hnevám na bezstarostné národy, ktoré, keď som sa málo hneval, napomáhali zlo.'* [Tu sa mi pripomína podobentstvo o nemilosrdnom sluhovi, ktorému kráľ odpustil dlh, a on sám svojmu dlžníkovi odpustiť nechcel. No a zle pochodil. Preto máme slová v modlitbe: Otče náš: *"a odpusť nám naše viny ako aj my odpúšťame našim vinníkom"* - A. Ľ.] Preto takto hovorí Pán: *Obrátim sa k Jeruzalemu milosrdne, bude v ňom postavený môj dom, hovorí Pán zástupov, a nad Jeruzalemom sa roztiahne meradlo. Ďalej volaj: Toto hovorí Pán zástupov: Ešte budú moje mestá oplývať šťastím, ešte Pán poteší Sion a vyvolí si Jeruzalem."* Žach 1, 12 - 17)

Čo urobil **archanjel Michal**? Odvolal sa v príhovor na predchádzajúce prísľuby Boha, ktoré dal Jeremiášovi v slovách: *"Odstránim spomedzi nich hlas plesania a hlas radosti, hlas ženícha a hlas nevesty, hlas mlynčekov a svetlo lampy. Celá táto krajina bude vyhnanstvom a hrôzou a tieto národy budú slúžiť sedemdesiat rokov babylonskému kráľovi."* (Jer 25, 10 - 11) A v ďalšom výroku: *"Lebo takto hovorí Pán: Až sa sedemdesiat rokov pre Babylon bude chýliť ku koncu, navštívím vás a splním na vás svoje prslúbenie, že vás privediem späť na toto miesto. Ved'ja poznám zámer, ktorý mám s vami - hovorí Pán. Sú to myšlienky pokoja a nie súženia; dám vám budúcnosť a nádej."* (Jer 29, 10 - 11) Účinný príhovor je vtedy, keď sa

odvoláme na Božie prísluby. Je jasné, že musíme najprv tieto prísluby dobre poznať, aby sme sa potom aj účinne modlili. Kedysi som prečítal v Starom zákone, že Boh povedal Jakubovi, že kto mu bude žehnať, ten bude tiež požehnaný a kto ho bude preklínať, ten bude prekliaty. Na modlitbe od toho času často dobrorečím svätému Jakubovi a očakávam v srdci Božie požehnanie. Nikdy som sa nesklamal ohľadom dodržania Božích príslubov. Dodám ešte nikto sa nikdy nesklamal. Predsa však pamätaj, priateľu, že tu nejde o nejaké zaklínanie, ktoré budeš teraz často hovoriť a čakať na ohlas. Toto všetko nech ti Svätý Duch usporiada v srdci i v duši a o to ho najprv pros. Čítaj Bibliu a modli sa o to, aby ti Boh zjavil prísluby, ktoré sú určené tebe v tejto konkrétnej chvíli tvojho života. Môžeš sa oprieť o prísluby, o ktoré sa opieram ja? Áno. Sú pre všetkých kresťanov, ktorí ich čítajú dušou a v Duchu prinášajú Bohu.

Gabriel (čo sa prekladá ako: **Božia sila**): prvý raz sa spomína v Knihe Daniela, keď pomáha Danielovi v misii na zemi. Neskôr sa anjel **Gabriel** zjavil Zachariášovi a Najsvätejšej Panne Márii ako jej odovzdával najväčšie a najúžasnejšie poslanie dejín týkajúce sa vtelenia Božieho Syna.

Rafael (prekladá sa ako: **Boží liek**): je spomenutý v Knihe Tobiaš ako ten, ktorý uzdravil a oslobodil Sáru od démonov. **Rafael** urobil oba tieto skutky, keď viedol a sprevádzal Tobiaša počas ich spoločnej cesty. U **archanjela Rafaela** netreba dlho hľadať rady, ako sa modliť a konať pre kráľovstvo, pretože nám to presne hovorí: "Vtedy **Rafael** vzal obidvoch nabok a povedal: '*Dobrorečte Bohu a*

zvelebujte ho pred všetkým, čo žije, za dobrá, ktoré vám preukázal; velebte a ospevujte Jeho meno. Ako je správne, ohlasujte Božie diela všetkým ľuďom a nezabúdajte mu vzdávať vdaky. Kráľovo tajomstvo je dobre ukrývať, ale Božie skutky treba zjavovať a oslavovať. Robte, čo je dobré, a nestihne vás nijaké zlo. Dobrá je modlitba s pôstom a milosrdenstvo so spravodlivosťou. Lepšie je mať málo, ale spravodlivo, ako veľa, a zločinne. Lepšie je konať skutky milosrdenstva ako kopíť zlaté poklady. Milosrdenstvo vyslobodzuje zo smrti a očisťuje od každého hriechu. Tí, čo preukazujú milosrdenstvo, budú sa tešiť z dlhého života." (Tob 12, 6 - 9). Je to krásne, však? V akých záležitostiach sa máme obracať na **archanjela Rafaela**? Je potrebné prosiť tohto priateľa, aby naše modlitby, hoci aj tie spred mnohých rokov, pripomenul Bohu pred Jeho trónom: *"Vedzte teda: Keď si sa modlil ty a Sára, ja som prednášal spomienku vašej modlitby pred Pánovu slávu."* (Tob 12, 12). Dobré je tiež prosiť o pomoc v oslobodení manžela či manželky od pôsobenia toho rohatého darebáka, s vedomím, že **archanjel Rafael** oslobodil Sáru, Tobiášovu ženu od zla, keď s vierou o to prosil. Je to **anjel**, ktorý je pripravený vždy pomáhať ľuďom ako zdravotnícky záchranár, ktorý čaká na výzvu v záchranke so zapnutým motorom v súlade so slovami: "Ja som **Rafael**, jeden zo siedmich **anjelov**, čo sú vždy pripravení predstúpiť pred Pánovu velebu." (Tob 12, 15). Už vieš s kým máš do činenia? S **Božím liekom**...

Kniežatstvá

Sú to tí, ktorým sú podriadení démoni a silou moci sú podrobení. Je dobré prosiť ich o pomoc v oslobodení od všetkých trápení, posadnutí, zotročený. Dobrý príklad v takom poslaní je **archanjel Rafael**, ktorý ako som spomenul, Tobiášovu ženu oslobodil od démonov. Je dobré sa v takých veciach na neho obracať.

Sily

To sú tí, ktorí si podrobujú to, čím vládnu, aby splnili Božie poslanie. Obdarovaní obrovskou múdrosťou a inteligenciou demaskujú intrigy zlých duchov a diabolské plány, ktoré nás majú ničiť. Myslím si, že je dobre prosiť ich o pomoc vo chvíľach pokušenia. Samozrejme, keď sa však pritom v každodennom živote snažíme chrániť príležitostí k pádu do hriechu. No najjednoduchší spôsob úniku z hriechu, ktorý nás trápi a opakuje sa v našom živote, je modlitba k Svätému Duchu, aby nás usvedčil z hriechu v našom srdci. Aby nás usvedčil o jeho odpornosti, smrade, hnilobe a ničivom vplyve na našu dušu a celý život. Presvedčenie mysle nestačí. Vieme vtedy, že je to zlo, ale robíme to, ďalší a ďalší raz, keď podliehame odsudzujúcemu šepotu rohatého darebáka.

Mocnosti

To sú tí, vďaka ktorým sa dejú zázraky. Často sú nástrojmi v Božích rukách na konanie znakov prítomnosti Božieho kráľovstva na zemi. **Mocnostiam** alebo **mociam** (ako sa hovorí) je zverené (tak ako Márii) rozdávanie Božích

milostí. Prosme ich, aby nám ich prinášali čo najviac, zvlášť tie, ktoré pomáhajú vykoreniť zlé sklony a návyky ničiace našu dušu. Počas písania týchto slov som si spomenul na jednu situáciu. Raz, keď som sa modlil, aby mi Boh ukázal môjho svätého orodovníka v nebi, uzrel som v polospánku pápeža Jána Pavla II. Sedel vedľa mňa na lavičke. Okolo bolo veľmi veľa peknej zelene. Pápež ma oslovil, kýval ukazovákom pravej ruky a s dobroprajným úsmevom na tvári povedal: "*Hriech sa netrhá ako pažítko, ale vytrháva sa ako petržlen.*" Potom zmizol. Veru som si hneď zapísal, aby som nezabudol. Stalo sa to okolo štvrtej ráno počas mojej modlitby. Po raňajkách som sa pozrel na internet a prečítal som si, čo napísala jedna pani, ktorá bola po ignaciánskych duchovných cvičeniach. Napísala, že počas exercičnej kontemplácie jej Pán Ježiš prikázal, aby mi odkázala, že mojím orodovníkom, príhovorcem v nebi bude Ján Pavol II.

Panstvá

To sú tí, ktorí prevyšujú **chóry kniežatstiev**, **mocností** a **síl**. **Chóry panstiev** sú najvyššie z **chórov poriadku**. Pohlcuje ich starosť o vyplnenie Božej vôle. Môžeme ich prosiť o príhovor vo veciach poznania Božej vôle, aby sme dôsledne mohli plniť Ježišove odporúčania.

Kontemplatívne chóry

Tri nižšie uvedené **anjelské chóry - tróny**, **cherubíni**, **serafíni** - (ako je všeobecne prijaté), to sú **anjeli** čistej kontemplácie krásy, sily, lásky a svätosti nášho Otca.

Tróny

Označujú sedenie, teda miesto prebývania. Blažený Gregor v homílii číslo 34 k Lukášovmu evanjeliu hovorí o nich: "(...) ktorí sú naplnení takou Božou láskou, aby v nich zasadil Boh a cez nich spravoval a riadil svoje rozhodnutia." Sväté písmo hovorí, že Boh zasadá na trónoch. Títo **anjeli** sa volajú tiež **anjelmi pokoja** - vždy sú pokojní a smelí. Môžeme ich prosiť o príhovor pre pokoj našej alebo inej duše. Cesta k pokoju môže viesť cez vnútorné očistenie a zanechanie hriechu. Ale spolu s múdrosťou, svetlom Ducha Svätého môže byť tiež milosťou danou teraz k tomu, aby sme vyšli z temnoty spáchaných činov, ktoré sa nepáčia Stvoriteľovi.

Cherubíni

Vyznačujú sa veľkou múdrosťou, väčšou ako iní **anjeli**. Ich meno sa prekladá ako: "**plný vedomosti**". Podľa hodnosti sú druhý **anjelský chór**. Uznani sú za tých, ktorí sú najbližšie Bohu. Žijú vždy s nekonečnou krásou a láskou. Môžeš ich prosiť, aby sa prihovárali, zvlášť, keď budeš túžiť po väčšej múdrosti srdca a mysle pre seba alebo blízkych.

Serafíni

Žiaria láskou viac ako iní **anjeli**. Ich meno sa prekladá ako "**planúci**", "**ohniví**". Patrí im najvyššie miesto v nebi. Prorok Izaiáš viac ako sedem storočí pred Ježišom mal peknú Božiu víziu **serafínov** a takto to opísal: "V roku, keď zomrel kráľ Oziáš, videl som Pána sedieť na vysokom a

vznešenom tróne; lem Jeho rúcha naplňal chrám. Nad ním stáli **serafíni**: každý mal po šesť krídel: dvoma krídlami si zakrývali tvár, dvoma si zakrývali nohy a dvoma lietali. A jeden druhému volal: "Svätý, svätý, svätý je Pán zástupov, celá zem je plná jeho slávy." (Iz 6, 1 - 3) Teda sú to **anjeli**, ktorí sú najbližšie Boha. Od nich sa môžeš učiť zvelebovaniu Boha a to zvelebovania v spoločenstve, v kostole počas svätej omše s modlitbou o uzdravenie, pred Najsvätejšou sviatosťou. Dobré je vždy pozývať **serafínov**. Príde čas, keď vďaka posväcovaniu sa a milosti Otca, sami budeme viac podobní **Božím anjelom**. Osobne sa postavíme pred Prameň Lásky a budeme ho zvelebovať tak ako oni. Pán Ježiš povedal: "Pri vzkriesení sa ľudia neženia, ani nevydávajú, ale sú ako **anjeli** v nebi." (Mt 22, 30) Raz sa tiež modlil aj o to, aby sme tú slávu mohli vidieť: "No neprosím len za nich, ale aj za tých, čo skrze ich slovo uveria vo mňa, aby všetci boli jedno ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal. A slávu, ktorú si ty dal mne, ja som dal im, aby boli jedno, ako sme my jedno - ja v nich a ty vo mne. Nech sú tak dokonale jedno, aby svet spoznal, že si ma ty poslal a že ich miluješ tak, ako miluješ mňa. Otče, chcem, aby aj tí, ktorých si mi dal, boli so mnou tam, kde som ja, aby videli moju slávu, ktorú si mi dal, lebo si ma miloval pred stvorením sveta." (Jn 17, 20 - 24) Aj samaritánke, ktorá mu dala zo studne vody, keď bol smädný po ceste, povedal, akých Boh chce mať ctiteľov: "Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctitelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde. Lebo sám Otec hľadá takých ctiteľov. Boh je duch a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v Duchu a

pravde." (Jn 3, 23 - 24) V Knihe Zjavenia je o sluhoch, Ježišových priateľoch napísané: "Už nikdy nebude nič prekliate. V ňom bude trón Boha a Baránka a jeho služobníci mu budú slúžiť; budú hľadiť na Jeho tvár a na čele budú mať Jeho meno. Noci už nebude a nebudú potrebovať svetlo lampy ani svetlo slnka, lebo im bude žiariť Pán, Boh, a budú kraľovať na veky vekov." (Zjv 22, 3 - 5) Amen! Akými slovami chvália Boha **anjeli**? V Biblii je príliš veľa úryvkov, aby som ich všetky uviedol. Väčšina je v Knihe Zjavenia, do ktorej je dobre vždy nazrieť (predtým sa modliť o Božiu múdrosť, aby sme ju chápali, lebo bez toho sa nepohneme). Jedna z mojich obľúbených chvál, hoci krátkych sú slová: "Všetci **anjeli** stáli okolo trónu, starcov a štyroch bytostí, padli na tvár pred trónom, klaňali sa Bohu a volali: "Amen! Dobrorečenie a sláva, múdrosť a vďaka, česť a moc i sila nášmu Bohu na veky vekov. Amen." (Zjv 7, 11 - 12) Tak teda, priateľu, vždy keď chváliš Boha bez ohľadu na okolnosti, miesto a čas, pamätaj, že sa pripájaš k anjelskému zvelebovaniu, ktoré trvá neprestajne. Buď si toho vždy vedomý a pros ich vždy o pomoc v tom učení sa vzdávania chvály Láske. A zvlášť pros **serafínov**. Tak do práce! Otče náš (Otče môj, Otče anjelov, Otče mojich susedov, Otče všetkého stvorenia), ktorý si na nebesiach, posväť sa meno tvoje! Amen!

ZAMYSLENIA

Ak by Boh, čo aj len na chvíľu prestal na teba myslieť, už by si nežil...

Zostať len pri poznaní dočasného života a myslieť si, že sa končí v rakve, je bláznovstvo. Čítaj Bibliu!

*Počas meditácie pobožkaj Ježišove zakrvavené nohy na kríži a pokušenie odíde. Postav sa k Panne Márii a povedz:
"Mama, nie si tu sama."*

Anjeli nie sú neviditeľní, len my sme slepí...

Opýtal som sa Pána Ježiša, aký je najdôležitejší dôvod na to, aby som prosil o múdrosť. A počul som: "Aby si vedel, čo máš prosieť."

Utopíš sa, ak miluješ Ježiša. Utopíš sa v Jeho milosrdenstve.

Nariekanie ti nepomôže. Modlitba dáva všetko. Čo si dnes vyberieš?

Ako si ceníš pravdu vo svojom živote a žiješ v pravde, tak miluješ Ježiša.

Pomôž Bohu, aby ťa mohol obšťastniť a začni sa modliť.

*Pravdu netreba vymýšľať. Na rozdiel od klamstva, ona už
existuje.*

*Staň sa tým, kým si bol kedysi, keď si trhal kvety pre
mamu a vojdeš do neba.*

*Boh nepotrebuje tisíc ľudí, aby uzdravil jedného. Avšak
stačí mu jeden veriaci, aby uzdravil tisíc ľudí.*

*Pozri sa na kríž a povedz: "Som tvoj, Ježišu Kriste." Dnes
to urob veľakrát.*

*Duša je ako záhrada. Pozeraj, čo seješ, a či ti to
nevyschýna.*

Boha nachádzame tak, ako ho hľadáme.

Netráp sa o tento deň. Odovzdaj ho Bohu.

*Človek je nešťastný vtedy, ak sa sústreďuje na to, čo
nemá, namiesto toho, aby sa sústredil na Boha, v ktorom má
všetko.*

*Zdá sa ti, že si stratil Ježiša, že ti chýba? Mária ho tiež
kedysi stratila na tri dni. A kde Ho našla?*

Nemôžeš sa vzdávať. Nikdy! Počuješ? Povedz: Amen!

*Priateľu, prajem ti, aby ťa dnes zahalilo také Ježišovo
svetlo, ktoré zaslepí všetkých démonov v tvojom okolí.*

Nariekame, že Ježiš mlčí a Bibliu máš zatvorenú, je ako nariekanie pre nedostatok slnka toho, kto sedí v pivnici.

Niektorí ľudia majú v sebe toľko zranení a démonov, že na lásku reagujú len zlosťou... Ježišu, požehnaj im.

Tvoj **anjel strážny** sa vo vánku vetra prechádza po svete s inými **anjelmi** a čaká, kedy ho zavoláš, aby ti mohol pomôcť.

Satan sa bojí toho, kým sa môžeš stať v Kristovi.
Nepodliehaj teda znechuteniu. Bojuj!

Keby si vedel, že hriech je úderom do tváre Boha, urobil by si to? Chceš aj naďalej hrešiť?

Tvoj smútok, tvoja choroba, tvoja depresia, tvoja bolesť, nie sú večné. Ale tvoj život áno! Tak pozdvihni svoje srdce k Bohu!

Mnohí ešte aj dnes, veria v záchranu iba skrze vieru, bez skutkov! Veria v odpustenie hriechov skrze obetu Ježiša Krista a súčasne považujú dobré skutky za nepotrebné. Avšak Pán od nás požaduje, aby sme prinášali dobré ovocie. Hrešia všetci, ktorí sa nestarajú o dosiahnutie dokonalosti, nepostia sa, nemodlia sa a neumŕtvujú sa.

SVÄTÉ PÍSMO

Podľa dvojakej zmluvy Boha s ľuďmi rozdeľujeme aj knihy Svätého písma na spisy **Starého zákona (Starej zmluvy)** a **Nového zákona (Novej zmluvy)**. Tieto dve zbierky sa ďalej rozčleňujú na tri skupiny kníh: **1. dejepisné, 2. poučné, 3. prorocké**. Jednotlivé knihy sa v týchto skupinách uvádzajú podľa poriadku kánonu inšpirovaných spisov, stanoveného na Tridentskom koncile v roku 1546. V zátvorke sa uvádza skratka a príslušný počet kníh; pri knihách je počet kapitol.

I. Spisy Starého zákona (SZ, 46)

Dejepisné knihy (21): *Genezis (Gn, 50), Exodus (Ex, 40), Levitikus (Lv, 27), Numeri (Nm, 36), Deuterónómium (Dt, 34), Jozue (Joz, 24), Sudcovia (Sdc, 21), Rút (Rút, 4), 1. Samuelova (1 Sam, 31), 2. Samuelova (2 Sam, 24), 1. kráľov (1 Kr, 22), 2. kráľov (2 Kr, 25), 1. kroník (1 Krn, 29), 2. kroník (2 Krn, 36), Ezdráš (Ezd, 10), Nehemiáš (Neh, 13), Tobiáš (Tob, 14), Judita (Jdt, 16), Ester (Est, 16), 1. Machabejcov (1 Mach, 16), 2. Machabejcov (2 Mach, 15).*

Poučné knihy (7): *Jób (Jób, 42), Žalmy (Ž, 150), Príslovia (Prís, 31), Kazateľ (Kaz, 12), Pieseň piesní (Pies, 8), Múdrosť (Múd, 19), Sirachovec (Sir, 51).*

Prorocké knihy (18)

Velkí proroci (4+2): *Izaiáš* (Iz, 66), *Jeremiáš* (Jer, 52) [spolu s *Nárekmi* (Nár, 5) a *Baruchom* (Bar, 6)], *Ezechiel* (Ez, 48), *Daniel* (Dan, 14).

Malí proroci (12): *Ozeáš* (Oz, 14), *Joel* (Joel, 4), *Amos* (Am, 9), *Abdiáš* (Abd, 1), *Jonáš* (Jon, 4), *Micheáš* (Mich, 7), *Nahum* (Nah, 3), *Habakuk* (Hab, 3), *Sofoniáš* (Sof, 3), *Aggeus* (Ag, 2), *Zachariáš* (Zach, 14), *Malachiáš* (Mal, 3).

II. Spisy Nového zákona (NZ, 27)

Dejepisné knihy (5): *Evanjelium podľa Matúša* (Mt, 28), *Evanjelium podľa Marka* (Mk, 16), *Evanjelium podľa Lukáša* (Lk, 24), *Evanjelium podľa Jána* (Jn, 21), *Skutky apoštolov* (Sk, 28).

Poučné knihy (apoštolské listy) (21): *Rimanom* (Rim, 16), *1. Korintánom* (1 Kor, 16), *2. Korintánom* (2 Kor, 13), *Galaťanom* (Gal, 6), *Efezanom* (Ef, 6), *Filipanom* (Flp, 4), *Kolosanom* (Kol, 3), *1. Solúnčanom* (1 Sol, 5), *2. Solúnčanom* (2 Sol, 3), *1. Timotejovi* (1 Tim, 6), *2. Timotejovi* (2 Tim, 4), *Títovi* (Tít, 3), *Filemonovi* (Flm, 1), *Hebrejom* (Hebr, 13), *Jakubov list* (Jak, 5), *1. Petrov* (1 Pt, 5), *2. Petrov* (2 Pt, 3), *1. Jánov* (1 Jn, 5), *2. Jánov* (2 Jn, 1), *3. Jánov* (3 Jn, 1), *Júdov list* (Júd, 1).

Prorocká kniha (1): *Zjavenie* (Zjv, 22).

SPISY NOVÉHO ZÁKONA

- › **Evanjelium podľa Matúša**
- › **Evanjelium podľa Marka**
- › **Evanjelium podľa Lukáša**
- › **Evanjelium podľa Jána**
- › **Skutky apoštolov**
- › **Prvý list Korintánom**
- › **List Galaťanom**
- › **Prvý a druhý list Solúnčanom**
- › **List Timotejovi**
- › **List Hebrejom**
- › **Prvý a druhý Petrov list**
- › **Júdov list**
- › **Zjavenie apoštola Jána [Apokalypsa]**

EVANJELIUM

PODĽA

MATÚŠA

- › **Narodenie Ježiša Krista (Mt 1, 18 - 25)**
- › **Útek do Egypta (Mt 2, 13 - 15)**
- › **Návrat z Egypta (Mt 2, 19 - 23)**
- › **Pokúšanie na púšti (Mt 4, 1 - 11)**
- › **Podobenstvo o kúkoli a vysvetlenie (Mt 13, 24 - 30. 34 - 43)**
- › **Podobenstvo o rybárskej sieti (Mt 13, 47 - 50)**
- › **Ako nasledovať Ježiša (Mt 16, 24 - 28)**
- › **O pohoršení (Mt 18, 6 - 11)**
- › **Spor o vzkriesení (Mt 22, 23 - 33)**
- › **Druhý príchod Krista (Mt 24, 29 - 31)**
- › **Výzva na bdelosť (Mt 24, 36 - 41)**
- › **Posledný súd (Mt 25, 31 - 46)**
- › **Zajatie Ježiša (Mt 26, 47 - 56)**
- › **Prázdny hrob; zvesť anjela (Mt 28, 1 - 8)**

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 1, 18 – 25), NARODENIE JEŽIŠA KRISTA

S narodením Ježiša Krista to bolo takto: Jeho matka Mária bola zasnúbená s Jozefom. Ale skôr, ako by boli začali spolu bývať, ukázalo sa, že počala z Ducha Svätého.¹

*Jozef, jej manžel, bol človek spravodlivý a nechcel ju vystaviť potupe, preto ju zamýšľal potajomky prepustiť.² Ako o tom uvažoval, zjavil sa mu vo sne **Pánov anjel** a povedal: "Jozef, syn Dávidov, neboj sa prijať Máriu, svoju manželku, lebo to, čo sa v nej počalo, je z Ducha Svätého. Porodí syna a dáš mu meno Ježiš; lebo on vyslobodí svoj ľud z hriechov."*

To všetko sa stalo, aby sa splnilo, čo Pán povedal ústami proroka: "Hľa, panna počne a porodí syna a dajú mu meno Emanuel," čo v preklade znamená Boh s nami.³

¹ Zasnúbenie u Židov bolo už pravým manželstvom. Len ešte "spolu nebývali" a až asi po roku manžel - snúbenec "prijal manželku" do svojho domu.

² Manžel u Židov mohol manželku prepustiť, ale musel jej dať priepustný list, v ktorom bola uvedená aj príčina prepustenia. Jozef nepomýšľal na takéto úradné prepustenie. Bol presvedčený o Máriinej nevinnosti, len nechápal toto tajomstvo.

³ Iz 7, 14.

*Keď sa Jozef prebudil, urobil, ako mu prikázal **Pánov anjel**, a prijal svoju manželku. Ale nepoznal ju, kým neporodila syna; a dal mu meno Ježiš.⁴*

⁴ Duch Svätý poučil Jozefa, že Mária sa v panenstve stala matkou Božieho Syna; preto neporušil jej panenstvo ani pred narodením ani po narodení Božieho Syna. To je učenie viery, o ktorom nemožno pochybovať. Výraz "ale nepoznal ju, kým neporodila syna," je hebraizmus a doslovný preklad latinského textu, ktorý podľa zmyslu treba chápať. A bez toho, že by s ňou nažíval, porodila syna. Ostatné časti evanjelia, ako aj tradícia Cirkvi predpokladajú ustavičné panenstvo Panny Márie. Hebraizmus »kým (až) neporodila« bol zaužívaný výraz východného človeka; vidno to aj z 2 Sam 6, 23; "Saulovej dcére Michol sa nenarodil syn až do dňa jej smrti." Spojka "až" ("kým") tu nepoukazuje na to, čo bude, ale na fakt, ktorý sa stal alebo nestal.

Tento rodokmeň symetricky vyjadruje tri obdobia dejín spásy a dejín vyvoleného národa od Abraháma po Dávida, od Dávida po babylonské zajatie a od babylonského zajatia po Krista. Každé obdobie je zastúpené symetricky 14 rodmi, hoci ich v skutočnosti bolo oveľa viac. Preto »mal syna« tu nemusí znamenať vždy bezprostredného otca. V rodokmeni sa uvádzajú aj štyri ženy, z toho tri cudzinky, ktoré počali v nezákonnej situácii. Tým sa naznačuje, že Ježiš prišiel spasiť všetkých ľudí, Židov i pohnov.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 2, 13 – 15), ÚTEK DO EGYPTA

*Po ich odchode sa Jozefovi vo sne zjavil **Pánov anjel** a povedal: Vstaň, vezmi so sebou dieťa i jeho matku, ujdí do Egypta a zostaň tam, kým ti nedám vedieť, lebo Herodes bude hľadať dieťa, aby ho zmárnil."*

On vstal, vzal za noci dieťa i jeho matku a odišiel do Egypta. Tam zostal až do Herodesovej smrti, aby sa splnilo, čo povedal Pán ústami proroka: "Z Egypta som povolal svojho syna."⁵

⁵ Oz 11, 1.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 2, 19 – 23), NÁVRAT Z EGYPTA

*Po Herodesovej smrti sa **Pánov anjel** zjavil vo sne Jozefovi v Egypte a povedal mu: "Vstaň, vezmi so sebou dieťa i jeho matku a chod' do izraelskej krajiny. Tí, čo striehli na život dieťaťa, už pomreli." On vstal, vzal dieťa i jeho matku a vrátil sa do izraelskej krajiny. Ale keď sa dopočul, že v Judei kraluje Archealus namiesto svojho otca Herodesa, bál sa ta ísť. Varovaný vo sne, odobral sa do galilejského kraja. Keď ta prišiel, usadil sa v meste, ktoré sa volá Nazaret, aby sa splnilo, čo predpovedali proroci: "Budú ho volať Nazaretský."⁶*

⁶ Toto upozornenie na prorocké slovo sa zakladá pravdepodobne na podobnosti slov Nazaret (i Nazara) a »nezer«, »Nezer« sa vyskytuje u proroka Izaiáša (11, 1) a znamená ratolesť, ktorá vyrastie z koreňa rodu Jesseho. Tento »výhonok« alebo »ratolesť« označuje Mesiáša. Aj meno Nazaret pochádza z toho istého koreňa.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 4, 1 – 11), POKÚŠANIE NA PÚŠTI

Potom Duch vyviedol Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal.⁷ A keď sa štyridsať dní a štyridsať nocí postil, napokon vyhladol. Tu pristúpil pokúšiteľ a povedal mu: "Ak si Boží Syn, povedz, nech sa z týchto kameňov stanú chleby." On odvetil: "Napísané je: »Nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst.«"⁸

*Potom ho diabol vzal do svätého mesta, postavil ho na vrchol chrámu⁹ a vravel mu: "Ak si Boží Syn, vrhni sa dolu, veď je napísané: »Svojim **anjelom** dá príkaz o tebe a vezmú ťa na ruky, aby si si neuderil nohu o kameň.«"¹⁰*

Tu ho diabol opustil a prišli anjeli a posluhovali mu.¹¹

⁷ "Duch", to jest ten, ktorý zostúpil na neho po krste. Je to Duch Svätý. Pustatina, kde sa Ježiš postil, je - podľa tradície - Kvarantánia, severozápadne od Jericha. Divoké skaliská boli útočiskom divej zveri (Mk 1, 13).

Ježiš dovolil toto pokúšanie na naše poučenie.

⁸ Dt 8, 3.

⁹ "Sväté mesto" - Jeruzalem.

¹⁰ Ž 91, 11 - 12.

¹¹ Mk 1, 12 - 13; Lk 4, 1 - 13.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 13, 24 – 30. 34 – 43), PODOBENSTVO O KÚKOLI A VYSVETLENIE

Predniesol im aj iné podobenstvo: "Nebeské kráľovstvo sa podobá človeku, ktorý zasial na svojej roli dobré semeno. Ale kým ľudia spali, prišiel jeho nepriateľ, prisial medzi pšenicu kúkol' a odišiel. Keď vyrástlo steblo a vyháňalo do klasu, ukázal sa aj kúkol'. K hospodárovi prišli sluhovia a povedali mu: »Pane, nezasial si na svojej roli dobré semeno? Kde sa teda vzal kúkol'?» On im vrazil: »To urobil nepriateľ.« Sluhovia mu povedali: »Chceš, aby sme šli a vyzbierali ho?» On odpovedal: »Nie, lebo pri zbieraní kúkola by ste mohli vytrhnúť aj pšenicu. Nechajte oboje rásť až do žatvy. V čase žatvy poviem žencom: Pozbierajte najprv kúkol' a poviažte ho do snopov na spálenie, ale pšenicu zhromaždite do mojej stodoly.«"¹²

Toto všetko hovoril Ježiš zástupom v podobenstvách. Bez podobenstva im nehovoril nič,¹³ aby sa splnilo, čo

¹² Podobenstvo o kúkoli má iba Mt. Odpovedá v ňom na otázku o pôvode zla a o zmysle zla v Cirkvi a vo svete.

¹³ Mt 4, 34 - 35.

predpovedal prorok: "Otvorím svoje ústa v podobenstvách, vyrozprávam, čo bolo skryté od stvorenia sveta." ¹⁴

*Potom rozpustil zástupy a vošiel do domu. Tu k nemu pristúpili jeho učeníci a vraveli mu: "Vysvetli nám podobenstvo o kúkoli na roli." On im povedal: "Rozsievateľ dobrého semena je Syn človeka. Rolá je svet. Dobré semeno sú synovia kráľovstva, kúkol'sú synovia Zlého. Nepriateľ, ktorý ho zasial, je diabol. Žatva je koniec sveta a ženci sú **anjeli**. Ako teda zbierajú kúkol'a pália v ohni, tak bude aj na konci sveta. Syn človeka pošle svojich **anjelov** a vyzbierajú z jeho kráľovstva všetky pohoršenia a tých, čo pášu nepravosť, a hodia ich do ohnivej pece. Tam bude plač a škripanie zubami. Vtedy sa spravodliví zaskvejú ako slnko v kráľovstve svojho Otca. Kto má uši, nech počúva!" ¹⁵*

¹⁴ Ž 78, 2.

¹⁵ Boh trpí na tomto svete dobrých i zlých ľudí a tak to bude až do posledného súdu. Vtedy sa konečne všetko roztriedi. Týmto podobenstvom Kristus poučá, že v Jeho Cirkvi budú aj hriešni členovia; ukazuje sa tu Božská zhovievavosť, ktorou Boh trpí hriešnikov a dáva im čas na pokánie.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 13, 47 – 50), PODOBENSTVO O RYBÁRSKEJ SIETI

*A zasa nebeské kráľovstvo sa podobá sieti, ktorú spustia do mora a ona zachytáva všetky druhy. Keď je plná, vytiahnu ju na breh, posadajú si, dobré vyberú do nádob a zlé vyhodia von. Tak bude aj na konci sveta: vyjdú **anjeli**, oddelia zlých od spravodlivých a hodia ich do ohnivej pece. Tam bude plač a škrípanie zubami.¹⁶*

¹⁶ Podobenstvo o rybárskej sieti znázorňuje, aký osud čaká dobrých a zlých členov Cirkvi na konci sveta.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 16, 24 – 28), AKO NASLEDOVAŤ JEŽIŠA

*Potom Ježiš povedal svojim učeníkom: "Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa, nájde ho. Ved' čo osoží človeku, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?! Alebo za čo vymení človek svoju dušu?! Lebo Syn človeka príde v sláve svojho Otca so svojimi **anjelmi** a vtedy odplatí každému podľa jeho skutkov. Veru, hovorím vám: Niektorí z tých, čo tu stoja, neokúsia smrť, kým neuvidia Syna človeka, ako prichádza vo svojom kráľovstve."¹⁷*

¹⁷ Verše 27 a 28 hovoria o dvoch zjaveniach Syna človeka v jeho kráľovstve. V 27 hovorí o kráľovstve, ktoré po poslednom súde odovzdá Syn Bohu Otcovi, verš 28 o Kristovom kráľovstve, ktoré sa ukáže s ruinami Jeruzalema. Niektorí zasa verš 28 vzťahujú na premenenie Pána, o ktorom je reč v nasledujúcej kapitole.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 18, 6 – 11), O POHORŠENÍ

Ale pre toho, kto by pohoršil jedného z týchto maličkých, čo veria vo mňa, bolo by lepšie, keby mu zavesili mlynský kameň na krk a ponorili ho do morskej hlbiny. Beda svetu pre pohoršenie! Pohoršenia síce musia prísť, ale beda človeku, skrze ktorého pohoršenie prichádza!¹⁸

Ak ťa zvádza na hriech tvoja ruka alebo noha, odtni ju a odhod' od seba: je pre teba lepšie, keď vojdeš do života zmrzačený alebo krivý, ako keby ťa mali s obidvoma rukami a s obidvoma nohami hodiť do večného ohňa. A ak ťa zvádza na hriech tvoje oko, vylúp ho a odhod' od seba: je pre teba lepšie, keď vojdeš do života s jedným okom, ako keby ťa mali s obidvoma očami vrhnúť do ohnivého pekla.

*Dajte si pozor, aby ste neopovrhli ani jedným z týchto maličkých. Lebo vám hovorím, že ich **anjeli** v nebi ustavične hľadajú na tvár môjho Otca, ktorý je na nebesiach.¹⁹*

¹⁸ Pohoršenie - zlé slovo. Zlý príklad a vôbec všetko, čo iného zvádza na hriech. Vždy budú ľudia, ktorí svoju slobodu zneužívajú na zlé.

¹⁹ Mk 9, 33 - 37. 42 - 47; Lk 9, 46 - 48; 17, 1 - 2.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA

(MT 22, 23 – 33), SPOR O VZKRIESENÍ

V ten deň prišli k nemu saduceji, ktorí tvrdia, že niet zmŕtvychvstania, a pýtali sa ho: "Učiteľ, Mojžiš povedal, že ak niekto zomrie a nemal deti, jeho brat si má vziať jeho manželku a splodiť svojmu bratovi potomka."²⁰

*Bolo u nás sedem bratov. Prvý sa oženil a umrel. A pretože nemal potomka, zanechal svoju ženu svojmu bratovi. Takisto aj druhý a tretí až po siedmeho. Napokon po všetkých zomrela aj žena. Nuž ktorému zo siedmich bude manželkou pri vzkriesení? Ved' ju mali všetci." Ježiš im povedal: "Mýlite sa, lebo nepoznáte Písmo ani Božiu moc. Pri vzkriesení sa ľudia neženia, ani nevydávajú, ale sú ako **anjeli** v nebi. A o vzkriesení mŕtvych ste nečítali, čo vám povedal Boh, keď vŕavel: »Ja som Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba«? A on nie je Bohom mŕtvych, ale živých."²¹ Keď to počuli zástupy, žasli nad jeho učením."²²*

²⁰ Dt 25, 5. Je to ustanovenie o švagrovskom (levirátskom) manželstve. Saducejmi prednesený údajný prípad chcel zosmiešniť Ježišovu náuku o zmŕtvychvstaní.

²¹ Ex 3, 6. Ježiš im odpovedá, že po vzkriesení už nebude manželstvo. Ľudstvo dosiahlo svoj cieľ. Okrem toho ak Boh je Bohom patriarchov, potom patriarchovia žijú, lebo on je Boh živých. Teda jestvuje posmrtný život a vzkriesenie.

²² Mk 12, 18 - 27; Lk 20, 27 - 40.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 24, 29 – 31), DRUHÝ PRÍCHOD KRISTA

*Hneď po súžení tých dní slnko sa zatmie, mesiac nevydá svoje svetlo, hviezdy budú padať z neba a **nebeské mocnosti** sa zachvejú. Vtedy sa na nebi zjaví znamenie Syna človeka. Všetky kmene zeme budú nariekať a uvidia Syna človeka prichádzať na nebeských oblakoch s mocou a veľkou slávou. On pošle svojich **anjelov** za mohutného zvuku poľnice a zhromaždia jeho vyvolených zo štyroch strán sveta, od jedného kraja neba až po druhý.²³*

²³ Mk 13, 24 - 27; Lk 11, 25 - 28.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 24, 36 – 41), VÝZVA NA BDELOSŤ

*Ale o tom dni a o tej hodine nevie nik, ani **nebeskí anjeli**, ani Syn, iba sám Otec.²⁴ Ako bolo za dní Noema, tak bude aj pri príchode Syna človeka. Ako v dňoch pred potopou ľudia jedli a pili, ženili sa a vydávali až do toho dňa, keď Noe vošiel do korába, a nič nezbadali, až prišla potopa a zmietla všetkých, tak bude aj pri príchode Syna človeka. Vtedy budú na poli dvaja: jeden bude vzatý, druhý sa ponechá. Dve budú mlieť na mlyne: jedna bude vzatá, druhá sa ponechá.²⁵*

²⁴ Mk 13, 28 - 32; Lk 21, 29 - 33. Na otázku apoštolov, kedy nastane skaza Jeruzalema (verš 3), Ježiš odpovedá (24, 33), že je blízko, pred dvermi. "Toto pokolenie" sú Ježišovi vrstovníci. Dožijú sa toho, čo im o skaze Jeruzalema predpovedal. Na druhú otázku, kedy bude koniec sveta, odpovedal: "O tom dni a o tej hodine nevie nik" (24, 36). "Ani Syn", ako človek. Toto je jedno z možných vysvetlení týchto Ježišových predpovedí.

²⁵ Lk 17, 26 - 35.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 25, 31 – 46), POSLEDNÝ SÚD

*Až príde Syn človeka vo svojej sláve a s ním všetci **anjeli**, zasadne na trón svojej slávy. Vtedy sa pred ním zhromaždia všetky národy a on oddelí jedných od druhých, ako pastier oddeľuje ovce od capov. Ovce si postaví sprava a capov zľava. Potom Kráľ povie tých, čo budú po jeho pravici: »Podťe, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta. Lebo som bol hladný a dali ste mi jesť; bol som smädný a dali ste mi piť; bol som pocestný a pritúlili ste ma, bol som nahý a priodeli ste ma; bol som chorý a navštívili ste ma; bol som vo väzení a prišli ste ku mne.« Vtedy mu spravodliví povedia: »Pane, a kedy sme ťa videli hladného a nakrmili sme ťa, alebo smädného a dali sme ti piť? Kedy sme ťa videli ako pocestného a pritúlili sme ťa? Kedy sme ťa videli chorého alebo vo väzení a prišli sme k tebe?« Kráľ im odpovie: »Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.« Potom povie aj tým, čo budú zľava: »Odídte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablovi a jeho anjelom! Lebo som bol hladný, a nedali ste mi jesť; bol som smädný, a nedali ste mi piť; bol som pocestný, a nepritúlili ste ma, bol som nahý, a nepriodeli ste ma; bol som chorý a vo väzení, a nenavštívili ste ma.« Vtedy mu aj oni povedia: »Pane, a kedy sme ťa videli hladného alebo smädného,*

alebo ako pocestného, alebo nahého, alebo chorého, alebo vo väzení, a neposlúžili sme ti?» Vtedy im on odpovie: »Veru, hovorím vám: Čokoľvek ste neurobili jednému z týchto najmenších, ani mne ste to neurobili.« A pôjdu títo do večného trápenia, kým spravodliví do večného života."

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 26, 47 – 56), ZAJATIE JEŽIŠA

A kým ešte hovoril, prišiel Judáš, jeden z Dvanástich, a s ním veľký zástup s mečmi a kyjmi, ktorý poslali veľkňazi a starší ľudu. Jeho zradca im dal znamenie: "Koho pobožkám, to je on; toho chytte!" A hneď pristúpil k Ježišovi a povedal: "Bud' pozdravený, Rabbi!" A pobožkal ho. Ježiš mu povedal: "Priateľu, načo si prišiel?" Vtedy pristúpili, položili na Ježiša ruky a zajali ho. Tu jeden z tých, čo boli s Ježišom, vystrel ruku, vytasil meč, zasiahol ním veľkňazovho sluhu a odťal mu ucho.

*Ježiš mu povedal: "Daj svoj meč na jeho miesto! Lebo všetci, čo sa chytajú meča, mečom zahynú. Alebo si myslíš, že by som nemohol poprosiť svojho Otca a on by mi hneď poslal viac ako **dvanásť plukov anjelov**? Ale ako by sa potom splnilo Písmo, že to má byť takto?" V tú hodinu povedal Ježiš zástupom: "Vyšli ste s mečmi a kyjmi ako na zločinca, aby ste ma zajali. Deň čo deň som sedával a učil v chráme, aby sa splnili písma Prorokov. Vtedy ho všetci učenici opustili a rozutekali sa."²⁶*

²⁶ Mk 14, 43 - 52; Lk 22, 47 - 53; Jn 8, 2 - 11.

EVANJELIUM PODĽA MATÚŠA (MT 28, 1 – 8), PRÁZDNY HROB; ZVEŠŤ ANJELA

*Ked' sa pominula sobota, na úsvite prvého dňa v týždni prišla Mária Magdaléna a iná Mária pozrieť hrob. Vtom nastalo veľké zemetrasenie, lebo z neba zostúpil **Pánov anjel**, pristúpil, odvalil kameň a sadol si naň. Jeho zjav bol ako blesk a jeho odev biely ako sneh. Strážnici strnuli od strachu z neho a ostali ako mŕtvi. **Anjel** sa prihovoral ženám: "Vy sa nebojte! Viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný. Niet ho tu, lebo vstal, ao povedal. Podťe, pozrite si miesto, kde ležal. A rýchlo chodťe povedať jeho učeníkom: »Vstal z mŕtvych a ide pred vami do Galiley. Tam ho uvidíte.« Hľa, povedal som vám to." Rýchlo vyšli z hrobu a so strachom i s veľkou radosťou bežali to oznámiť jeho učeníkom.*

EVANJELIUM PODĽA MARKA

- › **Ako nasledovať Ježiša (Mk 8, 34 - 38)**
- › **Spor o vzkriesení (Mk 12, 18 - 27)**
- › **Druhý príchod Krista (Mk 13, 24 - 27)**
- › **Poučenie od figovníka (Mk 13, 28 - 32)**
- › **Prázdny hrob; zvesť anjela (Mk 16, 1 - 8)**

EVANJELIUM PODĽA MARKA (MK 1, 1 – 13), PRÍPRAVA JEŽIŠOVHO ÚČINKOVANIA

*Začiatok evanjelia Ježiša Krista, Božieho Syna.²⁷
Prorok Izaiáš napísal: "Hľa, posielam svojho posla pred
tvojou tvárou a on ti pripraví cestu."²⁸*

*Hlas volajúceho na púšti: »Pripravte cestu Pánovi,
vyrovnajzte mu chodníky!«"²⁹*

*Ján bol na púšti, krstil a hlásal krst pokánia na
odpustenie hriechov. Prichádzala k nemu celá judejská
krajina i všetci Jeruzalemčania. Vyznávali svoje hriechy a
dávali sa mu krstiť v rieke Jordán. Ján nosil odev z ťavej srsti
a okolo bedier kožený opasok. Jedával kobyľky a lesný med.
A hlásal: "Po mne prichádza mocnejší, ako som ja. Ja nie
som hoden ani zohnúť sa a rozviazať mu remienok na obuvi.
Ja som vás krstil vodou, ale on vás bude krstiť Duchom
Svätým."³⁰*

²⁷ Marek tu "evanjeliom" nemyslí svoj spis, ale poslanstvo, dobrú zvesť, ktorú priniesol Ježiš Kristus a ktorej on sám je stredobodom.

²⁸ Mal 3, 1.

²⁹ Iz 40, 3.

³⁰ O Jánovom krste pozri poznámku k Mt 3, 6. Kristus bude krstiť "Duchom Svätým", čiže jeho krst nebude iba obrad, ale očistí človeka od hriechu a vleje doň novú životnú silu Božského života.

V tých dňoch prišiel Ježiš z galilejského Nazareta a Ján ho pokrstil v Jordáne. Vtom, ako vystupoval z vody, videl otvorené nebo a Ducha, ktorý ako holubica zostupoval na neho. A z neba zaznel hlas: "Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zalúbenie."³¹

*A hneď ho Duch hnal na púšť. Na púšti bol štyridsať dní a satan ho pokúšal. Bol medzi divou zverou a **anjeli** mu posluhovali.*

³¹ Mt 3, 13 - 17; Lk 3, 21 - 22; Jn 1, 32 - 34.

EVANJELIUM PODĽA MARKA (MK 8, 34 – 38), AKO NASLEDOVAŤ JEŽIŠA

*Potom zavolať k sebe zástup aj učeníkov a povedal im: "Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa a pre evanjelium, zachráni si ho. Ved' čo osoží človeku, keby aj celý svet získal, a svojej duši by uškodil?! Lebo za čo vymení človek svoju dušu?! Kto sa bude hanbiť za mňa a za moje slová pred týmto cudzoložným a hriešnym pokolením, za toho sa bude hanbiť aj Syn človeka, keď príde v sláve svojho Otca so **svätými anjelmi**."*³²

³² Mt 16, 24 - 28; Lk 9, 23 - 27.

EVANJELIUM PODĽA MARKA (MK 12, 18 – 27), SPOR O VZKRIESENÍ

*Tu prišli k nemu saduceji, ktorí tvrdia, že niet zmŕtvychvstania, a pýtali sa ho: "Učiteľ, Mojžiš nám napísal, že ak niekomu zomrie brat a zanechá manželku bez detí, brat si má vziať jeho manželku a splodiť svojmu bratovi potomka.³³ Bolo sedem bratov. Prvý sa oženil, ale umrel a nezanechal potomka. Vzal si ju druhý, ale aj on umrel a nezanechal potomka. Takisto aj tretí. A ani jeden zo siedmich nezanechal potomka. Napokon po všetkých zomrela aj žena. Ktorému z nich bude manželkou pri vzkriesení, keď vstanú z mŕtvych? Ved' ju mali siedmi za manželku." Ježiš im povedal: "Nemýlite sa preto, že nepoznáte Písmo ani Božiu moc? Lebo keď ľudia vstanú z mŕtvych, už sa ani neženia, ani nevydávajú, ale sú ako **anjeli** v nebi. A pokiaľ ide o vzkriesenie mŕtvych, či ste nečítali v Mojžišovej knihe v stati o kríku, ako mu Boh povedal: »Ja som Boh Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba«?³⁴ A on nie je Bohom mŕtvych, ale živých. Veľmi sa mýlite."³⁵*

³³ Dt 25, 5.

³⁴ Ex 3, 6. Udalosť "o kríku" (Ex 3, 1 n.) hovorí, ako sa Boh zjavil Mojžišovi v horiacom kre.

³⁵ Mt 22, 23 - 33; Lk 20, 27 - 40.

EVANJELIUM PODĽA MARKA (MK 13, 24 – 27), DRUHÝ PRÍCHOD KRISTA

V tých dňoch, po onom súžení slnko sa zatmie, mesiac nevydá svoj jas,³⁶ hviezdy budú padať z neba a nebeské mocnosti sa budú chvieť.

*Vtedy uvidia Syna človeka prichádzať na oblakoch s veľkou mocou a slávou.³⁷ On pošle **anjelov** a zhromaždí svojich vyvolených zo štyroch strán sveta, od kraja zeme až po kraj neba.³⁸*

³⁶ Iz 13, 10; 34, 4.

³⁷ Dan 7, 13 - 14.

³⁸ Mt 24, 29 - 31; Lk 21, 25 - 26.

EVANJELIUM PODĽA MARKA (MK 13, 28 – 32), POUČENIE OD FIGOVNÍKA

*Od figovníka sa naučte podobentstvo. Keď jeho ratolesť mladne a vyháňa lístie, viete, že je blízko leto. Tak aj vy, až uvidíte, že sa toto deje, vedzte, že je blízko, pred dvermi. Veru, hovorím vám: Nepominie sa toto pokolenie, kým sa to všetko nestane.³⁹ Nebo a zem sa pominú, ale moje slová sa nepominú. Ale o tom dni a o tej hodine nevie nik, ani **anjeli** v nebi, ani Syn, iba Otec.⁴⁰*

³⁹ "Nepominie sa toto pokolenie" je podľa niektorých biblistov určením času skazy Jeruzalema. Akoby povedal: Stane sa to čoskoro.

⁴⁰ Ježiš ako Bohočlovek, dobre vie, kedy bude koniec sveta. Nie je však vôľa Otca, aby presný čas tohto konca vopred ľuďom oznámil.

EVANJELIUM PODĽA MARKA (MK 16, 1 – 8), PRÁZDNY HROB; ZVEŠŤ ANJELA

*Ked' sa pominula sobota, Mária Magdaléna a Mária Jakubova i Salome nakúpili voňavé oleje a išli ho pomazať. V prvý deň týždňa, skoro ráno, po východe slnka, prišli k hrobu a hovorili si: "Kto nám odvalí kameň od vchodu do hrobu?" Ale keď sa pozreli, videli, že kameň je odvalený; bol totiž veľmi veľký. Keď vošli do hrobu, na pravej strane videli sedieť **mladíka oblečeného do bieleho rúcha** a střípli. On sa im prihovril: "Nelákajte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského, ktorý bol ukrižovaný. Vstal z mŕtvych. Niet ho tu. Hľa, miesto, kde ho uložili. Ale chodte a povedzte jeho učeníkom a Petrovi: »Ide pred vami do Galiley. Tam ho uvidíte, aio vám povedal,«" Vyšli a utekali od hrobu, lebo sa ich zmocnila hrôza a strach. A nepovedali nikomu nič, lebo sa báli.⁴¹*

⁴¹ Mt 28, 1 - 8; Lk 24, 1 - 12; Jn 20, 1 - 10.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA

- › Zvestovanie narodenia Jána Krstiteľa (Lk 1, 5 - 25)
- › Zvestovanie Panne Márii (Lk 1, 26 - 38)
- › Narodenie Ježiša Krista (Lk 2, 1 - 14)
- › Obriezka (Lk 2, 21)
- › Pokúšanie na púšti (Lk 4, 1 - 13)
- › Ako nasledovať Ježiša (Lk 9, 23 - 27)
- › Odvaha pri vyznávaní Krista (Lk 12, 4 - 12)
- › Podobenstvo o stratenej drachme (Lk 15, 8 - 10)
- › Podobenstvo o boháčovi a Lazárovi (Lk 16, 19 - 31)
- › Spor o vzkriesení (Lk 20, 27 - 40)
- › Ježiš na Olivovej hore (Lk 22, 39 - 46)
- › Ježiš sa zjavuje emauzským učeníkom (Lk 24, 13 - 35)

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA (LK 1, 5 – 25), ZVESTOVANIE NARODENIA JÁNA KRSTITEĽA

Za čias judejského kráľa Herodesa žil istý kňaz menom Zachariáš z Abiášovej kňazskej triedy. Jeho manželka pochádzala z Áronových dcér a volala sa Alžbeta.⁴² Obaja boli spravodliví pred Bohom a bezúhonne zachovávali všetky Pánove prikázania a ustanovenia. Nemali však deti, lebo Alžbeta bola neplodná a obaja boli v pokročilom veku.

*Keď raz prišiel rad na jeho triedu a on konal kňazskú službu pred Bohom, podľa zvyku kňazského úradu lósom mu pripadlo vojsť do Pánovho chrámu a priniesť kadidlovú obeť. V čase kadidlovej obety sa vonku modlilo množstvo ľudu. Tu sa mu zjavil **Pánov anjel**; stál na pravej strane kadidlového oltára. Keď ho Zachariáš zbadal, zľakol sa a zmocňovala sa ho hrôza. Ale **anjel** mu povedal: "Neboj sa, Zachariáš, lebo je vyslyšaná tvoja modlitba. Tvoja manželka Alžbeta ti porodí syna a dáš mu meno Ján. Budeš sa radovať a plesať a jeho narodenie poteší mnohých. Lebo on bude veľký pred Pánom. Víno a opojný nápoj piť nebude a*

⁴² Dávid pri novom zriadení starozákonnej bohoslužby zadelil kňazov do 24 tried. Každá trieda konala týždenne službu v chráme. Lósom sa rozhodlo, kto akú službu má vo svojej triede konať. Jeden z kňazov denne vchádzal ráno i večer ku kadidlovému oltáru pred Svätýňou svätých a tam pálil kadidlo.

už v matkinom lone ho naplní Duch Svätý. Mnohých synov Izraela obráti k Pánovi, ich Bohu. Sám pôjde pred ním s Eliášovým duchom a mocou, aby obrátil srdcia otcov k synom a neveriacich k múdrosti spravodlivých a pripravil Pánovi dokonalý ľud." Zachariáš povedal **anjelovi**: "Podľa čoho to poznám? Ved' ja som starec a moja manželka je v pokročilom veku." **Anjel** mu odpovedal: "Ja som **Gabriel**. Stojím pred Bohom a som poslaný hovoriť s tebou a oznámiť ti túto radostnú zvesť. Ale onemieš a nebudeš môcť hovoriť až do dňa, keď sa toto stane, lebo si neuveril mojim slovám, ktoré sa splnia v svojom čase."

Ľud čakal na Zachariáša a divil sa, že sa tak dlho zdržuje v chráme. Ale keď vyšiel, nemohol k nim prehovoriť; a oni pochopili, že mal v chráme videnie. Dával im znaky a zostal nemý.

Len čo sa skončili dni jeho služby, vrátil sa domov. Po tých dňoch jeho manželka Alžbeta počala, ale skrývala sa päť mesiacov a hovorila: "Toto mi urobil Pán v čase, keď zhliadol na mňa, aby ma zbavil hanby pred ľuďmi."⁴³

⁴³ Radosť Alžbety bola veľká. Neplodnosť totiž bola v očiach Židov veľkou hanbou, ba Božím trestom.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA (LK 1, 26 – 38), ZVESTOVANIE PANNE MÁRII

*V šiestom mesiaci poslal Boh **anjela Gabriela** do galilejského mesta, ktoré sa volá Nazaret,⁴⁴ k panne zasnúbenej mužovi z rodu Dávidovho, menom Jozefovi. A meno panny bolo Mária.⁴⁵ **Anjel** prišiel k nej a povedal: "Zdravas', milosti plná, Pán s tebou."⁴⁶ Ona sa nad jeho slovami zarazila a rozmýšľala, čo znamená takýto pozdrav. **Anjel** jej povedal: "Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha. Počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš. On bude veľký a bude sa volať Synom Najvyššieho. Pán Boh mu dá trón jeho otca Dávida, naveky bude kralovať nad Jakubovým rodom a jeho kráľovstvu nebude konca."*

*Mária povedala **anjelovi**: "Ako sa to stane, keď ja muža nepoznám?" **Anjel** jej odpovedal: "Duch Svätý zostúpi na teba a moc Najvyššieho ťa zatieni. A preto aj*

⁴⁴ "V šiestom mesiaci" - od počatia Jána Krstiteľa.

⁴⁵ "Zasnúbenej" - o zasnubách pozri poznámku pri Mt 1, 18.

⁴⁶ "Zdravas" doslovne "Raduj sa".

*dieťa bude sa volať svätým, bude to Boží Syn.⁴⁷ Aj Alžbeta, tvoja príbuzná, počala syna v starobe. Už je v šiestom mesiaci. A hovorili o nej, že je neplodná! Lebo Bohu nič nie je nemožné." Mária povedala: "Hľa, služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova." **Anjel** potom od nej odišiel.*

⁴⁷ Z týchto veršov sa dá usudzovať, že Panna Mária mala sľub trvalej čistoty a panenstva. Preto teraz nerozumie, že Boh chce, aby bola matkou. **Anjel** jej vysvetlí, že počatie bude dielom Svätého Ducha. Bude aj pannou, aj matkou. Tretie evanjelium dosť často uvádza činnosť Svätého Ducha (1, 15; 1, 35; 1, 41; 1, 67; 2, 25; 2, 26; 2, 27; 3, 16. 22; 4, 1; 10, 21; 12, 12; 24, 49. Teda Panna Mária nežila manželsky s Jozefom, hoci bola jeho zákonnou manželkou. Jozef pravdepodobne vedel o tomto jej záväzku, a preto žili spolu ako brat a sestra.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA (LK 2, 1 – 14), NARODENIE JEŽIŠA KRISTA

V tých dňoch vyšiel rozkaz od cisára Augusta vykonať súpis ľudu po celom svete.⁴⁸ Tento prvý súpis sa konal, keď Sýriu spravoval Kvírinus.⁴⁹ A všetci šli dať sa zapísať, každý do svojho mesta.⁵⁰ Vybral sa aj Jozef z galilejského mesta Nazaret do Judey, do Dávidovho mesta, ktoré sa volá Betlehem, lebo pochádzal z Dávidovho domu a rodu, aby sa dal zapísať s Máriou, svojou manželkou, ktorá bola v požehnanom stave. Kým tam boli, nadišiel jej čas pôrodu. I

⁴⁸ Augustus bol cisárom Rímskej ríše od roku 30 pred Kristom do roku 14 po Kristovi. "Celý svet" znamená vtedy známy svet, čiže Rímsku ríšu.

⁴⁹ Quirinius (Publius Suplicius) stál dvakrát na čele Sýrie. V oboch prípadoch sa konalo sčítanie ľudu, prvýkrát v rokoch 8 - 4 pred Kristom a druhýkrát okolo roku 6 po Kristovi. Lukáš hovorí o prvom sčítaní ľudu. Podľa toho treba upraviť aj rok narodenia Krista. Pôvodca nášho letopočtu Dionýz Exiguus (zomrel v roku 544) určil rok narodenia omyslom o 5 až 8 rokov neskôr. Kristus sa narodil asi o 7 rokov skôr, čo zodpovedá roku 747 od založenia Ríma, a nie 754, ako to mylne vypočítal Dionýzius.

⁵⁰ "Do svojho mesta" - čiže do mesta, z ktorého pochádzal ich rod.

porodila svojho prvorodeného syna, zavinula ho do plienok a uložila do jasiel, lebo pre nich nebolo miesta v hostinci.⁵¹

V tom istom kraji boli pastieri, ktorí v noci bdeli a strážili svoje stádo. Tu zastal pri nich **Pánov anjel** a ožiarila ich Pánova sláva. Zmocnil sa ich veľký strach, ale **anjel** im povedal. "Nebojte sa! Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom: Dnes sa vám v Dávidovom meste narodil Spasiteľ, Kristus Pán. A toto vám bude znamením: Nájdete dieťaťko zavinuté do plienok a uložené v jaslach." A hneď sa k **anjelovi** pripojilo množstvo **nebeských zástupov**, zvelebovali Boha a hovorili: "Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle."⁵²

⁵¹ "Prvorodený" znamená prvého narodeného syna, ktorý mal právo na dedičstvo (porov. 1, 32 a n.). Je to právny výraz a používa sa bez ohľadu na to, či nasleduje ďalší potom, alebo nie.

⁵² "Dobrej vôle" v gréčtine "v ktorých má zaľúbenie".

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA (LK 2, 15 – 20), NÁVŠTEVA PASTIEROV

*Keď **anjeli** odišli od nich do neba, pastieri si povedali: "Poďme teda do Betlehema a pozrime, čo sa to stalo, ako nám oznámil Pán." PoPONÁHLALI sa a našli Máriu a Jozefa i dieťa uložené v jasliach. Keď ich videli, vyrozprávali, čo im bolo povedané o tomto dieťati. A všetci, ktorí to počúvali, divili sa nad tým, čo im pastieri rozprávali. Ale Mária zachovávala všetky tieto slová vo svojom srdci a premýšľala o nich.*

Pastieri sa potom vrátili a oslavovali a chválili Boha za všetko, čo počuli a videli, ako im bolo povedané.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA

(LK 2, 21), OBRIEZKA

*Po ôsmich dňoch, keď ho bolo treba obrezať, dali mu meno Ježiš, ktorým ho **anjel** nazval skôr, ako sa počal v živote matky.*

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA (LK 4, 1 – 13), POKÚŠANIE NA PÚŠTI

*Ježiš sa vrátil od Jordánu plný Ducha Svätého. Duch ho vodil štyridsať dní po púšti a diabol ho pokúšal. V tých dňoch nič nejedol. A keď sa skončili, vyhladol. Tu mu diabol povedal: "Ak si Boží Syn, povedz tomtu kameňu, aby sa stal chlebom." Ježiš mu odvetil: "Napísané je: »Nielen z chleba žije človek.«"⁵³ Potom ho diabol vyzdvihol, v jedinom okamihu mu ukázal všetky kráľovstvá sveta a vravel mu: "Dám ti všetku ich moc a slávu, lebo som ju dostal a dám ju komu chcem. Ak sa mi teda budeš klaňať, všetka bude tvoja." Ježiš mu povedal: "Je napísané: »Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať a jedine jemu budeš slúžiť.«"⁵⁴ Potom ho zaviedol do Jeruzalema, postavil ho na vrchol chrámu a povedal mu: "Ak si Boží Syn, vrhni sa stadeto dolu, veď je napísané: »Svojím **anjelom** dá príkaz o tebe, aby ťa chránili,« a »vezmú ťa na ruky, aby si si neuderil nohu o kameň.«"⁵⁵*

⁵³ Dt 8, 3.

⁵⁴ Dt 6, 13.

⁵⁵ Ž 91, 11 - 12.

Ježiš mu odvetil: "Je povedané: »Nebudeš pokúšať Pána, svojho Boha.«"⁵⁶ Keď diabol skončil všetko pokúšanie, na čas od neho odišiel.⁵⁷

⁵⁶ Dt 6, 16.

⁵⁷ Mt 4, 1 - 11; Mk 1, 12 - 13.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA

(LK 9, 23 – 27), AKO

NASLEDOVAŤ JEŽIŠA

*A všetkým povedal: "Kto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba, vezme každý deň svoj kríž a nasleduje ma. Lebo kto by si chcel život zachrániť, stratí ho, ale kto stratí svoj život pre mňa, zachráni si ho. Ved' čo osoží človeku, keby aj celý svet získal, a seba samého by stratil alebo poškodil?! Lebo kto sa bude hanbiť za mňa a za moje slová, za toho sa bude hanbiť Syn človeka, keď príde v sláve svojej i Otcovej a **svätých anjelov**. Veru, hovorím vám: Niektorí z tých, čo tu stoja, neokúsia smrť, kým neuvidia Božie kráľovstvo."*⁵⁸

⁵⁸ Vztahuje sa to na Ježišovo premenenie a najmä zmŕtvychvstanie.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA (LK 12, 4 – 12), ODVAHA PRI VYZNÁVANÍ KRISTA

Vám, svojim priateľom, hovorím: Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo, a potom už nemajú čo urobiť! Ukážem vám, koho sa máte báť. Bojte sa toho, ktorý keď zabije, má moc uvrhnúť do pekla! Áno, hovorím vám: Toho sa bojte! Nepredáva sa päť vrabcov za dva haliere? A Boh ani na jedného z nich nezabudne. Vy však máte aj všetky vlasy na hlave spočítané. Nebojte sa, vy ste cennejší ako mnoho vrabcov!

*Hovorím vám: Každému, kto ma vyzná pred ľuďmi, aj Syn človeka vyzná pred **Božími anjelmi**. Ale kto mňa zaprie pred ľuďmi, bude zaprený pred **Božími anjelmi**.*

Ak niekto povie niečo proti Synovi človeka, odpustí sa mu to. Kto by sa však rúhal Duchu Svätému, tomu sa neodpustí.⁵⁹

Keď vás budú vodiť do synagóg, pred úrady a vrchnosti, nestarajte sa, ako a čím sa budete brániť alebo čo budete hovoriť, lebo Duch Svätý vás v tú hodinu poučí, čo treba hovoriť."⁶⁰

⁵⁹ Pozri poznámku k Mt 12, 32. Ak niekto povie niečo proti Synovi človeka, odpustí sa mu to. Kto by však povedal niečo proti Duchu Svätému, tomu sa neodpustí ani v tomto veku, ani v budúcom.

⁶⁰ Mt 10, 28 - 33, 17 - 20.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA (LK 15, 8 – 10), PODOBENSTVO O STRATENEJ DRACHME

*Alebo ak má žena desať drachiem a jednu drachmu stratí, nezažne lampu, nevymetie dom a nehladá starostlivo, kým ju nenájde? A keď ju nájde, zvolá priateľky a susedky a povie: »Radujte sa so mnou, lebo som našla drachmu, čo sa stratila.« Hovorím vám: Takú radosť majú **Boží anjeli** z jedného hriešnika, ktorý robí pokánie.*"⁶¹

⁶¹ Jedna drachma mala hodnotu jedného strieborného denára, čo bola jednodenná mzda. Nešlo teda o veľký peniaz, ale pre chudobnú ženu aj to bolo veľa.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA (LK 16, 19 – 31), PODOBENSTVO O BOHÁČOVI A LAZÁROVI

*Bol istý bohatý človek. Obliekal sa do purpuru a kmentu a deň čo deň prepychovo hodoval. Pri jeho bráne líhal akýsi žobrák, menom Lazár, plný vredov. Túžil nasýtiť sa z toho, čo padalo z boháčovho stola, a len psy prichádzali a lízali mu vrede. Keď žobrák umrel, **anjeli** ho zanesli do Abrahámovho lona. Zomrel aj boháč a pochovali ho. A keď v pekle v mukách pozdvihol oči, zďaleka videl Abraháma a Lazára v jeho lone. I zvolal: »Otec Abrahám, zlútuj sa nado mnou a pošli Lazára, nech si namočí aspoň koniec prsta vo vode a zvlaží mi jazyk, lebo sa hrozne trápim v tomto plameni!« No Abrahám povedal: »Synu, spomeň si, že si dostal všetko dobré za svojho života a Lazár zasa iba zlé. Teraz sa on tu teší a ty sa trápiš. A okrem toho je medzi nami a vami veľká priepasť, takže nik - čo ako by chcel - nemôže prejsť odtiaľto k vám ani odtiaľ prekročiť k nám.« Tu povedal: »Prosím ťa, Otče, pošli ho do domu môjho otca. Mám totiž piatich bratov; nech ich zaprisahá, aby sa nedostali aj oni na toto miesto múk.« Abrahám mu odpovedal: »Majú Mojžiša a Prorokov, nech ich počúvajú.« Ale on vravel: »Nie, otec Abrahám. Ak príde k nim niekto z mŕtvych, budú robiť*

pokánie.« Odpovedal mu: »Ak nepočúvajú Mojžiša a Prorokov, neuveria ani keby niekto z mŕtvych vstal.«"62

⁶² Hriech boháča spočíval v tom, že svoj majetok používal iba pre seba a nevidel biedu Lazára.

"Veľká priepasť je obraz, ktorým sa vyjadruje skutočnosť, že nebo a peklo sú od seba večne vzdialené.

"Abrahámovo lono" je starozákonný výraz, zospovedá mu "uložili ho k otcom" čiže k patriarchom. Obraz vyjadruje blízky vzťah s Abrahámom na mesiášskej hostine.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA

(LK 20, 27 – 40), SPOR O VZKRIESENÍ

*Tu prišli k nemu niektorí saduceji, ktorí popierajú zmŕtvychvstanie, a pýtali sa ho: "Učiteľ, Mojžiš nám napísal, že ak niekomu zomrie brat, ktorý mal ženu, ale bol bezdetný, jeho brat si ju má vziať za manželku a splodiť svojmu bratovi potomka.⁶³ Bolo teda sedem bratov. Prvý sa oženil a zomrel bezdetný. Vzal si ju druhý, potom aj tretí a takisto všetci siedmi. Ale nezanechali deti a pomreli. Napokon zomrela aj žena. Nuž ktorému z nich bude žena manželkou pri vzkriesení? Veď ju mali siedmi za manželku." Ježiš im povedal: "Synovia tohto veku sa ženía a vydávajú. Ale tí, čo sú uznaní za hodných tamtoho veku a zmŕtvychvstania, už sa neženía, ani nevydávajú. Už ani umrieť nemôžu, lebo sú ako **anjeli** a sú Božími synmi, pretože sú synmi vzkriesenia. A že mŕtvi naozaj vstanú, naznačil aj Mojžiš v stati o kríku, keď nazýva »Pána Bohom Abraháma, Bohom Izáka a Bohom Jakuba«. ⁶⁴ A on nie je Bohom mŕtvych, ale živých, lebo pre neho všetci žijú." Tu*

⁶³ Dt 25, 5. Porov. poznámku k Mt 22, 24; Je to ustanovenie o švagrovskom (levirátskom) manželstve. Saducejmi prednesený údajný prípad chcel zosmiešniť Ježišovu náuku o zmŕtvychvstaní.

⁶⁴ Ex 3, 2 - 6.

niektorí zákonníci povedali: "Učiteľ, dobre si to povedal." A už sa ho neodvážili na nič vypytovať.⁶⁵

⁶⁵ Mt 22, 23 - 33; Mk 12, 18 - 27.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA (LK 22, 39 – 46), JEŽIŠ NA OLIVOVEJ HORE

*Potom vyšiel von a ako zvyčajne šiel na Olivovú horu a učeníci išli za ním. Keď prišiel na miesto, povedal im: "Modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia!" Sám sa od nich vzdialil asi tolko, čo by kameňom dohodil, klákol si a modlil sa: "Otče, ak chceš, vezmi odo mňa tento kalich! No nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane!" Tu sa mu zjavil **anjel** z neba a posilňoval ho. A on sa v smrteľnej úzkosti ešte vrúcnejšie modlil, pričom mu pot stekal na zem ako kvapky krvi. Keď vstal od modlitby a vrátil sa k učeníkom, našiel ich spať od zármutku. I povedal im: "Čo spíte? Vstaňte, modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia!"⁶⁶*

⁶⁶ Mt 26, 36 - 46; Mk 14, 32 - 42.

EVANJELIUM PODĽA LUKÁŠA (LK 24, 13 – 35), JEŽIŠ SA ZJAVUJE EMAUZSKÝM UČENÍKOM

*V ten deň išli dvaja z nich do dediny zvanej Emauzy, ktorá bola od Jeruzalema vzdialená šesťdesiat stadií,⁶⁷ a zhovárali sa o všetkom, čo sa prihodilo. Ako sa tak zhovárali a spoločne uvažovali, priblížil sa k nim sám Ježiš a išiel s nimi. Ich oči boli zastreté, aby ho nepoznali. I spýtal sa ich: "O čom sa to cestou zhovárate?" Zastavili sa zronení a jeden z nich menom Kleopas, mu povedal: "Ty si vari jediný cudzinec v Jeruzaleme, ktorý nevie, čo sa tam stalo v týchto dňoch?" On im povedal: "A čo?" Oni mu vraveli: "No s Ježišom Nazaretským, ktorý bol prorokom, mocným v čine i v reči pred Bohom aj pred všetkým ľudom; ako ho veľkňazi a naši poprední muži dali odsúdiť na smrť a ukrižovali. A my sme dúfali, že on vykúpi Izrael. Ale dnes je už tretí deň, ako sa to všetko stalo. Niektoré ženy z našich nás aj naľákali. Pred svitaním boli pri hrobe, a keď nenašli jeho telo, prišli a tvrdili, že sa im zjavili **anjeli** a hovorili, že on žije. Niektorí z našich odišli k hrobu a zistili, že je to tak, ako vraveli ženy, ale jeho nevideli.*

⁶⁷ Stadion = 186 metrov, 60 stadií je asi 11 kilometrov, teda dve-tri hodiny cesty pešo.

On im povedal: "Vy nechápaví a ťarbaví srdcom uveriť všetko, čo hovorili proroci! Či nemal Mesiáš toto všetko vytrpieť, a tak vojsť do svojej slávy?" A počnúc od Mojžiša a všetkých Prorokov, vykladal im, čo sa naňho v celom Písme vzťahovalo. Tak sa priblížili k dedine, do ktorej išli, a on sa tváril, že ide ďalej. Ale oni naň naliehali: "Zostaň s nami, lebo sa zvečerieva a deň sa už schýlil!" Vošiel teda a zostal s nimi. A keď sedel s nimi pri stole, vzal chlieb a dobrorečil, lámal ho a podával im ho. Vtom sa im otvorili oči a spoznali ho. Ale on im zmizol. Tu si povedali: "Či nám nehorelo srdce, keď sa s nami cestou rozprával a vysvetľoval nám Písma?" A ešte v tú hodinu vstali a vrátili sa do Jeruzalema. Tam našli zhromaždených Jedenástich a iných s nimi a tí im povedali: "Pán naozaj vstal z mŕtvych a zjavil sa Šimonovi." Aj oni porozprávali, čo sa im stalo cestou a ako ho spoznali pri lámaní chleba.⁶⁸

⁶⁸ Lukáš tu, zdá sa, myslí na Eucharistiu - Sviatosť Oltárnu.

EVANJELIUM PODĽA JÁNA

- › Svedectvo prvých učeníkov (Jn 1, 40 - 51)
- › Gréci chcú vidieť Ježiša; Syn človeka bude oslávený (Jn 12, 20 - 36)
- › Ježiš sa zjavuje Márii Magdaléne (Jn 20, 11 - 18)

EVANJELIUM PODĽA JÁNA (JN 1, 40 – 51), SVEDECTVO PRVÝCH UČENÍKOV

Jeden z tých dvoch, čo to počuli od Jána a nasledovali Ježiša, bol Ondrej, brat Šimona Petra.⁶⁹ On hneď vyhládal svojho brata Šimona a povedal mu: "Našli sme Mesiáša," čo v preklade znamená Kristus. A priviedol ho k Ježišovi. Ježiš sa naňho zahľadel a povedal: "Ty si Šimon, syn Jánov, ale budeš sa volať Kéfas," čo v preklade znamená Peter.⁷⁰

Na druhý deň sa Ježiš rozhodol odísť do Galiley. Stretol Filipa a povedal mu: "Pod' za mnou!" Filip bol z Betsaidy, z Ondrejovho a Petrovho mesta.⁷¹ Filip sa stretol s Natanaelom a povedal mu: "Našli sme toho, o ktorom písal Mojžiš v Zákone a Proroci, Ježiša, Jozefovho syna z

⁶⁹ Ten druhý bol sám evanjelista.

Ján (porov. 18, 23; 20, 2; 21, 7. 20 - 24).

⁷⁰ Nové Šimonovo meno bude po aramejsky Kefá, to jest "Skala" (v gréckom preklade Pétros alebo Pétra, z toho naše Peter). Je to meno úradu (porov. poznámku k Mt 16, 18 - 19). Podobne "Kristus" je grécky preklad (Christós) hebrejského Mašiach - Pomazaný (verš 41).

⁷¹ Betsaida na západnom brehu Genezaretského jazera. Iná je Betsaida Julia na severovýchodnom brehu jazera.

Nazareta.⁷² Natanael mu vravel: "Môže byť z Nazareta niečo dobré?!" Filip mu odpovedal: "Pod' a uvidíš!" Keď Ježiš videl prichádzať Natanaela, povedal o ňom: "Toto je pravý Izraelita, v ktorom niet lesti." Natanael sa ho opýtal: "Odkiaľ ma poznáš?" Ježiš mu vravel: "Videl som ťa prv, ako ťa Filip zavolať, keď si bol pod figovníkom." Natanael mu povedal: "Rabbi, ty si Boží Syn, ty si kráľ Izraela!" Ježiš mu odvetil: "Veríš preto, že som ti povedal: Videl som ťa pod figovníkom? Uvidíš väčšie veci ako toto." Potom mu povedal: "Veru, veru, hovorím vám: Uvidíte otvorené nebo a **Božích anjelov** vystupovať a zostupovať na Syna človeka."⁷³

⁷² Natanael je podľa všetkého apoštol Bartolomej (porov. Jn 21, 2), ktorého synoptici vymenúvajú hneď po Filipovi (Mt 10, 3; Mk 3, 18; Lk 6, 14).

⁷³ Narážka na Jakubovo videnie (Gn 28, 12 - 17) v prenesenom zmysle charakterizuje plnosť pozemského života Ježiša ako Mesiáša.

EVANJELIUM PODĽA JÁNA (JN 12, 20 – 36), GRÉCI CHCÚ VIDIEŤ JEŽIŠA; SYN ČLOVEKA BUDE OSLÁVENÝ

Niektorí z tých, čo sa cez sviatky prišli klaňať Bohu, boli Gréci. Pristúpili k Filipovi, ktorý bol z galilejskej Betsaidy, a prosili ho: "Pane, chceli by sme vidieť Ježiša."⁷⁴ Filip šiel a povedal to Ondrejovi. Ondrej a Filip to išli povedať Ježišovi. Ježiš im odpovedal: "Nadišla hodina, aby bol Syn človeka oslávený. Veru, veru, hovorím vám: Ak pšeničné zrno nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu. Kto miluje svoj život, stratí ho, a kto svoj život nenávidí na tomto svete, zachráni si ho pre večný život."⁷⁵ Ak mi niekto slúži, nech ma nasleduje! A kde som ja, tam bude aj môj služobník. Kto bude mne slúžiť, toho poctí Otec."⁷⁶ Teraz je moja duša vzrušená. Čo mám povedať? Otče, zachráň ma pred touto

⁷⁴ Gréci, ktorí chceli vidieť Ježiša, boli obrátení pohanovia. Verili v pravého Boha a pri príležitosti veľkonočných sviatkov prišli do Jeruzalema priniesť obety.

⁷⁵ Pozri poznámku k Mt 10, 39.

⁷⁶ Ježiš tu opakuje učenie, ktoré už predtým viackrát predniesol (porov. Mt 10, 38; Mk 8, 34 - 37; Lk 14, 26 - 27). Ak niekto chce byť s ním v sláve, musí ho nasledovať na krížovej ceste.

hodinou? Ved' práve pre túto hodinu som prišiel.⁷⁷ Otče, osláv svoje meno!" A z neba zaznel hlas: "Už som oslávil a ešte oslávim."⁷⁸

Zástup, ktorý tam stál a počul to, hovoril, že zahrnelo. Iní vraveli: "**Anjel** s ním hovoril." Ježiš povedal: "Nie kvôli mne zaznel tento hlas, ale kvôli vám. Teraz je súd nad týmto svetom, teraz bude knieža tohto sveta vyhodené von. A ja, až budem vyzdvihnutý od zeme, všetkých pritiahnem k sebe."⁷⁹ To povedal, aby naznačil, akou smrťou zomrie. Zástup mu odvrával: "My sme počuli zo Zákona, že Mesiáš ostane naveky. Ako to teda hovoríš: »Syn človeka musí byť vyzdvihnutý?!« Kto je to ten Syn človeka?" Ježiš im povedal: "Ešte chvíľku je svetlo medzi vami. Chodte, dokiaľ máte svetlo, aby vás nezastihla tma, lebo kto chodí potme, nevie, kam ide. Dokiaľ máte svetlo, verte v svetlo, aby ste boli synmi svetla."

Toto Ježiš povedal, potom odišiel a skryl sa pred nimi.

⁷⁷ Spasiteľ mal ľudskú dušu ako my, s celým obsahom šlachetným citov. Preto ho myšlienka na blízke umučenie a smrť hlboko a dôľne rozochvela. Ale poslušne sa chce podrobiť Otcovej vôli (porov. Mt 26, 36 - 46; Mk 14, 32 - 42; Lk 22, 40 - 46), lebo práve na to prišiel na svet, aby utrpením a smrťou vykúpil ľudstvo.

⁷⁸ Ten istý hlas, hlas Otca, ktorý bolo počuť pri Ježišovom krste a pri jeho premenení, prichádza aj teraz svedčiť v prospech milovaného Syna.

⁷⁹ Ježiš svojou smrťou na kríži láme nadvládu kniežaťa tohto sveta, diabla. Oddelovaním dobrých od zlých sa začína súd. Ukrižovaný Kristus neodolateľne tiahne k sebe, do náručia svojej lásky, všetkých, čo majú úprimné srdce.

EVANJELIUM PODĽA JÁNA (JN 20, 11 – 18), JEŽIŠ SA ZJAVUJE MÁRII MAGDALÉNE

*Ale Mária stála vonku pri hrobe a plakala. Ako tak plakala, nahla sa do hrobu a videla dvoch **anjelov** v bielom sedieť tam, kde bolo predtým uložené Ježišovo telo, jedného pri hlave, druhého pri nohách. Oni sa jej opýtali: "Žena, prečo plačeš?" Vavela im: "Odniesli môjho Pána a neviem, kde ho položili." Keď to povedala, obrátila sa a videla tam stáť Ježiša; no nevedela, že je to Ježiš. Ježiš sa je opýtal: "Žena, prečo plačeš? Koho hľadáš?" Ona mu v domnení, že je to záhradník, povedala: "Pane, ak si ho ty odniesol, povedz mi, kde si ho položil, a ja si ho vezmem." Ježiš ju oslovil: "Mária!" Ona sa obrátila a po hebrejsky mu povedala: "Rabbuni," čo znamená Učiteľ.⁸⁰ Ježiš jej povedal: "Už ma nedirž, veď som ešte nevystúpil k Otcovi; ale chod' k mojim bratom a povedz im: Vystupujem k môjmu Otcovi a vášmu Otcovi, k môjmu Bohu a vášmu Bohu." Mária Magdaléna išla a zvestovala učeníkom: "Videla som Pána," a že jej toto povedal.⁸¹*

⁸⁰ "Rabbuni" - oslovenie slávnostnejšie než Rabbi; často sa ním vyjadrovalo volanie adresované Bohu.

⁸¹ Mt 28, 9 - 10; Mk 16, 9 - 11.

SKUTKY APOŠTOLOV

- › **Uväznenie a zázračné vyslobodenie apoštolov (Sk 5, 17 - 21)**
- › **Štefanova obranná reč (Sk 7, 1 - 53)**
- › **Filip krstí etiópskeho eunucha (Sk 8, 26 - 40)**
- › **Peter ide ku Kornéliovi do Cézarey (Sk 10, 1 - 23)**
- › **Peter v Jeruzaleme vysvetľuje svoje konanie (Sk 11, 1 - 18)**
- › **Petrovo uväznenie a zázračné vyslobodenie; smrť prenasledovateľa (Sk 12, 1 - 23)**
- › **Búrka na mori (Sk 27, 13 - 26)**

SKUTKY APOŠTOLOV (SK 5, 17 – 21), UVÄZNENIE A ZÁZRAČNÉ VYSLOBODENIE APOŠTOLOV

*Tu vystúpil veľkňaz a všetci, čo boli s ním - teda sekta saducejov -, a plní žiarlivosti položili na apoštolov ruky a vrhli ich do mestského väzenia. Ale **Pánov anjel** otvoril v noci dvere väzenia, vyviedol ich a povedal: "Chodte, staňte si v chráme a hlásajte ľudu všetky slová tohto života!" Oni počúvli, zavčas rána vošli do chrámu a učili.*

SKUTKY APOŠTOLOV (SK 7, 1 – 53), ŠTEFANOVA OBRANNÁ REČ

Velkňaz sa opýtal: "Je to naozaj tak?" On vrazil: "Bratia a otcovia, počúvajte! Boh slávy sa zjavil nášmu otcovi Abrahámovi, keď bol ešte v Mezopotámii, prv, ako býval v Charrane, a povedal mu: »Odíd' zo svojej krajiny a od svojich príbuzných a chod' do krajiny, ktorú ti ukážem.«⁸² I odišiel z chaldejskej krajiny a býval v Charrane. A keď mu zomrel otec, presťahoval ho odtiaľ do tejto krajiny, v ktorej teraz vy bývate. Nedal mu v nej ani na stopu nohy dedičstva, ale slúbil, že mu ju dá do vlastníctva a po ňom jeho potomstvu, hoci nemal syna. Boh to povedal takto: »Jeho potomstvo bude bývať v cudzej krajine; zotročia ho a štyristo rokov budú s ním zle zachádzať.⁸³ Ale ja budem súdiť národ, ktorému budú otročiť, povedal Boh, a potom vyjdú a budú mi slúžiť na tomto mieste.« A uzravrel s ním zmluvu obriezky. A tak, keď sa mu narodil Izák, na ôsmy deň ho obrezal, aj Izák Jakuba a Jakub dvanástich praotcov. Praotcovia žiarlili na Jozefa a predali ho do Egypta. Ale Boh bol s ním a vyslobodil ho zo všetkých jeho útrap. Dal mu milosť i múdrosť v očiach faraóna, egyptského kráľa, a ustanovil ho za správcu Egypta a celého svojho domu. Potom na celý Egypt a Kanaán prišiel hlad a veľké súženie a naši otcovia nemali čo jesť. Keď sa Jakub dopyčul, že v Egypte majú obilie, poslal tam našich otcov prvý raz. Druhý

⁸² Porov. Gn 12, 1.

⁸³ Porov. Gn 15, 13 n.

raz sa dal Jozef poznať svojim bratom a faraón spoznal Jozefov rod. Vtedy dal Jozef zavolať svojho otca Jakuba i celé príbuzenstvo, spolu sedemdesiatpäť osôb, a Jakub zostúpil do Egypta. Tam zomrel on aj naši otcovia. Preniesli ich do Sichemu a uložili ich v hrobe, ktorý kúpil Abrahám od Hemorových synov v Sicheme a zaplatil striebrom.⁸⁴

Ako sa blížil čas prislúbenia, ktoré dal Boh Abrahámovi, ľud v Egypte vzrastal a množil sa, kým nenastúpil v Egypte iný kráľ, ktorý Jozefa nepoznal.⁸⁵ On zaskočil náš rod a tak trápil otcov, že museli odhadzovať svoje nemluvňatá, aby nezostali nažive. V tom čase sa narodil Mojžiš a bol krásny pred Bohom. Tri mesiace ho chovali v otcovskom dome. Keď ho vyložili, ujala sa ho faraónova dcéra a vychovala si ho ako syna. Tak Mojžiša vyučili vo všetkej egyptskej múdrosti a bol mocný v slovách i vo svojich činoch. Ale keď dovŕšil štyridsať rokov, zatúžil v srdci navštíviť svojich bratov, synov Izraela. A keď videl, ako ktorémusi krivdia, zastal sa ho a pomstil utláčaného tak, že Egyptana zabil. Myslel si, že bratia pochopia, že ich Boh chce zachrániť jeho rukou, ale oni to nepochopili. Na druhý deň sa zasa zjavil medzi nimi, práve keď sa hádali, a presviedčal ich, aby sa zmierili: »Kto ťa ustanovil za knieža a sudcu nad nami?! Vari chceš zabiť aj mňa, ako si včera zabil toho Egyptana?« Pre toto slovo Mojžiš ušiel a býval ako

⁸⁴ Údaje tohto verša sa nezhodujú s údajmi Starého zákona. Zamieňa jaskyňu Makpelu, kúpenú Abrahámom (Gn 23, 2 - 20) s poľom, ktoré kúpil Jakub v Sichemef (Gn 33, 18 - 19), ako aj pochovanie Jakuba v Makpele (Gn 50, 7 - 13) s pochovaním Jozefa v Sicheme (Joz 24, 32). Táto zámena odráža ústne podanie, pravdepodobne samaritánske.

⁸⁵ Porov. Ex 1, 8.

cudzinec v madiánskej krajine, kde sa mu narodili dvaja synovia.

Keď uplynulo štyridsať rokov, zjavil sa mu na púšti pri vrchu Sinaj anjel v plameni horiaceho kríka. Keď to Mojžiš zbadal, divil sa tomu, čo uvidel. A keď prišiel bližšie, aby sa na to pozrel, zaznel Pánov hlas: »Ja som Boh tvojich otcov, Boh Abraháma, Izáka a Jakuba.« Mojžiš sa chvel a neodvážil sa pozrieť. Pán mu povedal: »Zobuj si obuv z nôh, lebo miesto, na ktorom stojíš, je zem svätá. Dobre som videl, ako trpí môj ľud v Egypte a počul som ich vzdychanie; preto som zostúpil vyslobodiť ich. A teraz pod', pošlem ťa do Egypta!«

*Toho Mojžiša, ktorého odmietli, keď povedali: »Kto ťa ustanovil za knieža a sudcu?«, toho Boh poslal ako knieža a vysloboditeľa s mocou **anjela**, čo sa mu zjavil v kríku.⁸⁶ On ich vyviedol a robil divy a znamenia v egyptskej krajine a na Červenom mori a štyridsať rokov na púšti. To je ten Mojžiš, ktorý povedal synom Izraela: »Proroka vám vzbudí Boh z vašich bratov ako mňa.«⁸⁷ To on bol pri zhromaždení ľudu na púšti s anjelom, čo sa s ním rozprával na vrchu Sinaj, i s našimi otcami; on dostal živé slová, aby nám ich odovzdal. Ale naši otcovia ho nechceli poslúchať, odmietli ho a v srdciach sa im zacnelo po Egypte. Áronovi vraveli: »Urob nám bohov, ktorí pôjdu s nami, lebo nevieme, čo sa stalo s tým Mojžišom, čo nás vyviedol z egyptskej krajiny.« I urobili*

⁸⁶ Porov. Ex 2, 14. V Starom zákone sa prísne nerozlišovalo medzi Božím zjavením a anjelom, a preto často ide o Božie zjavenie, ako aj v tomto prípade (porov. Ex 3, 2. 4).

⁸⁷ Porov. Dt 18, 15.

si v tých dňoch teľa, priniesli modle obeť a kochali sa v diele svojich rúk. Ale Boh sa odvrátil a vydal ich, aby slúžili nebeským zástupom, ako sa píše v knihe Prorokov: »Dom Izraela, vari ste mne prinášali krvavé a nekrvavé obety štyridsať rokov na púšti? Ved' ste so sebou nosili stánok Molocha a hviezdu svojho boha Refana, podoby, čo ste si urobili, aby ste sa im klaňali. Preto vás presídlim až za Babylon.«⁸⁸

Naši otcovia mali na púšti stánok zmluvy, ako im nariadil ten, čo povedal Mojžišovi, aby ho zhotovili podľa vzoru, ktorý videl. Naši otcovia ho prevzali a za Jozueho priniesli na územie pohanov, ktorých Boh vyhnal spred našich otcov, až do dní Dávida. On našiel milosť u Boha a prosil, aby smel nájsť stánok Jakubovmu domu. Ale až Šalamún mu postavil dom. Lenže Najvyšší nebýva v domoch, zhotovených rukou, ako hovorí prorok: »Nebo je mojím trónom a zem podnožkou mojich nôh. Akýže mi postavíte dom, hovorí Pán, alebo aké je miesto môjho odpočinku?⁸⁹ A neurobila moja ruka toto všetko?«

Vy tvrdošíjní s neobrezaným srdcom a ušami, vy vždy odporujete Duchu Svätému; vy takisto ako vaši otcovia.⁹⁰ Ktorého proroka neprenasledovali vaši otcovia? Oni zabíjali tých, čo predpovedali príchod Spravodlivého, a vy ste sa teraz stali jeho zradcami a vrahmi; vy, čo ste

⁸⁸ "Nebeské zástupy" sú nebeské telesá, ktoré uctievali pohania (porov. Am 5, 25 - 27).

⁸⁹ Porov. Iz 66, 1 - 2.

⁹⁰ "Neobrezané srdce a uši" bol výraz, ktorým sa označovalo také konanie a reč, ktoré boli v protiklade so svedomím.

prostredníctvom **anjelov** dostali zákon, no nezachovávali
ste ho.”⁹¹

⁹¹ Štefan v tejto veľkej reči podáva prehľad dejín spásy, ktorých
stredobodom jej Kristus.

SKUTKY APOŠTOLOV (SK 8, 26 – 40), FILIP KRSTÍ ETIÓPSKEHO EUNUCHA

Pánov anjel povedal Filipovi: „Vstaň a chod' na juh k ceste, čo vedie z Jeruzalema do Gazy, je pustá.“ On vstal a šiel. Tu videl Etiópčana, eunucha a veľmoža etiópskej kráľovnej Kandaky, správcu všetkých jej pokladov, ktorý sa prišiel do Jeruzalema pokloniť Bohu,⁹² a už sa vracal. Sedel na svojom voze a čítal proroka Izaiáša. Tu povedal Duch Filipovi: „Chod' a pridaj sa k tamtomu vozu.“ Keď Filip pribehol a počul, že číta proroka Izaiáša, opýtal sa: „A aj rozumieš, čo čítaš?“ On odvetil: „Ako by som mohol, keď mi to nik nevysvetlí?“ A poprosil Filipa, aby nastúpil a sadol si vedľa neho. Stať Písma, ktorú čítal, bola táto: „Viedli ho ako ovcu na zabitie a ako baránok onemie pred tým, čo ho strihá, tak ani on neotvorí ústa.“⁹³ Pre jeho pokoru bol súd ním zrušený. A kto bude rozprávať o jeho rode? Lebo jeho život sa berie zo zeme.“

Eunuch povedal Filipovi: „Prosím ťa, o kom to prorok hovorí?“ Tu Filip otvoril ústa a počnúc týmto miestom z Písma, zvestoval mu Ježiša. Ako išli cestou, došli k akejsi vode a eunuch vrazil: „Pozri, voda! Čo prekáža, aby som sa

⁹² „Kandaké“ nie je vlastné meno, ale označuje hodnosť kráľovnej. Všetky etiópske kráľovné mali titul kandaké, ako zasa egyptskí králi sa menovali faraóni.

⁹³ Porov. Iz 53, 7. 8.

dal pokrstiť?”⁹⁴ Rozkázal zastaviť voz a obaja, Filip i eunuch, zostúpili do vody a pokrstil ho. Keď vystúpili z vody, Pánov Duch Filipa uniesol a eunuch ho viac nevidel; ale šiel svojou cestou plný radosti. A Filip sa našiel v Azote. Chodil po všetkých mestách a hlásal evanjelium, až prišiel do Cézarey.⁹⁵

⁹⁴ Tento verš Neovulgáta vynecháva. Znie: “Filip mu povedal: »Ak veríš z celého srdca, slobodno.« A on odpovedal: »Verím, že Ježiš Kristus je Boží Syn.«” Ide o veľmi starú glosu, ktorú zachovali niektoré grécke rukopisy, ako aj Vulgáta (text inšpirovaný krstnou liturgiou).

⁹⁵ Azot je mesto na pobreží Stredozemného mora, asi 37 km na sever od Gazy. Cézarea sa nachádza asi 50 km od dnešného Tel Avivu, tiež na morskom pobreží.

SKUTKY APOŠTOLOV (SK 10, 1 – 23), PETER IDE KU KORNÉLIOVI DO CÉZAREY

*V Cézarei žil istý muž menom Kornélius, stotník kohorty, zvanej Italská. Bol nábožný a bohabojný s celým svojím domom. Dával veľa almužien ľudu a ustavične sa modlil k Bohu. Raz okolo tretej hodiny popoludní videl jasne vo videní **Božieho anjela**, ako prichádza k nemu a oslovuje ho: "Kornélius!" Ale on na neho hľadel a preľaknutý povedal: "Čo je, Pane?" Odpovedal mu: "Tvoje modlitby a tvoje almužny vystúpili pred Božiu tvár a on si na ne spomenul. A teraz pošli mužov do Joppe a zavolaj si Šimona s prímením Peter; býva u istého Šimona, garbiara, čo má dom pri mori." A keď **anjel**, čo s ním hovoril, odišiel, zavolať si dvoch sluhov a nábožného vojaka z tých, čo mu boli podriadení, všetko im porozprával a poslal ich do Joppe.*

Na druhý deň, keď boli na ceste a blížili sa k mestu, Peter vyšiel okolo poludnia na strechu modliť sa. Keď vyhladol, chcel jesť. Kým mu pripravovali, padol do vytrženia. Videl otvorené nebo a zostupovať akúsi nádobu, ako veľké prestieradlo, spúšťané za štyri rohy na zem. Boli v nej všetky druhy štvornožcov, zemeplazov a nebeské vtáctvo. I zaznel mu hlas: "Peter, vstaň, zabíjaj a jedz!" Ale Peter povedal: "Nijakým činom, Pane, veď som nikdy nejedol nič poškvrnené a nečisté." Ale hlas sa mu ozval znova, druhý raz: "Čo Boh očistil, ty nenazývaj

poškvrneným.”⁹⁶ Toto sa opakovalo tri razy a hneď bola nádoba vzatá do neba. Kým bol Peter v rozpakoch, čo to bol za úkaz, ktorý videl, zastali pri bráne muži, ktorých poslal Kornélius, a dopytovali sa na Šimonov dom. Zavolali a pýtali sa, či tam býva Šimon s prímením Peter. Ako Peter premýšľal o videní, Duch mu povedal: “Hľadajú ťa traja muži. Vstaň teda, zíd’ dolu a bez váhania chod’ s nimi, lebo som ich ja poslal.” Peter zišiel k mužom a povedal: “Ja som ten, ktorého hľadáte. Kvôli čomu ste prišli?” Oni povedali: “Stotník Kornélius, spravodlivý a bohabojný muž, ktorému celý židovský národ vydáva svedectvo, dostal pokyn od **svätého anjela**, aby si ťa pozval do domu a vypočul si tvoje slová.” Zavolať ich teda dnu a pohostil.

⁹⁶ Mojžišov zákon (Lv 11) rozoznával čisté a nečisté zvieratá. Videním Boh poučil Petra, že už niet rozdielu medzi čistými a nečistými zvieratami a prestalo aj delenie ľudí na čistých (pre prijatú obriezku, na ktorú sa hľadelo ako na očisťujúci obrad) a nečistých (za takých pokladali pohanov), pretože všetci ľudia sú povolaní k spáse.

SKUTKY APOŠTOLOV (SK 11, 1 – 18), PETER V JERUZALEME VYSVETĽUJE SVOJE KONANIE

Apoštoli a bratia. v Judei sa dopočuli, že aj pohania prijali Božie slovo. Keď Peter prišiel do Jeruzalema, tí, čo boli z obriezky, mu dohovárali: "Vošiel si k neobrezancom a jedol si s nimi!"⁹⁷

*Peter im začal rad-radom vysvetľovať: "Bol som v meste Joppe, modlil som sa a vo vytržení som mal videnie: akási nádoba ako veľké prestieradlo spúšťané za štyri rohy zostupovala z neba a prišla až ku mne. Keď som pozorne do nej pozrel, videl som pozemské štvornožce a divú zver, plazy a nebeské vtáctvo. A počul som aj hlas, ktorý mi hovoril: »Peter, vstaň, zabíjaj a jedz!« No ja som povedal: »Nijakým činom, Pane, veď poškvrené a nečisté nevošlo nikdy do mojich úst!« Ale hlas mi druhý raz povedal z neba: »Čo Boh očistil, ty nenazývaj poškvreným.« To sa opakovalo tri razy a všetko sa zasa zdvihlo do neba. Hneď nato zastali pri dome, v ktorom sme boli, traja muži, vyslaní ku mne z Cézarey. A Duch mi povedal, aby som šiel bez váhania s nimi. So mnou šli aj títo šiesti bratia a vošli sme do domu toho muža. On nám rozpovedal, ako videl vo svojom dome **anjela**, ktorý stál a hovoril: »Pošli do Joppe a zavolaj*

⁹⁷ Nebola to výčitka iba proti jeho správaniu. V podstate išlo o to, že prijal do Cirkvi pohanov bez toho, že by boli najprv prijali židovský zákon.

si Šimona s príméním Peter; on ti povie slová, v ktorých budeš spasený ty i celý tvoj dom.« Keď som potom začal hovoriť, zostúpil na nich Duch Svätý, tak ako na začiatku na nás. Vtedy som si spomenul na Pánovo slovo, ako hovoril: »Ján krstil vodou, ale vy budete pokrstení Duchom Svätým.« Keď im teda Boh dal taký istý dar ako nám, čo sme uverili v Pána Ježiša Krista, ktože som ja, aby som mohol prekážať Bohu?»

Keď to počuli, uspokojili sa a oslavovali Boha, hovoriac: "Teda Boh aj pohanom daroval pokánie, aby mali život."

SKUTKY APOŠTOLOV (SK 12, 1 – 23), PETROVO UVÄZNENIE A ZÄZRAČNÉ VYSLOBODENIE; SMRŤ PRENASLEDOVATEĽA

*V tom čase kráľ Herodes položil ruky na niektorých príslušníkov Cirkvi a mučil ich.⁹⁸ Jánovho brata Jakuba zabil mečom.⁹⁹ A keď videl, že sa to Židom páči, rozkázal chytiť aj Petra. Boli práve dni Nekvasených chlebov. Keď sa ho zmocnil, uvrhol ho do väzenia a dal ho strážiť štyrom strážam po štyroch vojakoch: po Veľkej noci ho chcel predviesť ľudu. Petra teda strážili vo väzení. Ale Cirkev sa bez prestania modlila k Bohu za neho. V poslednú noc, ako ho mal Herodes predviesť, Peter spal medzi dvoma vojakmi spútaný dvoma reťazami a strážnici pred dvermi strážili väzenie. Tu zastal pri ňom **Pánov anjel** a v miestnosti zažiarilo svetlo. Udreľ Petra do boku, zobudil ho a povedal: "Vstaň rýchlo!" A reťaze mu spadli z rúk. **Anjel** mu povedal: "Opáš sa a obuj si sandále!" Keď to urobil, povedal mu: "Prehod' si plášť a pod' za mnou!" Vyšiel von a išiel za ním;*

⁹⁸ Je to Herodes Agrippa I., vnuk Herodesa Veľkého, syn Aristobula a Bereniky. Kráľovský titul dostal od Kaligulu v roku 37 a vládol nad Judeou a Samáriou v rokoch 41 - 44. Patriarcha Herodes Antipas, ktorý dal popraviť Jána Krstiteľa a vypočúval Ježiša, bol jeho strákom.

⁹⁹ Jakub Starší, apoštol, Zebedejov syn.

ani nevedel, že je to skutočnosť, čo sa dialo skrze **anjela**. Myslel si, že má videnie.

Prešli cez prvú i druhú stráž a došli k železnej bráne, čo vedie do mesta. Tá sa im sama otvorila. Vyšli ňou, a keď prešli jednou ulicou, anjel mu zmizol. Tu Peter prišiel k sebe a povedal si: "Teraz naozaj viem, že Pán poslal svojho anjela a vyslobodil ma z Herodesovej ruky a zo všetkého, čo očakával židovský ľud." Ako o tom uvažoval, došiel k domu Márie, matky Jána, ktorý sa volá Marek, kde boli mnohí zhromaždení a modlili sa. Keď zabúchal na dvere pri bráne, vyšla dievčina menom Rodé, a načúvala. Keď spoznala Petrov hlas, od radosti ani neotvorila bránu, ale vbehla dnu a oznamovala, že pri bráne stojí Peter. Oni jej povedali: "Šalieš!" Ona však tvrdila, že je to tak. No oni vraveli: "To je jeho anjel." Ale Peter neprestával búchať. A keď otvorili a uvideli ho, žasli. Pokynul im rukou, aby boli ticho, a vyrozprával, ako ho Pán vyviedol z väzenia, a povedal: "Oznámte to Jakubovi a bratom." Potom vyšiel von a odišiel na iné miesto.¹⁰⁰

Keď sa rozodnilo, nastal medzi vojakmi nemalý zmätok, čo sa mohlo stať s Petrom. Herodes ho hľadal, a keď ho nenašiel, vypočúval strážnikov a rozkázal ich odviešť. Potom odišiel z Judey do Cézarey a tam sa zdržiaval.

¹⁰⁰ Ide o Jakuba Mladšieho (porov. Mt 13, 55; Gal 1, 19), ktorý bol biskupom v Jeruzaleme. Kde sa Peter odobral po svojom vyslobodení z väzenia, Skutky nehovoria. Podľa tradície odišiel do Ríma.

SKUTKY APOŠTOLOV (SK 27, 13 – 26), BÚRKA NA MORI

Začal viať južný vietor a mysleli si, že sa im podarí, čo si zaumienili. Zdvihli kotvy a plavili sa tesne popri Kréte. Ale zanedlho sa na ňu spustil búrlivý vietor, ktorý volajú euroakvilo,¹⁰¹ zmocnil sa lode a nebolo ju možné proti vetru udržať, takže sme loď nechali vetru, a unášal nás. Keď sme obiehali ostrovček, ktorý sa volá Kauda, ledva sme zachránili čln.¹⁰² Ale búrka nami prudko zmietala, preto na druhý deň vyhadzovali náklad a na tretí deň vlastnými rukami povyhadzovali lodné náradie. No keď sa už viac dní neukázalo ani slnko, ani hviezdy a búrka stále zúrila, strácali sme všetku nádej na záchranu.

*Keď však už dlho nič nejedli, Pavol si stal doprostred nich a povedal: "Muži, mali ste ma poslúchnuť a nehýbať sa z Kréty. Boli by ste si ušetrili toto nebezpečenstvo a škodu. A teraz vám radím, aby ste mali pokojnú myseľ, lebo nik z vás nepríde o život, iba o loď. Tejto noci zastal pri mne **anjel** toho Boha, ktorému patrím a slúžim, a povedal: »Neboj sa, Pavol! Musíš stáť pred cisárom a Boh ti daroval všetkých, čo sa s tebou plavia.« Preto, muži, majte pokojnú myseľ. Verím*

¹⁰¹ Euroakvilo (grécky "eurakýlon") bol nebezpečný severovýchodný vietor, ktorý vial smerom k Afrike.

¹⁰² Loď sa prevážovala povrazmi alebo reťazami, aby sa neroztrhla. Syrta bola zátoka na severnom pobreží Afriky, nebezpečná pre svoju plytkosť, ako aj pre vyčnievajúce skalné útesy.

Bohu, že bude tak, ako mi povedal. Máme však naraziť na nejaký ostrov.”

LIST KORINTĀNOM

PRVÝ LIST KORINTĀNOM

- › Žena a muž pri bohoslužbách (1 Kor 11, 2 - 16)
- › Hymnus na lásku (1 Kor 13, 1 - 13)

PRVÝ LIST KORINŤANOM (1 KOR 11, 2 – 16), ŽENA A MUŽ PRI BOHOSLUŽBÁCH

Chválím vás, že vo všetkom na mňa pamätáte a zachováate moje učenie, ako som vám ho odovzdal.¹⁰³ Ale chcem, aby ste vedeli, že hlavou každého muža je Kristus, hlavou ženy je muž a hlavou Krista Boh.¹⁰⁴ Každý muž, ktorý sa modlí alebo prorokuje so zahalenou hlavou, zneuctúje svoju hlavu. A každá žena, ktorá sa modlí alebo prorokuje s nezahalenou hlavou, zneuctúje svoju hlavu: je to to isté, ako keby sa dala oholiť. Lebo ak sa žena nezahaluje, môže sa dať aj ostrihať. Ale ak je pre ženu potupou ostrihať sa alebo oholiť, nech sa zahaluje.¹⁰⁵

Muž si nemusí zahalovať hlavu, lebo je obrazom a slávou Boha, no žena je slávou muža. Ved' nie je muž zo ženy, ale žena z muža. Ani nebol muž stvorený pre ženu, ale žena pre muža. Preto má mať žena na hlave znak moci kvôli

¹⁰³ Kristovo učenie podané v Pavlovom kázaní Korinťanom.

¹⁰⁴ Ide o princíp podriadenosti z hierarchického hľadiska Cirkvi. "Hlavou Krista je Boh" podľa jeho ľudskej prirodzenosti.

¹⁰⁵ Zahalená hlava je znakom podriadenosti. Závoj je znakom prirodzenej podriadenosti ženy mužovi.

anjelom.¹⁰⁶ Pravda, v Pánovi nie je ani žena bez muža, ani muž bez ženy, lebo ako je žena z muža, tak je aj muž skrze ženu a všetko je z Boha. Posúďte sami: Sluší sa, aby sa žena modlila k Bohu nezahalená? A neučí vás sama príroda, že mužovi je na potupu, keď si pestuje vlasy, kým žene je na slávu, keď si pestuje vlasy? Lebo vlasy dostala namiesto závoja. Ak by sa niekto chcel hádať, my to nemáme vo zvyku a ani Božie cirkvi.¹⁰⁷

¹⁰⁶ "Znak moci", to jest znak mužovej moci. "Kvôli **anjelom**", čiže z úcty k **anjelom**, ktorí sú neviditeľne prítomní v liturgickom zhromaždení. Iní tu myslia na strážcov poriadku pri bohoslužbách.

¹⁰⁷ Korintňania sa pravdepodobne obrátili na Pavla s otázkou, či ženy počas bohoslužieb majú mať zahalenú hlavu, ako je to zvykom na Východe. Jeho úprava sa týka miestnych pomerov, a preto nie je všeobecným zákonom. Tým, že sa odvoláva na Písmo, chce dať takémuto riešeniu náboženský obsah a mravný význam; závoj je znakom, že vydatá žena je podriadená mužovi ako hlave rodiny. Odkladať pred verenosťou závoj znamenalo istú voľnosť mravov.

PRVÝ LIST KORINŤANOM (1 KOR 13, 1 – 13), HYMNUS NA LÁSKU

*Keby som hovoril ľudskými jazykmi aj **anjelskými**, a lásky by som nemal, bol by som ako cvendžiaci kov a zuniaci cimbal.¹⁰⁸*

A keby som mal dar proroctva a poznal všetky tajomstvá a všetku vedu a keby som mal takú silnú vieru, že by som vrchy prenášal, a lásky by som nemal, ničím by som nebol. A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny, a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo.

Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá; nezávidí, nevypína sa, nevystatuje sa, nie je nehanebná, nie je sebecká, nerozčuluje sa, nemyslí na zlé, neteší sa z nepravosti, ale raduje sa z pravdy. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží.

Láska nikdy nezanikne. Proroctvá prestanú, jazyky zamŕknú a poznanie pominie. Lebo poznávame len sčasti a len sčasti prorokujeme. Ale keď príde to, čo je dokonalé, prestane, čo je len čiastočné. Keď som bol dieťa, hovoril som ako dieťa, poznával som ako dieťa, rozmýšľal som ako dieťa. Keď som sa stal mužom, zanechal som detské spôsoby. Teraz vidíme len nejasne, akoby v zrkadle, no

¹⁰⁸ Ide o alúziu na dar glosolálie; "jazykmi ... **anjelskými**" je zámerná hyperbola.

potom z tváre do tváre. Teraz poznávam iba čiastočne, ale potom budem poznať tak, ako som aj ja poznaný.¹⁰⁹

A tak teraz ostáva viera, nádej, láska, tieto tri; no najväčšia z nich je láska.¹¹⁰

¹⁰⁹ Pozemský život v porovnaní s večnou spásou je ako detský vek vo vzťahu k dospelému.

¹¹⁰ Táto kapitola je azda najvýznamnejšia z Pavlových listov. Je to priam lyrický chválospev na lásku k blížnemu, ktorej žriedlom je Boh - Láska.

LIST GALAŤANOM

- › **Útok proti falšovaniu evanjelia (Gal 1, 6 - 10)**
- › **Dočasná úloha zákona (Gal 3, 19 - 29)**

LIST GALAŤANOM (GAL 1, 6 – 10), ÚTOK PROTI FALŠOVANIU EVANJELIA

*Čudujem sa, že od toho, ktorý vás povolal v Kristovej milosti, tak rýchlo prebiehate k inému evanjeliu. Ono ani nie je iné, ibaže sú niektorí, čo vás mätú a chcú prekrútiť Kristovo evanjelium. Ale keby sme vám hlásali my alebo aj **anjel** z neba iné evanjelium, ako sme vám hlásali, nech je prekliaty! Ako sme už povedali, aj teraz znova hovorím: Ak by vám niekto hlásal iné evanjelium ako to, ktoré ste prijali, nech je prekliaty! Chcem si teraz nakloniť ľudí alebo Boha? Alebo sa usilujem páčiť sa ľuďom? Keby som sa ešte chcel páčiť ľuďom, nebol by som Kristovým služobníkom.¹¹¹*

¹¹¹ Kristovo evanjelium už nemožno zdokonaľiť. Preto čokoľvek by sa k nemu pridalo, znamenalo by to jeho sfalšovanie. Preto Pavol vystupuje s takou rozhodnosťou proti nepravým hlásateľom evanjelia.

LIST GALAŤANOM (GAL 3, 19 - 29), DOČASNÁ ÚLOHA ZÁKONA

*Načo je teda zákon? Bol pridany pre priestupky, kým nepríde potomstvo, ktorému bolo dané prisľúbenie, a bol vyhlásený skrze **anjelov** rukou prostredníka. Ale niet prostredníka tam, kde ide o jedného; a Boh je jeden. Je teda zákon proti Božím prisľúbeniam? Vôbec nie! Ved' keby bol býval daný zákon, ktorý by mohol oživovať, potom by spravodlivosť bola naozaj zo zákona. Ale Písmo uzavrelo všetko pod hriech, aby veriaci dostali prisľúbenie z viery v Ježiša Krista.¹¹²*

No kým neprišla viera, boli sme zajatci pod dozorom zákona pre tú vieru, ktorá sa mala zjaviť. A tak bol zákon naším vychovávateľom pre Krista, aby sme boli ospravedlnení z viery. Ale keď prišla viera, už nepodliehame vychovávateľovi. Ved' skrze vieru v Ježišovi Kristovi ste všetci Božími synmi. Lebo všetci, čo ste všetci pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli.¹¹³ Už niet Žida ani Gréka, niet otroka ani slobodného, niet muža a ženy, lebo vy všetci ste jeden v

¹¹² V dejinách spásy mal zákon iba podradnú úlohu. Vzhľadom na ľudskú slabosť skôr zapríčiňoval rozmnoženie hriechu. Tým viac ukazoval potrebu vykúpenia. Okrem toho Boh dal zákon skrze prostredníka (Mojžiša), kým vykúpenie skrze prisľúbeného Vykupiteľa, Ježiša Krista.

¹¹³ Obliecť si Krista, znamená stať sa ako on, premeniť sa v neho (porov. 2, 20), teda konkrétne prijať synovstvo (4, 5), byť s Kristom jeden (3, 28), byť Kristovým (3, 29), byť na základe synovstva Božím dedičom (4, 6 - 7) a napokon to znamená, že Kristus je v nás (4, 19).

*Ježišovi Kristovi. A keď ste Kristovi, ste Abrahámovým potomstvom a podľa prisľúbenia dedičmi.*¹¹⁴

¹¹⁴ Zákon mal svoj význam v tom, že udržiaval Židov vo viere v jedného Boha, v jeho prisľúbenia a v túžbe po Mesiášovi. Keď sa všetky prisľúbenia splnili v Kristovi, zákon stratil zmysel.

LIST SOLÚNČANOM

PRVÝ LIST SOLÚNČANOM

- › Vedieť, ako to bude so živými a mŕtvymi (1 Sol 4, 13 - 18)

DRUHÝ LIST SOLÚNČANOM

- › Viera Solúnčanov v prenasledovaní (2 Sol 1, 3 - 12)

PRVÝ LIST SOLÚNČANOM (1 SOL 4, 13 – 18), VEDIEŤ, AKO TO BUDE SO ŽIVÝMI A MŔTVYMI

*Nechceme, bratia, aby ste nevedeli, ako je to so zosnulými, aby ste sa nezarmucovali ako ostatní, čo nemajú nádej. Lebo ak veríme, že Ježiš zomrel a vstal z mŕtvych, tak Boh aj tých, čo zosnuli, skrze Ježiša privedie s ním.¹¹⁵ Toto vám hovoríme podľa Pánovho slova: My, čo žijeme a zostaneme až do Pánovho príchodu, nepredídeme tých, čo zosnuli.¹¹⁶ Lebo na povel, na hlas **archanjela** a zvuk Božej polnice sám Pán zostúpi z neba a tí, čo umreli v Kristovi, vstanú prví. Potom my, čo žijeme a zostaneme, budeme spolu s nimi v oblakoch uchvátení do vzduchu v ústrety*

¹¹⁵ Niektorí prekladajú: "zhromaždiť s ním".

¹¹⁶ Pavol toto učí pravdepodobne na základe zvláštneho zjavenia (porov. 1 Kor 15, 51).

Pánovi, a tak budeme navždy s Pánom.¹¹⁷ Preto sa potešujte navzájom týmito slovami!

¹¹⁷ Pavol odpovedá na problém Solúnčanov v súvisi s druhým Kristovým príchodom. Okrem toho bola to aj téma apoštolských kázní. Mysleli si, že mŕtvi pri druhom slávnom Kristovom príchode budú o niečo ukrátení vzhľadom na tých, čo sa ho dočkajú ako živí. Apoštol tu hovorí v množnom čísle a seba zahrňuje medzi tých, čo sa ešte živí dočkajú slávneho Kristovho príchodu. Je to skôr vyjadrenie túžby po tomto príchode, ako to dokazujú aj jeho ostatné eschatologické výpovede (porov. Rim 13, 11 n.; 1 Kor 7, 29 - 32; 15, 51 n.; 16, 22; 2 Kor 5, 1 - 4; Flp 4, 5; 2 Tim 4, 6 - 8).

DRUHÝ LIST SOLÚNČANOM (2 SOL 1, 3 – 12), VIERA SOLÚNČANOV V PRENASLEDOVANÍ

*Musíme ustavične vzdávať vďaky Bohu za vás, bratia, ako sa aj sluší, veď naša viera veľmi vzrastá a vzájomná láska všetkých vás je čoraz väčšia. A tak sa aj my vami chválime po Božích cirkvách: pre vašu vytrvalosť a vieru vo všetkých prenasledovaniach a súženiach, ktoré znášate. A to je znamenie spravodlivého Božieho súdu, že budete uznaní za hodných Božieho kráľovstva, za ktoré trpíte.¹¹⁸ A u Boha je spravodlivé, že odplatí súžením tým, čo vás sužujú, a vám, sužovaným, odpočinkom s nami, keď sa z neba zjaví Pán Ježiš s **anjelmi** svojej moci, aby v ohnivom plameni potrestal tých, čo odporujú evanjeliu nášho Pána Ježiša. Za trest sa dostanú do večnej záhuby, ďaleko od Pánovej tváre a slávy jeho moci,¹¹⁹ keď príde v onen deň, aby bol oslávený vo svojich svätých a obdivovaný vo všetkých veriacich; lebo u vás sa naše svedectvo stretlo s vierou.*

Preto sa aj ustavične modlíme za vás, aby vás náš Boh urobil hodnými svojho povolania a svojou mocou uskutočnil

¹¹⁸ Prenasledovania sú znakom, že raz musí prísť súd spravodlivého Boha. Myšlienka je rozvedená v nasledujúcich veršoch.

¹¹⁹ Tieto verše pripomínajú Iz 66, 16; Jer 10, 25; Ž 79, 6; Iz 2, 10. 19. 21.

*každý dobrý zámer a dielo viery, aby bolo oslávené meno
nášho Pána Ježiša Krista vo vás a vy v ňom, podľa milosti
nášho Boha a Pána Ježiša Krista.*

LIST TIMOTEJOVI

PRVÝ LIST TIMOTEJOVI

- › Tajomstvo nábožnosti (1 Tim 3, 14 - 16)
- › Úpravy o kňazoch (1 Tim 5, 17 - 25)

PRVÝ LIST TIMOTEJOVI (1 TIM 3, 14 – 16), TAJOMSTVO NÁBOŽNOSTI

*Toto ti píšem v nádeji, že čoskoro prídem k tebe, ale ak sa omeškám, aby si vedel, ako si máš počínať v Božom dome, ktorým je Cirkev živého Boha, stĺp a opora pravdy. A všetci vyznávajú, že veľké je tajomstvo nábožnosti: On sa zjavil v tele, bol ospravedlnený v Duchu, ukázal sa **anjelom**, zvestovali ho národom, na svete v neho uverili, vzatý bol do slávy.¹²⁰*

¹²⁰ Je to fragment starokresťanského hymnu na oslavu Krista. Vo výraze "ospravedlnený v Duchu" je narážka na Kristovo zmŕtvychvstanie (porov. Rim 1, 4).

PRVÝ LIST TIMOTEJOVI (1 TIM 5, 17 – 25), ÚPRAVA O KŇAZOCH

*Starší, ktorí sú dobrými predstavenými, zasluhujú si dvojnásobnú úctu, najmä tí, čo sa namáhajú pri slove a vyučovaní.¹²¹ Ved' Písmo hovorí: "Mlátiacemu volovi nezaviažeš papulú" a "Robotník si zaslúži svoju mzdu."¹²² Proti staršiemu neprijímaj žalobu, iba ak by ju potvrdili dvaja alebo traja svedkovia¹²³ Tých, čo hrešia, karhaj pred všetkými, aby sa báli aj ostatní. Zapisahávam ťa pred Bohom a Kristom Ježišom a pred vyvolenými **anjelmi**, aby si toto zachovával bez predpojatosti a nerobil nič, čím by si sa prikláňal k niektorej strane. Na nikoho prenáhle nekladaj ruky a nemaj účasť na cudzích hriechoch. Zachovaj sa čistý!¹²⁴*

Nepi už iba vodu, ale pre svoj žalúdok a časté choroby užívaj trochu vína.

¹²¹ Dvojnásobná úcta znamená úctu, ktorá im patrí, a hmotnú podporu.

¹²² Prvý citát je zo Starého zákona (Dt 25, 4), druhý uvádza Ježišove slová (Lk 10, 7); porov. Mt 10, 10.

¹²³ Ide o biblickú zásadu (porov. Dt 19, 15; Mt 18, 16; Jn 8, 17).

¹²⁴ Nikoho nemá vkladáním rúk prenáhle vysviacať.

Hriechy niektorých ľudí sú zjavené ešte pred súdom; niektorých iba nasledujú.¹²⁵ Podobne zjavné sú aj dobré skutky a tie, čo nie sú také, nemôžu zostať skryté.

¹²⁵ Tento verš súvisí s upozornením vo verši 22. Na nikoho netreba prenáhlene vkladať ruky, súdiac iba podľa vonkajšia. Žiada sa vážne preskúmanie vlastností kandidáta na úrad.

LIST HEBREJOM

- › **Vznešenosť vteleného Božieho Syna (Hebr 1, 1 - 4)**
- › **Kristus je väčší ako anjeli (Hebr 1, 5 - 2, 18)**
- › **Slúžme Bohu s úctou a bážňou (Hebr 12, 14 - 29)**
- › **Bratská láska a čistota (Hebr 13, 1 - 6)**

LIST HEBREJOM (HEBR 1, 1 – 4), PROLÓG; VZNEŠENOSŤ VTELENÉHO BOŽIEHO SYNA

Mnoho ráz a rozličnými spôsobmi hovoril kedysi Boh otcom skrze prorokov. V týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi, ktorého ustanovil za dediča všetkého a skrze ktorého stvoril aj svet.¹²⁶ On je odlesk jeho slávy a obraz jeho podstaty a udržuje všetko svojím mocným slovom. Preto keď vykonal očistenie od hriechov, zasadol po pravici velebnosti na výsostiach;¹²⁷ a stal sa o

¹²⁶ "Dedič všetkého" - Boží Syn, ktorý ako Boh je od večnosti pánom všetkého, je aj ako človek ustanovený za dediča a pána všetkého. V ňom sa definitívne splnili prisľúbenia dané praotcom. On je potomkom patriarchov (Gn 15, 3 - 4; Sir 44, 21; Rim 4, 13) a Dávida (Ž 2, 8); jemu bolo prisľúbené univerzálne kráľovstvo (porov. Dan 2, 44; 7, 14).

¹²⁷ "Zasadol na pravici" - dostal ako človek účasť na Božej moci a vonkajšej sláve Božej veleby a tým aj oslavu svojej ľudskej prirodzenosti (porov. Sk 7, 55).

*tolko vyšším od **anjelov**, o koľko vznešenejšie meno zdedil než oni.*¹²⁸

¹²⁸ V rytmickej úvode, ktorý v pôvodine tvorí jedinu vetu, svätopisec oznamuje ústrednú tému listu. Chce dokázať, že osoba Božieho Syna a jeho vykupiteľské dielo je cieľom a korunou Starého zákona, ktorý je len prípravou na Nový zákon a jeho slabým obrazom. Tam Boh zvestoval ľuďom svoje zjavenie nepriamo, prostredníctvom prorokov, tu však priamo skrze svojho Syna, ktorý je s ním tej istej podstaty - prirodzenosti (= obraz jeho podstaty) a ktorý je stvoriteľom, udržiavateľom a zvrchovaným pánom (= dedičom) vesmíru. Porov. 2 Kor 4, 4; Kol 1, 15 n; Jn 14, 9.

LIST HEBREJOM (HEBR 1, 5 – 2, 18), KRISTUS JE VÄČŠÍ AKO ANJELI

Ved' kedy komu z **anjelov** povedal: "Ty si môj syn, ja som ťa dnes splodil!" a opäť: "Ja budem jeho otcom a on bude mojím synom"?¹²⁹ A znova, keď uvádza prvorodeného na svet, hovorí: "Nech sa mu klaňajú všetci **Boží anjeli**."¹³⁰ **Anjelom** zasa hovorí: "On robí svojich **anjelov** vetrami a svojich služobníkov ohnivými plameňmi."¹³¹ Ale Synovi: "Tvoj trón, Bože, je na veky vekov a žezlo tvojho kráľovstva je žezlo spravodlivosti. Miloval si spravodlivosť a nenávidel si nepravosť; preto ťa Boh, tvoj Boh, pomazal olejom plesania viac ako tvojich druhov."¹³² A: "Ty, Pane, si na počiatku stvoril zem, aj nebesia sú dielom tvojich rúk. Ony sa pominú, ale ty

¹²⁹ Ž 2, 7; 2 SAm 7, 14)

"Dnes", to jest od večnosti, u Boha niet nijakej minulosti ani budúcnosti, ale stále trvanie, ustavičná prítomnosť. Splodí ho duchovne tým, že sám seba od večnosti čo najdokonalejšie poznáva a tomu poznaniu dáva výraz - je ním Božie Slovo.

¹³⁰ Ž 97, 7.

¹³¹ Ž 104, 4. Slová sú zo žalmu podľa gréckeho alexandrijského prekladu, nazývaného Septuaginta, s čím sa zrovnáva i Vulgáta. Nimi svätopisec upozorňuje, že anjeli, čiže posli, sú služobní duchovia, ktorých Boh používa na svoju službu a ktorí rýchle ako vietor a so zápalom ako oheň konajú a oznamujú Božiu vôľu.

¹³² Ž 45, 7 - 8.

zostaneš a všetci sťa odev zostarnú, zvinieš ich ako plášť, ako odev a zmenia sa. Ale ty si vždy ten istý a tvoje roky sa nepominú.”¹³³ A kedy ktorému z **anjelov** povedal: “Sed’ po mojej pravici, kým nepoložím tvojich nepriateľov za podnožku tvojim nohám”?

Či nie sú všetci služobnými duchmi, poslanými slúžiť tým, čo majú dostať do dedičstva spásu?¹³⁴

Preto musíme dávať tým väčší pozor na to, čo sme počuli, aby nás nestrhol prúd mimo. Lebo ak už slovo, ktoré vyslovili **anjeli**, bolo pevné a každý priestupok a neposlušnosť dostali spravodlivú odplatu,¹³⁵ ako unikneme my, ak zanedbáme takú spásu? Prvý ju začal ohlasovať Pán, potom nám ju potvrdili tí, čo ho počuli, a Boh ju

¹³³ Ž 101, 26 - 28.

¹³⁴ Svätopisec viacerými starozákonnými výrokmi dokazuje, že prislúbený Mesiáš nie je jednoduchý človek, lebo je vznešenejší od všetkých **anjelov**. Je Božím Synom (Ž 2, 7) a **anjeli** sa mu musia klaňať ako svojmu zvrchovanému Pánovi (Ž 97, 8). Má účasť na kráľovskej moci Boha Otca (Ž 45, 5 n.). On je večný, nemeniaci sa a všemohúci P8n vesmíru (Ž 102, 26 - 28). Boh mu ako rovnému dáva podiel na svojej moci a podrobuje mu všetkých nepriateľov (Ž 110, 1).

¹³⁵ Svätopisec myslí na Mojžišov zákon, ktorý podľa Gal 3, 19 sprostredkoval anjel (porov. Sk 7, 38. 53).

*dosvedčoval znameniami, zázrakmi a rozličnými prejavmi moci a udeľovaním Ducha Svätého podľa svojej vôle.*¹³⁶

*Ved'nie anjelom podriadil budúci svet, o ktorom hovoríme. Tak svedčí ktosi na ktoromsi mieste: "Čože je človek, že naň pamätáš, a syn človeka, že sa ho ujímaš?"¹³⁷ Urobil si ho len o niečo menšieho od **anjelov**, slávou a cťou si ho ovenčil a všetko si mu položil pod nohy." Keď mu teda všetko podriadil, nenechal nič, čo by mu nebolo podriadené, ale vidíme, že ten, ktorý bol stvorený len o niečo menší od **anjelov**, Ježiš, bol ovenčený slávou a cťou, lebo pretrpel smrť, aby z Božej milosti okúsil smrť za všetkých.*¹³⁸

Ved' sa patrilo, aby ten, pre ktorého je všetko a skrze ktorého je všetko, ktorý priviedol mnoho synov do slávy,

¹³⁶ Keďže Boh tak blahovoľne ponúka milosť spásy a pravdy, to kresťanov zrejme zaväzuje, aby ju prijal. Inak by na seba privolať prísny trest, hroznejší než ten, čo stíhal Izraelitov, ktorí neposlúchali nariadenia Svätého zákona. Svätopisec vyvodzuje pre svojich čitateľov židokresťanov poučenie, že majú starostlivejšie zachovávať to, čo počuli, to jest evanjelium, Kristovo učenie, pretože prostredník Nového zákona Kristus je oveľa vznešenejší než **anjeli** - prostredníci Starého zákona a jeho učenie je oveľa dôležitejšie ako slovo vyjadrenie prostredníctvom **anjelov**, čiže Starým zákonom (porov. Gal 3, 19).

¹³⁷ Ž 8, 5 - 8. V žalme svätopisec ospevuje vznešenosť človeka vôbec.

¹³⁸ Boh neurobil Mesiášom niektorého **anjela**, ale Ježiša, Syna človeka, ktorého obdaril nesmiernou slávou a mocou a všetko mu podrobil. On sa však "na čas", čiže počas pozemského života pokorne vzdal prednosti, ktoré mu právom podľa Božskej prirodzenosti náležali, žil ako obyčajný človek, za nás trpel a zomrel, a preto ho Boh povýšil nad všetko a urobil kráľom vesmíru (porov. Flp 2, 6 - 11).

zdokonalil pôvodcu ich spásy utrpením. Lebo aj ten, čo posväcuje, aj tí, čo sú posväcovaní, všetci pochádzajú z jedného. Preto sa nehanbi volať ich bratmi,¹³⁹ keď hovorí: "Tvoje meno zvestujem svojim bratom a uprostred zhromaždenia budem ťa velebiť."¹⁴⁰ Ďalej: "Ja budem v neho dúfať." A zasa: "Hľa, ja i deti, ktoré mi dal Boh."¹⁴¹ A pretože deti majú účasť na krvi a tele, aj on mal podobne spoluúčasť na nich, aby smrťou zničil toho, ktorý vládol smrťou, čiže diabla,¹⁴² a vyslobodil tých, ktorých celý život zotročoval strach pred smrťou. Ved' sa neujíma **anjelov**, ale ujíma sa Abrahámovho potomstva. Preto sa vo všetkom musel pripodobniť bratom, aby sa stal milosrdným a verným veľkňazom pred Bohom a odčiniť hriechy ľudu.¹⁴³ A pretože sám prešiel skúškou utrpenia, môže pomáhať tým, ktorí sú skrúšaní.

¹³⁹ Boh je Otec Ježiša Krista a Otec veriacich, preto sú veriaci bratmi Krista. Kristus vzal na seba ľudskú prirodzenosť. Bolo primerané, aby ten, čo posväcuje, to jest Vykupiteľ, i tí, čo sú posväcovaní, to jest vykúpení, pochádzali "z jedného", čiže aby mali rovnakú prirodzenosť.

¹⁴⁰ Ž 22, 23.

¹⁴¹ Porov. Iz 8, 17 n.

¹⁴² Smrť prišla na svet skrze hriech, a tak je otec hriechu, diabol, aj pánom smrti. Kristus však oslobodzuje od otroctva hriechu, a teda aj smrti.

¹⁴³ Bolo vhodné, aby prijal ľudskú prirodzenosť i s jej slabosťami okrem hriechu, lebo prišiel vykúpiť ľudí, a nie anjelov.

LIST HEBREJOM (HEBR 12, 14 - 29), SLÚŽME BOHU S ÚCTOU A BÁZŇOU

Usilujte sa o pokoj so všetkými a o svätosť, bez ktorej nik neuvidí Pána. Dbajte na to, aby nik nepremeškal Božiu milosť; aby nevyrazil nejaký koreň horkosti a nevyvolal zmätok a nenakazil mnohých.¹⁴⁴ Nech nik nie je smilník alebo sveták ako Ezau, ktorý za jediný pokrm predal svoje prvorodenstvo.¹⁴⁵ Veď viete, že aj keď neskôr túžil zdediť požehnanie, bol odvrhnutý a nenašiel možnosť nápravy, hoci ju so slzami hľadal.¹⁴⁶

*Nepriblížili ste sa k hmatateľnému a plápolajúcemu ohňu ani k čierňave, temnote a búrke ani k zvuku polnice a hrmotu slov. Tí, čo ho počuli, prosili, aby sa im už tak nehovorilo; nemohli totiž uniesť príkaz: "Ak sa čo i len zviera dotkne vrchu, bude ukameňované."¹⁴⁷ A také strašné bolo to, čo videli, že Mojžiš povedal: "Zľakol som sa a trasiem sa."¹⁴⁸ No vy ste sa priblížili k vrchu Sion a k mestu živého Boha, k nebeskému Jeruzalemu, k myriadám **anjelov**, k*

¹⁴⁴ Tento verš je podfarbený gréckym prekladom Dt 29, 17.

¹⁴⁵ Porov. Gn 25, 33.

¹⁴⁶ Porov. Gn 27, 30 - 40.

¹⁴⁷ Ex 19, 12 - 13.

¹⁴⁸ Poukazuje na zjavenie Boha na vrchu Sinaj. Porov. Ex 19, 16 - 19; Dt 4, 11 - 12.

slávnostnému zhromaždeniu a k spoločenstvu
prvorodených, ktorí sú zapísaní v nebi, k Bohu, sudcovi
všetkých, k duchom spravodlivých, ktorí už dosiahli
dokonalosť,¹⁴⁹ k Ježišovi, prostredníkovi novej zmluvy, a k
pokropeniu krvou, ktorá volá hlasnejšie ako Ábelova.

Dajte si pozor, aby ste neodmietali toho, ktorý hovorí.
Lebo ak neunikli tamtí, čo odmietali toho, ktorý hovoril na
zemi, o čo menej my, keď sa odvrátime od toho, ktorý hovorí
z neba. Jeho hlas vtedy otriasol zemou, teraz však sľubuje:
"Ešte raz zatrasiem nielen zemou, ale aj nebom."¹⁵⁰ A to
"ešte raz" naznačuje premenu toho, čo je otrasiteľné ako
stvorené, aby ostalo to, čo je neotrasiteľné.

A tak keďže prijímame neotrasiteľné kráľovstvo,
zachovajme si milosť a pomocou nej slúžme Bohu tak, aby
sme sa mu páčili, s úctou a bázňou. Ved' náš Boh je
stravujúci oheň.¹⁵¹

¹⁴⁹ "Prvorodení" tu môžu byť všetci vyvolení, alebo anjeli.

¹⁵⁰ Porov. Ag 2, 6.

¹⁵¹ Porov. Dt 4, 24; Iz 33, 14.

LIST HEBREJOM ((HEBR 13, 1 – 6), BRATSKÁ LÁSKA A ČISTOTA

Bratská láska nech trvá. Nezabúdajte na pohostinnosť, lebo niektorí takto prijali ako hostí **anjelov**, a ani o tom nevedeli.¹⁵² Pamätajte na väzňov, akoby ste boli s nimi uväznení, a na tých, čo trpia, veď aj vy sami ste v tele. Manželstvo nech majú všetci v úcte a manželské lôžko nepoškvrnené, lebo smilníkov a cudzoložníkov bude súdiť Boh.

Vaše správanie nech je bez lakomstva; buďte spokojní s tým, čo máte. Veď on sám povedal: "Nezanechám ťa, ani neopustím."¹⁵³ Preto smelo môžeme povedať: "Pán mi pomáha, nebudem sa báť; čože mi urobí človek?"¹⁵⁴

¹⁵² Porov. Gn 18, 1; 19, 2 - 3.

¹⁵³ Porov. Dt 31, 6.

¹⁵⁴ Ž 118, 6.

PETROV LIST

PRVÝ PETROV LIST

- › Vzdávanie vďaky za milosť spásy (1 Pt 1, 12)
- › Príklad trpiaceho Krista (1 Pt 3, 22)

DRUHÝ PETROV LIST

- › Tri poučenia z minulosti (2 Pt 2, 4 - 22)

PRVÝ PETROV LIST (1 PT 1, 3 - 12), VZDÁVANIE VĎAKY ZA MILOŠŤ SPÁSY

Nech je zvelebený Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás vo svojom veľkom milosrdenstve vzkriesením Ježiša Krista z mŕtvych znovuzrodil pre živú nádej,¹⁵⁵ pre neporušiteľné, nepoškvrnené a nevädnuce dedičstvo. Ono sa uchováva pre vás v nebi. Vás Božia moc vierou chráni pre spásu, ktorá je pripravená zjaviť sa v poslednom čase. Preto sa radujete, hoci sa teraz, ak treba, trochu aj rmútite pre rozličné skúšky, aby vám vaša vyskúšaná viera, omnoho vzácnejšia ako pominuteľné zlato, ktoré sa tiež skúša ohňom, bola na chválu, slávu a česť vtedy, keď sa zjaví Ježiš Kristus.¹⁵⁶ Vy ho milujete, hoci ste ho nevideli. Ani teraz ho nevidíte, ale veríte a jasáte nevýslovnou radosťou, plnou slávy, že dosahujete cieľ svojej viery - spásu duší.

Túto spásu hľadali a skúmali proroci, ktorí prorokovali a milosti, pripravenej pre vás.¹⁵⁷ Skúmali, na ktorý čas a na aké okolnosti ukazuje Kristov Duch, ktorý bol v nich, keď

¹⁵⁵ Naša spása sa zakladá na večnom rozhodnutí Boha Otca, v čase sa však uskutočňuje milosťou Ducha Svätého, ktorý je nám daný zásluhou vykupiteľského diela Ježiša Krista.

¹⁵⁶ Zjavenie Ježiša Krista je jeho príchod na konci čias.

¹⁵⁷ Starozákonní proroci predpovedali naše vykúpenie, ktoré uskutočnil Boh v dejinách.

*vopred svedčil o Kristových utrpeniach a o sláve, ktorá po nich nasledovala. A bolo im zjavené, že nie sebe, ale vám poslúžili tým, čo vám teraz zvestujú hlásatelia evanjelia v Duchu Svätom, zoslanom z neba, na čo túžia hľadiť aj **anjeli**.*¹⁵⁸

¹⁵⁸ Vo vzletnom rytmickej chválospeve apoštol vebí trojjediného Boha za milosť vykúpenia a spásy. Vyzdvihuje silu a dôležitosť kresťanskej viery a nádeje i to, ako sa k večnej spáse musíme boríť cez mnohé ťažkosti a trápenia. Napriek utrpeniu majú veriaci od Kristovho vzkriesenia všetky dôvody na radosť, lebo a) Kristus je blízko, b) spása je najcennejšia hodnota, c) je zaručená, d) proroci ju vopred predpovedali pre kresťanskú budúcnosť.

PRVÝ PETROV LIST (1 PT 3, 13 – 22), PRÍKLAD TRPIACEHO KRISTA

Ktože vám uškodí, ak budete horliví v dobrom?! Ale ak aj trpíte pre spravodlivosť, ste blahoslavení. Neľakajte sa ich hrozieb a neplašte sa,¹⁵⁹ ale uctieвайте sväto Krista, Pána, vo svojich srdciach, stále pripravení obhájiť sa pred každým, kto vás vyzýva zdôvodniť nádej, ktorá je vo vás.¹⁶⁰ Robte to však skromne, s bážňou a s dobrým svedomím, aby sa tí, čo tupia váš dobrý život v Kristovi, zahanbili práve v tom, z čoho vás osočujú. Lebo je lepšie trpieť za dobré skutky, ak je to Božia vôľa, ako za zlé. Ved' aj Kristus raz navždy trpel za hriechy, spravodlivý za nespravodlivých, aby vás priviedol k Bohu. Bol usmrtený v tele, ale Duchom oživený.¹⁶¹ V ňom prišiel a kázal aj duchom, čo boli vo väzení.¹⁶² Oni kedysi veriť nechceli, keď Božia trpezlivosť za Noemových dní vyčkávala, kým sa staval koráb, v ktorom sa zachránili z vody len niekoľkí, spolu osem ľudí.¹⁶³ To je predobraz krstu, ktorý teraz vás zachraňuje. Nie tým, že odstraňuje telesnú špinu,

¹⁵⁹ Porov. Iz 8, 1f; Mt 5, 10.

¹⁶⁰ Iz 8, 13.

¹⁶¹ Porov. Hebr 9, 15. 28.

¹⁶² Toto miesto je teologicky veľmi dôležité, lebo hovorí o Kristovom zostúpení k zosnulým, ktoré sa stalo článkom viery.

¹⁶³ Porov. Gn 7, 7.

*ale vyprosuje u Boha čisté svedomie pre zmŕtvychvstanie Ježiša Krista,¹⁶⁴ ktorý vystúpil do neba, je po Božej pravici a podriadení sú mu **anjeli, mocnosti a sily**.*

¹⁶⁴ Záchrana z vody v Noemovom korábe bola predobrazom krstu. Ako boli v korábe zachránení z vody tí, čo verili Noemovi, tak vo svätom krste je človek vodou a Božím slovom očistený od hriechov a je zachránený.

DRUHÝ PETROV LIST (2 PT 2, 4 - 22), TRI POUČENIA Z MINULOSTI

Ved' Boh neušetril ani anjelov, keď zhrešili, ale zvrhol ich do tmavých priepastí podsvetia a dal ich strážiť až do súdu. Ani starý svet neušetril, ale zachránil Noema, hlásateľa spravodlivosti, ako ôsmeho, keď priviedol potopu na svet bezbožných. Aj mestá Sodomu a Gomoru odsúdil na zánik a obrátil ich na popol, a tak dal príklad, čo čaká bezbožných.¹⁶⁵ Vyslobodil však spravodlivého Lota, ktorého trápil výstredný život nemravníkov. Kým tento spravodlivý býval medzi nimi, trápilo jeho spravodlivú dušu, že musel deň čo deň počuť a vidieť ich nemravné skutky. Pán však vie vytrhnúť nábožných zo skúšky a nespravodlivých ponechať na deň súdu na potrestanie; a to predovšetkým tých, ktorí sa ženú za nečistými žiadosťami tela a poháďajú Pánom.

*Bezočiví opovážlivci, neboja sa rúhať duchovným bytostiam, kým ani **anjeli**, hoci sú väčší čo do sily a moci, nevynášajú proti nim rúhavý výrok pred Pánom. Títo však ako nerozumné zvieratá, od prírody určené na to, aby ich lovili a ničili, rúhajú sa tomu, čo nepoznajú. Zahynú vo svojej*

¹⁶⁵ Troma príkladmi potvrdzuje, že pre takých hriešnikov sa už pripravuje Boží súd.

skazenosti¹⁶⁶ a proti svojej vôli dostanú odplatu za svoju nepravosť tí, čo za rozkoš pokladajú denné hýrenie; sú samá špina a škvrna a hýria roztopašne, keď v rozkošiach s vami hodujú. Oči majú plné cudzoložstva a sú nenásytí po hriechu; zvädzajú nepevné duše a srdce majú vycvičené v lakomstve; sú to synovia kľatby. Opustili priamu cestu a zabúdili, nasledovali cestu Balaama z Bosoru, ktorý si obľúbil odplatu za nepravosť.¹⁶⁷ Bol však pokarhaný za svoj priestupok. Nemé ťažné zviera sa ozvalo ľudským hlasom a zabránilo prorokovmu šialenstvu.¹⁶⁸ Tí ľudia sú pramene bez vody a mračná hnané víchricou; je im pripravená pošmúrna temnota. Lebo reči majú pyšné a prádzne a zvädzajú žiadosťami tela a výstrednosťami tých, čo sotva unikli tým, čo žijú v blude. Sľubujú im slobodu, ale sami sú otrokmi skazy; ved' každý je otrokom toho, kto sa ho zmocnil.¹⁶⁹

¹⁶⁶ Porov. Júd 8 n. Bludári, o ktorých hovorí apoštol, neuznávali Pánovu moc nad vesmírom (porov. Kol 1, 15 - 20). Pohrdali každou vrchnosťou, či už duchovnou (**anjeli**, Cirkev), alebo pozemskou (štát, úrady); vysmievali sa z padlých anjelov (porov. Gn 6, 1 - 4), a to si ani dobrí **anjeli** nedovoľujú; tým menej majú byť takí opovážliví slabí ľudia. "Rúhaví výrok pred Pánom", to jest Kristom. "Duchovné bytosti" - pôvodina má "slávy".

¹⁶⁷ Porov. Nm 22, 7 n. Ako kedysi Balaam z lakomosti bol hotový opustiť poznanú kresťanskú pravdu a nastúpili cestu ziskuchtivosti. "Odplata za nepravosť", to jest plat, ktorý mu kráľ Balak prisľúbil, ak bude zvädzať Izraelitov na zlé.

¹⁶⁸ "Nemé zviera", to jest oslica.

¹⁶⁹ Pod zámienkou slobody sa vrhali do nezriadenosti, a tak sa stávali otrokmi zla.

Ak sa teda tí, čo poznaním nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista unikli poškvrnám svetla, znova do nich zapletú a dajú sa premôcť, ich koniec je horší, ako bol začiatok. Bolo by pre nich lepšie, keby neboli vôbec poznali cestu spravodlivosti, ako ju poznať a odvrátiť sa od svätého prikázania, ktoré sa im zverilo. Prihodilo sa im to, čo hovorí pravdivé príslovie: "Pes sa k tomu vrátil, čo vyvrátil, a umyté prasa váľa sa v blate zasa."¹⁷⁰

¹⁷⁰ Kto raz poznal Božiu pravdu a zradí ju, tomu je ťažko vrátiť sa. Okrem toho ho čaká prísnejší súd ako tých, čo pravú vieru nepoznali, lebo pošliapal vzácnej Božie dary.

JÚDOV LIST

▸ **Varovanie pred bludármi (Júd 3 - 16)**

JÚDOV LIST (JÚD 3 – 16), VAROVANIE PRED BLUDÁRMÍ

Milovaní, veľmi som sa usiloval napísať vám o našej spoločnej spáse; a pokladám za nevyhnutné písať vám a napomenúť vás, aby ste zápasili za vieru, raz navždy odovzdanú svätým.¹⁷¹ Vkradli sa totiž medzi vás niektorí ľudia, už dávno zapísaní na odsúdenie, bezbožní, čo zamieňajú milosť nášho Boha za výstrednosti a zapierajú jediného Vládcu a nášho Pána Ježiša Krista.

Preto vám chcem pripomenúť, hoci to vy všetko viete, že Pán najprv zachránil ľud z egyptskej krajiny, no potom tých, čo neuverili, zahubil.¹⁷² Anjelov zasa, ktorí si nezachovali svoju dôstojnosť a opustili svoj príbytok, drží vo večných putách v temnote pre súd veľkého dňa.¹⁷³ Tak aj Sodoma a Gomora a susedné mestá, ktoré takisto smilnili a chodili za iným telom, stali sa výstrahou a znášajú trest večného ohňa.

Podobne aj títo blúznivci poškvŕňujú telo, pohŕdajú Pánom a rúhajú sa duchovným bytostiam.¹⁷⁴ Keď sa

¹⁷¹ Viera sa musí zachovať neporušená navždy ako posvätný poklad (porov. 1 Kor 11, 2; 1 Tim 6, 20).

¹⁷² Sväté písmo ukazuje, že pre bezbožných, čo neveria vlastnou vinou, niet záchrany (porov. Nm 14, 35; 1 Kor 10, 5). O príkladoch porov. 2 Pt 2, 4 - 8.

¹⁷³ Porov. Gn 19, 4 - 25; 2 Pt 2, 4.

¹⁷⁴ Porov. 2 Pt 2, 10. "Duchovné bytosti", doslovne "slávy", sú anjeli.

archanjel Michal v rozhovore s diablom prel o Mojžišovo telo, neodvážil sa vyniesť rúhavý výrok, ale povedal: "Nech ťa Pán potrestá."¹⁷⁵ No títo sa rúhajú tomu, čo nepoznajú. A čo podľa prírody poznajú ako nemé zvieratá, to je im na záhubu.¹⁷⁶ Beda im, lebo sa dali na Kainovu cestu a za odmenu sa vrhli do Balaamovho bludu a v Koreho vzbure zahynuli.¹⁷⁷ Sú to škvrny na vašich hodoch lásky¹⁷⁸, keď s vami bez hanby hodujú a pasú sami seba, sú oblakmi bez vody, ktoré vietor sem-tam preháňa, jesenné stromy bez ovocia, dvakrát mŕtve a vykorenené, divoké morské vlny, peniace sa vlastnou hanebnosťou, bludné hviezdy, pre ktoré sú pripravené mrákoty tmy naveky.

Aj o nich prorokoval Henoch, siedmy po Adamovi, keď povedal: "Hľa, prichádza Pán s desaťtisícami svojich

¹⁷⁵ Starý zákon nehovorí nič o tomto fakte (porov. Dt 34, 1 - 6). Júda čerpá zo židovského podania, ktoré je zachytené v apokryfnej knihe Nanebovzatie Mojžiša. Veta: "Nech ťa Pán potrestá" je vzatá zo Zach 3, 2. **Michal** je **knieža anjelov**; porov. Dan 10, 13. 21; Zjv 12, 7.

¹⁷⁶ "Rúhajú sa tomu, čo nepoznajú", to jest Kristovi a **mocnostiam**. Čo ako "nemé zvieratá poznajú", to jest čo zmyslami, pudom poznávajú, v žiadostivosti, zmyselnosti, v tom aj zahynú.

¹⁷⁷ Svätopisec prirovnáva bezbožných svojho času Kainovi, ktorý je symbolom bratovrahov (Gn 4), Balaamovi, symbol falošného učiteľa (Nm 22 - 24), a Koremu, odbojníkovi (Nm 16).

¹⁷⁸ Hody lásky (grécky agápai) bolo pohostenie v rámci, ktorého sa v prvých kresťanských časoch slávievala Eucharistia (porov. 1 Kor 11, 20 n). Porov. 2 Pt 2, 13.

svätých¹⁷⁹, aby vykonal súd nad všetkými a usvedčil všetkých zo všetkých skutkov ich bezbožnosti, ktoré konali bezbožne, a zo všetkých urážlivých rečí, ktoré vyslovili proti nemu bezbožní hriešnici.“ Sú to šomravci, nespokojenci, ktorí žijú podľa svojich žiadostí, a ich ústa hovoria naduto a ľuďom lichotia kvôli zisku.

¹⁷⁹ O Henochovi pozri v Gn 5, 21 - 24. Svätopisec to cituje z apokryfnej Knihy Henocha (1, 9). Výraz "prorokoval" sa tu neberie v biblickom zmysle. "Siedmy" - podľa tradície Henoch bol po Adamovi siedmym patriarchom.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA]

- › **Prológ (Zjv 1, 1 - 3)**
- › **Videnie Syna človeka (Zjv 1, 9 - 20)**
- › **Baránok a zapečatená kniha (Zjv 5, 1 - 14)**
- › **Cirkev ako Boží ľud (Zjv 7, 1 - 8)**
- › **Cirkev ako množstvo vyvolených (Zjv 7, 9 - 17)**
- › **Otvára sa siedma pečať (Zjv 8, 1 - 5)**
- › **Prvé štyri polnice (Zjv 8, 6 - 12)**
- › **Piata polnica (Zjv 9, 1 - 12)**
- › **Šiesta polnica (Zjv 9, 13 - 21)**
- › **Anjel s otvorenou knihou (Zjv 10, 1 - 7)**
- › **Ján prehltne knižku (Zjv 10, 8 - 11)**
- › **Siedma polnica (Zjv 11, 15 - 19)**
- › **Boj draka na nebi (Zjv 12, 7 - 12)**
- › **Anjeli ohlasujú hodinu súdu (Zjv 14, 6 - 19)**

- **Pieseň Mojžiša a Baránka (Zjv 15, 1 - 4)**
- **Sedem anjelov s čašami Božieho hnevu (Zjv 15, 5 - 8)**
- **Hrôzy siedmich čiaš (Zjv 16, 1 - 21)**
- **Súd nad hroznou neviestkou (Zjv 17, 1 - 18)**
- **Pád Babylonu (Zjv 18, 1 - 24)**
- **Vítazstvo Kráľa nad šelmou a antikristom (Zjv 19, 17 - 21)**
- **Tisícročné kráľovstvo (Zjv 20, 1 - 6)**
- **Nový Jeruzalem (Zjv 21, 9 - 27)**
- **Anjelovo svedectvo (Zjv 22, 6 - 11)**
- **Ježišovo svedectvo; Epilóg (Zjv 22, 12 - 21)**

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 1, 1 – 3), PROLÓG

*Zjavenie Ježiša Krista, ktoré mu dal Boh, aby ukázal svojim služobníkom, čo sa má onedlho stať, a po svojom **anjelovi** ho poslal a naznačil svojmu služobníkovi Jánovi.¹⁸⁰ A tento dosvedčil Božie slovo a svedectvo Ježiša Krista; všetko, čo videl. Blahoslavený, kto číta, aj tí, čo počúvajú slová proroctva a zachovávajú, čo je v ňom napísané, lebo čas je blízko.*

¹⁸⁰ Hovorí sa tu o veciach, ktoré sa majú onedlho stať (22, 6) nie z hľadiska času, ale z hľadiska Boha (porov. 2 Pt 3, 8). Ide vlastne o poslednú fázu dejín spasenia, ktorá sa začala veľkonočnou udalosťou.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 1, 9 – 20), VIDENIE SYNA ČLOVEKA

Ja, Ján, váš brat a spoločník v súžení, v kráľovstve i vo vytrvalosti v Ježišovi, bol som pre Božie slovo a Ježišovo svedectvo na ostrove, ktorý sa volá Patmos.¹⁸¹ V Pánov deň som bol vo vytržení a počul som za sebou hlas mohutný ako zvuk poľnice hovoriť:¹⁸² "Čo vidíš, napíš do knihy a pošli siedmim cirkvám: do Efezu, Smyrny, Pergama, Tyatiry, Sárd, Filadelfie a do Laodicey!" Obrátil som sa, aby som pozoroval hlas, čo so mnou hovoril. A keď som sa obrátil, videl som sedel zlatých svietnikov¹⁸³ a uprostred svietnikov kohosi, ako Syna človeka, oblečeného do dlhého rúcha a cez prsia prepásaného zlatým pásom. Jeho hlava a vlasy boli biele ako vlna, ako sneh, a jeho oči ako plameň ohňa. Jeho nohy boli podobné kovu rozžeravenému v peci a jeho

¹⁸¹ Patmos je ostrov v Egejskom mori, asi 75 km na juhozápad od Efezu.

¹⁸² Pánov deň je nedeľa. Ide tu o prvé svedectvo prenesenia sakrálného charakteru židovskej soboty na deň Kristovho zmŕtvychvstania. Porov. 1 Kor 16, 2.

¹⁸³ Sedem zlatých svietnikov predstavuje sedem cirkví (verš 20).

hlas bol ako hukot veľkých vôd.¹⁸⁴ V pravej ruke mal sedem hviezd a z jeho úst vychádzal ostrý dvojsečný meč a jeho tvár bola sťa slnko, keď svieti v plnej sile.¹⁸⁵

*Ked' som ho uvidel, padol som mu k nohám ako mŕtvy. On položil na mňa svoju pravicu a povedal: "Neboj sa! Ja som Prvý a Posledný a Živý. Bol som mŕtvy, a hľa, žijem na veky vekov a mám kľúče od smrti a podsvetia. Napíš teda, čo si videl: čo je a čo sa má stať potom. Tajomstvo siedmich hviezd, ktoré si videl v mojej pravici, a siedmich zlatých svietnikov je toto: sedem hviezd sú **anjeli** siedmich cirkví a sedem svietnikov je sedem cirkví.*

¹⁸⁴ Ježiš Kristus je tu vykreslený obrazmi vypožičanými zo Starého zákona, ako veľkňaz (dlhé rúcho), kráľ (zlatý pás). Biele vlasy sú symbolom večnosti, oči ako plameň ohňa symbolom vševedúcnosti a nohy z kovu symbolom nezmeniteľnosti. Porov. Dan 7, 13; 10, 5 - 6; Ez 43, 2.

¹⁸⁵ Sedem hviezd je sedem **anjelov** cirkví (verš 20). Niektorí pod anjelmí rozumejú biskupov. Ostrý dvojsečný meč je symbolom sudcovskej moci. Porov. Iz 11, 4.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA

[APOKALYPSA] (ZJV 5, 1 – 14), BARÁNOK A ZAPEČATENÁ KNIHA

*I videl som v pravici Sediaceho na tróne knihu popísanú znútra i zvonka a zapečatenú siedmimi pečaťami.¹⁸⁶ A videl som mocného **anjela**, ktorý ohlasoval mohutným hlasom: "Kto je hoden otvoriť knihu a rozlomiť jej pečate?" Ale nik na nebi ani na zemi, ani pod zemou nemohol otvoriť knihu a nazrieť do nej. Ja som veľmi plakal, že sa nenašiel nik, kto by bol hoden otvoriť knihu a nazrieť do nej. A jeden zo starcov mi povedal: "Neplač, lebo zvíťazil Lev z Júdovho kmeňa, Koreň Dávidov; on otvorí knihu a jej sedem pečatí."*

I videl som v strede medzi trónom a štyrmi bytosťami uprostred starcov stáť Baránka, ktorý bol ako zabitý. Mal sedem rohov a sedem očí, čo je sedem Božích duchov, poslaných na celú zem.¹⁸⁷ On pristúpil a vzal knihu z pravice Sediaceho na tróne. A keď ju vzal, štyri bytosti a dvadsiati štyria starci padli pred Baránkom. Každý mal gitaru a zlatú

¹⁸⁶ Kniha je symbolom Božích výrokov a rozhodnutí vzhľadom na celé ľudské dejiny až dokonca čias. Porov. 3, 5; 10, 2; Ez 2, 9; Dan 12, 4. 9.

¹⁸⁷ Kristus predstavovaný ako Baránok je príznačný pre túto Knihu zjavenia, kde sa o ňom takto hovorí 29-krát, a vôbec pre jánovskú teológiu (porov. Jn 1, 29. 36; 19, 36. Sedem rohov a očí vyjadruje všemohúcnosť a vševedúcnosť; a sedem duchov vyjadruje plnosť Ducha Svätého (porov. Iz 11, 1- 21).

času kadidlu, čo sú modlitby svätých, a spievali novú pieseň: "Hoden si vziať knihu a otvoriť jej pečate, lebo si bol zabitý a svojou krvou si Bohu vykúpil ľudí z každého kmeňa, jazyka, ľudu a národa a urobil si ich kráľovstvom a kňazmi nášmu Bohu; a budú kralovať na zemi."¹⁸⁸

Videl som a počul som hlas mnohých **anjelov** okolo trónu, bytostí a starcov. Boli ich myriady myriád a tisíce tisícov,¹⁸⁹ a volali mohutným hlasom: "Hoden je Baránok, ktorý bol zabitý, prijať moc, bohatstvo a múdrosť, silu, česť, slávu a dobrorečenie." A všetko tvorstvo na nebi, na zemi, pod zemou i na mori a všetko, čo je v nich, počul som volať: "Sediace mu na tróne a Baránkovi dobrorečenie a česť, sláva a moc na veky vekov." A štyri bytosti volali: "Amen." A starci padli a klaňali sa.

¹⁸⁸ Porov. 1, 6.

¹⁸⁹ Porov. Dan 7, 10.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 7, 1 – 8), CIRKEV AKO BOŽÍ ĽUD

*Potom som videl štyroch **anjelov**, ako stoja na štyroch uhloch zeme a držia štvoro zemských vetrov, aby neviaľ vietor ani na zem, ani na more, ani na nijaký strom.¹⁹⁰ A videl som vystupovať od východu slnka iného **anjela**, ktorý mal pečať živého Boha a mohutným hlasom zvolal na štyroch anjelov, ktorí dostali moc škodiť zemi a moru.¹⁹¹ Neškodte zemi ani moru, ani stromom, kým neoznačíme na čele služobníkov nášho Boha!” A počul som počet označených: stoštyridsaťštyritisíc označených zo všetkých kmeňov synov Izraela:¹⁹² z Júdovho kmeňa dvanásťtisíc označených, z Rubenovho kmeňa dvanásťtisíc, z Gádovho kmeňa dvanásťtisíc, z Aserovho kmeňa dvanásťtisíc, z Neftaliho kmeňa dvanásťtisíc, z Manassesovho kmeňa dvanásťtisíc, zo Simeonovho kmeňa dvanásťtisíc, z Léviho*

¹⁹⁰ Podľa predstavy Židov zem mala tvar štvoruholníkovej plochy. Porov. Dan 7, 2; Zach 6, 5; Ez 7, 2; 37, 9. Vetry vejúce zo štyroch “uhlov” považovali za škodlivé.

¹⁹¹ Pod pečatou možno vidieť buď znak vlastníctva (tí, čo ho prijímú, patria Bohu), alebo znak spásy (ako u Ez 9), kde označuje tých, ktorých ochraňuje Boh). Oba názory sa navzájom nevylučujú, ako to dokazuje aj používanie výrazu “pečať” na označenie krstu (2 Kor 1, 22; Ef 1, 13).

¹⁹² Číslo 144000 čiže 12000 z každého kmeňa označuje plnosť Božieho ľudu.

*kmeňa dvanásttisíc, z Issacharovho kmeňa dvanásttisíc, zo Zabulonovho kmeňa dvanásttisíc, z Jozefovho kmeňa dvanásttisíc, z Benjaminovho kmeňa dvanásttisíc označených.*¹⁹³

¹⁹³ V zozname kmeňov z neznámych dôvodov chýba kmeň Dan. Nahradzuje ho Manasses, zvyčajne zahrnutý do kmeňa Jozefovho. Pravdepodobne preto, lebo podľa židovskej tradície (spomína ju svätý Irenej) z kmeňa Dan mal pochádzať Antikrist.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 7, 9 – 17), CIRKEV AKO MNOŽSTVO VYVOLENÝCH

Potom som videl; a hľa, veľký zástup, ktorý nik nemohol spočítať zo všetkých národov, kmeňov, plemien a jazykov. Stáli pred trónom a pred Baránok, oblečení do bieleho rúcha, v rukách mali palmy a mohutným hlasom volali: "Spása nášmu Bohu, ktorý sedí na tróne, a Baránkovi!"

*Všetci **anjeli** stáli okolo trónu, starcov a štyroch bytostí, padli na tvár pred trónom, klaňali sa Bohu a volali: "Amen! Dobrorečenie a sláva, múdrosť a vďaka, česť a moc i sila nášmu Bohu na veky vekov. Amen."*

I prehovoril jeden zo starcov a povedal mi: "Kto sú títo oblečení do bieleho rúcha a odkiaľ prišli?" Povedal som mu: "Pán môj, ty to vieš." A on mi povedal: "To sú tí, čo prichádzajú z veľkého súženia: oprali si rúcha a zbielili ich v Baránkovej krvi."¹⁹⁴ Preto sú pred Božím trónom a dňom i nocou mu slúžia v jeho chráme. A ten, čo sedí na tróne, bude prebývať nad nimi. Už nebudú hladovať ani žízniť; nebude na nich dorážať ani slnko, ani iná horúcosť, lebo Baránok, čo je v strede pred trónom, bude ich pásť a

¹⁹⁴ Mučeníci vďaka za svoje víťazstvo Kristovi, Baránkovi, sila jeho krvi.

privedie ich k prameňom vôd života. A Boh im zotrie z očí každú slzu.”¹⁹⁵

¹⁹⁵ Porov. Iz 49, 10; 25, 8.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 8, 1 – 5), OTVÁRA SA SIEDMA PEČAŤ

*A keď Baránok otvoril siedmu pečať, nastalo v nebi asi pol hodiny ticho.¹⁹⁶ A videl som sedem **anjelov**, čo stoja pred Bohom a dostali sedem polníc.¹⁹⁷ Prišiel aj iný **anjel** a zastal pred oltárom so zlatou kadidelnicou. Dostal veľa kadidla, aby ho pridal k modlitbám všetkých svätých na zlatý oltár, čo je pred trónom.¹⁹⁸ A dym kadidla s modlitbami svätých vystúpil z ruky **anjela** pred Boha. Potom vzal **anjel** kadidelnicu, naplnil ju ohňom z oltára a vrhol na zem. A nastalo hrmenie, burácanie, blesky a zemetrasenie.*

¹⁹⁶ Ticho, ktoré nastalo po otvorení siedmej pečate, ako v prorockej tradícii Starého zákona aj tu je predzvesťou Pánovho zjavenia alebo príchodu.

¹⁹⁷ O siedmich **anjeloch** porov. Tob 12, 15.

¹⁹⁸ Zlatý oltár zodpovedá kadidlovému oltáru vo svätyni. Porov. Ex 30, 1 n.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 8, 6 – 12), PRVÉ ŠTYRI POĽNICE

*A sedem **anjelov**, čo malo sedem poľníc, sa pripravovalo trúbiť.*

Zatrúbil prvý. A nastalo krupobitie a oheň zmiešaný s krvou a padalo to na zem. Tretina zeme zhorela, tretina stromov zhorela a zhorela všetka zelená tráva.

*Zatrúbil druhý **anjel**. A akoby veľký horiaci vrch bol vrhnutý do mora. Tretina mora sa zmenila na krv a zahynula tretina tvorov žijúcich v mori a tretina lodí utonula.*

*Zatrúbil tretí **anjel**. A z neba spadla veľká hviezda, horiaca ako fakľa, a padla na tretinu riek a na pramene vôd. Tá hviezda sa volá Palina. Tretina vôd sa zmenila na palinu a mnoho ľudí zomrelo od tých vôd, lebo zhorkli.*

*Zatrúbil štvrtý **anjel**. A bola zasiahnutá tretina slnka, tretina mesiaca a tretina hviezd, aby sa ich tretina zatmela a tretina dňa nemala svetla a noc podobne.*

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA

[APOKALYPSA] (ZJV 9, 1 – 12),

PIATA POĽNICA

*Zatrúbil piaty **anjel**. A videl som, že hviezda spadla z neba na zem. A dostala kľúč od studne priepasti.¹⁹⁹ Otvorila studňu priepasti a zo studne vystúpil dym ako dym veľkej pece a zatemnilo sa slnko a aj vzduch od dymu studne. A z dymu vyšli na zem kobyľky a dostali moc, akú majú pozemské škorpióny.²⁰⁰ Povedalo sa im, aby neškodili tráve na zemi, ani nijakej byline, ani nijakému stromu, ale iba ľuďom, ktorí nemajú na čele Božiu pečať. Dostali rozkaz, aby ich trápenie bolo ako trápenie od škorpióna, keď uštipne človeka. V tých dňoch ľudia budú hľadať smrť, a nenájdu ju, budú si žiadať zomrieť, a smrť od nich utečie.*

Tieto kobyľky sa podobali koňom pripraveným do boja; na hlavách mali akoby vence podobné zlatu a ich tváre boli ako tváre ľudí. Vlasy mali ako ženské vlasy a ich zuby boli ako levie. Panciere mali ako panciere zo železa a zvuk ich krídel bol ako hrmot mnohých konských vozov rútiacich sa do boja. Chvosty mali podobné škorpiónom, aj žihadlá, a v chvostoch mali moc škodiť ľuďom päť

¹⁹⁹ Hviezda, ktorá spadla z neba, je satan (porov. Lk 10, 18). "Priepasť" podľa židovských predstáv je miesto, kde boli dočasne uväznení zlí duchovia (porov. Lk 8, 31; 2 Pt 2, 4; Júd 6).

²⁰⁰ Kobyľky sú symbolom činnosti zlých duchov. Porov. Joel 1.

mesiacov.²⁰¹ Nad sebou mali kráľa anjela priepasti, ktorý sa po hebrejsky volá Abaddon a po grécky má meno Apollyon.²⁰²

Prvé beda prešlo a hľa, po ňom prichádzajú ešte dve beda.

²⁰¹ Päť mesiacov je približná dĺžka života kobyliiek.

²⁰² "Abaddon" znamená doslova "záhuba". V Starom zákone je synonymom podsvetia (šeol). Porov. Jób 26, 6; 28, 22; Ž 88, 12. Grécky názov Apollyon znamená ničiteľ.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA

[APOKALYPSA] (ZJV 9, 13 – 21),

ŠIESTA POĽNICA

Zatrúbil šiesty **anjel**. A počul som hlas od rohov zlatého oltára, ktorý je pred Bohom; hovoril šiestemu **anjelovi**, čo mal poľnicu: "Odviaž štyroch anjelov spútaných pri veľkej rieke Eufrat."²⁰³ Tu boli odviazaní štyria anjeli, čo boli pripravení na hodinu, deň, mesiac a rok, aby pobili tretinu ľudí. A počet jazdeckého vojska bol dvadsaťtisíckrát desaťtisíc; počul som ich počet. A vo videní som takto videl kone a tých, čo sedeli na nich mali ohnivé, hyacintové a sírové panciere a hlavy koní boli ako hlavy levov a z ich tlám vychádzal oheň, dym a síra. Od týchto troch rán zahynula tretina ľudí; od ohňa, dymu a síry, čo vychádzali z ich tlám. Moc koní bola totiž v ich tlamách a v ich chvostoch; lebo ich chvosty sa podobali hadom: mali hlavy a nimi škodili.²⁰⁴

A ostatní ľudia, ktorých nezahubili tieto rany, ani pokánie nerobili za svoje skutky svojich rúk a neprestali sa klaňať zlým duchom a zlatým, strieborným, medeným, kamenným a dreveným modlám, ktoré nemôžu ani vidieť,

²⁰³ V tom čase sa Rímska ríša rozprestierala na východe až po rieku Eufrat. Za ňou sídlili Parti so svojím obávaným jazdeckým vojskom.

²⁰⁴ Čísla a alegorický opis označujú hroznú silu zlých duchov.

ani počuť, ani chodiť.²⁰⁵ A nerobili pokánie ani za svoje vraždy, ani za svoje čary, ani za svoje smilstvo, ani za svoje krádeže.

²⁰⁵ Nepriatelia Boha zotrvávajú vo svojom odpore. Porov. Iz 17, 8; Dan 5, 4. 23; Ž 135, 15 - 17.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA

[APOKALYPSA] (ZJV 10, 1 – 7),

ANJEL S OTVORENOU KNIHOU

*I videl som zostupovať z neba iného mocného **anjela**, zahaleného do oblaku a s dúhou na hlave. Jeho tvár bola ako slnko, jeho nohy ako ohnivé stĺpy²⁰⁶ a v ruke mal otvorenú knižku. Pravou nohou si stal na more, ľavou na zem a zvolal mohutným hlasom, ako keď reve lev. A keď zvolal, sedem hromov prehovorilo svojím hlasom. A keď dohovorilo sedem hromov, chcel som písať, ale počul som hlas z neba, ktorý hovoril: “Zapečať, čo hovorilo sedem hromov, a nepíš to!”²⁰⁷*

*Tu **anjel**, ktorého som videl stáť na mori i na zemi, zdvihol k nebu svoju pravú ruku a zaprisahal sa na Žijúceho na veky vekov, ktorý stvoril nebo a čo je v ňom, zem a čo je na nej, i more a čo je v ňom: “Času už nebude!”²⁰⁸ Ale v dňoch hlasu siedmeho **anjela**, keď začne trúbiť poľnica,*

²⁰⁶ Dúha (poznámka k Zjv 4, 3) je symbolom Božieho milosrdenstva (porov. Gn 9, 12 - 7).

²⁰⁷ Prehovorenie siedmich hromov znamená pravdepodobne plnosť zjavenia, ktoré sa Jánovi dostalo. Nemal ho zverejniť. Porov. Dan 12, 4.

²⁰⁸ Dan 12, 7. “Času už nebude” znamená, že je završená miera Božej zhovievavosti.

završí sa Božie tajomstvo, ako zvestoval svojim služobníkom prorokom.²⁰⁹

²⁰⁹ Tajomstvo spásy, definitívne zjavené Kristom a apoštolmi, vstupuje do posledného štádia. Porov. Rim 16, 25 n.; Ef 1, 4 - 9; Kol 1, 25 - 29.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 10, 8 – 11), JÁN PREHLTNE KNIŽKU

*A hlas, ktorý som počul z neba, znova ku mne prehovoril: "Chod', vezmi otvorenú knihu z ruky **anjela**, ktorý stojí na mori i na zemi." Šiel som k **anjelovi** a povedal som mu, aby mi dal knižku. On mi odpovedal: "Vezmi si ju a zjedz ju! V žalúdku ti zhorkne, ale v ústach ti bude sladká ako med." Vzal som teda z **anjelovej** ruky knižku a zjedol som ju. V ústach mi bola sladká ako med, no len čo som ju prehltol, žalúdok sa mi naplnil horkosťou.²¹⁰ Tu mi povedali: "Musíš znova prorokovať o ľuďoch, národoch, jazykoch a o mnohých kráľoch."*

²¹⁰ Sladkosť a horkosť knižky sa vysvetľuje rôzne. Sladkosť knižky môže spočívať v prijatí Božieho slova, horkosť v povinnosti uskutočniť ho. Podľa iných sladkosť znamená ohlasovanie spásy, vyvolenia, horkosť zase ohlasovanie súdu, prenasledovania, alebo to, že knižka obsahuje radostné a bolestné skutočnosti. V každom prípade ide o podobnosť s prorokom Ezechielom. Porov. Ez 2, 8; 3, 1 - 3.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA

[APOKALYPSA] (ZJV 11, 15 – 19), SIEDMA POĽNICA

*Zatrúbil siedmy **anjel**. A v nebi zazneli mohutné hlasy a volali: “Kráľovstvo tohto sveta sa stalo kráľovstvom nášho Pána a jeho Pomazaného a bude kraľovať na veky vekov.”*

Vtedy dvadsiati štyria starci, čo sedia na svojich trónoch pred Bohom, padli na tvár, klaňali sa Bohu a volali: “Vzdávame ti vďaky, Pane, Bože všemohúci, ktorý si a ktorý si bol, že si sa ujal svojej veľkej moci a začal si kraľovať. Národy sa rozhnevali, ale prišiel tvoj hnev a čas súdiť mŕtvych a odmeniť tvojich služobníkov, prorokov a svätých a tých, čo sa boja tvojho mena, malých i veľkých, a zničiť tých, čo kazia zem.”²¹¹

A v nebi sa otvoril Boží chrám a v chráme bolo vidieť archu jeho zmluvy. A nastali blesky, burácanie, zemetrasenie a veľké krupobitie.²¹²

²¹¹ Posledná fáza eschatologickej drámy predstavenej Jánom v tejto prvej schéme (6, 1 - 11, 19) zahrnuje definitívne nastolenie Božieho kráľovstva a odsúdenia národov nepriateľských Bohu.

²¹² Archa zmluvy v nebi vyjadruje definitívnu prítomnosť Boha uprostred osláveného nového Izraela.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA

[APOKALYPSA] (ZJV 12, 7 – 12),

BOJ DRAKA NA NEBI

*Na nebi sa strhol boj: **Michal** a jeho **anjeli** bojovali proti drakovi. Bojoval drak i jeho anjeli,²¹³ ale neobstáli a už nebolo pre nich miesto v nebi. A veľký drak, ten starý had, ktorý sa volá diabol a satan, čo zvädzal celý svet, bol zvrhnutý; zvrhnutý bol na zem a s ním boli zvrhnutí jeho anjeli.²¹⁴ A počul som mohutný hlas volať v nebi: “Teraz nastala spása, moc a kráľovstvo nášho Boha a vláda jeho Pomazaného, lebo bol zvrhnutý žalobca našich bratov, ktorý na nich dňom i nocou žaloval pred naším Bohom.²¹⁵ Ale oni nad ním zvíťazili pre Baránkovu krv a pre slovo svojho svedectva; a nemilovali svoj život až na smrť.*

Preto radujte sa, nebesia, aj vy, čo v nich bývate.

Beda však zemi i moru, lebo zostúpil k vám diabol, plný zlosti, lebo vie, že má málo času.”²¹⁶

²¹³ “Boj” tu zahrňuje všetky útoky i porážky zlých duchov od počiatku až do konca sveta. Michal je archanjel, obhajca Božieho ľudu (Dan 10, 13. 21).

²¹⁴ Porov. Lk 10, 18; Jn 12, 31.

²¹⁵ Žaloba je satan. Porov. Jób 1, 9 - 11; 2, 4 - 5; Zach 3, 1 - 2.

²¹⁶ Porov. Iz 44, 23; 49, 13.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 14, 6 – 19), ANJELI OHLASUJÚ HODINU SÚDU

*Potom som videl iného **anjela** letieť stredom neba. A mal večné evanjelium, aby ho zvestoval obyvateľom zeme, každému národu, kmeňu, jazyku a ľudu. Volal mohutným hlasom: “Bojte sa Boha a vzdajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu, a klaňajte sa tomu, ktorý stvoril nebo i zem, more i pramene vôd.”*

*Za ním šiel iný **anjel** a volal: “Padol, padol ten veľký Babylon, ktorý opájal všetky národy vínom vášne svojho smilstva!”²¹⁷*

*Po nich nasledoval iný, tretí **anjel** a volal mohutným hlasom: “Ak sa niekto bude klaňať šelme a jej obrazu a prijme znak na svoje čelo alebo na svoju ruku, aj ten bude piť z vína Božieho hnevu, nezriedeného, naliateho do čaše jeho hnevu, a bude mučený ohňom a sírou pred svätými anjelmi a pred Baránkom.”²¹⁸ A dym ich múk bude stúpať na veky vekov a nebudú mať oddychu vo dne v noci tí, čo sa*

²¹⁷ Porov. Iz 21, 9. Pre prorokov Starého zákona bol Babylon symbolom tých vlád, ktoré boli proti Bohu a jeho ľudu (porov. Jer 51, 8; Dan 4, 27). Tu označuje pohanský Rím (porov. 1 Pt 5, 13).

²¹⁸ Obrazy sú vzaté zo Starého zákona, najmä Gn 19, 24.

klaňajú šelme a jej obrazu, ani ten, kto by prijal znak jej mena.”

V tomto je trpezlivosť svätých, ktorí zachovávajú Božie prikázania a vieru v Ježiša. A počul som hlas z neba; hovoril: “Napíš, Blahoslavení sú mŕtvi, ktorí umierajú v Pánovi, už odteraz. Áno, hovorí Duch, nech si odpočinú od svojich námah; ved’ich skutky idú s nimi.” Potom som videl, a hľa, biely oblak a na oblaku sedel ktosi ako Syn človeka. Na hlave mal zlatý veniec a v ruke ostrý kosák. A z chrámu vyšiel iný **anjel**, ktorý volal mohutným hlasom na toho, čo sedel na oblaku: “Hod’ svoj kosák a žni, lebo prišla hodina žatvy; žatva na zemi dozrela.” A ten, čo sedel na oblaku, hodil na zem svoj kosák a zem bola zožatá.

Potom z chrámu, čo je v nebi, vyšiel iný **anjel**; aj on mal ostrý kosák. Od oltára zasa vyšiel **anjel**, ktorý má moc nad ohňom, a zvolal mohutným hlasom na toho, čo mal ostrý kosák: “Hod’ svoj ostrý kosák a ober strapce vinice zeme, lebo jej hrozná už dozreli!” A **anjel** hodil svoj kosák na zem, obral vinicu zeme a vhodil do veľkého lisu Božieho hnevu. Lis šliaapali vonku za mestom a z lisu vyšla krv až po uzdy koní na tisícšesťsto stadií.²¹⁹

²¹⁹ Žatva a obaračka sú obrazmi Božieho súdu (porov. Iz 63, 3; Joel 4, 13; Mt 13, 39), ktorý je opísaný v 19, 11 - 20.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 15, 1 – 4), PIESEŇ MOJŽIŠA A BARÁNKA

*Videl som na nebi iné znamenie, veľké a obdivuhodné: sedem **anjelov**, ktorí mali sedem posledných rán, lebo nimi sa dovŕšil Boží hnev.*

Videl som čosi ako sklené more, zmiešané s ohňom, i tých, čo zvíťazili nad šelmou, nad jej obrazom a nad číslom jej mena, stáť na sklenom mori; mali Božie citary²²⁰ a spievali pieseň Mojžiša, Božieho služobníka, a Baránkovu pieseň: "Veľké a obdivuhodné sú tvoje skutky, Pane, Bože všemohúci; spravodlivé a správne sú tvoje cesty, Kráľ národov. Kto by sa nebál, Pane, a neoslavoval tvoje meno?! Ved'ty jediný si Svätý; prídu všetky národy a budú sa ti klaňať, lebo sa zjavili tvoje spravodlivé súdy."²²¹

²²⁰ Porov. 4, 6. Oheň pripomína Boží hnev, ale aj Červené more a východ z Egypta.

²²¹ Mojžišovu pieseň (Ex 15, 1 - 19) spievali Židia po vyslobodení z egyptského otroctva, keď prešli cez Červené more. Vyslobodenie z Egypta je predobrazom vykúpenia, a preto autor nazýva Mojžišovú pieseň Baránkovou piesňou.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 15, 5 – 8), SEDEM ANJELOV S ČAŠAMI BOŽIEHO HNEVU

*Potom som videl: V nebi sa otvoril chrám stánku svedectva²²² a z chrámu vyšli siedmi **anjeli**, čo mali sedem rán. Boli oblečení do čistého skvúceho ľanového rúcha a cez prsia boli prepásaní zlatým pásom.²²³ Jedna zo štyroch bytostí podala siedmim **anjelom** sedem zlatých čiaš, plných hnevu Boha, žijúceho na veky vekov. A chrám sa naplnil dymom Božej slávy a jeho moci a nik nemohol vojsť do chrámu, kým sa nedovrší sedem rán siedmich anjelov.*

²²² "Stánok svedectva" - alúzia na svätyňu, ktorá putovala s Izraelitmi po púšti (Ex 25, 22),. "Chrám stánku svedectva" je nebeská svätyňa. Splýva tu dohromady Mojžišov stánok a Šalamúnov chrám.

²²³ Sedem rán podrobne rozvádza v 16. hlave.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 16, 1 – 21), HRÔZY SIEDMICH ČIAŠ

*Potom som počul mocný hlas z chrámu, ako hovorí siedmim **anjelom**: “Chodte a vylejte na zem sedem čiaš Božieho hnevu!”²²⁴*

Odišiel prvý a vylial svoju čašu na zem: a povyhadzovali sa zhubné a zlé vredy na ľuďoch, čo mali znak šelmy, aj na tých, čo sa klaňali jej obrazu. Druhý vylial svoju čašu na more: a zmenilo sa na krv ako z mŕtveho a zahynulo všetko živé, čo bolo v mori.

*Tretí vylial svoju čašu na rieky a pramene vôd; a zmenili sa na krv. Potom som počul **anjela** vôd volať: “Spravodlivý si ty, ktorý si a ktorý si bol, Svätý, že si vyniesol takýto rozsudok. Keďže preliali krv svätých a prorokov, dal si im piť krv; zaslúžili si to!” A od oltára som počul volať: “Áno, Pane, Bože všemohúci, správne a spravodlivé sú tvoje súdy!”*

*Štvrtý **anjel** vylial svoju čašu na slnko: a bolo mu dané páliť ľudí ohňom. Veľká horúčava spaľovala ľudí a tí sa rúhali menu Boha, ktorý má moc nad týmito ranami; ale nerobili pokánie, aby mu vzdali chválu.*

²²⁴ Rany uvedené v tejto kapitole pripomínajú egyptské rany (2. v Ex 9, 10 - 11; 3. - 4. v Ex 7, 17 - 21).

Piaty **anjel** vylial svoju čašu na trón šelmy: a jej kráľovstvo stemnelo. Od bolesti si hrýzli jazyky²²⁵ a rúhali sa nebeskému Bohu pre svoje bolesti a vredy a nerobili pokánie za svoje skutky.

Šiesty vylial svoju čašu na veľkú rieku Eufrat: a jej voda vyschla, aby sa pripravila cesta kráľom od východu slnka. I videl som troch nečistých duchov ako žaby vychádzať z tlamy draka, z tlamy šelmy a z úst falošného proroka.²²⁶ To sú duchovia démonov, ktorí konajú znamenia: vychádzajú ku kráľom celého sveta, aby ich zhromaždili na boj vo veľký deň všemohúceho Boha.

Hľa, prichádzam ako zlodej. Blahoslavený, kto bdie a chráni si odev, aby nechodil nahý a aby nevideli jeho hanbu.²²⁷ I zhromaždil ich na miesto, ktoré sa po hebrejsky volá Harmagedon.²²⁸

Siedmy **anjel** vylial svoju čašu do vzduchu a z chrámu od trónu vyšiel mocný hlas; hovoril: "Stalo sa!" A nastali

²²⁵ Porov. Ex 10, 21 a nasledujúce.

²²⁶ "Falošný prorok" čiže druhá šelma (porov. 13, 11; 19, 20; 20, 10). "Žaby" symbolizujú mnohostrannú propagandu satana. Podľa iných týmto symbolom chce autor poukázať na bezvýznamnosť nečistých duchov pred Bohom.

²²⁷ Tento verš prerušuje kontext. Zdá sa, že je sem vsunutý odinakiaľ. Porov. 3, 3. 18.

²²⁸ Harmagedon - po hebrejsky Har Megiddo znamená Megiddský vrch. Pri meste Megiddo (grécky Mageddo) sa počas židovských dejín viedlo veľa vojen. Bol tu porazený aj Joziáš (2 Kr 23, 29). Stalo sa symbolickým miestom, kde sa zhromažďujú bezbožní králi a tu utrpia poslednú porážku. Porov. Sdc 5, 19; 2 Kr 9, 27; Zach 12, 11.

blesky, burácanie, hrmenie aj veľké zemetrasenie, akého nebolo odvtedy, čo je človek na zemi - také veľké bolo zemetrasenie. Veľké mesto sa rozpadlo na tri časti a mestá národov padli. Boh si spomenul na veľký Babylon a dal mu kalich vína svojho rozhorčeného hnevu. Všetky ostrovy zmizli a ani vrchov viac nebolo. Z neba padali na ľudí krúpy ťažké ako talenty a ľudia sa rúhali Bohu pre ranu krupobitia, lebo táto jeho rana bola veľmi veľká.²²⁹

²²⁹ Talent je miera hmotnosti: asi 40 kg.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA

[APOKALYPSA] (ZJV 17, 1 – 18),

SÚD NAD HROZNOU NEVIESTKOU

*Potom prišiel jeden zo siedmich **anjelov**, čo mali sedem čiaš, a prihovoril sa mi: “Pod', ukážem ti odsúdenie veľkej neviestky, ktorá sedí na mnohých vodách,²³⁰ s ktorou smilnili králi zeme a vínom jej smilstva sa opíjali obyvatelia zeme.” V duchu ma preniesol na púšť. I videl som ženu sedieť na šarlátovej šelme so siedmimi hlavami a s desiatimi rohami, plnej rúhavých mien. Tá žena bola oblečená do purpuru a šarlátu, vyzdobená zlatom, drahými kameňmi a perlami a v rukách mala zlatý pohár, plný ohavností a nečistoty svojho smilstva. Na čele mala napísané meno, tajomstvo: “Veľký Babylon, matka smilstva a ohavností zeme.”*

*I videl som ženu spitú krvou svätých a krvou Ježišových mučeníkov. Keď som ju uvidel, veľmi som sa zadivil. Ale **anjel** mi povedal: “Prečo sa divíš? Ja ti poviem tajomstvo ženy a šelmy so siedmimi hlavami a desiatimi rohami, ktorá ju nosí. Šelma, ktorú si videl, bola, a nie je; má vystúpiť z priepasti a pôjde do záhuby. A obyvatelia zeme, ktorých mená nie sú zapísané v knihe života od ustanovenia sveta, budú sa diviť, keď uvidia šelmu, že bola, a nie je, a*

²³⁰ Veľká neviestka čiže modloslužobnica je Rím (verš 9), nový Babylon. Porov. 14, 8.

zasa bude.²³¹ Kto je múdry, tu má vysvetlenie: Sedem hláv je sedem vrchov, na ktorých žena sedí; aj kráľov je sedem:²³² piati padli, jeden je, iný ešte neprišiel; a keď príde, bude smieť ostať len na krátky čas.²³³ Šelma, ktorá bola a nie je, ona je ôsmy kráľ, je z tých siedmich a ide do záhuby. Desať rohov, ktoré si videl, je desať kráľov, ktorí ešte nedostali kráľovstvo, ale na jednu hodinu dostanú kráľovskú moc spolu so šelmou. Majú rovnaké zmýšľanie a svoju silu a moc dajú tej šelme. Budú bojovať proti Baránkovi a Baránok nad nimi zvíťazí, lebo on je Pán pánov a Kráľ kráľov, aj tí, čo sú s ním, povolání, vyvolení a verní.”

A povedal mi: “Vody, ktoré si videl tam, kde sedí neviestka, to sú ľudia, zástupy, národy a jazyky. A desať rohov, ktoré si videl, aj šelma znenávidia smilnicu, spustošia ju a obnažia; budú jesť jej telo a spália ju ohňom.²³⁴ Lebo Boh im vložil do srdca, aby uskutočnili jeho zámer, aby mali rovnaké zmýšľanie a odovzdali šelme svoje kráľovstvo, kým

²³¹ Paródia na Božie prívlastky z 1, 4 a na Kristovo zmŕtvychvstanie (1, 7; 2, 8). Za východisko tu mohla poslúžiť aj legenda, podľa ktorej Nero nezomrel, ale sa uchýlil k Partom a má sa vrátiť na čele ich vojska, aby sa vypomstil na svojich nepriateľoch.

²³² Sedem vrchov je sedem pahorkov v Ríme.

²³³ V určovaní, o ktorých rímskych cisárov ide, niet doteraz zhody. Podľa niektorých autorov prvým je najpravdepodobnejšie Julius Caesar, šiestym Nero a ôsmym Domicián.

²³⁴ Neviestka zahynie, ale šelma zostane ďalej. Dokazuje to, že nestelesňuje iba Rím, ale všetky vlády počas dejín, ktoré sa stavali proti Bohu.

sa nezavršia Božie slová. A žena, ktorú si videl, je veľké mesto, ktoré kraluje nad kráľmi zeme.”

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA

[APOKALYPSA] (ZJV 18, 1 – 24),

PÁD BABYLONU

*Potom som videl z neba zostupovať iného **anjela**, ktorý má veľkú moc; a jeho sláva ožiarila zem. Zvolal mohutným hlasom: "Padol, padol veľký Babylon a stal sa príbytkom démonov, skrýšou všetkých nečistých duchov a skrýšou nečistej a odpornej zveri.²³⁵ Lebo všetky národy pili z vína vášne jeho smilstva a králi zeme s ním smilnili a kupci zeme zbohatli z jeho obrovského rozkošníctva!"*

A počul som iný hlas volať z neba: "Vyjdite z neho, môj ľud, aby ste nemali účasť na jeho hriechoch a aby sa vám nedostalo z jeho rán,²³⁶ lebo jeho hriechy siahajú až po nebo a Boh sa rozepamätal na jeho nepravosti. Odplatte mu, ako aj on odplatil. Odplatte mu dvojnásobne za jeho skutky. Do pohára, do ktorého nalieval, nalejte mu dvojnásobne! Koľko sa on oslavoval a hýril, toľko mu dajte útrap a smútku. Lebo si v srdci hovoril: »Sedím ako kráľovná, vdova nie som a smútok neuzriem.«²³⁷ Preto jedného dňa prídu jeho rany, smrť i smútok a hlad a ohňom bude spálený. Lebo mocný je Pán Boh, ktorý ho odsúdil."

²³⁵ Porov. 4, 8.

²³⁶ Porov. Iz 48, 20; 52, 11; Jer 50, 8; 51, 45.

²³⁷ Porov. Iz 47, 7 n.

I budú nad ním plakať a nariekať králi zeme, ktorí s ním smilnili a hýrili, keď uzrú dym z jeho požiaru. Zastanú si obďaleč od hrôzy nad jeho útrapami a budú volať: "Beda, beda, ty veľké mesto Babylon, mesto také mocné, lebo v jedinu hodinu prišiel na teba súd!"

Kupci zeme budú nad ním plakať a žialiť, lebo už nik nekúpi ich tovar: Náklad zlata a striebra, drahých kameňov a perál, kmentu a purpuru, hodvábu a šarlátu, všelijaké tujové drevo, všelijaké predmety zo slonoviny, rozličné predmety z najvzácnejšieho dreva, medi, železa a mramoru; škoricu a balzam, voňavky a masti, kadidlo, víno a olej, múku a pšenicu, dobytok a ovce, kone a vozy, otrokov a ľudské duše.²³⁸ A ovocie, túžba tvojej duše, odišlo od teba, všetko cenné a skvostné sa ti stratilo a už ich viac nenájdu.

Kupci týchto vecí, ktorí z neho zbohatli, zastanú si obďaleč od hrôzy nad jeho útrapami a budú plakať a žialiť, budú volať: "Beda, beda, ty veľké mesto, ktoré sa obliekalo do kmentu, purpuru a šarlátu a zdobilo sa zlatom, drahými kameňmi a perlami, lebo v jedinu hodinu bolo spustošené toľké bohatstvo!"

Všetci kormidelníci a všetci, čo sa tadial' plavili, námorníci a všetci, čo pracujú na mori, zastali obďaleč, a keď videli dym jeho požiaru, volali: "Ktoré mesto sa podobá tomuto veľkému mestu?" Sypali si prach na hlavu a s plačom a žiaľom volali: "Beda, beda, ty veľké mesto, v ktorom zbohatli z jeho hojnosti všetci, čo majú lode na mori, lebo v jedinu hodinu bolo spustošené. Plesaj nad ním, nebo a svätí, apoštoli i proroci, lebo Boh rozsúdil váš súd na ňom!"

²³⁸ Posledné dva výrazy sú alúziou na obchodovanie s otrokmi.

Potom jeden silný **anjel** vzal kameň veľký ako žarnov, hodil ho do mora a zvolal: "Takto prudko bude zvrhnutý Babylon, to veľké mesto, a viac ho nebude.²³⁹ Už v tebe nebude počuť hlas citaristov, hudobníkov, flautistov ani polnicu; už v tebe nebude majster v nijakom remesle, ani zvuk mlyna v tebe už viac počuť nebude; svetlo lampy ti už nezasvieti a neozve sa v tebe hlas ženícha a nevesty, lebo tvoji kupci boli veľmoži na zemi a tvoje čary zvedli všetky národy. Našla sa v ňom krv prorokov a svätých a všetkých zavraždených na zemi!"²⁴⁰

²³⁹ Symbolické gesto je inšpirované z Jer 51, 63 - 64.

²⁴⁰ Celá scéna je symbolická a inšpiruje sa na Jer 50 - 51 a najmä na Ez 26 - 28.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 19, 17 – 21), VÍŤAZSTVO KRÁĽA NAD ŠELMOU A ANTIKRISTOM

*Potom som videl jedného **anjela** stáť v slnku. Mohutným hlasom volal na všetky vtáky letiace stredom neba: "Podťe, zhromaždite sa na veľkú Božiu hostinu.²⁴¹ Budete jesť telá kráľov, telá vojvodcov, telá mocnárov, telá koní a tých, čo sedia na nich, a telá všetkých, slobodných i otrokov, malých i veľkých.*

A videl som šelmu a kráľov zeme aj ich vojská zhromaždené do boja s tým, čo sedel na koni, a s jeho vojskom. Ale šelmu zajali a s ňou aj falošného proroka, ktorý pred ňou robil znamenia a zvedol nimi tých, čo prijali znak šelmy a klaňali sa jej obrazu. Oboch hodili za živa do ohnivého jazera, horiaceho sírou.²⁴² Ostatní boli pobití mečom vychádzajúcim z úst toho, čo sedel na koni. A všetky vtáky sa nasýtili ich telami.

²⁴¹ Porov. Ez 39, 1. 17 - 20.

²⁴² Ohnivé jazero je peklo, večné zatratenie.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 20, 1 – 6), TISÍCROČNÉ KRÁĽOVSTVO

*Potom som videl z neba zostupovať **anjela**, čo má kľúč od priepasti a v ruke veľkú reťaz. Chytil draka, toho starého hada, ktorým je diabol a satan, a sputnal ho na tisíc rokov.²⁴³ Hodil ho do priepasti, zavrel ju a zapečatil nad ním, aby už nezvádzal národy, kým sa nedovrší tisíc rokov; potom musí byť na krátky čas uvoľnený. Ďalej som videl tróny; sadli si na ne tí, čo dostali moc súdiť. Videli som aj duše tých, čo boli sťatí pre Ježišovo svedectvo a pre Božie slovo, aj tých, čo sa nekľanali šelme ani jej obrazu a neprijali jej znak na čelo a na ruky. Tí ožili a kralovali s Kristom tisíc rokov. Ostatní mŕtvi neožili, kým sa nedovršilo tisíc rokov. To je prvé vzkriesenie. Blahoslavený a svätý, kto má podiel na prvom vzkriesení! Nad tými druhá smrť nemá moci, ale budú kňazmi Boha a Krista a budú s ním kralovať tisíc rokov.²⁴⁴*

²⁴³ Tisíc rokov je symbolická dĺžka života Cirkvi na zemi. Boli aj takí, čo to brali doslova (chiliasmus). Porov. verše 3. 4. 5. 6. a 7.

²⁴⁴ Prvé vzkriesenie je nový život, ktorý v krste spodobňuje a spája človeka s Kristom. Druhá smrť je večné zatratenie.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 21, 9 – 27), NOVÝ JERUZALEM

*A prišiel jeden zo siedmich **anjelov**, čo mali sedem čiaš naplnených poslednými siedmimi ranami, a povedal mi: "Pod', ukážem ti nevestu, Baránkovu manželku!" A v duchu ma preniesol na veľký a vysoký vrch a ukázal mi sväté mesto Jeruzalem, ako zostupuje z neba od Boha ožiarené Božou slávou. Jeho jas bol podobný najdrahšiemu kameňu, akoby krištáľovo čistému kameňu jaspisu. Malo veľké a vysoké hradby. Malo dvanásť brán a na bránach dvanásť anjelov a napísané mená dvanástich kmeňov syna Izraela.²⁴⁵ Tri brány boli od východu, tri brány od severu, tri brány od juhu a tri brány od západu. Hradby mesta mli dvanásť základných kameňov a na nich dvanásť mien dvanástich Baránkových apoštolov.²⁴⁶*

Ten, čo so mnou hovoril, mal mieru zo zlatej trstiny na premenenie mesta, jeho brán a jeho hradieb.²⁴⁷ Mesto je postavené do štvorca: jeho dĺžka je taká istá ako šírka. Trstinou odmeral mestou a malo dvanásttisíc stadií. Jeho dĺžka, šírka i výška sú rovnaké.²⁴⁸

²⁴⁵ Symbol všeobecnosti Cirkvi - nového Izraela (porov. 7, 4).

²⁴⁶ Cirkev je založená na apoštoloch (porov. Mt 19, 28; Ef 2, 20).

²⁴⁷ Merani znamená zvláštnu Božiu ochranu (11, 1).

²⁴⁸ Štvorec je symbol dokonalosti. 12000 stadií je symbol nesmiernosti.

*Zmeral aj jeho hradby; mali stoštyridsaťštyri lakt'ov podľa ľudskej miery, ktorú **anjel** mal. Jeho hradby boli postavené z jaspisu a mesto samo bolo z rýdzeho zlata, podobného čistému sklu. Základné kamene hradieb mesta boli ozdobené všelijakými drahými kameňmi; prvý základný kameň jaspis, druhý zafír, tretí chalcedón, štvrtý smaragd, piaty sardonyx, šiesty sardion, siedmy chryzolit, ôsmy beryl, deviaty topás, desiaty chryzopras, jedenásty hyacint, dvanásty ametyst. Dvanásť brán je dvanásť perál; každá brána bola z jednej perly. A námestie mesta bolo z rýdzeho zlata, takého ako priesačné sklo.²⁴⁹*

Ale chrám som v ňom nevidel, lebo jeho chrámom je Pán, všemohúci Boh, a Baránok.²⁵⁰ A mesto nepotrebuje ani slnko, ani mesiac, aby mu svietili, lebo ho ožiaruje Božia sláva a jeho lampou je Baránok. V jeho svetle budú kráčať národy a králi zeme doň prinesú svoju slávu. Jeho brány sa cez deň neuzavrú a noci tam nebude.²⁵¹ A budú doň prinášať slávu a bohatstvo národov. Ale nič poškrvnené, nik, kto sa dopúšťa ohavnosti a lži, doň nevojde, iba tí, čo sú zapísaní v Baránkovej knihe života.

²⁴⁹ Porov. Iz 54, 11 - 12. Vzácné kamene pravdepodobne súvisia s tými, ktoré zdobili náprsník (pektorál) veľkňaza a predstavovali kmene Izraela (Ex 28, 17 - 21).

²⁵⁰ Chrám v ňom nie je, lebo Božia prítomnosť, symbolizovaná chrámom sa rozprestiera na celé mesto (porov. Ez 48, 35; Zach 14, 20; Jn 4, 21 - 23; 1 Kor 3, 16; Ef 2, 21).

²⁵¹ Symbol úplnej bezpečnosti a pohostinstva.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 22, 6 – 11), ANJELOVO SVEDECTVO

*Potom mi **anjel** povedal: “Tieto slová sú verné a pravdivé. Pán, Boh prorockých duchov, poslal svojho **anjela**, aby ukázal svojim služobníkom, čo sa má zanedlho stať. Áno, prídem čoskoro. Blahoslavený, kto zachováva prorocké slová tejto knihy.”*

*Ja, Ján, som to počul a videl. a keď som to počul a videl, padol som k nohám **anjela**, ktorý mi toto ukázal, a chcel som sa mu klaňať. Ale on mi povedal: “Pozor, nerob to! Som spoluslužobník tvoj a tvojich bratov prorokov a tých, čo zachovávajú slová tejto knihy. Bohu sa klaňaj!”*

Potom mi povedal: “Nezapečatuj prorocké slová tejto knihy, lebo čas je blízko!²⁵² Kto škodí, nech škodí ďalej, kto je špinavý, nech sa špiní ďalej, spravodlivý nech ďalej koná spravodlivo a svätý nech sa ďalej posväcuje.

²⁵² Porov. 1, 3. Posolstvo tejto knihy nemá zostať utajené, ale majú ho spoznať ľudia, nech je ich život akýkoľvek. Božie slovo má zaručený úspech.

ZJAVENIE APOŠTOLA JÁNA [APOKALYPSA] (ZJV 22, 12 – 21), JEŽIŠOVO SVEDECTVO; EPILOG

Hľa, prídem čoskoro a moja odplata so mnou; odmením každému podľa jeho skutkov. Ja som Alfa a Omega, Prvý a Posledný, Počiatok a Koniec. Blahoslavení sú tí, čo si vypierajú rúcha; budú mať moc nad stromom života a budú môcť vstúpiť bránami mesta. Vonku zostanú psi, traviči, nemravníci, vrahovia, modloslužobníci a každý, kto miluje lož a dopúšťa sa jej.²⁵³

*Ja, Ježiš, poslal som svojho **anjela**, aby vám toto dosvedčil o cirkvách. Ja som Koreň a Rod Dávidov, Žiarivá ranná hviezda.”²⁵⁴*

A Duch i nevesta volajú: “Príd!” Aj ten, čo počúva, nech volá: “Príd!” Kto je smädný, nech príde, a kto chce, nech si naberie zadarmo vody života.”²⁵⁵

²⁵³ “Psi” - je možné, že autor tu má na mysli bludárov s gnoistickými náukovými tendenciami, zahrňujúcimi aj mravnú neviazanosť. Podľa mienky niektorých výraz “psi” tu označuje mravne zvrátených (podobne ako v Dt 23, 18).

²⁵⁴ Iz 11, 1. 10; Gn 1, 3; Nm 24, 17.

²⁵⁵ Duch je tu tretia Božská osoba a nevesta Cirkev. “Príd” (liturgické Marana tha, porov. 1 Kor 16, 22; Flp 4, 5) vyjadruje túžbu Ducha Svätého, bývajúceho v dušiach veriacich, a Cirkev po Spasiteľovi.

Ja dosvedčujem každému, kto počúva prorocké slová tejto knihy. Keby niekto k tomu niečo pridal, tomu Boh pridá rany opísané v tejto knihe. A keby niekto ubral zo slov tejto prorockej knihy, tomu Boh odníme podiel zo stromu života i zo svätého mesta, z toho, o čom sa píše v tejto knihe.

Ten, čo to dosvedčuje, hovorí: "Áno, prídem čoskoro." "Amen. Príd', Pane Ježišu!" Milosť Pána Ježiša nech je so všetkými.

SPISY STARÉHO ZÁKONA

- › **Kniha Genezis**
- › **Kniha Exodus**
- › **Kniha Numeri**
- › **Kniha Jozue**
- › **Kniha Sudcov**
- › **Prvá a druhá kniha Samuelova**
- › **Prvá a druhá kniha králův**
- › **Prvá a druhá kniha kroník**
- › **Kniha Tobiáš**
- › **Kniha Ester**
- › **Kniha Jób**
- › **Kniha žalmův**
- › **Kniha Sirachovcova**
- › **Kniha proroka Izaiáša**
- › **Kniha proroka Barucha**
- › **Kniha proroka Daniela**
- › **Kniha proroka Ozeáša**
- › **Kniha proroka Zachariáša**

- **Kniha proroka Malachiáša**
- **Prvá a druhá kniha Machabejcov**

KNIHA GENEZIS

- › **Narodenie Izmaelovo (Gn 16, 1 - 16)**
- › **Lotovo pohostinstvo a nereseť Sodomčanov, Lot odchádza zo Sodomy (Gn 19, 1 - 22)**
- › **Abrahám odvrhuje Agar (Gn 21, 9 - 21)**
- › **Obetovanie Izáka (Gn 22, 1 - 19)**
- › **Abraháмова starosť o Izákovu ženu (Gn 24, 1 - 49)**
- › **Jakub (Gn 28, 10 - 22)**
- › **Jakubov útek z Haranu (Gn 31, 1 - 21)**
- › **Jakubova obava pred Ezauom a ich zmierenie (Gn 32, 1 - 13)**
- › **Jakub žehná Efraima a Manassesa (Gn 48, 8 - 22)**

KNIHA GENEZIS (GN 16, 1 – 16), NARODENIE IZMAELOVO

Abramova žena Sarai neporodila mu dieťa. Mala však ona aj egyptskú slúžku menom Agar. Sarai povedala Abramovi: "Pozri, Pán ma uzavrel, že nemôžem porodiť. Vojdi teda k mojej slúžke! Možno, že aspoň z nej dostanem synov." Abram počúvol jej radu. I vzala Abramova žena Sarai svoju služobnicu, Egyptčanku Agar - Abram vtedy býval už desať rokov v kanaánskej krajine -, a dala ju za ženu svojmu mužovi Abramovi. On k nej vošiel a ona počala. Keď však spozorovala, že počala, s opovrhnutím sa dívala na svoju paniu. Vtedy povedala Sarai Abramovi: "Na mojej krivde máš aj ty účasť. Ja sama som dala svoju slúžku do tvojho lona a teraz, keď vidí, že počala, pozerá na mňa s opovrhnutím. Nech Pán súdi medzi mnou a tebou! Abram odvetil Sarai: "Veď je tvoja slúžka v tvojej moci! Nalož s ňou, ako uznáš za dobré!" Sarai však s ňou nakladala tvrdo, takže ona od nej utiekla. **Pánov anjel** ju však našiel pri prameni vody na púšti, na ceste do Suru,²⁵⁶ a povedal jej: "Odkiaľ ideš, Agar, Saraina slúžka, a kam sa uberáš?" A ona odpovedala: "Utekám pred svojou paňou Sarai." Tu jej **Pánov anjel** povedal: "Vráť sa k svojej panej a podrob sa jej moci!" A **Pánov anjel** jej hovoril ďalej: "Tak veľmi rozmnožím tvoje potomstvo, že sa pre množstvo nedá ani

²⁵⁶ Podľa platných zákonov v Chaldejsku a neskoršie aj v Izraeli žena, ktorá bola bezdetná, mohla dať svoju otrokyňu mužovi a deti, ktoré sa z nej narodili, považovali sa za zákonité potomstvo panej.

spočítať.“ A ešte jej **Pánov anjel** hovoril: “Hľa, počala si a porodiš syna, a nazveš ho menom Izmael, lebo Pán vypočul tvoje vzdychy;²⁵⁷ bude to človek ako divý osol, jeho ruka bude proti všetkým a ruky všetkých proti nemu a bude bývať nablízku všetkých svojich bratov.”²⁵⁸

Potom nazvala Pána, ktorý k nej hovoril: “Ty si Boh, ktorý si ma videl, lebo” - povedala - “či som azda nevidela toho, ktoý sa na mňa díval?” Preto studňu nazvala studňou Lachaj roi (studňa Živého, ktorý ma vidí). To je tá medzi Kádešom a Baradom.

Potom Agar porodila Abramovi syna a Abram nazval syna, ktorého mu porodila Agar, Izmael. Abram mal osemdesiatšesť rokov, keď mu Agar porodila Izmaela.

²⁵⁷ **Pánov anjel** - tieto slová označujú niekedy samého Boha, ktorý sa zjavuje vo viditeľnej podobe (Gn 16, 13; 18, 1 n.; Ex 3, 2 n.), inokedy **anjela, posla Božieho**. Zmysel výroku treba vždy určiť zo súvislosti textu. V tomto prípade je jasné, že označuje Boha. Izmael ‘Boh vyslyší’ (‘El Boh’ ‘jišma’, počuje). Boh vypočul Agar a pomohol jej v ťažkostiach a utrpení (verš 6).

²⁵⁸ O Izmaelovi predpovedá Boh, že “bude to človek, ako divý osol” (Vulgáta slovo osol vynecháva). Prirovnanie je prevzaté zo života beduínskeho, aký život viedol Abram a jeho najbližší potomci. Povahy bude neskrotnej, milovať bude slobodu a kočovnícky život. Arabskí beduíni dodnes považujú Izmaela za svojho praotca.

KNIHA GENEZIS (GN 19, 1 – 22), LOTOVO POHOSTINSTVO A NERESŤ SODOMČANOV, LOT ODCHÁDZA ZO SODOMY

*Keď dvaja **anjeli** došli do Sodomy, Lot sedel v bráne Sodomy. Keď ich Lot uvidel, vstal a šiel im oproti. Poklonil sa tvárou k zemi a povedal: "Prosím vás, páni moji, zabočte do domu svojho služobníka a prenocujte tam. Umyjete si nohy a včasráno vstanete a budete pokračovať vo svojej ceste." Oni však odpovedali: "Nie! Prenocujeme vonku." Ale on na nich nástojil, aby zostali u neho. I vošli do domu. Pripravil im pohostenie, dal napieť nekvaseného chleba a najedli sa. Ale skôr, ako si ľahli, mužovia mesta, mužovia Sodomy od chlapca až po starca, celé mesto do posledného chlapa obkolesili dom, vyvolali Lota a povedali mu: "Kde sú mužovia, čo prišli dnes večer k tebe? Prived'ich k nám, aby sme s nimi obcovali!"²⁵⁹ Tu Lot vyšiel k nim pred dvere, zavrel dvere za sebou a povedal im: "Bratia moji, nože nerobte hriech! Mám dve dcéry, ktoré ešte nepoznali muža. Vyvediem vám ich, robte s nimi, čo sa vám páči. Týmto mužom však nerobte nič také, veď oni sa uchýlili do tieňa*

²⁵⁹ Hriechy proti prírode mali Izraeliti vo veľkej ošklivosti a trestali ich smrťou (Lv 20, 13), ale boli veľmi rozšírené v ich okolí. Tento hriech má aj meno odtiaľto: sodomia (homosexualita).

mojej strechy!"²⁶⁰ Oni však volali: "Prac sa preč!" A dodali: "Prišiel sem ako cudzinec a chcel by súdiť. Teraz ti vyvedieme horšie ako tým." Veľmi dorážali na Lota a pokúšali sa vylomiť dvere. Vtedy tí mužovia naťahli ruky, vtiahli Lota dnu a zamkli dvere. Mužov však, veľkých aj malých, čo boli pri vchode do domu, ranili slepotou, takže sa márne namáhali nájsť vchod.

Potom mužovia povedali Lotovi: "Ak tu máš nejakého zaťa, syna alebo dcéru a ak niekto z mesta patrí k tebe, vyveď ich preč z tohoto mesta, lebo zničíme toto mesto, pretože je naň veľká žaloba pred Pánom. Pán nás poslal zničiť ho." Vtedy Lot vyšiel von a povedal svojim zaťom, ktorí si mali vziať jeho dcéry: "Vstaňte, podťe preč z tohoto miesta, lebo Pán mesto zničí!" Jeho zaťovia si však mysleli, že robí žarty.

Keď svitol deň, **anjeli** nútili Lota, aby sa ponáhlal. Hovorili: "Vstaň, vezmi svoju ženu a obe dcéry, ktoré tu máš, aby si nezhynul pre nepravosť mesta!" A keď váhal, chytili ho obaja mužovia za ruku, aj jeho ženu a obe dcéry, lebo Pán ich chcel zachrániť, vyviedli ich von a nechali ich za mestom. Keď ich vyvádzali von, jeden z nich povedal: "Zachráň si život! Neobzeraj sa za seba a nezastavuj sa nikde v okolí Jordánu! Ponáhlaj sa na vrchy, aby si nezhynul!" Lot im povedal: "Ach, nie, Pane! Zaiste tvoj služobník našiel milosť pred tebou, veď si mi preukázal veľké milosrdenstvo, keď si zachoval môj život, ale na vrchoch sa nebudem môcť zachrániť! Aby ma azda nestihlo nešťastie, aby som nezomrel. Pozri, tu neďaleko je mesto,

²⁶⁰ Práva hostí boli v starom Oriente také sväté, že Lot volí v tiesni vydať radšej vlastné dcéry ako hostí.

*tam môžem utiecť. Ono je len malé a ja sa v ňom zachránim!
Malé je a ja ostanem nažive!" I povedal mu: "Dobre teda,
vyslyším ťa aj v tejto veci a mesto, o ktorom hovoríš,
nezničím. Rýchle ta teda utekaj, lebo kým ta nedôjdeš,
nemôžem nič robiť." Preto sa mesto volá Segor.*

KNIHA GENEZIS (GN 21, 9 – 21), ABRAHÁM ODVRHUJE AGAR

Sára videla, že syn Egyptanky, ktorého porodila Abrahámovi, posmieva sa jej vlastnému synovi Izákovi.²⁶¹ Tu povedala Abrahámovi: "Vyžeň túto slúžku i jej syna, lebo syn tejto slúžky nesmie dediť s mojím synom Izákom!" Ale táto reč sa veľmi dotkla Abraháma, veď išlo o jeho syna. Boh mu však povedal: "Netráp sa nad chlapcom a nad svojou slúžkou! Počúvni Sáru vo všetkom, čo ti hovorí, lebo podľa Izáka sa bude volať tvoje potomstvo! Ale aj zo syna slúžky urobím veľký národ, lebo on je tiež tvojím potomkom." Abrahám teda vstal včasráno, vzal chlieb a mech s vodou a dal to Agar, vyložil jej to na chrbát, a poslal ju aj s chlapcom preč. Ona šla a zablúdila na púšti Bersabe.²⁶² Keď sa voda z mecha minula, uložila chlapca pod jeden z kríkov, poodišla a sadla si obďaleč,, tak vo vzdialenosti dostrelu kuše, lebo si vpravala: "Nemôžem sa pozerať na smrť dieťaťa." Tak sedela obďaleč a nahlas plakala.

*Boh však vypočul chlapcov hlas a **Boží anjel** takto zavolať z neba na Agar: "Čo ti je, Agar? Neboj sa! Veď Boh*

²⁶¹ Posmieva sa - doslovne hral sa, teda robil žarty: nová narážka na Izákovo meno (17, 17).

²⁶² Keď sa zákonitej manželke narodili deti, mohol muž podľa obyčaje starého Orientu otrokyňu a jej deti obdarovať a poslať ich z domu preč. Otrokyňu však pri tom musel prepustiť na slobodu. Agar sa dáva na cestu do svojej vlasti, do Egypta, ale na ceste zablúdi a **anjel Boží** ju nachodí pri Bersabe, ktorá je na juhozápad od Mŕtveho mora.

počul chlapcov hlas odtiaľ, kde je.²⁶³ Vstaň, vezmi chlapca a drž ho pevne za ruku, lebo z neho urobím veľký národ!" Tu jej Boh otvoril oči a ona zbadala studňu s vodou. I šla, naplnila mech vodou a napojila chlapca. A Boh bol s chlapcom. Keď vyrástol, býval na púšti a stal sa z neho veľký kušostrelec. Býval na púšti Fáran a jeho matka mu vzala ženu z egyptskej krajiny.²⁶⁴

²⁶³ Narážka na meno Izmael (pozri 16, 11).

²⁶⁴ Púšť Fáran je severnou časťou Sinajského polostrova.

KNIHA GENEZIS (GN 22, 1 – 19), OBETOVANIE IZÁKA

Po týchto udalostiach Boh skúšal Abraháma a povedal mu: "Abrahám!" On odpovedal: "Tu som."²⁶⁵ A on hovoril: "Vezmi svojho syna, svojho jediného syna Izáka, ktorého miluješ, a choď do krajiny »Morja«! Tam ho obetuj ako zápalnú obeť na jednom z vrchov, ktorý ti ukážem."²⁶⁶ Abrahám vstal včasráno, osedlal osla, zobral so sebou dvoch svojich sluhov a svojho syna Izáka a narúbal dreva na zápalnú obeť. Potom sa vybral na miesto, ktoré mu označil Boh. Na tretí deň, keď Abrahám zdvihol oči, zďaleka uvidel to miesto. Tu Abrahám povedal svojim sluhom: "Vy ostaňte tu s oslom, ja a chlapec pôjdeme až tamto. Pomodlíme sa a

²⁶⁵ Boh je neobmedzeným Pánom ľudského života. Preto môže požadovať od človeka aj obeť života. Avšak svätopisec hneď pripomína, že i keď Abrahám dostal príkaz obetovať to, od čoho závisel jeho život, to, čo bolo jeho útechou a v čom sa mali splniť Božie prisľuby, bolo to len kvôli tomu, aby Abraháma vyskúšal. Boh nežiada obeť jediného syna, ale žiada od Abraháma odhodlanie aj na takúto obeť. A tak Abrahám dokázal svoju bezhraničnú lásku k Bohu, čím sa stal naveky príkladom dôvery a poslušnosti oproti Bohu.

²⁶⁶ Morja-Mórfjáh, 'zjavenie sa Pána', 'videnie Pána'. Krajina Morja je okolie Jeruzalema. A miesto, kde mal Abrahám obetovať, považuje sa všeobecne za totožné s tým, kde neskoršie vystavil Šalamún Pánovi chrám (2 Krn 3, 1). Zápalná obeť, ináč niekedy zvaná aj celopal, značí, že sa celá obeť spálila.

vrátíme sa k vám.”²⁶⁷ Potom vzal Abrahám drevo na zápalnú obeť a naložil ho na svojho syna Izáka, sám vzal oheň a nôž a takto šli obaja spolu. Tu povedal Izák svojmu otcovi Abrahámovi: “Otče!” On mu odvetil: “Hľa, tu som, syn môj!” A on mu povedal: “Drevo a oheň na zápalnú obeť je tu, kde však je baránok na zápalnú obeť?” Abrahám mu odvetil: “Boh si už obstará baránka na zápalnú obeť, syn môj!” A išli obaja spolu ďalej. Keď došli na miesto, ktoré mu označil Boh, Abrahám tam postavil oltár, naukladal drevo, poviazal svojho syna Izáka a položil ho na oltár na drevo. Potom Abrahám siahol rukou a vzal nôž, aby zabil svojho syna.²⁶⁸ Vtedy naň zavolať **Pánov anjel** z neba: “Abrahám, Abrahám!” On odpovedal: “Tu som!” On mu povedal: “Nevystieraj ruku na chlapca a neublížuj mu! Teraz som totiž poznal, že sa bojíš Boha a neušetril si svojho jediného syna kvôli mne.” Tu zdvihol Abrahám oči a uzel barana, ktorý bol rohami zachytený v kroví. Abrahám podišiel, barana vzal a obetoval ho ako zápalnú obeť namiesto svojho syna. A

²⁶⁷ Sluhovia nemali byť svedkami obety. Abrahám vo svojej poslušnosti a dôvere vie, že Boh zachová svoje prísluby, ktoré urobil o Izákovi (Gn 21, 12), nevie však, ako to Boh uskutoční. Presvedčený je však, že Pán môže svojou mocou aj mŕtveho vzkriesiť (Hebr 11, 19). Preto hovorí sluhom: - a vrátíme sa.

²⁶⁸ Izák je predobrazom Ježiša Krista, nesúceho kríž na Kalváriu, a Abrahám je obrazom Večného Otca, ktorý z lásky bude obetovať svojho jednorodeného Syna. Abrahám vykonal v duchu obeť svojho syna.

Abrahám nazval toto miesto "Pán vidí", a tak sa ešte aj dnes hovorí: "Na vršku Pán uvidí".²⁶⁹

Pánov anjel však aj druhý raz volal na Abraháma z neba. Na seba samého prisahám - to je Pánov výrok. Pretože si toto urobil a svojho syna, svojho jediného si neušetril pred mnou, zahrniem ťa požehnaním a prenáramne rozmnožím tvoje potomstvo. Bude ho ako hviezd na nebi a ako piesku na morskom brehu. Tvoje potomstvo sa zmocní brán svojich nepriateľov a v tvojom potomstve budú požehnané všetky národy zeme, že si poslúchol môj hlas.

Potom sa Abrahám vrátil k svojim sluhom a spolu šli do Bersaby. A Abrahám ostal bývať v Bersabe.

²⁶⁹ 'Pán vidí' vo význame Pán sa postará. Pán vidí tieseň a trápenie duše a postará sa, aby ju odstránil a ubiedenému pomohol. U Abraháma sa to stalo tým, že Boh si obstaral náhradnú obeť za Izáka (verš 8). Na pamiatku viery v podobe Abrahámovej dôvery voči Bohu vzniklo potom príslovie. Na vršku Pán uvidí, to jest Pán sa v biede a trápení postará.

KNIHA GENEZIS (GN 24, 1 – 49), ABRAHÁMOVA STAROSŤ O IZÁKOVU ŽENBU

Abrahám bol však už starý a pokročilý vekom a Pán ho vo všetkom požehnával. Tu povedal Abrahám svojmu sluhovi, najstaršiemu vo svojom dome, správcovi všetkého svojho majetku: "Polož svoju ruku pod moje bedrá, aby som ťa prisahal pred Pánom, Bohom neba a zeme, že pre môjho syna nevyberieš ženu z kanaánskych dcér, medzi ktorými bývam. Ale pôjdeš do mojej vlasti a k mojim príbuzným vybrať ženu pre môjho syna Izáka." Sluha mu však odpovedal: "Možno, že nebude chcieť žena ísť so mnou do tejto krajiny. Mám potom zaviesť tvojho syna naspäť do krajiny, z ktorej si sa ty vystáhoval? Abrahám mu povedal: "Neopováž sa ta zaviesť môjho syna späť! Ved' Pán, Boh neba a zeme, ktorý ma vyviedol z domu môjho otca a z mojej rodnej vlasti a ktorý so mnou hovoril a prisahal mi: »Tvojmu potomstvu dám túto krajinu,« pošle pred tebou svojho anjela, aby si odtiaľ priviedol môjmu synovi ženu. Ak žena nebude chcieť ísť s tebou, si zbavený tejto prísahy. Len nezaved' môjho syna naspäť!" Potom sluha položil svoju ruku

pod bedrá svojho pána Abraháma a prisahal mu o tejto veci.²⁷⁰

Nato sluha zobral z tiav pána desať tiav a rozličné cennosti svojho pána a išiel. Vybral sa a šiel do Mezopotámie (Aram Naharaim), do Nachorovho mesta.²⁷¹ Večer v čase, keď sa vychádzalo napájať, nechal svoje ťavy oddychovať vonku pred mestom pri studni s vodou a hovoril: "Pane, Bože Abraháma, môjho pána! Daj mi dnes šťastie a preukáž láskavosť môjmu pánovi Abrahámovi! Hľa, stojím pri vodnom prameni a dcéry ľudí (tohoto) mesta prichádzajú naberať vodu! Nech deva, ktorej povieť: »Nachýl' svoj džbán, aby som sa napil!« a ona povie: »Napi sa a napojím aj tvoje ťavy,« bude tá, ktorú si určil svojmu služobníkovi Izákovi, a podľa toho poznám, že si preukázal láskavosť môjmu pánovi." Ešte ani nedokončil reč a už prichádzala s džbánom na pleciach Rebeka, ktorá sa narodila Batuelovi, synovi Melchy, Nachorovej ženy, ktorý bol Abrahámovým bratom. Deva bola veľmi pekná zjavom, panna, ktorá ešte nepoznala muža. Zostúpila k prameňu,

²⁷⁰ Postarať sa o ženbu syna bolo otcovou povinnosťou a právom. Abrahám nerobí to sám, ale poveruje svojho sluhu, správcu Eliezera (Gn 15, 2). "Polož svoju ruku pod moje bedrá, aby som ťa sprisahal" - bedrá, slabiny, považovali sa za miesto plodivej sily (Gn 46, 26; Ex 1, 5; Sdc 8, 30). Takto Abrahám nezrušiteľne zaväzuje svojho sluhu. Podobne prisahajú aj dnešní Arabi.

²⁷¹ Aram Naharaim - Aram (Sýria) dvoch riek je kraj na hornom Eufrate. Nachorovo mesto je Charan na východ od Eufratu. Zdá sa, že i Nachor sa ta presťahoval po Abrahámovi, lebo pri odchode Táreho a Abraháma z Uru o Nachorovi niet stále zmienky (Gn 11, 31)

naplnila svoj džbán a vyšla hore. Sluha jej bežal v ústrety a povedal: "Dajže sa mi napiť trochu vody zo svojho džbána!" Ona odvetila: "Napi sa, pane!" Rýchlo si spustila džbán na ruku a dala sa mu napiť. A keď ho napojila, dodala: "Aj tvojím ťavám naberiem vody, nech sa dobre napijú!" Rýchlo vyliala džbán do válova a opäť utekala k studni po vodu a takto naberala pre všetky ťavy, kým muž ju mlčky pozoroval, aby zvedel, či Pán dá jeho ceste šťastný výsledok, alebo nie. Keď sa ťavy riadne napili, vzal muž zlatý krúžok, ťažký pol šekla, a dve náramnice na jej ruky, ťažké desať šeklov zlata²⁷² a povedal: "Čiaže si ty dcéra? Povedz mi! Bude v dome tvojho otca miesto, aby sme tam mohli zostať?" Ona mu odpovedala: "Som dcéra Batuela, syna Melchy, ktorá ho porodila Nachorovi." Ďalej mu povedala: "Slamy a krmu máme hojnosť i miesta na ubytovanie." Tu padol muž na kolená, poklonil sa Pánovi a povedal: "Nech je zvelebený Pán, Boh môjho pána Abraháma, ktorý neodňal môjmu pánovi svoju láskavosť a vernosť. Veď aj mňa Pán viedol na tejto ceste k domu príbuzného môjho pána!" Potom deva odbehla a rozpovedala doma svojej matke všetko, čo sa jej prihodilo. Rebeka však mala brata, ktorý sa volal Laban. A Laban bežal von k mužovi pri studni. Keď videl nosový krúžok a sestrine náramnice na jej rukách a keď počul slová svojej sestry: "Takto ku mne hovoril ten muž," šiel k mužovi, ktorý ešte stál pri ťavách pri studni, a povedal mu: "Pod Pánov požehnaný! Prečo stojíš vonku? Veď pripravil som

²⁷² Podobné okrasy nosia orientálne ženy dodnes. Dar bol značný. Bol odmenou za ochotu dievčaťa, s ktorou mu podalo vodu, ale aj preddavkom a zárukou, že ho v dome rodičov budúcej Izákovovej manželky, teda jeho budúcej panej, vlúdne prijímú.

príbytok aj miesto pre ťavy!" Vtedy sa muž pobral do domu a on odsedlal ťavy, prichystal ťavám slamu a krm i vodu, aby si on a mužovia, ktorí ho sprevádzali, umyli nohy. Keď mu predložili ješť, povedal: "Nebudem ješť, kým neprednesiem svoju vec!" A on mu odpovedal: "Hovor!" Potom rozprával: "Ja som Abrahámov sluha. Pán bohato požehnal môjho pána, takže sa stal majetným. Dal mu ovce a dobytok, striebro a zlato, sluhov a slúžky, ťavy a osly. A Sára, žena môjho pána, porodila môjmu pánovi vo svojej starobe syna, ktorému on prenechal celé svoje imanie. Mňa však môj pán zaviazal prísahou: »Nevyberieš pre môjho syna ženu z kanaánskych dcér, v ktorých krajine bývam. Ale pôjdeš do domu môjho otca a k môjmu rodu, aby si môjmu synovi priviedol ženu.« Keď som však svojmu pánovi povedal: »Možno žena nepôjde so mnou,« vtedy mi povedal: »Pán, pred ktorého tvárou som kráčal, pošle s tebou svojho **anjela**, aby dal tvojej ceste priaznivý výsledok, aby si môjmu synovi priviedol ženu z mojej čeláde a z môjho rodu. Budeš však oslobodený od mojej kliatby, ak prídeš k mojim príbuzným a oni ti (ju) nedajú, vtedy budeš oslobodený od mojej kliatby.« Keď som dnes prišiel k studni, hovoril som: Pane, Boh môjho pána Abraháma, kiežby si dožičil mojej ceste, ktorú konám, šťastný výsledok. Hľa, stojím pri vodnom prameni! Nech teda panna, ktorá príde po vodu a ktorej poviem: »Dajže sa mi napiť trochu vody zo svojho džbána« a ona mi povie: »Len sa napi a načriem aj tvojím ťavám,« je tá žena, ktorú Pán určil pre syna môjho pána. Ešte som ani nedokončil reč, keď vyšla Rebeka so svojím džbánom na pleciach, zišla k prameňu a načrela. Vtedy som jej povedal: »Dajže sa mi napiť!« Ona rýchlo zložila svoj džbán a

povedala: »Pi a napojím aj tvoje ťavy!« I napil som sa a ona napojila aj ťavy. Potom som sa jej opýtal: »Čia si ty dcéra?« A ona mi odpovedala: »Som dcéra Batuela, Nachorovho syna, ktorému ho porodila Melcha.« Potom som jej založil do nosa krúžok a na ruky náramnice i padol som na kolená, poklonil som sa Pánovi a prosil som Pána, Boha môjho pána Abraháma, ktorý ma viedol po pravej ceste, aby som priviedol dcéru príbuzného môjho pána pre jeho syna. A teraz, ak chcete môjmu pánovi preukázať láskavosť a vernosť, dajte mi to vedieť, ak nie, (tiež) mi to dajte vedieť, aby som sa mohol dať napravo alebo naľavo.

KNIHA GENEZIS (GN 28, 10 – 22), JAKUB

*Jakub sa teda vybral do Bersabe a putoval do Haranu. Keď došiel na (isté) miesto, zostal tam na noc, lebo slnko už zapadlo. Zobral jeden z kameňov toho miesta, položil si ho pod hlavu a spal na tom mieste.²⁷³ I snívalo sa mu, že vidí rebrík opretý o zem a jeho vrchný koniec siahahal až do neba a **Boží anjeli** vystupovali a zostupovali po ňom. A hľa, nad ním stál Pán a hovoril: “Ja som Pán, Boh tvojho otca Abraháma a Izáka. Zem, na ktorej odpočívaš, dám tebe a tvojmu potomstvu. A potomstva tvojho bude ako prachu zeme a ty sa rozšíriš na západ i na východ, na sever i na juh; v tebe a v твоjich potomkoch budú požehnané všetky pokolenia zeme. Hľa, ja som s tebou a budem ťa strážiť všade, kde pôjdeš, a privediem ťa späť do tejto krajiny, lebo ťa neopustím, kým nespĺním, čo som ti prisľúbil.” Vtedy sa Jakub prebudil zo spánku a povedal: “Ozaj, Pán je na tomto mieste a ja som o tom nevedel!” I nadišiel ho strach a povedal: “Aké hrozné je toto miesto! Tu je naozaj dom Boží a tu je brána do neba!” Keď Jakub ráno vstal, kameň, ktorý mal položený pod hlavou, postavil za pomník a jeho vrch*

²⁷³ Jakub asi nevedel, že na tomto mieste sa už Abrahámovi zjavil Pán (Gn 12, 17).

polial olejom.²⁷⁴ A nazval toto miesto menom Betel. Predtým sa však toto miesto volalo Luza. A Jakub urobil sľub: "Ak je Boh so mnou, ak ma ochráni na tejto ceste, ktorou teraz idem, ak mi dá chlieb na živobytie a šaty na oblečenie a ak sa šťastne vrátim do domu svojho otca, tak Jahve bude mojím Bohom a tento kameň, ktorý som postavil ako pomník, bude Božím domom. A zo všetkého, čo mi dáš, odovzdám desiatky."²⁷⁵

²⁷⁴ Jakub na tomto pamätnom mieste stavia pomník na pamiatku mimoriadnej udalosti. Keď maže horný koniec pamätníka olejom, chce tým naznačiť, že tento kameň je odlišný od ostatných. Pomník by mohol najviac označovať nejaký oltár, postavený pre Pána. Vonkoncom nie je možné, že by Jakub bol tu skale priznával nejakú poklonu, ako to bolo zvykom u rozličných kmeňov kanaánskych, ktoré v takýchto pomníkoch priamo uctievali svoje božstvá.

²⁷⁵ Boh dal Jakubovi trojitý prísľub, teraz Jakub sľubuje tiež troje: sľubuje, že bude uctievať Pána, ako to robievali Abrahám a Izák (Gn 17, 7), miesto, na ktorom sa mu zjavil Pán, bude preň pamätným miestom, miestom bohoslužby (Gn 35, 7); a napokon, keď sa všetko dobre skončí, na tomto mieste prinesie Pánovi obeť, desiatky zo všetkého, čo bude mať. Jakub svoj sľub po návrate z Mezopotámie splnil (Gn 35, 7 n.). Dávať desiatky alebo obetovať desiatky (Dt 14, 28) bolo starým zvykom (Gn 14, 20) a tu značí hojnú, bohatú obeť. V časoch, keď Izrael nemal ešte kráľa, putovalo sa do Betelu (dnes Beitin) poradiť sa Pána a vyprosiť potrebnú pomoc (Sdc 20, 18.26; 1 Sam 10, 3 ...),

KNIHA GENEZIS (GN 31, 1 – 21), JAKUBOV ÚTEK Z HARANU

I začul reč Labanových synov, ako vraveli: "Pobral Jakub všetko, čo mal náš otec, a z toho, čo patrilo nášmu otcovi, získal všetko toto bohatstvo." Aj na Labanovej tvári vybadal, že nebol k nemu taký prívetivý ako predtým. Vtedy Pán povedal Jakubovi: "Vráť sa späť do krajiny svojich otcov a k svojim príbuzným! Ja budem s tebou."

*Preto si Jakub dal zavolať Ráchel a Liu na pole a povedal im: "Ja vidím na tvári vášho otca, že nie je ku mne taký prívetivý ako predtým, hoci Boh môjho otca bol so mnou. Vy samy viete, že som z celej sily slúžil vášmu otcovi. Váš otec ma však oklamal a desať ráz zmenil moju odmenu. No Boh nedal, aby mi uškodil. Keď povedal: "»Bodkasté budú tvojou odmenou,« všetky ovce donášali strakaté, keď zasa povedal: »Pruhované budú tvojou odmenou,« všetky ovce donášali pruhované. Boh vzal stáda vášmu otcovi a dal ich mne. V čase, keď sa behávali stáda, zdvihol som oči a vo sne som videl, že capy, ktoré skákali na samice, boli pruhované, bodkasté a strakaté. A **Boží anjel** mi vo sne hovoril: »Jakub!« Ja som odpovedal: »Tu som!« Vtedy mi povedal: »Pozdvihni oči a pozeraj. Všetky capy, čo skáču na samice, sú pruhované, bodkasté a strakaté. Ja som videl všetko, čo ti Laban vykonal. Ja som Boh z Betelu, kde si ty pomazal pomník a kde si mi urobil sľub. Teraz sa len zober, odíď z tejto krajiny a vráť sa do svojej rodnej krajiny!«"*

Ráchel a Lia mu vraveli: "Máme my ešte podiel alebo dedičstvo v dome nášho otca?! Neboli sme preň ako

cudzinky? Ved' nás predal a čo utržil, načisto premárnil.²⁷⁶ Ozaj všetko bohatstvo, ktoré Boh odňal nášmu otcovi, patrí nám a našim deťom. Preto teda urob všetko, čo ti kázal Boh!”

Jakub sa teda pobral, posadil svoje deti a svoje ženy na ťavy, vzal so sebou všetok svoj statok a všetok svoj majetok, ktorý získal v Mezopotámii, totižto statok, ktorý mu patrilo, čo si nadobudol, a šiel k svojmu otcovi Izákovi do krajiny Kanaán. Laban odišiel strihať ovce a Ráchel zatiaľ ukradla svojmu otcovi domácich bôžikov.²⁷⁷ Jakub klamal Aramejčana Labana, lebo utajoval pred ním, že chce ujsť.²⁷⁸ A tak sa dal na útek so všetkým, čo mu patrilo, rýchlo prebrodil rieku a dal sa smerom ku Galaádske vrchom.²⁷⁹

²⁷⁶ V starej Mezopotámii bolo zvykové právo, že svokor zo sumy, ktorú dostal od ženícha, po uzavretí manželstva časť vrátil neveste. Laban si však iba privlastnil Jakubovu prácu.

²⁷⁷ Strihanie oviec bolo spojené so slávnosťou. Laban bol teda zaujatý a pre Jakuba to bola výhodná príležitosť na útek. Domáci bôžikovia, hebrejsky terafim, boli ochrancovia domáceho krbu.

²⁷⁸ Jakub klamal, totižto zatajoval, že Boh mu dal rozkaz vrátiť sa do vlasti. V tom hriechu nebolo. Bol len obozretný a nechcel, aby mu Laban sťažoval odchod.

²⁷⁹ Rieka, rozumej Euphrat.

KNIHA GENEZIS (GN 32, 1 – 13), JAKUBOVA OBAVA PRED EZAUOM A ICH ZMIERENIE

*Ked' Laban ráno vstal, pobožkal svojich vnukov a svoje dcéry a požehnal ich. Potom sa pobral a vrátil sa do svojho bydliska. Aj Jakub šiel svojou cestou. Tu ho stretli **Boží anjeli**. Ked' ich Jakub videl, povedal: "To je tábor Božích vojofov!" Preto nazval to miesto Mahanaim.²⁸⁰*

Potom Jakub poslal pred sebou poslov k svojmu bratovi Ezauovi do krajiny Seir, do končín Edomu,²⁸¹ a dal im príkaz, hovoriac: "Takto budete vravieť môjmu pánovi Ezauovi: »Tvoj sluha Jakub ti odkazuje: U Labana som býval ako cudzinec a bol som tam až do dnešného dňa. Mám dobytok, osly, stáda, sluhov a slúžky. Posielam však (poslov), aby som to oznámil môjmu pánovi a našiel v твоjich očiach milosť!«" No poslovia sa vrátili k Jakubovi a povedali mu: "Došli sme k tvojemu bratovi Ezauovi a on ti ide so štyristo mužmi oproti!" I bál sa Jakub veľmi a trápil sa. Potom rozdelil ľudí, čo s ním boli, aj stáda, dobytok a ťavy na dva

²⁸⁰ Ked' Jakub utekal pred rozhnevaným Ezauom, v Beteli videl **anjelov**, ktorí ho uistili, že sa mu všetko bude dariť. Teraz je anjelov omnoho viac ako prv, preto miesto, kde sa mu zjavili, nazýva Machanaim 'bojisko, tábor, vojsko'. Meno sa zachovalo v dnešnom Mahne.

²⁸¹ Ako a Jakub blíži k vlasti, robí opatrenia na stretnutie s Ezauom. Rozprávania predstavuje zvrät v myslení a konaní oboch bratov a je lekciami o odpustení a zmierení.

tábory, lebo si myslel: Ak Ezau napadne a premôže jeden tábor, druhý tábor bude môcť uniknúť. A Jakub sa modlil: "Bože môjho otca Abraháma, Bože môjho otca Izáka, Pane, ktorý si mi hovoril: »Vráť sa späť do svojej krajiny a k svojim príbuzným a postarám sa o tvoje šťastie.« Nie som hoden všetkých tých milostí a všetkej vernosti, ktorú si svojmu služobníkovi preukázal, lebo (len) so svojou palicou som tu prekročil Jordán a teraz som s dvoma tábormi. Vyslobod' ma z rúk môjho brata, z Ezauových rúk, lebo sa veľmi bojím, aby neprišiel a nezahubil mňa aj matky s deťmi. Ved'ty si prisľúbil: »Postarám sa, aby sa ti dobre vodilo a rozmnožím tvoje potomstvo ako piesok pri mori, ktorý pre množstvo nemožno spočítať.«"

KNIHA GENEZIS (GN 48, 8 – 22), JAKUB ŽEHNÁ EFRAIMA A MANASSESA

Keď Izrael videl Jozefových synov, spýtal sa: "Kto sú títo?"²⁸² A on mu odvetil: "To sú moji synovia, ktorých mi tu Boh dožičil!" Povedal mu: "Prived' ich ku mne, nech ich požehnám!" Izraelove oči boli totiž starobou zakalené, takže dobre nevidel. Keď ich teda priviedol k nemu, on ich pobožkal a hladkal ich. Potom Izrael povedal Jozefovi: "Nikdy si neveril, že ťa ešte uzriem, a Boh dal mi vidieť nielen teba, ale ešte i tvoje potomstvo.

Nato ich Jozef odtiahol z jeho kolien a oni sa poklonili pred ním až po zem. I vzal Jozef oboch synov, Efraima napravo od seba, teda naľavo od Izraela, a Manassesu naľavo od seba, teda napravo od Izraela, a priviedol ich k nemu.²⁸³ Ale Izrael vystrel pravicu a položil ju na Efraimovu hlavu, hoci bol mladší, a svoju ľavicu položil na Manassesovu hlavu, ruky teda prekrížil - hoci Manasses bol prvorođený.

Potom požehnal Jozefa týmito slovami: "Boh, pred tvárou ktorého chodievali moji otcovia Abrahám a Izák, Boh, ktorý mi bol pastierom od mojej mladosti až do dnešného

²⁸² Jakubov zrak je už slabý, vidí dve postavy, ale už ich nerozoznáva.

²⁸³ Jozef predvádza svojich synov podľa veku, a to tak, aby Jakubova pravá ruka dostala sa na staršieho syna, Manassesu. Pravica značila šťastie a hojnosť a toto všetko mal dostať prvorođený Jozefov.

dňa, **anjel**, ktorý ma vytrhol zo všetkého zlého, nech týchto chlapcov požehná! Nech v nich ďalej trvá moje meno i meno mojich otcov Abraháma a Izáka a nech rastú a množia sa na zemi!”

Ked’ Jozef zbadal, že jeho otec položil svoju pravicu na Efraimovu hlavu, nevidelo sa mu to a chytil ruku svojho otca, aby ju preložil z Efraimovej hlavy na hlavu Manassesovu, pričom Jozef vravel svojmu otcovi: “Nie tak, otče m ôj, lebo tento je prvorodený! Polož svoju pravicu na jeho hlavu!” Jeho otec sa však uzoprel a povedal: “Viem to, syn môj, viem to ja! Aj z neho budú národy, aj on bude mocný, ale jeho mladší brat bude mocnejší ako on a jeho potomstvom budú množstvá národov.”²⁸⁴

Požehnal ich v ten deň a povedal: “Tebou bude požehnávať Izrael a bude hovoriť: »Boh nech ti urobí ako Efraimovi a Manassesovi.«”

A tak uprednostnil Efraima pred Manassesom.²⁸⁵ Potom povedal Izrael Jozefovi: “Ja už iste zomriem, ale Boh bude s vami a opäť vás zavedie do krajiny vašich otcov. Tebe

²⁸⁴ Mladší Jozefov Efraim v budúcnosti bude viac znamenať v histórii vyvoleného národa ako Manasses, bude to mocný a početný kmeň. Efraimov kmeň dostáva sa na popredné miesto v čase sudcov a po Šalamúnovi je vôbec najmocnejším kmeňom v severnej ríši kráľovstva Efraim!

²⁸⁵ Požehnanie, ktoré dostávajú synovia Jozefovi, bude príslovečné. Ked’ niekto bude žehnať svoje potomstvo, bude im žičiť šťastie, ktorým obdaril Boh Efraima a Manassesu.

však dávam o podiel viac ako tvojim bratom, o ten (podiel), ktorý som vyrval Amorejčanom mečom a kušou.”²⁸⁶

²⁸⁶ Podiel, ktorý vyrval Jakub v boji Amorejčanom, nie je pozemok, ktorý kúpil (Gn 33, 19). Apokryfná kniha Jubileorum v hlave 34 má rozpravu o boji, ktorý viedol Jakub s amorejskými kráľmi v okolí Sichemu, keď jeho synovia boli tu prepadnutí. Mojžiš tu zachytáva podanie o tomto boji. Isteže je to pozemok, podiel v okolí Sichemu, neskoršie tam uložili Jozefove kosti (Ex 13, 19 a Joz 24, 32)

KNIHA EXODUS

- › Boh sa zjavuje Mojžišovi a určuje ho za vysloboditeľa svojho ľudu (Ex 3, 1 - 12)
- › Záchrana Izraelitov (Ex 14, 15 - 20)
- › Prísľub pomoci a požehnania (Ex 23, 19 - 33)
- › Opätovná Mojžišova prosba a lútosť Izraelitov (Ex 32, 30 - 35)
- › Pán sa odvracia od ľudu (Ex 33, 1 - 6)

KNIHA EXODUS (EX 3, 1 – 12), BOH SA ZJAVUJE MOJŽIŠOVI A URČUJE HO ZA VYSLOBODITEĽA SVOJHO ĽUDU

Mojžiš pásol ovce svojho testá, madiánskeho kňaza Jetra. Keď raz hnal ovce na púšť, došiel k Božiemu vrchu Horeb.

*Tu sa mu zjavil **Boží anjel**²⁸⁷ v ohnivom plameni z trňového kríka. Keď naň hľadel, videl, že trňový krík horí plameňom, ale nezhára. Vtedy si Mojžiš povedal: "Pôjdem a obzriem si ten čudný jav. Prečo trňový krík nezhorí." Keď Pán videl, že prichádza, aby si to obzrel, Boh naňho z trňového kríka zavola: "Mojžiš, Mojžiš!" On odpovedal: "Tu som." I hovoril mu: "Nepribližuj sa sem! Zobuj si z nôh obuv, lebo miesto, na ktorom stojíš, je zem svätá!" A pokračoval: "Ja som Boh tvojho otca Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba." Vtedy si Mojžiš zakryl tvár, lebo sa bál pozrieť na Boha.²⁸⁸*

A Pán mu povedal: "Videl som utrpenie svojho ľudu v Egypte a počul som jeho volanie pre pracovných dozorcov. Viem o jeho utrpení. Preto som zostúpil, aby som ho vyslobodil z moci Egyptčanov a vyviedol ho z tej krajiny do

²⁸⁷ "Boží anjel" - sám Boh v podobe v akej sa zjavuje ľuďom (porov. Gn 16, 7).

²⁸⁸ Starozákonní ľudia boli presvedčení, že nemožno vidieť Boha bez toho, že by človek nezomrel (Gn 28, 17; 32, 31).

krajiny krásnej a priestrannej, do krajiny, ktorá oplýva mliekom a medom, do bydlísk Kanaánčanov, Hetejcov a Jebuzejcov.²⁸⁹ A teraz došlo volanie Izraelitov ku mne a ja som videl útlak, ktorým ich Egypťania sužujú. Preto poď, pošlem ťa k faraónovi! Vyvedieš môj ľud, Izraelitov, z Egypta!" Tu Mojžiš povedal Bohu: "Kto som ja, aby som šiel k faraónovi a aby som vyviedol Izraelitov z Egypta?!" On mu povedal: "Ja budem s tebou a toto ti bude znamením, že som ťa ja poslal: keď vyvedieš ľud z Egypta, budete uctievať Boha na tomto vrchu."²⁹⁰

²⁸⁹ "Krajina, ktorá oplýva alebo tečie mliekom a medom", častý prívlastok zaslúbenej zeme v Pentateuchu.

²⁹⁰ Mojžiš pred štyridsiatimi rokmi zastal sa súkmeňovca, teraz je však pokornejší a necíti sa schopným na poslanie, ktoré určuje Boh. Lež Boh mu prisľubuje svoju pomoc a ako záruku, že svoju úlohu vykoná, prisľubuje mu, že na vrchu Horeb, čiže Sinaj, budú Izraeliti uctievať boha (v latinskom texte 'obetovať').

KNIHA EXODUS (EX 14, 15 - 20), ZÁCHRANA IZRAELITOV

*A Pán povedal Mojžišovi: "Čo voláš ku mne? Rozkáž Izraelitom, aby sa pohli! Zdvihni svoju palicu a vystri ruku nad more a rozdel' ho, aby Izraeliti mohli prejsť stredom mora po suchu! Ja však zatvrdím srdce Egyptánov, aby sa hnali za vami. A tak ukážem svoju moc na faraónovi a na celom jeho vojsku, na jeho vozoch a na jeho záprahoch, aby Egyptania poznali, že ja som Pán Boh, keď ukážem na faraónovi, na jeho vozoch a na jeho záprahoch svoju moc." Nato **Boží anjel** zmenil svoje miesto. Predtým šiel pred izraelskými vojmí a teraz sa odobral za ne. Aj oblačný stĺp zmenil svoje miesto spopred nich a postavil sa za nich. Takto sa dostal medzi egyptské vojsko a medzi izraelské vojsko. A oblak bol na jednej strane temný, na druhej osvetľoval noc, a tak sa celú noc nedalo k tamtým priblížiť.*

KNIHA EXODUS (EX 23, 19 – 33), PRÍSŤUB POMOCI A POŹEHNANIA

To najlepšie, prvotiny tvojej pôdy, prinesieš do domu Pána, svojho Boha!

Kozla nebudeš variť v mlieku jeho matky!²⁹¹

*Hľa, ja pošlem pred tebou svojho **anjela**, aby ťa ochraňoval na ceste a doviedol ťa na miesto, ktoré som ti pripravil. Maj sa pred ním na pozore a počúvaj jeho hlas, a neodporuj mu, lebo vám neprepáči vaše previnenia, veď je v ňom moje meno! Ale ak budeš počúvať jeho hlas, a robiť všetko, čo hovorím, potom budem nepriateľom tvojich nepriateľov a sužovateľom tvojich sužovateľov. Lebo môj **anjel** pôjde pred tebou a privedie ťa k Amorejčanom, Hevejcom a Jebuzejcom, ktorých vyhubím. Nebudeš sa klaňať ich bohom, ani uctievať ich, ani robiť ich skutky, lež bezohľadne zrúcaš ich pamätníky! Budeš slúžiť Pánovi, svojmu Bohu, aby som požehnal tvoj chlieb, tvoju vodu a oddialil od teba choroby. V tvojej krajine nebude potom ženy, ktorá by potratila alebo bola neplodná - a ja doplním tvoje dni do plného počtu.*

Vyšlem pred tebou svoju hrôzu a do zmätku uvediem každý ľud, ku ktorému prídeš, a všetkých tvojich nepriateľov

²⁹¹ Zákaz variť kozla v mlieku jeho matky dáva sa preto, aby sa Izraeliti vyvarovali modloslužby. U iných národov takéto varenie bolo oslavou nepravého božstva. Akýsi kult znovuzrodenia.

zažením na útek před tebou. Pošlem před tebou sršně, které před tebou vyženú Hevejcov, Kanaánčanov a Hetejcov. Nevyžením ich před tebou za jeden rok, aby sa zem neobrátila v púšť a aby sa nerozmnožila divá zver na tvoju škodu. Pomaly ich budem vyhánat' spred teba, kým sa nerozmnožíš a neovládneš krajinu. Tvojemu územiu dám siahať od Červeného mora až po Filištínske more a od púšte až po rieku, lebo obyvateľov krajiny dám do tvojej moci, aby si ich vyhnal spred seba.²⁹² Neuzavrieš s nimi ani s ich bohmi zmluvu! Nezostanú bývať v tvojej krajine, aby ťa nezviedli na hriech proti mne. Keby si uctieval ich bohov, bola by to tvoja záhuba.”

²⁹² Filištínske more je Stredozemné more. Rieka je rieka Eufrat. Po Eufrat siahalo izraelské územie iba za vlády kráľa Dávida a Šalamúna.

KNIHA EXODUS (EX 32, 30 – 35), OPÄTOVNÁ MOJŽIŠOVA PROSBA A L'ÚTOSŤ IZRAELITOV

*Na druhý deň povedal Mojžiš ľudu: "Previnili ste sa veľkým hriechom. Ja teraz vystúpim k Pánovi, hádam ho budem môcť uzmierniť za váš hriech." Tak Mojžiš odišiel opäť k Pánovi a povedal: "Ach, tento ľud sa dopustil veľkej viny, veď si urobil boha zo zlata. A teraz alebo im odpusť ich previnenie, alebo ak nie, vytri ma zo svojej knihy, ktorú si napísal!" Pán však odpovedal Mojžišovi: "Kto sa proti mne prehrešil, toho vytriem zo svojej knihy! Teraz už len choď a buď vodcom ľudu tam, kde som ti prikázal. Hľa, **anjel** pôjde pred tebou! Ale keď príde čas ich navštívenia, navštívim ich hriech." A Pán bil ľud za to, že si dali urobiť teľa, čo vyhotovil Áron.²⁹³*

²⁹³ Mojžiš ponúka na uzmiernenie za previnenie ľudu vlastný život. V tom sa zračí jeho veľkosť a v tom možno aj vidieť, že Mojžiš bol ozajstným sprostredkovateľom medzi ľudom a Bohom.

KNIHA EXODUS (EX 33, 1 – 6), PÁN SA ODVRACIA OD ĽUDU

*Potom Pán povedal Mojžišovi: "Chod', odíd' odtiaľto ty aj ľud, čo si vyviedol z egyptskej krajiny, do krajiny, ktorú som odprisahal Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi, keď som povedal: »Dám ju tvojmu potomstvu.« Pošlem pred tebou **anjela** a vyženie Kanaánčanov, Hetejcov, Ferezejcov, Hevejcov a Jebujejcov a on ťa vovedie do krajiny, ktorá oplýva mliekom a medom. Ja nepôjdem uprostred teba, lebo si ľud nepoddajnej šije. Inak by som ťa musel cestou zahubiť." Keď ľud počul túto tvrdú reč, zosmutnel a nik nenosil svoje šperky. Lebo Pán povedal Mojžišovi: "Povedz Izraelitom: »Ste tvrdošijný ľud! Keby som chvíľku šiel uprostred teba, musel by som ťa cestou zahubiť. Odlož teda svoje šperky a potom uvidím, ako s tebou naložím.«" A Izraeliti nenosili od vrchu Horeb svoje šperky.*

KNIHA NUMERI

- › **Vyjednávanie s Edomčanmi (Nm 20, 14 - 21)**
- › **Balámove oslica rozpráva (Nm 22, 22 - 35)**
- › **Anjel sa zjavuje Jozuemu (Joz 5, 13 - 16)**

KNIHA NUMERI (NM 20, 14 – 21), VYJEDNÁVANIE S EDOMČANMI

*Mojžiš ešte z Kádeša poslal poslov k edomskému kráľovi: "Toto ti odkazuje tvoj brat Izrael. Ty poznáš všetky strasti, ktoré nás zastihli: Naši otcovia zostúpili do Egypta a bývali sme dlhý čas v Egypte. Egypťania zle zaobchádzali s nami i s našimi otcami. Volali sme o pomoc k Pánovi, on počul náš nárek a poslal nám **anjela**, ktorý nás vyviedol z Egypta. Teraz sme v Kádeši, v meste na hranici tvojejho územia. Chceli by sme prejsť cez tvoju krajinu. Nepôjdeme po poli ani cez vinice, ani nebudeme piť vodu z tvojich studní. Pôjdeme po kráľovskej ceste, neodchýlime sa ani napravo, ani naľavo, kým neprejdeme tvojím územím."*²⁹⁴

²⁹⁴ Po skúsenosti, opísanej v Nm 14, 45. Mojžiš chce svoj národ viesť do zaslúbenej zeme nie od juhu, ale od východu, a to cestou popod Mŕtve more a potom cez Jordán. Cez územie Edomčanov chce prejsť pokojne, ako priateľ. Posiela poslov, ktorí majú vyjednať pokojný prechod. Pravdepodobne napísal edomskému kráľovi list, v ktorom mu vyložil svoj úmysel. Z pamiatok Tell-el-Amama sa dozvedáme, že králi už v najstarších časoch vyjednávali medzi sebou "listovne". - O príbuzenstve medzi Edomčanmi a Izraelitmi /porov. Gn 25, 2+ - 26, o edomských kráľoch (Gn 36, 31 - 39, o anjelovi Božom Ex 23, 20; Gn 12, 7 a Ex 14, 19. Kádeš v tom čase patrila Amorejčanom.

KNIHA NUMERI (NM 22, 22 – 35), BALÁMOVA OSLICA ROZPRÁVA

Potom sa Boh rozhneval, že (Balám) už aj sám chcel ísť a **Pánov anjel** mu zastúpil cestu, aby ho zadržal. Niesol sa totiž na oslici a sprevádzali ho jeho dvaja sluhovia. Keď oslica videla na ceste stáť **Pánovho anjela** s vytaseným mečom v ruke, vybočila z cesty a išla poľom. Balám oslicu bil, aby ju zavrátil na cestu. Tu sa **anjel** postavil do úžľabiny medzi vinicami, kde stál z oboch strán múr. Keď oslica zočila **Pánovho anjela**, pritísila sa o múr a Balámovi pritlačila o múr nohu. I bil ju znova. **Pánov anjel** ho zasa predišiel a zastal si na úzkom mieste, kde sa nedalo vyhnúť ani napravo, ani naľavo. A keď Baláмова oslica zbadala **Pánovho anjela**, padla pod Balámom. Balám sa rozhneval a ťal oslicu palicou. Tu Pán otvoril oslici ústa a povedala Balámovi: Čo som ti urobila, že si ma už tri razy bil?“ Balám odvetil oslici: “Lebo si si robila posmech zo mňa. Keby som mal poruke meč, tak by som ťa zabil.” Oslica odpovedala Balámovi: “A nie som ja tvoja oslica, na ktorej oddávna až dodnes jazdievaš? A urobila som ti niekedy niečo takéto?!” On odpovedal: “Nie!” Tu Pán otvoril Balámovi oči a zbadal, že na ceste stojí **Pánov anjel** s vytaseným mečom v ruke. Poklonil sa a vrhol sa na tvár. **Pánov anjel** mu povedal: “Prečo si už tri razy bil svoju oslicu? Pozri, ja sám som prišiel, aby som ťa zadržal, lebo táto cesta je proti mojej vôli. Oslica ma zbadala a tri razy sa mi vyhla. Keby sa mi nebola vyhla,

*bol by som ťa už zahubil. Ju by som však bol nechal nažive.”
Tu Balám povedal **Pánovmu anjelovi**: “Previnil som sa.
Nevedel som, že sa mi ty staviaš do cesty. Teraz však, ak sa ti
to neprotiví, vrátim sa späť.” **Pánov anjel** však odvetil
Balámovi: “Len chod’ s mužmi! Ale hovoriť budeš iba to, čo ti
prikážem ja!” A Balám šiel s Balakovými náčelníkmi.²⁹⁵*

²⁹⁵ Oslica sa stala nástrojom Božím, aby poučila a pokorila Baláma. Skutočnosť, že oslica hovorí - 28 n - dá sa vysvetliť iba zázračne. Ako kedysi diabol použil na svoje služby hovoriaceho hada, tak Pánov anjel používa oslicu, aby otvorila Balámovi oči a odvrátila ho od jeho zlého zámeru. O tejto skutočnosti je presvedčený aj svätý Peter - 2 Pt 2, 16.

KNIHA JOZUE

› Anjel sa zjavuje Jozuemu (Joz 5, 13 - 16)

KNIHA JOZUE (JOZ 5, 13 – 16), ANJEL SA ZJAVUJE JOZUEMU

Anjel sa zjavuje Jozuemu. - Keď bol raz Jozue pred Jerichom, pozdvihol zrak a videl pred sebou stáť muža, ktorý držal v ruke vytasený meč! Jozue k nemu pristúpil a opýtal sa ho: "Patríš k nám alebo k našim nepriateľom?" I odpovedal: "Nie! Som **vodca Pánovho vojska**. Práve teraz som prišiel." Jozue padol tvárou na zem a poklonil sa. Potom sa ho opýtal: "Čo chce môj Pán povedať svojmu služobníkovi?" **Vodca Pánovho vojska** povedal Jozuemu: "Zobuj si z nôh obuv, lebo miesto, na ktorom stojíš, je sväté!" A Jozue to urobil.²⁹⁶

²⁹⁶ Vodca Pánovho vojska! - **Boží anjel**, ktorý povzbudzoval Mojžiša z horiaceho kríka, teraz predstupuje pred Jozueho ako bojovník, aby ho povzbudil a dodal mu odvahu do nastávajúcich bojov.

KNIHA SUDCOV

- › **Anjel zvestuje trest (Sdc 2, 1 - 5)**
- › **Deborina pieseň (Sdc 5, 1 - 31)**
- › **Povolanie Gedeona (Sdc 6, 11 - 24)**
- › **Samsonova mladosť (Sdc 13, 1 - 25)**

KNIHA SUDCOV (SDC 2, 1 – 5), ANJEL ZVESTUJE TREST

Anjel zvestuje trest. - **Pánov anjel** prišiel z Galgaly hore do Bochima a povedal: "Vyviedol som vás z Egypta a priviedol som vás do krajiny, ktorú som pod prísahou slúbil vašim otcom. Povedal som: »Nezruším svoju zmluvu s vami naveky! Ale ani vy nesmiete uzavrieť nijakú zmluvu s obyvateľmi tejto krajiny. Ich oltáre zbúrate!« Ale vy ste neposlúchli môj hlas. Prečo ste to urobili?! Preto som sa tiež rozhodol. Nevyženiem ich pred vami. Ba čo viac, stanú sa vašimi odporcami a ich bohovia budú pre vás pascou." Keď **Pánov anjel** hovoril tieto slová všetkým Izraelským synom, ľud sa dal do hlasitého plaču. Preto nazvali to miesto Bochim (čiže Plačúci). A priniesli tam obeť Pánovi.²⁹⁷

²⁹⁷ O **Pánovom anjelovi** pozri - Joz 5, 14, 16 - Anjel prichádza z Galgaly, izraelského to tábora do Bochima. - Ku "zmluve, ktorú nezruší Pán naveky", porov. - Ex 34, 10 n. - Izraeliti nesplnili podmienky vzájomnej zmluvy, preto ani Jahve ie je povinný splniť svoje prísluby. Porov. Ex 23, 29 - 32; Dt 7, 1 - 5; 12, 3.

KNIHA SUDCOV (SDC 5, 1 – 31), DEBORINA PIESEŇ

V ten deň Debora a Abinoemov syn Barak spievali:²⁹⁸

*Za to, že išli v čele Izraela vodcovia, za to, že ľud
prejavoval ochotu: chváľte Pána! Počúvajte, králi, napnite
sluch, vodcovia! Ja by som rada Pánovi, ja by som spievať
rada, rada by som hrať Pánovi, Izraelovmu Bohu.*

*Pane, keď si vyšiel zo Seira, keď si kráčal z polí
edomských, zem sa otriasala, nebo lialo, mraky cedili vodu.*

*Vrchy sa knísali pred Pánom, Sinaj pred Pánom,
Izraelovým Bohom.*

*Za čias Anatovho syna Samgara, za čias Jahel boli
opustené cesty; tí, čo chodievali chodníčkami, uhýbali na
klúkaté cesty.*

*Zmizol vodca v Izraeli, zmizol, dokiaľ som nepovstala
ja, Debora, nepovstala sťa matka v Izraeli.*

*Vyhľadávať nových bohov, zápäť v bránach vojna.
Nebolo znieť ani štítu, ani kopije medzi štyridsiatimi tisícmi
Izraela.*

²⁹⁸ Dojmy z víťazného boja sú zachytené v tejto piesni tak živo, že kritika ju všeobecne pokladá za dielo očitého svedka. A podľa hlavy 4 bola ním Debora. Pieseň Deborina, tento skvost hebrejského písomníctva, na viacerých miestach prezrádza, že jej pôvodcom bola žena. Oslava hrdinskej ženy Jahel je takými slovami vyjadrená a úzkostiplné očakávanie matky Sisanovej zas tak žensky nežne vystihnuté, že nemožno nepripustiť, že pieseň vytryskla z citlivého ženského srdca Deborinho.

Vodcom Izraela patrí moja chvála i tým, čo sa ukázali ochotnými v ľuďe: chváľte Pána!

Vy, čo jazdievate na beloňoch - osloch, vy, čo hoviete si na kobercoch, aj vy, ktorí putujete po cestách, vyspevujte!

Na krik strelcov prei vodných nádržiach pochvalne sa vyslovujte o Pánovom víťazstve, o víťazných činoch jeho vodcov v Izraeli! Vtedy zostúpi Pánov ľud k bránam...²⁹⁹

Hor' sa, hor' sa, Debora, hor' sa, hor' sa, zanôť pieseň! Vstaňže, Barak, zajmi zajatcov, syn Abinoemov!

Zostúp, zvyšok vodcov, ty, Pánov ľud, na hrdinov taký bohatý, zostúp ku mne!

Z Efraima najvyberanejší v údolí, v tvojom tyle, Benjamín, sú za tvojimi húfmi. Z Machira sa poschodili kniežatá, zo Zabulona zas držitelia žezla.³⁰⁰

Isacharské kniežatá sú s Deborou, Neftali je ako Barak: rútil sa do údolia za nimi. V krajoch Rubenových o vojne sú dlhé porady.³⁰¹

²⁹⁹ Na beloňoch - osloch (zvlášť biele boli cenené) sa nosievali vznešení. Porov. Sd 10, 4; Nm 22, 21; 2 Kr 4, 24.

³⁰⁰ Miesto "Amalek" treba čítať 'emek' - údolie, to jest Kišona, kde bola bitka. Pod "Machirovcami" treba rozumieť západných (palestínskych) Manassesovcov (porov. Joz 17, 1).

³⁰¹ Kára tie kmene, ktoré či už zo zbabelosti alebo z pohodlnosti zostali doma. Tak u Rubenovcov bola akási veľkodušnosť, ochota ale zostali len pri slovách. Viedli o veci dlhé, srdečné úvahy, až už bolo neskoro vydať sa do boja.

Čože sedíš medzi košiarimi, aby si sa započúval do bláhotu stád? V krajoch Rubenových o vojne sú dlhé porady.³⁰²

Galaád si za Jordánom hovie. A Dan - čo tak ďaleko sa baví pri lodiach? Aser sedí na morskom pobreží, pokojne si býva na zátokách svojich.³⁰³

Zabulon, ľud, vydáva sa na smrť, Neftali takisto na výšinách podľa.³⁰⁴

Pochádzajú králi do boja. Ruvú sa kanaánski králi v Tanaku, tam pri megidských vodách, kúsok striebra nenesú stá korisť.

Bojújú boj hviezd z neba, bojújú z dráh svojich proti Sisarovi.

Potok Kišon ich odnáša, potok Kišon, potok od vekov. Dupni, duša moja, od radosti mocne!

Dupotajú konské kopytá, keď ich hrdinovia trielia cvalom.

Preklínajte Meroz - rečie **anjel Pánov**, preklínajte jeho obyvateľov! Neprišli, ver', pomôcť Pánovi, pomôcť Pánovi jak hrdinovia.

³⁰² Sedieť pri košiaroch a načúvať pastierske píšťalky je príjemnejšie, ako počúvať bojový rev.

³⁰³ Galaád (tu asi Gad a polovica Manasses), severne od Rubena. Dan - podľa Joz 19, 46 sa rozprestieralo jeho územie až k pobrežiu pri Joppe (Jafe) - je unášaný obchodným duchom. Obchod im bol prednejší než boj za slobodu bratov. - Aser (Joz 19, 29) obýval prímorie oproti Karmelu.

³⁰⁴ Ešte raz sa vracia k Zabulonovi a Neftalimu (podľa Sdc 4, 5 - 10 sa zúčastnili boja), asi preto, že v boji ukázali najväčšiu horlivosť a poslali najviac vojska.

Nech je nado všetky ženy požehnaná Jahel, žena to Kenejca Hebera! Nech je požehnaná nado všetky ženy v stane!

Vodu žiada. Podáva mu mlieko. V čaši pre vznešených smotanu mu dáva.

Ruka sa jej načahuje po kolíku, po kováčskom kladive jej pravica. Rozháňa sa na Sisaru. Preráža mu hlavu. Roztrieskava, prebíja mu sluchy.

K nohám sa jej kláti, padá, dokonáva... k nohám a jej kláti, padá, tam, kde klesol, leží zabitý.³⁰⁵

Oknom vyzerá a volá matka Sisarova cez mreže: »Prečo len tak dlho neprichádza jeho voz? Prečo sa tak oneskoruje dupot jeho záprahu?«

Najmúdrejšia medzi jeho kňazkami jej odpovedá, sama si tiež vetí stále tieto slová:

»Isto nahabali, rozdeľujú korisť, po dievčati, po dvoch dievkach pre každého muža! Korisť: pestré rúcha Sisarovi! Korisť: pestré šaty, vyšívajú šatku - odedzu, dve vyšívajú šatky na môj krk - Korisť ... «

Tak zhynú všetci tvoji nepriatelia, Pane! No tí, čo milujú jeho, sú sťa východ slnka v jeho sile!" Potom mala krajina štyridsať rokov pokoj.³⁰⁶

³⁰⁵ Skutok Jahelin: Preklína Meroz (poloha mesta, či krajiny neznáma). - "Smotana" dobré, nazbierané mlieko. Bolo to asi kyslé mlieko, od dnešných Arabov nazývané "leben". V stanoch býva vždy poruke.

³⁰⁶ Doslov celej piesne. Porov. Ž 68, 2 n.; 92, 8 nn. Nepriatelia Izraelovi sú aj nepriateľmi Jahveho.

KNIHA SUDCOV (SDC 6, 11 – 24), POVOLANIE GEDEONA

Tu prišiel **Pánov anjel** a sadol si pod dub pri Efre, ktorý patril Abiezerovcovi Joasovi, keď práve jeho syn Gedeon mlátil pšenicu na lise, aby ju zachránil pred Madiánčanmi. **Pánov anjel** sa mu zjavil a prihovoral sa mu: „Pán s tebou, udatný hrdina!“ Gedeon mu odpovedal: „Prepáč, môj pane! Keď je Pán s nami, prečo nás toto všetko postihlo? A kde sú všetky jeho divy, o ktorých nám rozprávali naši otcovia, keď hovorili: »Pán nás vyviedol z Egypta«? Teraz nás Pán opustil a vydal do ruky Madiánčanov.“ Pán sa k nemu obrátil a povedal „Chod's touto svojou silou a vyslobod' Izrael z ruky Madiánčanov! Posielam ťa!“ On mu odvetil: „Prepáč, môj pane! Čím mám vyslobodiť Izrael? Ved' moja rodina je najbiednejšia v Manassesovi a ja som najmenší v dome môjho otca!“³⁰⁷ Pán mu povedal: „Keď som ja s tebou, tak Madiánčanov porazíš ako jediného muža!“ Nato mu povedal: „Ako som našiel milosť v твоjich očiach, tak mi daj znamenie, že si to ty, ktorý hovorí so mnou! Ale neodchádzaj odtiaľto, dokiaľ sa k tebe nevrátim a neprinesiem ti dar a nepredložím ti ho!“ On odpovedal: „Ja dočkám, kým sa nevrátiš.“

³⁰⁷ **Pánov anjel** (vo verši 20 „Boží anjel“) sa uvádza nižšie (verš 14, 16.23) jednoducho ako Jahve-Pán. Ide tu teda o zjavenie samého Boha. - Pozdrav (verš 12) vzhľadom na odpoveď v nasledujúcom verši obsahuje v sebe nielen pranie, ale predovšetkým posilnenie (Lk 1, 28) a uistenie, že Jahve je jeho spojencom.

Tu Gedeon odišiel a pripravil kozliatko a nekvasené chleby z efy múky. Mäso vložil do koša a odvar nalial do hrnca. Zaniesol to k nemu pod dub a ponúkol ho tým.³⁰⁸

Boží anjel mu povedal: "Vezmi mäso i nekvasené chleby, polož to na tú skalú a vylej na to odvar!" Aj tak urobil. Tu vystrel **Pánov anjel** koniec palice, ktorú mal v ruke, a dotkol sa mäsa a nekvasených chlebov. I vyšľahol oheň zo skaly a strávil mäso aj nekvasené chleby. A **Pánov anjel** mu zmizol pred očí.³⁰⁹

Teraz Gedeon videl, že to bol Pánov anjel: "Beda mi, Pane, môj Bože" - zvolal Gedeon, - "videl som Pánovho anjela z tváre do tváre!" Ale Pán mu povedal: "Pokoj s tebou! Neboj sa! Nezomrieš!"

Gedeon tam postavil oltár Pánovi a nazval ho Pán je pokoj! Až do dnešného dňa je ešte v abiezerovskej Efre.³¹⁰

³⁰⁸ Efa (miera) - asi 36, 44 L. Podľa pravidiel orientálneho pohostinstva vznešeného hosta bolo treba uctiť veľkým množstvom predložených pokrmom. Porov. Mk 6, 42 nn.; 8, 8 n.; Jn 2, 6 n.

³⁰⁹ Z prineseného daru urobil Pánov anjel obeť. Oheň, ktorý vyšľahol zo skaly, možno považovať za znamenie, ktoré si žiadal Gedeon (verš 17).

³¹⁰ Až do dnešného dňa - porov. poznámku Sdc 1, 21.

KNIHA SUDCOV (SDC 13, 1 – 25), SAMSONOVA MLADOSŤ

Ked' synovia Izraela opäť robili, čo je zlé v Pánových očiach, vydal ich Pán na štyridsať rokov do ruky Filištíncov.³¹¹

*Vtedy žil istý muž zo Saray, z kmeňa Danovcov. Menoval sa Manue. Jeho manželka bola neplodná a ešte neporodila.³¹² Tu sa manželke zjavil **Pánov anjel** a povedal jej: "Hľa, si neplodná a ešte si neporodila! Ale počneš a porodiš syna. Len si potom dávaj pozor! Nepi ani víno, ani iný opojný nápoj a nepožívaj nič nečisté! Lebo počneš a porodiš syna, ktorého hlavy sa britva nedotkne; chlapec bude zasvätený Bohu od materského lona. A on začne vyslobodzovať Izrael z ruky Filištíncov."³¹³*

*Žena šla a zvestovala svojmu manželovi: "**Boží muž** prišiel ku mne. Vyzeral ako **Boží anjel** a veľmi dôstojne.*

³¹¹ Podobný úvod v 3, 12; 4, 1; 6, 1; 10, 6. - Filištínci (hebrejsky /elištim - asi "Pristáhovalci") bývali v juhozápadnej Palestíne už za čias Abrahámových (Gn 26, 18). O ich mestách pozri Joz 13, 3. Spomínaní sú v 3, 3 a 10, 7. - Filištínska nadvláda (40-ročná), o ktorej je tu reč, trvala za veľkňazstva Héliho a čiastočne Samuelovho a skončila až víťazstvom Samuelovým (1 Sam 7, 7 nn.).

³¹² Saraa (hebrejsky Sor'a), dnes Sar'a, 22 km západne od Jeruzalema. Joz 19, 41. - Manue (hebrejsky Manóah - Pokoj je Boh).

³¹³ Bohu zasvätený (hebrejsky názir od slovesa názar 'oddeliť sa') mal podľa Nm 6, 1 nn. na základe sľubu zachovávať toto: 1. zdržiavať sa opojných nápojov; 2. nechať si rásť vlasy; 3. neznečistiť sa dotykom mŕtvol. Povinnosti, ktoré má podľa zákona dodržať nazirejec, sú tu uložené aj matke.

Nespýtala som sa ho, odkiaľ je, ani svoje meno mi neoznámil. Povedal mi: »Hľa, počneš a porodiš syna. Preto teraz nepi víno ani iný opojný nápoj a nepožívaj nič nečisté! Lebo chlapec bude zasvätený Bohu od materského lona až do dňa svojej smrti.«”

Manue sa modlil k Pánovi a vravel: “Prepáč, Pane! Nech k nám ešte príde **Boží muž**, ktorého si poslal, a nech nás poučí, čo máme robiť s chlapcom, ktorý sa nám má narodiť!” Boh vyslyšal Manuovu modlitbu a **Boží anjel** prišiel ešte raz k manželke, keď bola na poli. Ale Manue, jej manžel, nebol s ňou. Žena rýchle bežala a oznámila to svojmu mužovi. Zvestovala mu: “Zasa sa mi zjavil ten muž, ktorý vtedy prišiel ku mne!” Manue vstal a vybral sa za svojou ženou. Keď prišiel k mužovi, opýtal sa ho: “Si ty ten muž, ktorý sa rozprával so ženou?” On odvetil: “Ja.” Manue sa opýtal: “Ak sa teraz vyplnia tvoje slová, podľa akých smerníc má byť chlapec vychovaný? A k akým prácam ho bude treba priúčať?” **Pánov anjel** odpovedal Manuovi: “Manželka nech sa zdržiava všetkého, ako som jej povedal. Nech nepožíva nič, čo pochádza z vínného kmeňa! Nech nepije víno ani iný opojný nápoj! Tiež nech nepožíva nič nečisté! Všetko, čo som jej prikázal, nech zachová!³¹⁴

Manue povedal **Pánovmu anjelovi**: “Mohli by sme ťa zadržať a pripraviť ti kozľa?” Ale **Pánov anjel** odpovedal Manuovi. “Keby si ma aj nútil, nebudem jesť z tvojho jedla. Ale ak chceš pripraviť zápalnú obeť, tak ju prines Pánovi!” Manue nevedel, že je to **Pánov anjel**. A Manue sa ešte

³¹⁴ Manue sa nedozvedel nič nového, hoci chcel zvedieť niečo o svojom prisľúbenom synovi, lebo **anjel** vo svojej odpovedi opakuje len to, čo predtým prikázal manželke.

opýtal **Pánovho anjela**: “Aké je tvoje meno? Chceli by sme si ťa uctiť, až sa vyplnia tvoje slová.” **Pánov anjel** mu na to povedal: “Prečo sa pýtaš na moje meno? Ono je obdivuhodné.”³¹⁵

Tu vzal Manue kozľa a suchú obeť a obetoval to na skale Pánovi, ktorý robí obdivuhodné veci. Manue a jeho manželka sa prizerali. Keď totiž vystupoval plameň z oltára k nebu, **Pánov anjel** vystúpil v plameni oltára. Keď to videli Manue a jeho manželka, padli tvárou na zem. Potom sa už viac **Pánov anjel** nezjavil Manuovi ani jeho manželke. Teraz Manue spoznal, že to bol **Pánov anjel**. A Manue povedal svojej manželke: “Určite zomrieme, lebo sme videli Boha.”³¹⁶ Ale jeho manželka mu povedala: Keby nás bol chcel Pán usmrtiť, nebol by prijal z našej ruky ani zápalnú, ani suchú obeť, ani by nám nebol toto všetko ukázal, ani by nám nebol niečo také oznámil.³¹⁷

³¹⁵ Meno **anjela**, ktorým je vyjadrená jeho podstata, je “obdivuhodné”, presnejšie div, zázrak, čiže prevyšuje ľudské sily, je nepochopiteľné a nevysloviteľné.

³¹⁶ K obave, že musia zomrieť porov. 6, 22; Gn 16, 13; 32, 31; Ex 20, 19; 33, 20;

³¹⁷ Miesto “suchej obety” má Vg “mokrej obety”. Zázrak, ktorý sa stal pri obete bol pádnym dôkazom, že obeta je Bohu milá, že sú v priazni Božej.

Ked' manželka porodila syna, dala mu meno Samson. Chlapec rástol a Pán ho požehnával. Pánov duch začal v ňom pôsobiť v Machane-Dan medzi Saraou a Estaolom.³¹⁸

³¹⁸ K Machane-Dan, Vg "Tábor Danov", pozri 18, 12. Estaol sa obyčajne stotožňuje z dnešnou "Esu'a", asi 4 hodiny západne od Jeruzalema a severovýchodne od Saray.

KNIHA SAMUELOVA

PRVÁ KNIHA SAMUELOVA

- › **Dávid a Filištínci (1 Sam 29, 1 - 11)**

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA

- › **Návrat Absolóna (2 Sam 14, 1 - 33)**
- › **Dávidov návrat (2 Sam 19, 10 - 44)**
- › **Sčítanie ľudu (2 Sam 24, 1 - 25)**

PRVÁ KNIHA SAMUELOVA (1 SAM 29, 1 – 11), DÁVID A FILIŠTÍNCI

Filištínci zhromaždili celé svoje vojsko do Afeku, Izraeliti táborili pri prameni, ktorý je v Jezraeli.³¹⁹ Filištínske kniežatá postupovali po stovkách a tisíckach, Dávid však a jeho mužovia postupovali vzadu s Achisom. Vtedy hovorili filištínske kniežatá: "Čo chcú títo Hebrejci?" Achis odpovedal filištínskym kniežatám: "Ved' je to Dávid, sluha izraelského kráľa Šaula, ktorý je už dni a roky u mňa, a odo dňa, čo prišiel, až po dnešný deň som nenašiel nič proti nemu." Ale filištínske kniežatá sa nahnevali naň a hovorili mu: "Pošli toho chlapa nazad, nech ide na svoje miesto, na ktoré si ho zadelil! Ale do boja nech s nami nejde, aby sa nám vo vojne nestal nepriateľom. Čím iným by si tento mohol získať priazeň svojho pána ako hlavami týchto ľudí? Alebo to nie je Dávid, ktorému s tancom vyspevovali: »Porazí Šaul svojich tisíc, ale Dávid svojich desiat tisíc«?"

Nato Achis zavola Dávida a povedal mu: "Ako žije Pán, ty si úprimný a je veľmi milé mojím očiam, že v tábore chodíš všade so mnou, lebo odo dňa, čo si ku mne prišiel, až po dnešný deň som nič zlé na tebe nenašiel. Ale kniežatám sa nepáčiš. Preto sa vráť a chod' v pokoji, aby si

³¹⁹ Afek bol blízko Sunamu na rovine Jezrael. Iný je Afek, spomínaný v 4, 1. Prameň, pri ktorom táborili Izraeliti, je nám dnes už neznámy. Niektorí myslia na Ain Džalúd, Goliášov prameň.

neurobil niečo, čo by sa filištínskym kniežatám nepáčilo.“
Dávid povedal Achisovi: “Ale čože som urobil a čo si našiel na svojom služobníkovi odo dňa, čo som vstúpil do tvojej služby, až po dnešný deň, že nemám ísť a nemám bojovať proti nepriateľom svojho pána, kráľa?”³²⁰ Achis odvetil Dávidovi: “Viem, že mne si príjemný ako **Boží anjel**, ale filištínske kniežatá povedali: »Nech nejde s nami do boja!« Preto teraz ráno vstaň, aj sluhovia tvojho pána, ktorí s tebou prišli! A keď ráno, len čo sa rozvidnie, vstanete odídte!”³²¹ A Dávid - on i jeho družina - ráno vstali, aby sa vrátili do krajiny Filištíncov. Filištínci však vystupovali do Jezraelu.

³²⁰ Dávid zase dáva neurčitú, dvojzmyselnú odpoveď a Achis si myslí, že mu naozaj chce byť verný.

³²¹ Pánom Dávida a jeho družiny volá Achis Šaula, lebo boli jeho poddanými.

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA (2 SAM 14, 1 – 33), NÁVRAT ABSOLÓNA

Joab, syn Sarvie, sa dozvedel, že kráľovo srdce sa kloní k Absolónovi. Preto Joab poslal do Tekuy, dal odtiaľ priviesť múdru ženu a povedal jej: "Predstieraj smútok, obleč sa do smútočných šiat a nepomaž sa olejom, aby si vyzerala ako žena, ktorá už dlhý čas smúti za mŕtvym!³²² Potom pôjdeš ku kráľovi a budeš mu takto hovoriť." A Joab jej vložil do úst slová.³²³

Žena z Tekuy išla ku kráľovi, vrhla sa tvárou na zem, klaňala sa a povedala: "Pomôž, kráľu!" Kráľ sa jej spýtal: "Čo ti je?" Odpovedala: "Ach, som vdova, muž mi zomrel. Tvoja služobnica mala dvoch synov. Tí dvaja sa povadili na poli a keďže nebolo nikoho, kto by bol medzi nimi zakročil, zrazil jeden toho druhého a usmrtil ho. A hľa, povstal celý rod proti tvojej služobnici. Hovoria: »Vydaj toho, čo si zabil brata, nech ho zabijeme za život jeho brata, ktorého zabil, a vyhladíme aj dediča!« Chú vyhasiť uhlík, ktorý mi ostal, aby po mojom mužovi neostalo meno ani potomstvo na

³²² Tekua ležala južne od Betlehema.

³²³ Joab povedal žene, čo má hovoriť kráľovi.

zemi.”³²⁴ Nato kráľ povedal žene: “Chod’ domov, ja vydám rozkaz v tvoj prospech.” Ale žena z Tekuy povedala kráľovi: “Môj kráľovský pane, na mne bude vina a na dome môjho otca, kráľ však a jeho dom je nevinný.”³²⁵ Kráľ povedal: “Ak ti niekto niečo povie, doved’ ho ku mne a viac sa ťa nedotkne!” Odpovedala: “Nech si kráľ spomenie na Pána, svojho Boha, aby pomstiteľovi krvi, ktorí chcú zabíjať, nebolo priveľa a aby nezabili môjho syna!” Odpovedal: “Ako žije Pán, tvojmu synovi nepadne ani vlások na zem!”³²⁶

Vtedy žena vravela: “Môže tvoja služobnica povedať svojmu pánovi slovo?” Odpovedal: “Vrav!” Žena povedala: “Prečo si myslíš niečo podobné proti ľudu Božiemu? A keď kráľ vypovedal to slovo, je to priam hriech, lebo kráľ nedovoľuje, aby sa vrátil jeho vyhnanec!”³²⁷ Lebo isto zomrieme a sme ako voda vyliata na zem, ktorú nemožno pozbierať. Ale Boh neberie život a myslí na to, aby vyhnanca

³²⁴ Vraha museli podľa zákona krvnej pomsty zabiť najbližší príbuzní zavraždeného. Žena podáva vec tak, že sa príbuzní chcú po potrestaní vinníka zmocniť dedičstva.

³²⁵ Žena hovorí, že sa príbuzenstvo pomstí na nej a na jej rodine za to, že vrah ušiel trestu, kráľa, ktorý mu udelil milosť, nebudú môcť dotknúť.

³²⁶ Žena sa neuspokojí prostým sľubom, chce, aby kráľ vyzýval meno Božie, aby sa zaprisahal.

³²⁷ Rozumej: keď je kráľ ochotný dať milosť cudziemu, hoci bratovrahovi, je zrovna hriech, keď nechce omilostiť vlastného syna.

neodohnal od seba.³²⁸ Nuž teraz som prišla, aby som toto povedala svojmu kráľovskému pánovi. Lebo ľudia ma nastrašili. Preto si tvoja služobnica myslela: Budem hovoriť s kráľom, azda kráľ vyslyší a vyslobodí svoju slúžku z ruky človeka, ktorý chce z Božieho dedičstva vyhubiť naraz mňa i môjho syna. Tvoja služobnica si povedala: Nech mi slovo kráľa, môjho pána, slúži na uspokojenie. Ved' je môj kráľovský pán ako **Boží anjel**, počúva dobré i zlé. A Pán, tvoj Boh, nech je s tebou!"³²⁹

Vtedy kráľ povedal žene: "Nezataj predi mnou nič, čo sa ťa spýtam!" Žena odpovedala: "Nech hovorí môj kráľovský pán!" A kráľ povedal: "Nie je s tebou v tomto celom Joabova ruka?" Žena vravela: "Ako žiješ, môj kráľovský pane, nik nemôže uhnúť ani napravo, ani naľavo od ničoho, čo vravel môj kráľovský pán. Lebo tvoj sluha Joab ma poveril a on dal do úst tvojej slúžky všetky tieto slová. Tvoj sluha Joab to urobil, aby dal veci iný výzor. Ale môj pán je taký múdry, ako je múdry **Boží anjel**, a vie všetko, čo je na zemi."

Potom kráľ hovoril Joabovi: "Hľa, splním túto vec! Nuž chod' a doved' naspäť chlapca Absolóna!" Joab padol tvárou

³²⁸ Verš 14 nie je jasný. Žena asi chce upozorniť kráľa, aby bol milosrdný, ako je milosrdný Boh, ktorý nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil. Potom pripomína, že sme smrteľní, aj Absolón by mohol vo vyhnanstve zomrieť a kráľ by potom ľutoval, že bol k nemu taký tvrdý.

³²⁹ Žena zase hovorí o svojom, pravda, vymyslenom prípade, chce, aby sa kráľ nazdal, že je prípad naozaj pravdivý, tým istejšie vyprostredkuje milosť pre Absolóna. Žena viac ráz opakuje to isté, ako sú zvyklé hovoriť ženy z ľudu, a chváli kráľa, že s anjelskou trpezlivosťou vypočul i dobré i zlé, čo mu povedala.

na zem, holdoval a žehnal kráľovi. A Joab povedal: "Dnes poznal tvoj sluha, že som našiel milosť v твоjich očiach, môj kráľovský pane, pretože kráľ splnil túto prosbu svojho sluhu." Potom Joab vstal, išiel do Gesunu a priviedol Absolóna do Jeruzalema. Vtedy kráľ povedal: "Nech sa vráti do svojho domu, ale moju tvár neuvidí!" Absolón sa teda vrátil do svojho domu, ale kráľovu tvár nevidel.

V celom Izraeli však nebolo takého krásneho muža, ako bol Absolón. Veľmi ho vychvaľovali. Od chodidla nohy až po temä nebolo na ňom chyby. A keď sa ostrihal - strihal sa na konci každého roku, musel sa strihať, lebo mu boli ťažké vlasy -, vlasy z jeho hlavy vážili dvesto šeklov podľa kráľovskej váhy. Absolónovi sa narodili traja synovia a jedna dcéra, volala sa Tamar. Bola to žena pekného vzhľadu. Absolón býval v Jeruzaleme dva roky a kráľovu tvár nevidel.

Preto Absolón poslal po Joaba, chcel ho poslať ku kráľovi, ale nechcel k nemu prísť. Poslal poň aj druhý raz, a nechcel prísť. Vtedy povedal sluhom: "Pozrite Joabov ostredok pri mojom! Má tam jačmeň, chodte a podpálte ho!" A Absolónovi sluhovia roľu podpálili. (Joabovi sluhovia prišli s roztrhnutým rúchom a vraveli: "Absolónovi sluhovia podpálili ostredok.")³³⁰ Nato sa Joab vybral a išiel k Absolónovi do domu a spýtal sa ho: "Prečo podpálili tvoji sluhovia môj ostredok?" Absolón odpovedal Joabovi: "Hľa, poslal som po teba s odkazom: Príd' sem, chcem ťa poslať ku kráľovi s odkazom. Načo som prišiel z Gesuru? Lepšie by mi bolo, keby som bol ešte tam! - Ale teraz chcem vidieť kráľovu tvár a ak je na mne vina, nech ma zabije!" Joab išiel

³³⁰ Vetu v zátvorkách je doplnená podľa LXX a Vulgáty. V dnešnom hebrejskom texte chýba.

ku kráľovi a oznámil mu to. On zavolať Absolóna, ktorý prišiel ku kráľovi a uklonil sa pred kráľom až po zem. A kráľ Absolóna pobožkal.³³¹

³³¹ Vymyslenou rozprávkou chcela žena len zapôsobiť na kráľa a priviesť ho, aby Absolóna zavolať z vyhnanstva domov.

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA (2 SAM 19, 10 – 44), DÁVIDOV NÁVRAT

Vtedy sa dohadoval celý národ vo všetkých izraelských kmeňoch a hovorili: "Kráľ nás vyslobodil z ruky našich nepriateľov, on nás vytrhol z ruky Filištíncov a teraz ušiel z krajiny pre Absolóna. Absolón, ktorého sme pomazali nad sebou, padol v boji. Nuž dokedy chcete váhať priviesť kráľa naspäť?"

A kráľ Dávid poslal kňazom Sadokovi a Abiatarovi odkaz: "Povedzte júdskym starším toto: »Prečo ste vy poslední, čo chcú priviesť kráľa naspäť do jeho domu?« (Lebo reči celého Izraela došli ku kráľovi do jeho domu.) »Vy ste moji bratia, vy ste moja kosť a moje telo, nuž prečo ste poslední, čo chcú kráľa priviesť naspäť?« A Amasovi povedzte: »Nie si ty moja kosť a moje telo? Toto nech mi urobí Boh a toto nech mi pridá, ak nebudeš u mňa veľý čas vojvodcom namiesto Joaba.«"

Takto si naklonil srdce všetkých Júdovcov ako srdce jedného muža. I poslali po kráľa: "Vráť sa ty i všetci tvoji sluhovia!"

Kráľ sa vrátil a prišiel až k Jordánu. Júdovci prišli do Galgaly, chceli ísť v ústrety kráľovi, aby kráľa previedli cez Jordán. Gérov syn Semei, Benjamíнец z Bahurimu, zostupoval chytro s Júdovcami v ústrety kráľovi Dávidovi.³³²

³³² O Semeim pozri poznámku 16, 5 n.

Mal so sebou tisíc mužov z Benjamína. Aj Siba, sluha Šaulovho domu, a s ním jeho pätnásť synovia a dvadsiati sluhovia ponáhľali sa k Jordánu pred kráľa. Prešli cez brod, aby previedli kráľovu rodinu a aby sa mu dali k službám. Gérov syn Semei však padol pred kráľom, keď prechádzal cez Jordán,³³³ a hovoril kráľovi: "Nech mi môj pán nepripočítava za zločin a nepripomína si, čím sa previnil tvoj sluha v ten deň, keď môj kráľovský pán vychádzal z Jeruzalema! Nech si to kráľ neberie k srdcu! Veď ja, tvoj sluha, viem, že som sa prehrešil. Preto som prišiel prvý z celého Jozefovho domu a išiel som v ústrety svojmu kráľovskému pánovi!"³³⁴ Nato sa ozval Abisai, syn Sarvie, a spýtal sa: "Nemá Semei zomrieť za to, že preklíňal Pánovho pomazaného?!" Ale Dávid odpovedal: "Nechajte to, synovia Sarvie! Dnes ste mi na pokušenie! Dnes má niekto zomrieť v Izraeli? Či neviem, že som dnes kráľom nad Izraelom?"³³⁵ Potom kráľ povedal Semeimu: "Nezomrieš!" A kráľ sa mu zaprisahal.

Aj Šaulov syn Mifiboset prišiel dolu v ústrety kráľovi. Neošetril si nohy, neupravil si bradu a neoprál si šaty odo

³³³ Začiatok verša nie je celkom istý.

"Aby sa mu dali k službám" znej doslovne: "aby robili, čo je v jeho očiach dobré".

³³⁴ Dom Jozefov označuje tu celý Izrael. Od Jozefa pochádzajúci kmeň Efraimov bol vedúcim kmeňom neskoršej nevernej ríše izraelskej. Sám Siba nepochádzal od Jozefa, ale od jeho vlastného brata Benjamína.

³³⁵ "Nechajte to!" znej doslovne. "Čo mne a vám?", to jest "Čo sa o to staráte?"

dňa, čo kráľ odišiel, až do dňa, keď sa vrátil v pokoji.³³⁶ Keď prišiel kráľovi v ústrety do Jeruzalema, kráľ sa ho spýtal: "Prečo si nešiel so mnou, Mifiboset?" Odpovedal: "Môj kráľovský pane, môj sluha ma oklamal. Lebo tvoj sluha povedal: »Osedlaj mi osla, chcem naň vysadnúť a ísť s kráľom.« Ved' tvoj sluha je chromý! Ale osočoval tvojho sluhu u môjho kráľovského pána. Lenže môj kráľovský pán je ako **Boží anjel**. Nuž urob, čo uznáš za dobré! Ved' celý dom môjho otca nemohol čakať od môjho kráľovského pána nič iné, iba smrť. A predsa si zaradil svojho sluhu medzi tých, čo jedia z tvojho stola. Akéže mám ešte právo volať ďalej ku kráľovi?" Kráľ mu povedal: "Načo hovoríš toľko rečí? Rozkazujem: Ty a Siba si podelíte pole!" Mifiboset povedal kráľovi: "Nech si vezme hoci všetko, len keď sa môj kráľovský pán vrátil domov v pokoji!"

Aj Galaádčan Berzelai prišiel dolu z Rogelimu a išiel s kráľom až po Jordán, chcel ho sprevádzať cez Jordán.

Berzelai bol veľmi starý, mal osemdesiat rokov. On zaopatroval kráľa, keď sa zdržoval v Mahanaime, bol totiž veľmi zámožný. Dávid povedal Berzelaimu: "Pod'so mnou, budem ťa opatrovať u seba v Jeruzaleme!" Berzelai odpovedal kráľovi: "Koľkože rokov budem ešte žiť, aby som šiel s kráľom do Jeruzalema? Dnes mám osemdesiat rokov. Vari poznám ešte rozdiel medzi dobrým a zlým? Azda chutí ešte tvojmu sluhovi, čo je a pije? Alebo môžem ešte počúvať hlasy spevákov a speváčok? Nuž načo by mal byť tvoj sluha ešte na ťarchu svojmu kráľovskému pánovi? Len trocha chce ísť tvoj sluha s kráľom k Jordánu, prečo ma chce kráľ odmieňať za túto službičku? Nechže sa tvoj sluha smie

³³⁶ O Sibovi a Mifibosetovi pozri 2 Sam 9, 1 n. a 2 Sam 16, 1 n.

vrátiť; chcem zomrieť vo svojom meste, pri hrobe svojho otca a matky. Ale hľa, tvoj sluha Chamám môže ísť s mojím kráľovským pánom, nalož s ním, ako uznáš za dobré!”³³⁷ Kráľ odpovedal: “Chamám nech ide so mnou a ja naložím s ním, ako ty uznáš za dobré. Urobím ti všetko, čo odo mňa žiadaš.” Potom všetok ľud prešiel cez Jordán. Prešiel aj kráľ. Kráľ pobozkal Berzelaiho, požehnal ho a on sa vrátil do svojho domova.

Kráľ potom išiel do Galgaly a Chamám išiel s ním. Kráľa sprevádzal všetok júdsky ľud aj polovica ľudu izraelského.³³⁸ Tu prišli ku kráľovi všetci Izraeliti a spýtali sa kráľa: “Prečo si ťa ukradli naši bratia Júdovci a previedli cez Jordán kráľa, jeho rodinu aj celú Dávidovu družinu?” Nato Júdovci odpovedali Izraelitom: “Preto, že nám je kráľ príbuzný. Čo sa pre túto vec hneváte? Azda sme niečo zjedli z kráľa? Alebo sme ho azda uniesli?” Izraeliti odpovedali Júdovcom: “My máme nárok na desať čiastok z kráľa a aj Dávid patrí väčšmi nám ako vám. Nuž prečo ste nás znevážili? A nehovorili sme my prví o návrate nášho kráľa?” Ale reči Júdovcov boli ešte tvrdšie než Izraelitov.³³⁹

³³⁷ Chamám sa inde nespomína. Bol azda synom Berzelaiho, porov. 1 Kr 2, 7.

³³⁸ Galgalu pozri 1 Sam 7, 16)

³³⁹ O Berzelaim a Rogelime pozri 2 Sam 17, 27.

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA (2 SAM 24, 1 – 25), SČÍTANIE ĽUDU

A Boží hnev sa zas rozpálil na Izraelitov. Ktosi pokúšal Dávida proti nám, keď mu hovoril: "Chod', spočítaj Izrael a Júdu!"³⁴⁰ Preto kráľ povedal vojvodcovi Joabovi (a veliteľom vojska), ktorých mal: "Chodte po všetkých kmeňoch Izraela od Danu až po Bersabe a spočítajte ľud; chcem vedieť počet ľudu."³⁴¹ Ale Joab hovoril kráľovi: "Pán, tvoj Boh, nech rozmnoží ľud sto ráz tak, ako ho je, a nech to oči môjho kráľovského pána ešte uvidia! Ale, kráľovský pane, prečo chceš túto vec?" Lenže kráľ trval na svojom rozkaze Joabovi a vojvodcom, a preto Joab a vojvodcovia odišli od kráľa sčítať izraelský ľud. Prešli cez Jordán a začali v Aroeri od mesta, ktoré je uprostred údolia smerom ku Gádu a

³⁴⁰ Táto udalosť, ktorá je následkom nového Božieho hnevu, nasledovala po príbehu zapísanom v 21, 1 - 14, kde sa tiež spomína hnev Boží.

Podľa 1 Krn 21, 1 pokušiteľ bol satan.

staré preklady prekladajú tak, že Boh povzbudil Dávida proti Izraelu. Bolo by to treba rozumieť tak, že Boh dovolil, aby Dávida naviedli na sčítanie ľudu. Sčítanie ľudu pokladali za hriešnu vec. Boh prisľúbil svojmu národu, že ho rozmnoží, sčítanie ľudu poukazovalo na nedôveru človeka: človek chcel vidieť, či je rozmnoženie dosť veľké. U kráľa to bol okrem toho aj znak pýchy.

³⁴¹ Výraz v zátvorkách bol doplnený z 1 Krn 21, 2. Sčítanie malo asi vojenský ráz, lebo ho viedli vysokí dôstojníci.

Jázeru.³⁴² Prešli do Galaádu, do krajiny Hetejcov do Kadesu, prešli do Danu, Ijonu a obrátili sa k Sidonu.³⁴³ Prišli k opevnenému Týru a všetkým mestám Hevejcov a Kanaánčanov, prišli k juhu Júdska do Bersabe.³⁴⁴ Prešli cez celú krajinu a po deviatich mesiacoch a dvadsiatich dňoch prišli do Jeruzalema. A Joab odovzdal kráľovi počet sčítaného ľudu. Izrael mal osemstotisíc bojovníkov, ktorí tasia meč, a Júdovcov bolo päťstotisíc mužov.

Ale keď už spočítal ľud, bilo Dávidovi srdce. A Dávid hovoril Pánovi: "Veľmi som zhrešil tým, čo som urobil. Ale teraz, Pane, odpusť hriech svojho sluhy, lebo som konal veľmi hlúpo." Keď Dávid ráno vstal, Pán oslovil Dávidovho vidca proroka Gada: "Chod' a povedz Dávidovi: Toto hovorí Pán: Predkladám ti tri veci; vyber si z nich jednu, tú na teba dopustím." Gad išiel k Dávidovi, oznámil mu to a povedal mu: "Má prísť na tvoju krajinu trojročný hlad? Alebo chceš

³⁴² Aroer je dnešné zborenisko Araír, severne od rieky Arnon (dnešného Wádi el-Módžibu).

"Mesto v údolí" bolo na juhu Zajordánska (porov. Dt 2, 36; Joz 13, 9.16. Kmeň Gadov býval severne a východne od Mŕtveho mora.

³⁴³ Miest, ktoré sa volali Kádeš, bolo viac. Tu môže byť reč len o Kádeš, bolo viac. Tu môže byť reč len o Kádeši pri rieke Orontes v Sýrii. Niektorí predsa myslia na galilejský K8deš na území kmeňa Neftali. Ijon sa v 1 Kr 15, 20 spomína spolu s Danom. Bol asi na výšine Tell-Dibbin, ktorá leží na rovine Ajún. V mene tejto roviny, ako vidieť, je ešte skryté meno mesta Ijon.

Sidon a Týrus boli hlavné mestá Fenície.

Osnova bola upravená podľa gréckeho znenia. Inak by nemala zmysel.

³⁴⁴ Hevejci a Kanaánčania patrili k obyvateľom Kanaánu. Podľa rozličných miest Biblie boli roztratení skoro po celej Palestíne.

tri mesiace utekať pred svojím nepriateľom, ktorý ťa bude prenasledovať? Alebo má byť v tvojej krajine tri dni mor? Teraz si rozmysli a uváž, čo mám odpovedať tomu, ktorý ma poslal!”³⁴⁵ Dávid povedal Gadovi: “Som vo veľkej úzkosti. No nech padneme do Pánovej ruky, lebo jeho milosrdenstvo je veľké! Ale do ruky človeka nech nepadnem.” Tak Pán dopustil mor na Izrael od rána až po určený čas. Od Danu po Bersabe zomrelo z ľudu sedemdesiat tisíc mužov. Pán poslal **anjela** do Jeruzalema, aby ho zničil. Ale Pán sa zľutoval nad nešťastím a povedal **anjelovi**, ktorý hubil ľud: “Dost už! Teraz už spust’ ruku!” **Pánov anjel** bol práve pri humne Jebuzejca Areunu.³⁴⁶ Keď Dávid videl anjela, ktorý hubil ľud, povedal: “Hľa, ja som zhrešil, ja som spáchal zlo! Ale tieto ovečky čože urobili? Nech je tvoja ruka proti mne a proti domu môjho otca!”

V ten deň prišiel k Dávidovi Gad a povedal mu: “Chod’, postav Pánovi oltár na humne Jebuzejca Areunu!” Dávid išiel podľa Gadovho slova, ako rozkázal Pán. Vtom sa Areuna pozrel a videl, že k nemu ide kráľ a jeho sluhovia. Areuna vyšiel von a poklonil sa kráľovi tvárou až po zem. Areuna sa opýtal: “Prečo prichádza môj kráľovský pán k svojmu sluhovi?” Dávid odpovedal: “Aby som kúpil od teba humno. Chcem postaviť Pánovi oltár, aby sa rana vzdialila od ľudu.” Areuna povedal Dávidovi: “Nech kráľ vezme a nech obetuje, čo uzná za dobré. Pozri, voly, mláťačka, jarmá

³⁴⁵ S 1 Krn 21, 12 treba čítať troj a nie sedemročný hlad.

³⁴⁶ Verš dopĺňame podľa 1 Krn 21, 15.

volov na drevo!³⁴⁷ To všetko dáva, kráľu, Areuna kráľovi.” Areuna ešte povedal kráľovi: “Pán, tvoj Boh, nech ti je milostivý!” Kráľ odpovedal Areunovi: “Nie, chcem to od teba kúpiť za peniaze. Neobetujem predsa Pánovi, svojmu Bohu, celopaly zadarmo!” Potom Dávid kúpil humno a voly za päťdesiat šeklov striebra.³⁴⁸ Dávid tam postavil Pánovi oltár a obetoval celopaly a pokojné obety. Vtedy sa Pán zmiloval nad krajinou a nákaza sa vzdialila od ľudu.

³⁴⁷ Voly mal Dávid obetovať, drevená mláťačka a jarmá mali slúžiť na spálenie obety na oltári.

³⁴⁸ Rozumej. Nechcem obetovať Pánovi také veci, ktoré som dostal zadarmo.

KNIHA KRÁLOV

PRVÁ KNIHA KRÁLOV

- › Boží muž v Beteli (1 Kr 13, 1 - 34)
- › Eliáš na vrchu Horeb (1 Kr 19, 1 - 21)

DRUHÁ KNIHA KRÁLOV

- › Eliáš a Ochoziáš (2 Kr 1, 1 - 18)
- › Vpád a porážka Sennacheriba (2 Kr 19, 1 - 37)

PRVÁ KNIHA KRÁĽOV (1 KR 13, 1 – 34), BOŽÍ MUŽ V BETELI

Tu prišiel z Júdska na Pánov pokyn Boží muž do Betelu, práve keď Jeroboam stál pri oltári a chcel páliť tymian. A na Pánov pokyn volal proti oltáru: "Oltár! Oltár! Toto hovorí Pán: Hľa, Dávidovmu domu sa narodí syn menom Joziáš. On bude na tebe zabíjať kňazov výšin, ktorí na tebe pália tymian; aj ľudské kosti budú páliť na tebe."³⁴⁹ V ten istý deň ohlásil aj znamenie: "Toto bude znamenie, že Pán hovoril: Hľa, oltár sa roztrhne a popol, ktorý je na ňom, sa rozsypte!" Keď kráľ počul reč Božieho muža, ktorú volal k oltáru, odtiahol Jeroboam ruku od otlára a volal: "Chyťte ho!" Vtom mu ruka, ktorú mal proti nemu vystretú, uschla a už ju nemohol pritiahnuť k sebe. Oltár sa roztrhol a popol z oltára sa rozsypal na znamenie, ktoré ohlásil Boží muž na Pánov pokyn. Nato kráľ povedal Božiemu mužovi: "Udobri Pána, svojho Boha, a pros za mňa, aby som mohol ruku zasa k sebe pritiahnuť!" Boží muž udobril Pána a kráľ zasa ruku pritiahol k sebe, bola mu ako predtým. Vtedy kráľ hovoril Božiemu mužovi: "Pod' so mnou domov, občerstvi sa a dám ti dary." Ale Boží muž povedal kráľovi: "Ani keby si mi dal polovicu svojho domu, nepôjdem s tebou a nebudem nič jesť ani piť na tomto mieste. Lebo Pánovo slovo mi prikázalo: »Nesmieš jesť chlieb ani piť vodu, ani sa nesmieš vrátiť cestou, ktorou si prišiel.«" Potom odišiel inou cestou a nevrátil sa cestou, ktorou prišiel do Betelu.

³⁴⁹ Ľudské kosti poškvŕnia oltár. Splnenie proroctva pozri 2 Kr 23, 16.

V Beteli býval istý starý prorok. Prišli k nemu jeho synovia a rozpovedali mu všetko, čo v ten deň urobil Boží muž v Beteli, i slová, ktoré hovoril kráľovi. Keď to rozpovedali svojmu otcovi, otec sa ich opýtal: "Ktorou cestu odišiel?" Synovia mu ukázali cestu, ktorou odišiel Boží muž, čo prišiel z Júdska. Nato rozkázal svojim synom: "Osedlajte mi oslicu!" Keď mu osedlali osla, vysadol naň a išiel za Božím mužom. Našiel ho sedieť pod terebintou. I spýtal sa ho: "Ty si ten Boží muž, čo prišiel z Júdska?" On odpovedal: "Ja." Nato mu vrazil: "Pod' so mnou domov zajesť si!" Odpovedal mu: "Nesmiem sa s tebou vrátiť ani ísť s tebou a nebudem nič jesť, ani nebudem s tebou nič piť na tomto mieste, lebo Pán mi vo svojom slove nariadil: »Nesmieš tam jesť chlieb ani piť vodu, ani sa nesmieš vrátiť cestou, ktorou si prišiel.«" Ale ten mu povedal: "Aj ja som prorok ako ty a **anjel** mi povedal z Pánovho pokynu: »Prived' ho so sebou späť do svojho domu, nech si zaje a nech sa napije vody!«" Oklamal ho.³⁵⁰ Vrátil sa teda s ním, zajedol si v jeho dome a napil sa vody.

Ako sedeli za stolom, Pán oslovil proroka, ktorý ho priviedol späť, a zvolal na Božieho muža, čo prišiel z Júdska: "Toto hovorí Pán: Pretože si sa sprotivil Pánovmu slovu a nezachoval si príkaz, ktorý ti dal Pán, tvoj Boh, ale vrátil si sa a jedol si a pil na mieste, o ktorom som ti povedal: Nesmieš (tam) jesť chlieb ani piť vodu: tvoja mŕtvola sa neodstane do

³⁵⁰ Prorok nehovoril pravdu. Aj medzi prorokmi sa mohli nájsť ľudia s chybami. Boh si vyvolil za nástroj niekedy aj ľudí s mravnými nedostatkami (Jonáš). Balám bol dokonca pohan a Boh ho predsa použil na oznámenie budúcnosti. (Nm 24, 17)

hrobu tvojich otcov.”³⁵¹ A keď si zajedol a napil sa, osedlali mu osla proroka, ktorý ho priviedol naspäť, a odišiel. Na ceste ho napadol lev a usmrtil; jeho mŕtvola ležala na ceste a osol stál vedľa nej, aj lev stál vedľa mŕtvoly. Keď išli tadiaľ ľudia a zazreli mŕtvolu a leva stáť vedľa mŕtvoly, išli a hovorili to v meste, v ktorom býval ten starý prorok.

Keď to počul prorok, ktorý ho priviedol naspäť z cesty, povedal: “To je Boží muž, ktorý sa sprotivil Pánovmu slovu, a Pán ho vydal levovi; on ho dolámal a usmrtil podľa slova, ktoré mu povedal Pán.” Nato povedal svojim synom: “Osedlajte mi osla!” Keď mu ho osedlali, išiel a našiel mŕtvolu ležať na ceste, osol a lev však stáli vedľa mŕtvoly. Lev nezožral mŕtvolu, ani nedolámal osla. Prorok zdvihol mŕtvolu Božieho muža, vyložil ju na osla a priviezol ju späť do mesta (starého proroka), aby ho oplakal a pochoval.³⁵² Mŕtvolu uložil do vlastného hrobu a nariekal nad ňou: “Ach, brat môj!” Keď ho pochovali, povedal svojim synom: “Až zomriem, pochovajte ma do hrobu, v ktorom je pochovaný Boží muž, nech moje kosti ležia vedľa jeho kostí, lebo isto sa splní slovo, ktoré ležia vedľa jeho kostí, lebo isto iste sa splní slovo, ktoré z Božieho pokynu volal proti oltáru v Beteli a proti všetkým svätyniam na výšinách, ktoré sú v samarijských mestách.” Po tejto udalosti sa Jeroboam neodvrátil od svojej zlej cesty, ale zasa ustanovoval kňazov výšin zo spodiny

³⁵¹ Pospolití ľudia aj dnes si žiadajú, aby ich mŕtve telo odpočívalo v blízkosti zomrelých pokrvných; u starých východniarov bola táto túžba oveľa väčšia, porov. Gn 47, 30; 50, 25.

³⁵² Slová v zátvorkách nepatria do pôvodnej osnovy.

*ľudu. Kto len chcel, každému naplnil ruku, a stal sa kňazom výšin.*³⁵³

³⁵³ Pri posviacke za kňaz dávali vysväteným do rúk časť obetných darov, to volali "naplnenie rúk". Preto výraz "naplniť ruku" znamená vysvätiť, ustanoviť za kňaza (Ex 28, 4; 29, 9.22).

PRVÁ KNIHA KRÁĽOV (1 KR 19, 1 – 21), ELIÁŠ NA VRCHU HOREB

*Achab rozpovedal Jezabel všetko, čo urobil Eliáš, aj to, ako pobil mečom všetkých prorokov. Nato poslala Jezabel k Eliášovi posla s odkazom: "Nech mi bohovia urobia toto a toto nech mi pridajú, ak zajtra o takomto čase neurobím s твоjím životom, ako sa stalo so životom hociktorého z nich!" On sa naľakal, vstal a odišiel, aby si zachránil život. Keď prišiel do Bersaby, ktorá patrí Júdsku, nechal svojho sluhu tam a sám išiel na deň cesty na púšť. Keď došiel, sadol si pod borievku, žiadal si zomrieť a hovoril: "Teraz už dosť, Pane! Vezmi si môj život! Ved'ja nie som lepší ako moji otcovia!" Ľahol si a usnul (pod borievkou). Vtom sa ho dotkol **anjel** a povedal mu: "Vezmi a jedz!" Pozrel sa a hľa, pri hlave mal užiarený podpopolný pecník a krčah vody! Jedol teda, napil sa a opäť zaspal. Tu prišiel **Pánov anjel** druhý raz, dotkol sa ho a povedal: "Vstaň a jedz, lebo máš pred sebou dlhú cestu!" Vstal teda a jedol a posilnený týmto pokrmom išiel štyridsať dní a štyridsať nocí až k Božiemu vrchu Horeb.*

Tam vošiel do jaskyne a prenocoval v nej. Tu ho oslovil Pán a spýtal sa ho: "Čo tu robíš, Eliáš?" On odpovedal: "Plný som horlivosti za Pána, Boha zástupov! Ved' synovia Izraela opustili tvoju zmluvu, tvoje oltáre zborili a твоjich prorokov pobili mečom! Ja sám som ostal, za mojím životom však sledia, chcú mi ho vziať." On mu

povedal: "Vyjdi a postav sa na vrchu pred Pána!" Práve prechádzal Pán. Pred Pánom išiel vietor; veľký a prudký, ktorý trhá vrchy a láme skaly. Ale Pán nebol vo vetre. Po vetre zemetrasenie, ale Pán nebol v zemetrasení. Po zemetrasení oheň, ale Pán nebol v ohni. A po ohni tichý, lahodný šum. Keď to Eliáš počul, zahalil si tvár plášťom, vyšiel a zastal pri vchode do jaskyne. Vtom prehovoril k nemu akýsi hlas a pýtal sa: "Čo tu robíš, Eliáš?" Odpovedal: "Plný som horlivosti za Pána, Boha zástupcov. Ved' synovia Izraela opustili tvoju zmluvu, tvoje oltáre zborili a tvojich prorokov pobili mečom! Ja sám som ostal a za mojím životom sľedia, chcú mi ho vziať." Pán mu povedal: "Vstaň, vráť sa svojou cestou na Damaskú púšť a keď dôjdeš, pomaž Hazaela za kráľa nad Aramom, Namsiho syna Jehua pomaž za kráľa nad Izraelom a Safatovho syna Elizea z Abelmehuly pomaž za proroka namiesto seba!³⁵⁴ A kto ujde pred Hazaelovým mečom, zabije ho Jehu, a kto ujde pod mečom Jehua, zabije ho Elizeus.³⁵⁵ A v Izraeli si ponechám sedemtisíc mužov: iba kolená, ktoré sa nesklonili pred Bálom, a ústa, ktoré ho nebozkali."

Keď odtiaľ odišiel, našiel Elizea, Safatovho syna, ako práve oral. Dvanásť záprahov volov mal pred sebou, on bol pri dvanástom. Eliáš prešiel popri ňom a hodil naň svoj plášť.³⁵⁶ On zanechal voly, bežal za Eliášom a povedal:

³⁵⁴ O Abelmehule pozri 1 Sam 18, 19.

³⁵⁵ Elizeus sám nikoho neusmrtil, ale naňho sa opieral Jehu, ktorý vyhubil Bálových modlárov.

³⁵⁶ Plášť Eliáša bol zvláštny prorocký plášť a Elizeus vedel, že Eliáš, keď hodil naň svoj prorocký plášť, volá ho, aby ho nasledoval.

“Dovoľ, aby som pobožkal svojho otca a matku, potom pôjdem s tebou!” Odvetil mu: “Chod’, vráť sa, veď čože som ti urobil?” Vrátil sa od neho, vzal záprah volov, zabil ich, na nástroj volov uvaril mäso a dal ľuďom jesť. Potom vstal, išiel za Eliášom a posluhoval mu.³⁵⁷

³⁵⁷ Páyn prichádza ticho. Tým sa prorokovi aj názorne naznačuje, že Boh nie je len prísny Pán, ktorý tresce hriech modlárstva (búrka, zemetrasenie, oheň), ale aj Boh dobrotivý a láskavý (lahodný šum).

DRUHÁ KNIHA KRÁĽOV (2 KR 1, 1 – 18), ELIÁŠ A OCHOZIÁŠ

*Po Achabovej smrti odpadol Moab od Izraela. Ochoziáš padol cez mreže, ktoré mal na hornej izbe v Samárii, a ochorel. Preto poslal poslov a povedal im: "Chodte, dopytujte sa Belzebula, boha Akaronu, či sa z tejto choroby uzdravím!"³⁵⁸ Ale **Pánov anjel** hovoril Tesbanovi Eliášovi: "Vstaň, choď v ústrety poslom samarijského kráľa a povedz im: V Izraeli niet Boha, že sa idete dopytovať boha Akaronu Belzebuba?! Preto toto hovorí Pán. Z lôžka, na ktoré si ľahol, nevstaneš, ale naisto zomrieš." S tým Eliáš odišiel. Keď sa posli vrátili, spýtal sa ich: "Čo je, že ste sa vrátili?" Odpovedal mu: "Akýsi muž nám prišiel v ústrety a povedal nám: »Chodte, vráťte sa ku kráľovi, ktorý vás poslal, a povedzte mu: Toto hovorí Pán. V Izraeli niet Boha, že posielaš dopytovať sa boha Akaronu Belzebuba?! Preto z lôžka, na ktoré si ľahol, nevstaneš, ale naisto zomrieš.«" Spýtal sa ich: "Ako vyzerá človek, ktorý vám prišiel v ústrety a povedal vám toto?" Odpovedali mu: "Muž v srstennom plášti a cez bedrá opásaný koženým opaskom." On povedal: "To je Tesban Eliáš!"*

I poslal k nemu päťdesiatnika s jeho päťdesiatimi mužmi. On prišiel k nemu, keď práve sedel na temene vrchu, a povedal mu: "Muž Boží, kráľ rozkazuje, pod' dolu!"

³⁵⁸ O Akarone pozri 1 Sam 5, 10. Meno Belzebub znamená Pán múch. Muchy rozširovali choroby, preto bol bohom chorôb a liečenia. V Novom zákone (gréckom) je Belzebul, to jest Pán (nebeského) obydľia (Mt 10, 25; 12, 27). Nový zákon dáva toto meno kniežaťu zlých duchov.

Eliáš však odpovedal päťdesiatnikovi: "Ak som ja Boží, takto hovorí kráľ: Pod' rýchlo dolu!" Eliáš im odpovedal: "Ak som ja Boží muž, nech zostúpi z neba oheň a nech strávi teba i tvojich päťdesiatich!" Vtom zostúpil Boží oheň z neba a strávil jeho i jeho päťdesiatich. Ale opäť poslal tretieho päťdesiatnika i jeho päťdesiatich. Tretí päťdesiatnik išiel a keď došiel, padol na kolená pred Eliášom a pokorne ho prosil: "Muž Boží, nechže ma môj život a život týchto tvojich päťdesiatich sluhov nejakú cenu v tvojich očiach! Ved' zostúpil z neba oheň a strávil prvších dvoch päťdesiatnikov aj s ich päťdesiatimi! Ale teraz nech má môj život v tvojich očiach nejakú cenu!" Vtedy hovoril **Pánov anjel**

Eliášovi: "Zostúp s ním dolu, neboj sa ho!" I vstal a zostúpil s ním ku kráľovi a vravel mu: "Toto hovorí Pán: Pretože si poslal poslov dopytovať sa boha Akaronu Belzebuba, akoby v Izraeli nebolo Boha, ktorého by si sa mohol pýtať, preto z lôžka, na ktoré si ľahol, nezádeš, ale naisto zomrieš." A naozaj zomrel podľa Božieho výroku, ktorý povedal Eliáš.

Namiesto neho sa stal kráľom (jeho brat) Joram v druhom roku júdskeho kráľa Jorama, Jozafatovho syna, lebo (Ochoziáš) nemal syna.

Ostatok Ochoziášových dejín a čo urobil, je napísané v Knihe letopočtov izraelských kráľov.

DRUHÁ KNIHA KRÁĽOV (2 KR 19, 1 – 37), VPÁD A PORÁŽKA SENNACHERIBA

Keď to kráľ Ezechiáš počul, roztrhol si rúcho, obliekol si vrecovinu a išiel do Pánovho domu. Správcu domu Eliakima, pisára Sobnu a starších z kňazov poslal poobliekaných do vrecovín k prorokovi Izaiášovi, Amosovmu synovi. I povedali mu: "Takto hovorí Ezechiáš: Tento deň je dňom úzkosti, trestu a hanby, lebo synovia prišli až k otvoru, ale na pôrod niečo sily! Hádám počul Pán, tvoj Boh, všetky reči rabsakeho, ktorého poslal jeho pán, asýrsky kráľ, aby sa rúhal živému Bohu, a potresce ho za slová, ktoré počul Pán, tvoj Boh. A pomodli sa za zvyšok, ktorý ostal!"³⁵⁹ Sluhovia kráľa Ezechiáša prišli teda k Izaiášovi a Izaiáš im vravel: "Toto povieť svojmu pánovi: Toto hovorí Pán: Neboj sa rečí, ktoré si počul, ktorými sa mi rúhali paholci asýrskeho kráľa. Hľa, ja vložím doň ducha: počuje totiž zvesť, vráti sa do svojej krajiny a v jeho vlastnej krajine ho zrazím mečom."³⁶⁰ Rabsake sa teda vrátil a našiel asýrskeho kráľa bojovať proti Lobne, lebo počul, že odtiahol od Lachisu. A keď počul o etiópskom kráľovi Tarakovi správu: "Vytiahol proti tebe do boja," zasa poslal k

³⁵⁹ "Zvyšok" sú obyvatelia Jeruzalema.

³⁶⁰ Výraz "vložím doň ducha" rozumej: naplním mu myseľ starosťami pre nepriaznivú správu a odíde od Jeruzalema.

Ezechiášovi poslov s odkazom:³⁶¹ Takto hovorte Ezechiášovi, kráľovi Júdska. Nech ťa nepodvedie tvoj Boh, na ktorého sa spoliehaš, keď hovoríš: »Jeruzalem sa nedostane do ruky asýrskeho kráľa.« Ved' si predsa počul, čo urobili asýrski králi všetkým krajinám, aby splnili na nich kliatbu. A ty by si mal byť zachránený?³⁶² Azda bohovia národov zachránili tých, ktorých zničili moji otcovia: Gozan, Haran, Resef a synov Edenu, ktorí boli v Telasári?!³⁶³ Kde je kráľ Ematu, kráľ Arfadu a kráľ mesta Sefarvaim, Any a Avy?³⁶⁴ Ezechiáš vzal písmo z rúk poslov a prečítal ho, potom vystúpil do Pánovho domu a Ezechiáš ho rozprestrel pred Pánom. Potom sa Ezechiáš modlil pred Pánom: "Pane zástupov, Bože Izraela, ktorý tróniš nad **cherubmi**! Ty jediný si Bohom všetkých kráľovstiev zeme; ty si urobil nebesá a

³⁶¹ Etiópia ležala južne od Egypta, jej hlavné mesto bolo Napata. Bola sprvoti poddaná Egyptu, ale koncom ôsmeho storočia pred Kristom sa etiópski králi zmocnili aj egyptského trónu. Taraka bol tretím a posledným kráľom tejto 25. dynastie, zvanéj dynastiou etiópskou. V roku 701 ešte nebol kráľom, len vojvodom faraóna Sabataku, ktorý ho poveril vedením výpravy proti Sennacheribovi. Pisateľ deja mu však dáva titul, ktorý mal vtedy, keď on dej opisoval, titul "kráľ".

³⁶² O kliatbe pozri 1 Sam 15, 3.

³⁶³ O Gozane pozri 17, 6. Haran, kde kedysi býval Abrahámov otec Táre, bolo mesto v severnej Mezopotámii.

Mesto Resef ležalo severovýchodne od Ematu. "Eden" bola asi krajina medzi Ematom a Resefom. Asýrske klinopísne pamiatky ju volajú Bít Adini (Dom Adiniho). Hlavným mestom tejto krajiny bolo Tilbašeri, ktoré sa tu volá Telasár.

³⁶⁴ O Emate, Ave, Sefarvaime pozri 17, 24, porov. 18, 34. O Ane 18, 34.

zem.³⁶⁵ Nakloň, Pane, svoje ucho a počuj; otvor, Pane, svoje oči a vid! Počuj Sennacheribove slová, ktoré odkázal, aby sa rúhal živému Bohu. Je pravda, Pane, asýrski králi znivočili národy a ich krajiny. Ich bohov však dali na oheň, lebo to nie sú bohovia, ale iba dielo ľudských rúk, drevo a kameň; preto ich zničili. Teraz však, Pane, náš Bože, vyslobod' nás z jeho ruky, nech poznajú všetky kráľovstvá zeme, že ty, Pane, si jediný Boh!”

Vtedy Amosov syn Izaiáš poslal Ezechiášovi odkaz: “Toto hovorí Pán, Boh Izraela: Za čo si sa modlil ku mne o asýrskom kráľovi Sennacheribovi, (počul som). Toto je slovo, ktoré o ňom prehovoril Pán:

Pohrda tebou a vysmieva sa ti, panenská dcéra Siona, pokyvuje hlavou za tebou, dcéra Jeruzalema.³⁶⁶

Komu si sa rúhal a posmieval, proti komu si povyšoval hlas a pyšne dvíhal oči? Proti Izraelovmu Svätému!

Prostredníctvom poslov si tupil Pána a hovoril si: »S množstvom svojich vozov vystúpil som na hrebene vrchov, na strane Libanonu a vyťal som jeho cédre vysoké, jeho vyberané cyprusy; vyšiel som na jeho vrchol najvyšší, do húštiny hájov.

Ja som kopal a pil cudziu vodu a krokom svojich nôh vysuším všetky rieky Egypta.«

³⁶⁵ Pán tróni nad **cherubmi** v nebi (porov. Ez hlava 1 n.); ale aj nad archou zmluvy mu boli trónom krídla dvoch **cherubov** (Ex 25, 17).

³⁶⁶ Mesto je zosobnené, volá sa “dcéra Siona”, “dcéra Jeruzalema”. Panenskou dcérou sa volajú mestá, ktoré nepriateľ ešte nedobyl.

*Nepočul si o tom? Pripravoval som to oddávna,
chystal som to od dní pravekých a teraz som to priviedol:
premeníš na pusté sutiny opevnené mestá.³⁶⁷*

*A ich obyvateľstvo bezmocné triaslo sa a hanbilo,
ostalo sťa poľná tráva, sťa zeleň lúk, ako zelina na streche,
spálenina nerozvinutá.³⁶⁸*

*Ja viem, či sedíš, či ideš a či prídeš, i ako si zúril proti
mne.*

*Pretože tvoje zúrenie proti mne a tvoja nadutosť
dostali sa mi do uší, vtiahnem ti do nosa svoju obrúčku a
svoju uzdu ti vložím do perí a zavediem ťa späť cestou,
ktorou si prišiel.³⁶⁹*

*Tebe však toto bude znamením: Jedz tento rok
samorodé a druhý rok samorastlé, tretí rok však sejte a žnite,
sadte vinice a jedzte ich ovocie.³⁷⁰*

³⁶⁷ Verš 25 je odpoveď Pánova na samochválu. Sennacherib bol len nástrojom, aby sa splnili Božie proroctvá; odtiaľ sú jeho úspechy.

³⁶⁸ "Spálenina nerozvinutá" je zeleň poľa, ktorú spálilo slnko alebo horúci juhovýchodný vietor.

³⁶⁹ Obraz má pôvod v spôsobe, akým krotili zvieratá. Ale aj Asýrčania takto zaobchádzali so zajatcami.

³⁷⁰ Druhá sloha básne (verše 29 - 31) hovorí o znamení pre Ezechiáša. S výkladom 29. verša sú ťažkosti. Najpravdepodobnejší je výklad Knabenbauerov. Predošlú jeseň nemohli siať, lebo zem bola zničená asýrskym vojskom; tohto leta je pokojnejšie, môžu aspoň to zobrať z poľa, čo sa urodilo samo, v jeseni zas nebudú môcť siať, preto aj nasledujúci rok sa budú živiť len tým, čo narastie samo od seba. Ale v jeseni toho druhého roku už budú môcť obrobiť pole, takže tretí rok budú v pokoji požívať plody svojej práce.

*A zvyšok Júdovho domu, ktorý pozostal, zapustí
korene nadol a hore prinesie ovocie.*

*Lebo z Jeruzalema vyjde zvyšok a pozostatok z vrchu
Sion; horlivosť Pána zástupov to urobí.*

*Preto toto hovorí Pán o asýrskom kráľovi: Nevkročí do
tohoto mesta, ani šíp ta nevystrelí; ani štítom naň nezaútočí,
ani násypom ho neobkolesí.*

*Vrátil sa cestou, ktorou prišiel a do tohoto mesta
nevkročí, hovorí Pán.*

*Budem kryť toto mesto, aby som ho zachránil kvôli
sebe a kvôli Dávidovi, svojmu služobníkovi.”*

*V tú noc vyšiel **Pánov anjel** a zabil v asýrskom tábore
stoosemdesiatpäťtisíc. Keď ráno vstali, hľa, samé mŕtve
telá!³⁷¹ Nato odtiahol a odišiel. A tak sa asýrsky kráľ
Sennacherib vrátil a býval v Ninive.³⁷²*

*A keď sa raz klaňal v dome svojho boha Nesrocha,
vlastní synovia Adramelech a Sarasár ho zabili mečom a*

³⁷¹ V osnove sa nehovorí, akým spôsobom usmrtil anjel asýrske vojsko. Možno, že Asýrčania pomreli na mor. Čo ako sa však vec stala, nebolo to bez zázračného Božieho zákroku. Počet mŕtvych sa zdá priveľkým, možno, že číslica je porušená.

I keď Sennacherib vo svojich nápisových pamiatkach mlčí o tejto porážke - ved' sa králi svojimi porážkami nikdy nechvália - sú náznaky, že odišiel od Jeruzalema s nezdarom: 1. Asýrska správa o tejto výprave spomína, že Sennacherib obliehal Jeruzalem, ale nespomína, že ho aj dobyl, čo by správa iste nebola zamlčala. 2. Pri iných výpravách spomína Sennacherib aj víťazstvá na spiatocnej ceste, z tejto výpravy nie.

³⁷² Výraz "býval v Ninive" neznamená, že sa Sennacherib z Ninive už viac nepohol. Zachovali sa správy aj o jeho ďalších výpravách, ale proti Júdsku viac neviedol boj.

sami utiekli do krajiny Ararat. Namiesto neho sa stal kráľom jeho syn Asarhadon.³⁷³

³⁷³ Sennacheriba zavraždili až v roku 681.

Asýrsky boh Nesroch je známy len z tohto miesta Svätého písma.

Akarat (Urartu) je Arménia.

Asarhadon (Asarhaddon) panoval v rokoch 681 - 668 pred Kristom.

KNIHA KRONÍK

PRVÁ KNIHA KRONÍK

- › Sčítanie ľudu (1 Krn 21, 1 - 30)

DRUHÁ KNIHA KRONÍK

- › Vpád asýrov (2 Krn 32, 1 - 23)

PRVÁ KNIHA KRONÍK (1 KRN 21, 1 – 30), SČÍTANIE ĽUDU

I povstal satan proti Izraelovi a pokúšal Dávida, aby spočítal Izraelitov.³⁷⁴ A Dávid povedal Joabovi a kniežatám ľudu: "Chodte, spočítajte Izraelitov od Bersabe až po Dan a podajte mi správu, chcem vedieť ich počet." Ale Joab povedal: "Nech Pán rozmnoží svoj ľud sto ráz tak, ako ho je. Či sú nie všetci, môj kráľovský pane, tvojimi sluhami? Prečo si môj pán žiada túto vec? Prečo chce byť vinníkom Izraela?" Ale kráľ trval na svojom rozkaze Joabovi a Joab sa vydal na cestu. Pochodil po celom Izraeli a prišiel do Jeruzalema. A Joab odovzdal výsledok sčítania ľudu Dávidovi. V celom Izraeli bolo milión stotisíc mužov, ktorí tasia meč, Júdovcov však bolo štyristosedemdesiatisíc mužov, ktorí tasia meč. Levitov a Benjaminov nepočítal medzi nich, lebo Joabovi bol Dávidov rozkaz odporný. Ani Bohu sa táto vec nepáčila a potrestal Izraelitov.

Vtedy Dávid hovoril Bohu: "Veľmi som zhrešil, keď som sa dopustil tej veci. Teraz však odpusť hriech svojho sluhu, lebo som konal veľmi nerozumne!" Nato Pán oslovil Dávidovho vidca Gada: "Chod' a povedz Dávidovi: Toto hovorí Pán: Predkladám ti tri veci; vyber si z nich jednu, tú na teba dopustím!" Gad išiel k Dávidovi a povedal mu: "Toto hovorí Pán: Vyber si: Bud' trojročný hlad, alebo že budeš tri mesiace utekať pred svojimi nepriateľmi tak, že ťa bude stíhať meč tvojich protivníkov, alebo že bude v krajine

³⁷⁴ O satanovi pozri poznámku k 2 Sam 24, 1.

tri dni meč Pánov, mor, a **Pánov anjel** bude ničiť po celom území Izraela. Teraz teda ukáž, čo mám odpovedať tomu, ktorý ma poslal!" Dávid povedal Gadovi: "Som vo veľkej úzkosti. No nech padnem do Pánovej ruky, lebo jeho milosrdenstvo je veľké! Ale do ruky človeka nechcem padnúť."

Tak Pán dopustil mor na Izrael, takže z Izraelitov padlo sedemdesiatisíc mužov. Potom Boh poslal **anjela** do Jeruzalema, aby ho ničil. Ale keď ničil, Pán zhliadol, zľutoval sa nad nešťastím a povedal **anjelovi**, ktorý ničil: "Dost' už! Teraz už spust' ruku!" **Pánov anjel** stál pri humne Jebuzejca Omana. Keď Dávid zdvihol zrak, videl **Pánovho anjela** stáť medzi zemou a nebom s vytaseným mečom v ruke, ktorú mal vystretú nad Jeruzalem. Nato Dávid a starší poobliekaní do vrecovín, padli na tvár a Dávid hovoril Bohu: "Nerozkázal som ja spočítať ľud? Ja som teda zhrešil, ja som spáchal zlo! Ale tieto ovečky čože urobili? Pane, môj Bože, zdvihni svoju ruku na hubenie proti mne a proti domu môjho otca, nie však proti svojmu ľudu!"

A **Pánov anjel** poveril Gada povedať Dávidovi, aby šiel hore a aby na humne Jebuzejca Omana postavil Pánov oltár. Dávid teda šiel hore podľa slova, ktoré mu v Pánovom mene povedal Gad. Keď sa Oman obrátil, videl **anjela** a jeho štyria synovia, ktorí boli s ním, sa schovali; Oman práve mlátil pšenicu. Dávid išiel k Omanovi. Keď sa Oman pozrel a uvidel Dávida, vyšiel z humna a poklonil sa Dávidovi tvárou až po zem. Tu Dávid povedal Omanovi. "Daj mi miesto, kde máš humno, chcem na ňom postaviť Pánovi oltár! Daj mi ho za plnú cenu, potom sa rana vzdiali od ľudu!" Oman povedal Dávidovi: "Vezmi si ho! A nech môj kráľovský pán

urobí, čo uzná za dobré. Pozri, hovädá dám na celopal, mláťačku na drevo a pšenicu na nekrvavú obeť; to všetko dávam.“ Ale kráľ Dávid odpovedal Omanovi: “Nie, chcem to od teba kúpiť za plnú cenu. Nevezmem predsa pre Pána to, čo je tvoje, a neobetujem celopal zadarmo!” A tak dal Dávid Omanovi za to miesto zlato o váhe šesťsto šeklov. Potom tam Dávid postavil Pánovi oltár, obetoval celopaly a pokojné obety a vzýval Pána, ktorý odpovedal ohňom z neba, (ktorý zoslal) na oltár zápalných obetí. Nato dal Pán **anjelovi** rozkaz a on dal svoj meč naspäť do pošvy.

V tom čase, keď Dávid videl, že ho Pán vypočul na humne Jebuzejca Omana, prinášal tam obety. Pánov príbytok, ktorý dal postaviť Mojžiš na pustatine, a oltár zápalných obetí bol v tom čase na výšine v Gabaone. Ale Dávid nemohol ísť k nemu, aby tam uprosoval Boha, lebo ho naplňal hrôzou meč **Pánovho anjela**.³⁷⁵

³⁷⁵ Dávid sa bál ísť na výšinu v Gabaone, videl, že si Pán za bohoslužobné miesto vyvolil priestor, kde bolo Omanovo humno, preto sa obával, že by ho P8n zas trestal, keby inde chcel konať bohoslužbu.

DRUHÁ KNIHA KRONÍK (2 KRN 32, 1 – 23), VPÁD ASÝROV

Po týchto udalostiach a vernosti prišiel asýrsky kráľ Sennacherib, vnikol do Júdska, utáboril sa proti opevneným mestám a rozkázal, aby mu ich dobyli. Keď Ezechiáš videl, že prišiel Sennacherib a že pomýšľa zaútočiť na Jeruzalem, radil sa so svojimi kniežatami a bojovníkmi, aby sa uzavreli vody prameňov, ktoré sú von z mesta. Oni súhlasili. Zišlo sa teda množstvo ľudu a pozapchávali všetky pramene aj potok, ktorý prúdi cez krajinu, a vraveli: "Prečo by mali asýrski králi, keď prídu, nájsť dostatok vody?!"³⁷⁶ A opevňoval sa. Postavil múr všade, kde boli trhliny, vystaval na ňom veže a zvonku druhý múr; opevnil Melo, Dávidovho mesto, a dal narobiť množstvo striel a štítov.³⁷⁷ Nad vojskom ustanovil vojvodcov, zhromaždil ich na priestranstvo pri bráne mesta a hovoril im k srdcu: Budte zmužilí a pevní, nebojte sa a nestrachujte sa asýrskeho kráľa ani celého zástupu, ktorý je s ním, lebo s vami je ich viac ako s ním. S ním je telesné rameno, ale s nami je Pán, náš Boh, aby nám pomáhal a viedol naše boje." A ľud sa spoľáhol na slová júdskeho kráľa Ezechiáša.

Po tomto poslal asýrsky kráľ Sennacherib svojich sluhov do Jeruzalema - sám s celou svojou mocou bol pri Lachise - k júdskeму kráľovi Ezechiášovi a ku všetkým

³⁷⁶ Bol to asi potok Kedron.

³⁷⁷ O Mele pozri 2 Sam 5, 9.

Júdovcom, ktorí boli v Jeruzaleme, s odkazom:³⁷⁸ Takto hovorí Sennacherib, kráľ Asýrska: Na čo sa vy spoliehate, že sedíte v obklúčenom Jeruzaleme? Nezavádza vás Ezechiáš, aby vás umoril hladom a smädom, keď vám hovorí: »Pán, náš Boh, nás vyslobodí z ruky asýrskeho kráľa?« Či nie Ezechiáš odstránil jeho výšiny a jeho oltáre a rozkázal Júdovi a Jeruzalemu: »Pred jedným oltárom sa budete klaňať a na ňom budete páliť tymian!«? A nevíete, čo som urobil ja a moji otcovia všetkým národom krajín? Mohli bohovia národov tých krajín vyslobodiť svoju krajinu z mojej ruky? Ktorý zo všetkých bohov tých krajín, ktoré moji otcovia dali do klatby, mohol vyslobodiť svoj ľud z mojej ruky? A váš Boh by vás mal vyslobodiť z mojej ruky? Nuž nech vás Ezechiáš neklame a nech vás takto nezavádza! Neverte mu, lebo nijaký boh nijakého národa a kráľovstva nemohol vyslobodiť svoj ľud z mojej ruky a z ruky mojich otcov. Tým menej vás môže váš Boh vyslobodiť z mojej ruky!”

Aj iné hovorili jeho sluhovia proti Pánovi, Bohu, a proti jeho sluhovi Ezechiášovi. Aj listy písal, aby sa rúhal Pánovi, Izraelovmu Bohu, a aby hovoril proti nemu: “Ako bohovia národov tých krajín nevyslobodili svoj národ z mojej ruky, tak nevyslobodí ani Ezechiášov Boh svoj národ z mojej ruky.” A veľkým hlasom volali po židovsky jeruzalemskému ľudu, ktorý bol na múre; chceli ich nastrašiť a zaplašiť, aby sa zmocnili mesta. Hovorili proti Bohu Jeruzalema ako proti bohom národov zeme, ktorí sú dielom ľudských rúk.

Preto sa kráľ Ezechiáš a prorok Izaiáš, Amosov syn, modlili a volali do neba. A Pán poslal **anjela**, ktorý zahubil

³⁷⁸ O Lachise pozri 2 Kr 14, 19.

všetkých udatných bojovníkov, vodcov a kniežatá v tábore asýrskeho kráľa, takže sa so zahanbenou tvárou vrátil do svojej krajiny. Vošiel do domu svojho boha a tam ho zabili mečom tí, čo vyšli z jeho útrobov.³⁷⁹ Pán teda vyslobodil Ezechiáša a obyvateľov Jeruzalema z ruky asýrskeho kráľa Sennacheriba a z ruky všetkých a doprial im pokoj zo všetkých strán.³⁸⁰ A mnohí doniesli dar Pánovi do Jeruzalema a skvosty júdskeho kráľovi Ezechiášovi, ktorý potom vzrástol v očiach všetkých národov.

³⁷⁹ Tí, "čo vyšli z jeho útrobov", sú jeho synovia.

³⁸⁰ Porov. 2 Kr 18, 13 - 19, 32; Iz hlavy 36 a 37.

KNIHA TOBIÁŠ

› Cesta Tobiáša s anjelom Rafaelom do Ekbatan (Tob 4, 1 - 12, 22)

KNIHA TOBIÁŠ (TOB 4, 1 – 12, 22), CESTA TOBIÁŠA S ANJELOM RAFAELOM DO EKBATAN

V ten deň si Tóbi spomenul na peniaze, ktoré uložil u Gabaela v médskom Rages. A povedal si v duchu: "Žiadal som si smrť! Mal by som teda zavolať svojho syna Tobiáša a povedať mu o tých peniazoch prv, ako zomriem!" I zavolať svojho syna Tobiáša, ten prišiel k nemu a on mu povedal: "Syn ôj, keď zomriem, dôstojne ma pochovaj! Cti svoju matku a neopúšťaj ju po všetky dni jej života! Rob, čo sa jej páči, a ničím nezarmucuj jej ducha! Pamätaj, syn môj, na to, že podstúpila veľa nebezpečenstiev pre teba, keď si bol v jej lone! Keď zomrie, pochovaj ju v jednom hrobe vedľa mňa!

Po všetky dni svojho života pamätaj, syn môj, na Pána a neopováž sa zhrešiť a prestúpiť jeho príkazy! Konaj dobro po všetky dni svojho života a nechod' po cestách neprávosti! Ak sa budeš usilovať o pravdu, budeš mať úspech vo svojich dielach ako všetci, čo konajú spravodlivosť. Svoj majetok používaj, syn môj, na skutky milosrdenstva! Nikdy neodvracaj svoju tvár od chudobného, aby sa neodvrátila Božia tvár od teba! Konaj skutky milosrdenstva, syn môj, podľa toho, koľko máš! Ak máš veľa, dávaj z toho viac; ak máš málo, neboj sa konať dobro aj z mála! Tak si pripravíš dobrý poklad na deň núdrze. Veď milosrdenstvo oslobodzuje od smrti a chráni pred cestou do temnôt. Ten,

kto koná skutky milosrdenstva, prináša Najvyššiemu dar, ktorý sa mu líbi.

Chráň sa, syn môj, každého smilstva. A najmä manželku si vezmi z potomstva svojich otcov. Neber si cudzinku, ktorá nie je z kmeňa tvojho otca, lebo sme synmi prorokov. Noe, Abrahám, Izák a Jakub sú naši prví praotcovia. Pamätaj, syn môj, že oni všetci si brali manželky zo svojich príbuzných a boli požehnaní vo svojich deťoch a ich potomstvo bude dedičom zeme. Preto, syn môj, miluj svojich bratov a nevyvyšuj sa v srdci nad bratmi, synmi a dcérami svojho ľudu, a z nich si vezmi ženu. Pýcha je prameňom skazy a veľkého nepokoja. V záhalčivosti je zas veľká chudoba a bieda, lebo záhalka je matka hladu.³⁸¹

Nech neostane u teba mzda nejakého človeka, ktorý bude u teba pracovať, ale daj mu hneď výplatu. Ak budeš takto slúžiť Bohu, dostaneš aj ty odmenu. Daj pozor, syn môj, na to, čo robíš, a svojím správaním ukáž, že si dobre vychovaný. Čo sa nepáči tebe, nerob ani ty inému! Nepi víno až po opilosť a nech ťa nesprevádza opilstvo na tvojej ceste. O svoj chlieb sa podel's hladným a o svoj odev s nahým! Z toho, čo máš dosť, rob dobro a tvoje oko nech nie je skúpe, keď konáš dobro. Rozdávaj štedro svoj chlieb a lej svoje víno pri pohrebe spravodlivých, ale nedávaj ich hriešnikom!³⁸²

³⁸¹ Náuka o zhubných následkoch pýchy vyskytuje sa u Sirachovca (Sir 10, 5). Počiatok všetkého hriechu je pýcha.

³⁸² Mladý Tobiáš má štedro podporovať chudobných pozostalých po spravodlivých otcov, keď sa títo odoberú na večnosť.

Hľadaj radu u každého múdreho človeka a nepohrdni nijakou užitočnou radou! V každom čase dobroreč Pánovi, svojmu Bohu, a pros ho, aby ti bol vodcom na cestách, aby sa ti vydarili všetky činy a zámery. Lebo ani jeden národ nemá v moci svoj zámer, ale všetko dobré im dáva sám Pán. Ved' koho chce, toho Pán pozdvihne, a koho chce, toho poníži až na dno podsvetia. Pamätaj teda, syn môj, na tieto príkazy a nedovoľ, aby sa ti vytratil zo srdca.³⁸³

A teraz, syn môj, chcem ti niečo povedať. Uložil som u Gabriho syna Gabaela v médskom Rages desať talentov striebra. Neboj sa, syn môj, že sme schudobneli. Budeš mať veľké bohatstvo, ak sa budeš báť len Boha, chrániť sa akéhokoľvek hriechu a robiť dobre pred Pánom, svojím Bohom.”

Tu Tobiáš odpovedal svojmu otcovi Tóbimu: “Budem robiť všetko, čo si mi rozkázal, otče. Ale ako dostanem tie peniaze od Gabaela? Ani on mňa nepozná, ani ja nepoznám jeho. Aký znak mu ukážem, aby ma poznal, uveril mi a dal mi tie peniaze? Ale ani cestu do Médska nepoznám, aby som ta zašiel.” Tóbi odpovedal svojmu synovi Tobiášovi: “Dal mi potvrdenku s vlastnoručným podpisom a ja som mu dal svoj. Rozdelili sme ju na dve časti a každý z nás si vzal jednu časť. Uložil som ju pri peniazoch. Už je to dvadsať rokov, čo som u neho uložil tie peniaze. Teraz si, syn môj, nájdi spoľahlivého človeka, ktorý

³⁸³ Napomenutia Tóbiho pre jeho syna sú obsahom veľmi podobné náuke Sirachovcovej. Lenže u Sir dočítame sa o nich obširnejšie. Je až nápadné, ako vrele zdôrazňuje autor Knihy Tobiáš mravné povinnosti (úctu k rodičom, pôst, almužnu, modlitbu a dobročinnosť oproti núdznym). Božia bázeň je najvyšším pokladom pre všetkých.

by šiel s tebou! Zaplatíme mu za celý čas, kým sa nevrátiš. Chod' teda ku Gabaleovi a vyzdvihni uňho tie peniaze.“!

Tobiáš šiel hľadať človeka, ktorý by šiel s ním do Médska a ktorý by poznal cestu. Tu videl pred sebou stáť **anjela Rafaela**, ale ani netušil, že je to **Boží anjel**.³⁸⁴ A povedal mu: Odkiaľ si, mladý muž? On mu povedal: Som z tvojich bratov, synov Izraela, a prišiel som sem hľadať prácu. Tobiasť pokračoval: Poznáš cestu, čo vedie do Médska? On odpovedal: Áno, bol som tam niekoľko rás a dobre poznám všetky cesty. Často som chodil do Médska a dostal som prístrešie u nášho brata Gabaela, ktorý býva v médskom Rages. Z Ekbatán do Rages je to celkom dva dni cesty. Rages je totiž v horách a Ekbatany sú na roviny. Tobiasť mu povedal: Počkaj ma, mladý muž, idem to oznámiť svojmu otcovi. Potrebujem totiž, aby si šiel so mnou; dám ti svoju mzdu. On mu odvetil: Počkám ťa, len sa nebav. Tobiasť šiel a oznámil svojmu otcovi Tóbimu: Našiel som človeka z našich bratov, zo synov Izraela. On mu povedal: Zavolaj mi toho človeka, aby som zistil, z akého rodu pochádza, z akého kmeňa a či je spoľahlivý, aby šiel s tebou, syn môj. Tobiasť vyšiel von a zavolať ho: “Mladý muž, môj otec ťa volá.”

Vošiel k nemu a Tóbi ho prvý pozdravil. On mu vrel: Želám ti veľa radostí. Tóbi mu odpovedal: Akúže môžem mať ešte radosť?! Som slepý človek a nevidím nebeské svetlo. Žijem v temnotách ako zomrelí, ktorí už nikdy svetlo neužrú. Zaživa som medzi mŕtvymi. Počujem hlas ľudí, ale ich nevidím. **Rafael** mu povedal: Neboj sa,

³⁸⁴ **Rafael** znamená toľko: Boh uzdravuje. Pôsobenie Rafaelovo tomu menu zodpovie.

čoskoro ťa Boh uzdraví! Neboj sa! Tóbi mu povedal: Môj syn Tobiaš chce ísť do Médska. Nemohol by si ísť s ním a viesť ho? Dám ti, čo si zaslúžiš, brat môj. On mu vrazil: Budem môcť ísť s ním; poznám všetky cesty. Často som chodil do Médska. Poprechodil som všetky jeho roviny a hory a poznám všetky cesty doň. Opýtal sa ho: Brat môj, z akého rodu si a z ktorého kmeňa? Povedz mi to, brat môj. Od odvetil: Načo ti treba vedieť kmeň? I povedal mu: Chcem vedieť pravdivo, či syn si a aké je tvoje meno. On vrazil: Ja som Azariáš, syn veľkého Ananiáša z tvojich bratov.”³⁸⁵ Tóbi mu povedal: Vitaj a buď zdravý, brat môj! Ale nehnevaj sa, brat, že som chcel poznať tvoj pravý rod. Ty si môj príbuzný a z dobrého, vynikajúceho rodu. Poznal som Ananiáša a Nátana, dvoch synov veľkého Semeliáša. Oni putovali so mnou do Jeruzalema a klaňali sa tam so mnou Pánovi a neodbočili z pravej cesty. Tvoji bratia sú dobrí ľudia; si z dobrého kmeňa. Bud’ vítaný! A dodal: Ja ti dám za odmenu drachmu na deň a všetko, čo budeš potrebovať spolu s mojím synom. Choď teda s ním a ešte ti pridám na mzde. On mu povedal: Pôjdem s ním, neboj sa. Zdraví pôjdeme a zdraví sa vrátíme k tebe, lebo cesta je bezpečná. On mu vrazil: Bud’ požehnaný, brat môj. Potom

³⁸⁵ (Anjel vystupuje pod názvom: Azariáš, syn Ananiášov. Obidve mená sú symbolické. (Ananiáš znamená, "priazeň, milosť Božia", Azariáš zasa "sila, pomoc Božia".) Anjelove slová majú aj takýto význam: Odteraz vystupujem medzi vami ako jeden z vašich súkmeňovcov, ktorého ste mohli poznať pod týmto menom. Tobiaš víta Azariáša ako muža zo známej čelade.

Meno anjelovo veľmi zhodne naznačuje, akú úlohu bude konať **anjel** v prospech Tóbiho a Sáry.

sa obrátil na svojho syna a povedal mu: Priprav, syn môj, čo treba na cestu a chod' s týmto svojím bratom. Boh, ktorý je na nebi, nech vás až ta chráni a nech vás v zdraví privedie späť ku mne. Jeho **anjel** nech vás sprevádza svojou ochranou, syn môj! Tobiáš sa šiel pripraviť a vybral sa na cestu. Pobožkal svojho otca a matku a Tóbi mu povedal: "Chod' v zdraví!"

Vtedy sa matka pustila do plaču a hovorila Tóbi: Prečo si pustil preč moje dieťa! Nie je on oporou našej staroby, on, čo vchádzal a vychádzal pred nami? Načo sú nám peniaze?! Ony sú iba smetami oproti nášmu synovi! Zaobišli by sme sa s tým, čo nám dal Pán pre život. On jej povedal: Nerob si starosti! Náš syn v zdraví odchádza a zdravý sa k nám vráti. Tvoje oči ho uvidia v deň, keď sa k tebe vráti zdravý. Nerob si starosti, neboj sa o nich, sestra! Pôjde s ním **dobrý anjel**, jeho cesta sa vydarí a vráti sa zdravý. I prestala plakať.

Mladík odišiel a **anjel** s ním. Aj pes bežal s nimi a sprevádzal ich. Šli obaja spolu, keď ich zastihla prvá noc; utáborili sa pri rieke Tigris. Keď si šiel mladík umyť nohy do rieky, vymrštila sa z vody veľká ryba a chcela mu odhryznúť nohu. Mladík vykrikol. Ale **anjel** naň zavolať: Chyť ju a pevne drž! Mladík rybu uchoпил a vytiahol ju na breh. **Anjel** mu povedal: Vypitvi túto rybu a vezmi jej žľč, srdce a pečeň a schovaj si ich: ostatné vnútornosti vyhod'. Jej žľč, srdce a pečeň možno použiť ako liek. Mladík rybu vypitval a žľč, srdce a pečeň si vzal. Časť ryby upiekol a zjedol, druhú časť zasolil a odložil. Potom šli obaja spoločne ďalej, kým sa nepriblížili k Médsku. Vtedy sa mladík opýtal **anjela**: Brat Azariáš, aká liečivá sila je v rybom srdci a pečeni a v

žlči?" Odpovedal mu: Keď rybie srdce a pečeň spáliš na dym pred mužom alebo ženou, ktorých trápi diabol alebo zlý duch, odíde od nich všetko trápenie a zbavia sa ho naveky.³⁸⁶ Žlč je na potretie očí človeku, keď ich zatiahlo belmo. Potom sa na belmo dýchne a oči ozdravejú.

Keď prišli do Médska a už sa blížili k Ekbatanám, **Rafael** povedal mladíkovi: Brat Tobiáš! On odvetil: Prosím. On mu povedal: Túto noc musíme prenocovať u Raguela. Je to tvoj príbuzný a má dcéru, menom Sáru. Okrem Sary však nemá ani syna ani inú dcéru. Ty si zo všetkých mužov jeho najbližší príbuzný, aby si ju dostal za ženu. A máš právo, aby si dostal aj majetok jej otca ako dedičstvo. Je to veľmi múdre, statočné a dobré dievča a jej otec je šľachetný človek. A dodal: Ty máš právo, aby si si ju vzal. Počúvaj ma teda, brat môj! Dnes večer budem hovoriť s otcom o dievčati, aby ti ho dal za nevestu. Keď sa vrátíme z Rages, urobíme svadbu. Ja viem, že Raguel ti ju nemôže odoprieť a sľúbiť inému. Lebo keby ju dal inému mužovi, zomrel by podľa nariadenia Mojžišovej knihy, ak sa dozvie, že ty máš dedičné právo dostať jeho dcéru za ženu, a nijaký iný človek. Počúvaj ma teda, brat môj! Dnes večer budeme hovoriť o tomto dievčati a zasnúbime ti ho. Keď sa vydáme na spiatočnú cestu z Rages, vezmeme ho a odvedieme ho so sebou do tvojho domu.

Vtedy Tobiáš namietol **Rafaelovi**: Brat Azariáš, počul som, že ju už dali siedmim mužom a tí zomreli v tú istú noc

³⁸⁶ Pokoj od zlého ducha pripisuje Rafael sebe na zásluhu, a nie dymu. Ale teraz, keď účinok pripisuje kadeniu, robí tak preto, aby svoju vyššiu moc skrýval a nedal ju poznať. Okrem toho Sväté písmo pripisuje zásluhu modlitbe a zdržanlivosti manželov.

vo svojej svadobnej izbe, keď k nej vošli. A počul som o nich rozprávať, že ich zabil zlý duch. Preto sa bojím, že ju miluje a jej neublíži, ale zabije každého, kto by sa k nej chcel priblížiť. Som jediným synom svojho otca. Bojím sa, aby som nezomrel a nevoviedol život môjho otca a mojej matky do hrobu v bolesti nado mnou. Oni nemajú iného syna, ktorý by ich pochoval. **Anjel** mu povedal: Nepamätáš sa na príkazy svojho otca, ktorý ti nariadil, že si máš vziať manželku zo svojho príbuzenstva? Počúvaj ma teda, brat môj! Nerob si starosti z toho zlého ducha, ale vezmi si ju. Ja viem, že ju dostaneš dnes večer za ženu. Keď potom vojdeš do svadobnej izby, vezmi časť pečene a srdce ryby a vlož to na žeravú pahrebu z kadidelnice. Zlý duch zacíti vôňu, čo z nej vystúpi, a ujde a už sa pri nej nikdy viac nezjaví. A keď k nej pôjdeš, najprv obaja vstaňte a modlite sa. Proste nebeského Pána, aby ste dosiahli milosť a spásu. Neboj sa, lebo tebe bola určená od vekov. A ty ju uzdravíš, pôjde s tebou a verím, že budeš z nej mať synov a budú ti ako bratia. Nerob si starosti! Keď Tobiáš počul **Rafaelove** slová, že Sára je jeho sestrou z príbuzenstva jeho otca, tak sa do nej zamiloval, že k nej prilipol celým srdcom.

Keď prišli do Ekbatán, povedal Tobiáš **Rafaelovi**: Brat Azariáš, zaved' ma rovno k nášmu bratovi Raguelovi. A on ho zaviedol do domu Raguela. Našli ho sedieť pri vrátnach jeho dvora a pozdravili ho prví. On im povedal: Pekne vás zdravím, bratia, vitajte! A uviedol ich do svojho domu. Svojej žene Edne povedal: Ako veľmi sa tento mladík podobá na môjho brata Tóbiho! Edna as ich spýtala: Odkiaľ ste, bratia? Odpovedali jej: My sme z Neftaliho synov, ktorí boli odvedení do zajatia v Ninive. Vravela im: Nepoznáte nášho

brata Tóbiho? Riekli jej: Poznáme ho. Opýtala sa ich: Ako sa má? Oni jej vraveli: Je zdravý a má sa dobre. A Tobiáš dodal: To je môj otec. Tu Raguel vyskočil, pobožkal ho a začal plakať. Potom povedal: Bud' požehnaný, syn môj! Si synom dobrého, vynikajúceho otca. Aké nešťastie, že taký spravodlivý a dobročinný muž oslepol! A s plačom sa hodil Tobiášovi, synovi svojho brata, okolo krku. Aj jeho žena Edna nad ním plakala. A ich dcéra Sára sa dala tiež do plaču. Potom Raguel zabil barana zo stáda a pripravil im bohaté pohostenie.

Keď sa umyli a očistili a zasadli k stolu, povedal Tobiáš **Rafaelovi**: "Brat Azariáš, povedz Raguelovi, aby mi dal moju sestru Sáru za manželku." Raguel začul tieto slová a povedal mladíkovi: "Jedz a pi a bud' veselý dnes večer, lebo niet človeka, ktorý by mal právo vziať si moju dcéru Sáru okrem teba, brat môj. A ani ja ju nesmiem dať inému mužovi, len tebe, lebo ty si môj najbližší príbuzný. Musím ti však, syn môj, otvorene povedať celú pravdu: Dal som ju už siedmim mužom z našich bratov a všetci zomreli v tú noc, keď k nej vošli. A teraz, syn môj, jedz a pi! Pán to už zariadi." Tobiáš odvetil: "Nebudem jesť ani piť, kým nevykonáš, o čo ťa žiadam." Raguel mu teda povedal: "Dobre, urobím to! Dostaneš ju podľa nariadenia Mojžišovej knihy, lebo ti je aj z neba určené, že ju máš dostať. Vezmi si svoju sestru; odteraz ty si jej bratom a ona je tvojou sestrou. Dostávaš ju dnes a navždy. Nech vás túto noc chráni nebeský Pán, syn môj, a nech vám preukáže milosrdenstvo a daruje pokoj. Raguel zavolať svoju dcéru Sáru. Keď prišla k nemu, chytil ju za ruku, odovdzať ju Tobiášovi a vyhlásil: Vezmi si ju! Podľa zákona a nariadenia napísaného

v Mojžišovej knihe ti ju dávam za manželku. Vezmi si ju a prived' ju v zdraví k svojmu otcovi. A nebeský Boh nech vás sprevádza v pokoji. Zavolať jej matku, rozkázal priniesť listinu a napísal manželskú zmluvu, že mu ju dávajú za ženu podľa nariadenia Mojžišovho zákona. Potom začali jesť a piť. Tu Raguel zavolať svoju ženu Ednu a povedal jej: Sestra, priprav inú izbu a zaved' ju tam. Ona odišla, postlala, ako jej povedal, zaviedla ju tam a dala sa nad ňou do plaču. Potom si utrela slzy a povedala jej: Maj dôveru, dcéra moja! Nebeský Pán nech premení tvoj žiaľ na radosť. Len maj dôveru, dcéra moja! A vyšla von.

Keď prestali jesť a piť, rozhodli sa ísť spať. Mladíka odprevadili a zaviedli ho do spálne. Vtedy si Tobiáš spomenul na **Rafaelove** slová, vybral z kapsy, ktorú mal so sebou, rybie srdce a pečeň a vložil to na žeravú pahrebu z kadidelnice. Vôňa ryby odpudila zlého ducha, ktorý ušiel do končín Horného Egypta. **Rafael** sa hneď odobral za ním, dal ho tam do okov a vrátil sa.³⁸⁷ Keď rodičia odišli a zavreli dvere izby, Tobiáš vstal z lôžka a povedal Säre: Vstaň, sestra! Modlime sa a prosme nášho Pána, aby nám preukázal milosrdenstvo a spásu. Ona vstala a začali sa modliť a prosiť Pána, aby im daroval spásu. Začali slovami:

Zvelebený buď, Bože našich otcov, a nech je zvelebené tvoje meno po všetky veky vekov! Nech ti dobrorečia nebesia i všetko tvoje stvorenie po všetky veky!

Ty si stvoril Adama a utvoril si Evu, jeho ženu, aby mu pomáhala a podporovala ho. Z oboch vzišlo celé ľudské

³⁸⁷ Spútanie znamená: Jeho zhubná sila bola ohraničená na určitý kraj. Púšť pokladali za sídlo a bydlisko zlého ducha. Iz 13, 21; 34, 14; Mt 12, 43: Ale zlý duch aj tu býva z Božieho dopustenia.

pokolenie. Ty si povedal: »Nie je dobre človeku samému; urobme mu pomoc, ktorá mu bude podobná.«

*Teraz si neberiem túto moju sestru z chlipnosti, ale s čistým úmyslom. Zmiluj sa dobrotivo nado mnou i nad ňou, aby sme sa spoločne dožili staroby.*³⁸⁸

Nato obaja povedali: Amen, Amen! A potom celú noc spali.

Ale Raguel vstal, vzal so sebou sluhov a šli vykopať hrob. Lebo si povedal: Ak by zomrel, aby sme neboli všetkým na posmech a na potupu. Keď ho vykopali, vrátil sa Raguel domov, zavolať svoju ženu a povedal jej: Pošli jednu zo služok, nech sa ide pozrieť, či žije. Ak je mŕtvy, pochováme ho, aby sa to nik nedozvedel. Poslali teda služku, rozsvietili lampu a otvorili dvere. Ona vošla dnu a našla ich ležať a obidvoch spať. Keď služka vyšla, oznámila im, že žije a že sa nič zlého nestalo. Tu zvelebovali nebeského Boha a hovorili:

Zvelebený si, Bože, všetkým čistým zvelebovaním! Nech ťa zvelebujú všetci po všetky veky!

Zvelebený si za to, že si ma potešil a že sa nestalo, čoho som sa obával, ale urobil si s nami podľa svojho veľkého milosrdenstva.

Zvelebený si za to, že si sa zmiľoval nad dvoma jedináčikmi.

Preukáž im, Pane, milosť a spásu a doved'ich život do konca v radosti a v milosti.

Potom Raguel rozkázal svojim sluhom, aby zahrnuli jamu skôr než sa rozvidnie.

³⁸⁸ Sestra naznačuje aj širší stupeň príbuzenstva, podobne ako aj slovo brat.

Svojej manželke kázal, aby napiekla veľa chleba. Sám šiel do stáda, priviedol dve teliatka a štyri barany; rozkázal ich zabiť a začali pripravovať hostinu. Potom zavolał Tobiáša a pod prísahou mu povedal: Za štrnásť dní odtiaľto nikam neodídiš, ale ostaneš tu, budeš jesť a piť so mnou a potešíš dušu mojej dcéry, ktorá zakúsila toľko príkorí.³⁸⁹ Z toho, čo mám, si polovicu vezmi a vráť sa v zdraví k svojmu otcovi. I druhá polovica bude vaša, keď ja a moja žena zomrieme. Maj odvahu, syn môj! Ja som tvoj otec a Edna tvoja matka; my sme tvoji rodičia ako i tejto tvojej sestry odteraz a navždy. Maj odvahu, syn môj!

Potom Tobiáš zavolał **Rafaela** a povedal mu: Brat Azariáš, vezmi si štyroch sluhov a dve ťavy a vyprav sa do Rages. Chod' ku Gabaelovi, odovzdaj mu potvrdenku, prevezmi peniaze a prived' ho so sebou na svadbu. Ved' vieš, že otec počíta dni a ak budem čo len jeden deň meškať, veľmi ho zarmútím. A vidíš, ako ma Raguel zaprisahal a jeho prísahu nemôžem porušiť. **Rafael**, štyria sluhovia a dve ťavy odišli do médskeho Rages a dostali prístrešie u Gabaela. **Rafael** mu odovzdal jeho potvrdenku a povedal mu, že si Tóbiho syn Tobiáš vzal Raguelovu dcéru za manželku a že ho pozýva na svadbu. Gabael priniesol zapečatené mešce a odpočítal ich. Potom ich naložili na ťavy. ⁶Zavčas rána spoločne vyrazili a šli na svadbu. Keď prišli do Raguelovho domu, našli Tobiáša sedieť za stolom. On vyskočil a pozdravil Gabaela, ktorý ho s plačom požehnal a hovoril: Vynikajúci syn vynikajúceho, spravodlivého a dobročinného muža! Nech Pán dá nebeské požehnanie

³⁸⁹ Svadba trvala na Východe spravidla týždeň (Gn 29, 27; Sdc 14, 12 n.).

tebe i tvojej žene, aj otcovi a matke tvojej ženy. Nech je zvelebený Boh, že som uvidel svojho bratranca Tóbiho v tebe, ktorý sa mu tak podobáš!

Tóbi každý deň počítal dni, ktoré Tobiáš potreboval na cestu ta a späť. A keď tie dni uplynuli a jeho syn neprichádzal, myslel si: Azda ho tam zdržali? Alebo Gabael zomrel a Tobiášovi nemá kto dať peniaze? A začal sa zarmucovať. Jeho žena Anna hovorila: Môj syn zahynul a už nie je medzi živými! Preto neprichádza. Začala nariekať a žalostiť za svojím synom: Beda mi, dieťa moje, svetlo mojich očí, že som ti dovolila odísť! Tóbi jej vravel: Buď ticho a nerob si starosti, sestra, náš syn sa má dobre. Zaiste ich tam zdržali. Veď človek, čo s ním išiel, je spoľahlivý a je z našich bratov. Nezarmucuj sa pre neho, sestra, čoskoro sa vráti. Ona mu však vravela: Nechaj ma a neklam ma! Moje dieťa zahynulo. A hneď vybehla pozrieť na cestu, ktorou odišiel jej syn. Tak to robila každý deň a nedala sa nikým presvedčiť. Keď zapadlo slnko, vracala sa dnu, žiaľila celú noc a nespala.

Keď uplynulo štrnásť dní svadby, ktoré si Raguel prisahou vynútil pre svoju dcéru, Tobiáš šiel za ním a povedal: Prepust' ma. Lebo viem, že môj otec a moja matka sa vzdali každej nádeje, že ma ešte niekedy uvidia. Preto ťa, otče, prosím, aby si ma prepustil a vrátim sa k svojmu otcovi. Veď som ti už vysvetlil, v akom rozpoložení som ho zanechal. Raguel povedal Tobiášovi: Ostaň, syn môj, ostaň u mňa! Ja pošlem poslov k tvojmu otcovi Tóbimu a oznámia mi, čo je s tebou. Ale on povedal: V nijakom prípade. Prosím ťa, nechaj ma vrátiť sa k môjmu otcovi. Tu Raguel vstal, odovzdal Tobiášovi jeho ženu Sáru a polovicu svojho

majetku: sluhov a slúžky, ovce a dobytok, osly a ťavy, i odevy, peniaze a nádoby. Tak ich prepustili a keď sa s ním lúčil, povedal: Bud' zdravý, syn môj, a šťastnú cestu. Nebeský Pán nech ochraňuje teba a tvoju manželku Sáru a nech uvidím vaše deti prv, ako umriem. Potom pobožkal svoju dcéru Sáru a povedal jej: Dcéra moja, cti si svojho svokra a svoju svokru, lebo oni sú odteraz tvojimi rodičmi tak, ako tí, čo ťa zrodili. Chod'v pokoji, dieťa moje! Nech počúvam o tebe dobré správy, kým žijem. I rozlúčil sa s nimi a prepustil ich. Edna povedala Tobiášovi: Syn môj a brat milovaný, nech ťa Pán šťastne privedie domov, aby som videla tvoje deti a deti mojej dcéry Sary prv, ako umriem, aby som sa tak potešila pred Pánom. Ja ti dávam svoju dcéru do opatery. Nezarmúť ju ani jeden deň po všetky dni svojho života! Chod', syn môj, v pokoji! Ja som odteraz tvoja matka a Sára tvoja sestra. Kiež sa nám všetkým darí po všetky dni nášho života! Oboch pobožkala a prepustila ich v zdraví. Tobiáš odchádzal od Raguela s radosťou a velebil Pána neba a zeme, kráľa všetkých, že riadil jeho cestu úspešne. A žehnal Raguelovi a jeho žene Edne: Kiež si vás ctím ako svojich rodičov po všetky dni vášho života!

Keď sa na spiatocnej ceste priblížil ku Kaserínu, ktorý je oproti Ninive, **Rafael** povedal: Vieš v akom stave sme zanechali tvojho otca. Poponáhlajme sa pred tvojou ženou a pripravme dom, kým prídu ostatní. Vezmi so sebou aj žlč z ryby. A vyrazili obaja spoločne. Bežal s nimi aj pes. Anna sedávala a vyzerala na cestu, ktorou odišiel jej syn. A keď ho videla prichádzať, povedala jeho otcovi: Syn ti prichádza, aj ten muž, čo ho sprevádzal! **Rafael** povedal Tobiášovi prv, ako prišiel k otcovi: Viem, že sa mu oči opäť otvoria. Potri mu

oči rybou žlčou! Liek zaberie a belmo sa mu z očí odlúpne. Tvoj otec zasa nadobudne zrak a bude vidieť svetlo.

Anna mu bežala v ústrety, hodila sa svojmu synovi okolo krku a povedala mu: Že ťa zas vidím, syn môj! Teraz už môžem zomrieť. A plakala. Aj Tóbi vstal a hoci sa potkýnal, vyšiel pred vráta dvora. Tobiáš pribehol k nemu s rybou žlčou v ruke, dýchol mu do očí, podoprel ho a povedal: Neboj sa, otče! Potrel mu liekom oči a nechal ho pôsobiť. Potom oboma rukami odlúpol belmo z kútikov jeho očí. Tóbi sa mu hodil okolo krku, plakal a hovoril: Zasa ťa vidím, syn môj, svetlo mojich očí! A pokračoval:

Nech je zvelebený Boh! Nech je zvelebené jeho veľké meno! Nech sú zvelebení všetci jeho **svätí anjeli!**

Lebo on ma udrel, ale potom sa nado mnou zmiľoval. A teraz vidím svojho syna Tobiáša!

Tobiáš vošiel s radosťou do domu a z celého srdca velebil Boha. Potom oznámil svojmu otcovi, že sa jeho cesta vydarila a priniesol peniaze. Aj to, ako si vzal Raguelovu dcéru Sáru za manželku a že prichádza aj ona a už je celkom blízko pri ninivskej bráne.

Vtedy Tóbi vyšiel svojej neveste k ninivskej bráne naproti a radoval sa a velebil Boha. Keď ho obyvatelia Ninive videli prichádzať, ako kráča vo svojej plnej sile a nik ho nevedie za ruku, veľmi sa divili. A Tóbi vyznával pred nimi, že sa Boh nad ním zľutoval a otvoril mu oči. Potom sa Tóbi priblížil k Säre, manželke svojho syna Tobiáša, a požehnal ju: Víťam ťa, dcéra moja! Nech je zvelebený tvoj Boh, ktorý ťa priviedol k nám, dcéra! Nech je požehnaný tvoj otec a nech je požehnaný môj syn Tobiáš a buď požehnaná aj ty, dcéra moja! Vojdi do svojho domu v zdraví, s

požehnaním a s radosťou. Vojdi, dcéra moja! V ten deň naplnila radosť všetkých Židov, čo bývali v Ninive. K Tobiašovi prišli aj Achikar a Nadab, jeho bratanci, a blahoželali mu.³⁹⁰ A sedem dní slávili Tobiašovu svadbu s radosťou.

Keď sa svadba skončila, Tóbi zavolať svojho syna Tobiaša a pripomenul mu: Nezabudni dať odmenu človekovi, čo išiel s tebou, a niečo aj pridať k dohodnutej sume. On mu odpovedal: Akú odmenu mu mám dať, otče? Nebudem mať škodu ani keď mu dám polovicu z toho, čo so mnou doniesol. Priviedol ma zdravého, moju manželku uzdravil, vyzdvihol namiesto mňa peniaze a nakoniec i teba uzdravil! Akúže mu za to môžem dať odmenu?! Tóbi mu povedal: Zaslúži si, syn môj, aby dostal polovicu zo všetkého, čo s tebou priniesol. I zavolať ho a povedal: Vezmi si za odmenu polovicu zo všetkého, čo si priniesol so sebou, a choď v pokoj!

*Vtedy **Rafael** vzal obidvoch nabok a povedal im: Dobrorečte Bohu a zvelebujte ho pred všetkým, čo žije, za dobrá, ktoré vám preukázal; velebte a ospevujte jeho*

³⁹⁰ Achikar {Achiacharos} bol vysokým úradníkom asýrskeho kráľa Asarhaddona, 1, 22). V tomto svojom postavení, ako príbuzný Tóbiho, vymohol u kráľa pre Tóbiho, že sa mohol vrátiť do Ninive. A keď Tóbi oslepol, Achikar ho hmotne podporoval, Tob 2, 10. Umierajúci Tóbi dáva ho svojmu synovi za príklad ako spravodlivého muža, ktorého z nešťastia zachránil. Lebo jeho chovanec Nadab ho zaživa priviedol pod zem, do žalára, ale zase prišiel na svetlo Božie, kým Nadab vošiel do večnej tmy, Tob 14, 10.

Achikar vystupuje v početných starovýchodných mimobiblických rozprávkach. Ťažko možno nájsť priamy súvis medzi knihou Tobiaš a Achikarovým románom.

meno. Ako je správne, ohlasujte Božie diela všetkým ľuďom a nezabúdajte mu vzdávať vďaky. Kráľovo tajomstvo je dobre ukrývať, ale Božie skutky treba zjavovať a oslavovať. Robte, čo je dobré, a nestihne vás nijaké zlo.³⁹¹ Dobrá je modlitba s pôstom a milosrdenstvo so spravodlivosťou. Lepšie je mať málo, ale spravodlivo, ako veľa, a zločinne. Lepšie je konať skutky milosrdenstva ako kopíť zlaté poklady³⁹². Milosrdenstvo vyslobodzuje zo smrti a očisťuje od každého hriechu. Tí, čo preukazujú milosrdenstvo, budú sa tešiť z dlhého života. Ale tí, čo páchajú hriech a nepravosť, sú nepriateľmi vlastného života.

Poviem vám teda pravdu a nezamlčím nič pred vami. Už som vám prezradil: Kráľovo tajomstvo je dobre ukrývať, ale Božie skutky treba zjavovať. Vezďte teda: Keď si sa modlil ty a Sára, ja som prednášal spomienku vašej modlitby pred Pánovu slávu. A takisto, keď si pochovával mŕtvych.³⁹³ A keď si neváhal vstať a zanechať jedlo a šiel si pochovať mŕtveho, bol som poslaný k tebe skúšať ťa. A Boh ma opäť poslal, aby

³⁹¹ Kráľ mával svoje úmysly skryté. Nie tak sa má vec s dielami Božími. Múdre riadenie Božie má poznať a uznať a podľa toho aj oslavovať všetko stvorenie. Tajomstvom Božím bolo, prečo musel Tobiáš doteraz mnoho trpieť. Tajomstvom bolo, kto je sprievodcom Tobiášovým. Aj toto bolo treba vysvetliť. Podobne oznamuje anjel aj iné veci, ktoré boli do toho času skryté.

³⁹² Modlitba, pôst a almužna sú prejavmi starozákonnej zbožnosti. Mt 6; Sir 29, 15; 40, 17.

³⁹³ Boh aj bezprostredne pozná naše modlitby. Ak **Rafaël** hovorí, že sám prednášal modlitby Tobiášove Bohu, stalo sa tak, aby im zaistil väčšiu účinnosť. Svätopisec hovorí o Bohu, akoby bol človekom; tento spôsob Biblia uplatňuje aj inde. Sk 10; Zjv 8, 3 – 4.

som uzdravil teba i tvoju nevestu Sáru. Ja som **Rafael**, jeden zo **siedmich anjelov**, čo sú vždy pripravení predstúpiť pred Pánovu velebu.³⁹⁴

Tu sa obaja preľakli, padli na tvár a zmocnila sa ich hrôza. **Anjel** im však povedal: Nebojte sa! Pokoj vám! Zvelebujte Boha po všetky veky! Keď som bol s vami, to nebolo z mojej priazne, ale z Božej vôle. Jeho zvelebujte po všetky dni, oslavujte ho! Aj keď ste ma videli ješť, nič som nejedol; čo ste videli, bolo iba zdanie. A teraz velebte Pána na zemi a ďakujte Bohu. Ja vystupujem k tomu, ktorý ma poslal. A vy toto všetko, čo sa vám prihodilo, napíšte. Potom sa vzniesol hore. Keď vstali, už ho nemohli vidieť. Zvelebovali a oslavovali Boha a vzdávali mu vďaky za všetky jeho veľké činy, že sa im zjavil **Boží anjel**.

³⁹⁴ Sedem duchov pred trónom Božím nemá svoj pôvod v perzskom učení o duchoch Amešaspentas, ktorí stoja pred trónom dobrého boha Ahura Mazda. – Stáť pred Pánom značí jemu slúžiť. O siedmich **anjeloch** hovorí Zach 4, 10; Zjv 1, 4; 5, 6; 8, 2. Inak číslica 7 veľmi často sa vyskytuje v Biblii a značí úplnosť a dokonalosť.

KNIHA ESTER

› Ester na Mardochejov rozkaz predstúpi pred kráľa
(Est 15, 1 - 19)

KNIHA ESTER (EST 15, 1 – 19), ESTER NA MARDOCHEJOV ROZKAZ PREDSTÚPI PRED KRÁĽA

Rozkázal jej (bezpochyby to bol Mardochej), aby predstúpila pred kráľa a prosila za ľud a za svoju vlasť.³⁹⁵ (Povedal:) "Spomeň si na dni, keď si bola malá, ako som ťa svojou rukou krmil; lebo Aman, druhý muž po kráľovi, podal návrh proti nám, aby nás vyhubil. Preto vzývaj Pána a prihovor sa za nás u kráľa a zachráň nás od smrti!"

Na tretí deň odložila všedný odev a obliekla si nádherné (rúcho). A keď sa už skvela vo svojom kráľovskom rúchu a vzývala Boha, ktorý všetko spravuje a chráni, vzala si dve služobnice. O jednu sa opierala akoby z rozmaru, kým druhá služobnica išla za svojou paňou a dvíhala jej rúcho, ktoré jej siahalo až po zem. Po tvári sa jej rozlievala ružová farba a svojimi milými, žiariacimi očami zakrývala smutného ducha, ktorý bol sklúčený od veľkého strachu. Podľa poriadku prešla všetkými dverami a zastala pred kráľom, ktorý práve sedel na tróne svojej kráľovskej (hodnosti), odetý kráľovským rúchom a skvel sa zlatom a drahokamami. Ale pohľad mal hrozivý. Keď zdvihol tvár, blčiacimi očami

³⁹⁵ Za svoju vlasť: za Palestínu, ktorá patrila pod perzskú nadvládu, a tak mohlo aj tejto krajine hroziť veľké nebezpečenstvo od ostatných obyvateľov ríše.

prezrádzal rozhnevanú myseľ. Kráľovná sa zrútila, jej farba sa zmenila na bledosť a svoju omdletú hlavu oprela o služobnicu. Tu zmenil Boh kráľovho ducha na prívetivosť, takže rýchlo a s obavou zoskočil z trónu, vzal ju do náručia, až prišla zasa k sebe a upokojoval ju láskavými slovami: "Čo sa ti stalo, Ester? Ja som tvoj brat, neboj sa!³⁹⁶ Neumrieš, lebo tento zákon neustanovili pre teba, ale pre všetkých ostatných. Pristúp teda bližšie a dotkni sa berly!" A keďže ani tak neprehovorila, vzal zlatú berlu a vložil jej ju na šiju. Potom ju pobožkal a spýtal sa jej: "Prečo mi neodpovedáš?" Vtedy mu povedala: "Videla som ťa, môj pane, ako **Božieho anjela** a zmiatlo sa mi srdce od strachu pred tvojou slávou.³⁹⁷ Lebo si hoden veľkého obdivu, môj pane, a tvoja tvár je plná pôvabu." A kým hovorila, opäť sa zrútila a zostala skoro bez života. Kráľa to rozrušovalo. no všetci jeho služobníci ju povzbudzovali.

³⁹⁶ "Tvoj brat" znamená všetky širšie stupne príbuzenské a priateľské. Manžel menuje manželku sestrou a žena zasa manžela menuje bratom. Tu hovorí kráľ podobne. Prís 7, 4; Pies 4, 9 a v Knihe Tobiaš.

³⁹⁷ "Boží anjel" svojím zjavom - keďže ide o nadprirodzenú bytosť - môže usmrtiť človeka (Gn 33, 10; 1 Sam 29, 9; 2 Sam 14, 17.20; 19, 28).

KNIHA JÓB

› Boh prichádza... (Jób 4, 12 - 21)

KNIHA JÓB (JÓB 4, 12 – 21), BOH PRICHÁDZA...

Do sluchu mi slovo prišlo úchytom, moje uši zachytili čosi.

Raz dumal som v ľaku nočných preludov, keď na ľudí tuhý spánok chodí.

Strach a triaška prišli na mňa vzápätí, až mi rozochveli všetky kosti.

A potom mi vietor zavial kolo tváre, na hlave mi vlasy dupkom vstávali.

Zastal... Podobu jeho nepoznal som, pred zrakom mi stála dáka vidina, tichulinko hlas jej šepkať čul som:

»Kto spravodlivý je v očiach Pána, kto pred svojím Tvorcom čistý je?«³⁹⁸

*Veď on svojím sluhom nedôveruje a na **anjeloch** chyby nachodí,³⁹⁹ tým skôr na tých, čo len v domoch z hlíny sú, iba v prachu majú postáť svoju, bývajú jak mole rozmliáždení.⁴⁰⁰*

³⁹⁸ Pred nekonečnou svätosťou Božou každý človek musí sa cítiť hriešnikom.

³⁹⁹ "**Sluhovia Boží**" sú **anjeli**. Bez pomoci Božej nevedela by sa udržať ani **anjelská prirodzenosť**, lebo aj ona je iba stvorená, a tak podlieha premene a pominuteľnosti.

"Svojím sluhom nedôveruje" doslovne: "Nepriznáva to ani **anjelom**", to jest, že by sami mohli byť trvale dokonalí.

⁴⁰⁰ Porov, Múd 9, 15; 2 Kor 5, 1; porov. Gn 2, 7.

*Od svitania do mrku rozpadnú sa, ani netušia ako -
navždy hynú.*

*Povrázky ich stanu im roztrhajú, musia zomrieť, no nie
v múdrosti.⁴⁰¹*

⁴⁰¹ "Nie v múdrosti" doslovne: "pre nedostatok múdrosti". V tom je zaiste nerozumnosť, že hriešnika nepoučia ani jeho vlastné utrpenia. Nič ho nevie nakloniť, aby svoj život polepšil. Rúti sa slepo do svojho nešťastia.

KNIHA ŽALMOV

- › Velebnosť Boha a dôstojnosť človeka (Ž 8, 1 - 10)
- › Pán, záchranca spravodlivých (Ž 34, 1 - 23)
- › Pán, záchranca prenasledovaných (Ž 35, 1 - 28)
- Božia dobrota a nevera ľudu v dejinách spásy (Ž 78, 1 - 72)
- › Pod ochranou Najvyššieho (Ž 91, 1 - 16)
- › Pán je slávny sudca (Ž 97, 1 - 12)
- › Chvála Božieho milosrdenstva (Ž 103, 1 - 22)
- › Vzdávanie vďaky (Ž 138, 1 - 8)
- › Chválospev o Bohu Stvoriteľovi (Ž 148, 1 - 14)

KNIHA ŽALMOV (Ž 8, 1 – 10), VELEBNOSŤ BOHA A DÔSTOJNOSŤ ČLOVEKA

*Zbormajstrovi. Na nápev piesne "Lis": Dávidov žalm.
Pane, náš Vládca, aké vznešené je tvoje meno na celej zemi!
Tvoja veleba sa vznáša nad nebesia. Z úst nemluvniat a
dojčeniec pripravil si si chválu naprotiveň svojim
nepriateľom, aby si umlčal pomstivého nepriateľa.⁴⁰² Keď
hládím na nebesia, dielo tvojich rúk, na mesiac a na hviezdy,
ktoré si ty stvoril: čože je človek, že naň pamätáš, a syn
človeka, že sa ho ujímaš? Stvoril si ho len o niečo menšieho
od **anjelov**, slávou a cťou si ho ovenčil⁴⁰³ a ustanovil si ho
za vládcu nad dielami tvojich rúk. Všetko si mu položil pod
nohy: ovce a všetok domáci statok, aj všetku poľnú zver,
vtáctvo pod oblohou a ryby v mori i všetko, čo sa hýbe po
dne morskom. Pane, náš Vládca, aké vznešené je tvoje
meno na celej zemi!⁴⁰⁴*

⁴⁰² Ježiš Kristus cituje tento verš na ospravedlnenie detí, ktoré mu na Kvetnú nedeľu volali na slávu (Mt 21, 16).

⁴⁰³ Človek, i keď je nepatrný svojím zjavom, je veľký - jeho veľkosť je od Boha: "Stvoril si ho len o niečo menšieho od anjelov." Človek je nekonečne menší od Boha, veď je jeho tvorom, ale je väčší než všetko viditeľné stvorenie, lebo má dušu, teda má rozum a slobodnú vôľu.

⁴⁰⁴ V ôsmom žalme nám žalmista zanechal vždy časovú pieseň. A čím viac sa ľudský um zahĺbi do tajov stvorenia, čím viac sa zapoja kresťanské mysle do nadprirodzena, tým bude časovejši.

KNIHA ŽALMOV (Ž 34, 1 – 23), PÁN, ZÁCHRANCA SPRAVODLIVÝCH

Tento žalm zložil Dávid, keď sa tváril pred Abimelechom ako šialený. Ten ho potom prepustil a on odišiel.⁴⁰⁵

Pána chcem velebiť v každom čase, moje ústa ho budú vždy chváliť. V Pánovi sa bude chváliť moja duša, nechže to počujú pokorní a nech sa tešia.

Velebte so mnou Pána a oslavujme jeho meno spoločne.

Hľadal som Pána a on ma vyslyšal a vytrhol ma zo všetkej hrôzy. Na neho hľadte a budete žiariť a tvár vám nesčervenie hanbou.

Úbožiak zavolať a Pán ho vyslyšal a vyslobodil ho zo všetkých tiesní.

*Ako strážca sa utáborí **anjel Pánov** okolo bohabojných a vyslobodí ich.*

Skúste a presvedčte sa, aký dobrý je Pán; šťastný človek, čo sa utieka k nemu. Vy, jeho svätí, bojte sa Pána, veď bohabojní núdzu nemajú.

Boháči sa nabiedia a nahladujú, ale tým, čo hľadajú Pána, nijaké dobro chýbať nebude. Podte, deti, čujte ma, naučím vás bázni Pánovej.

⁴⁰⁵ Porov. 1 Sam 21, 11 - 16.

Miluje niekto život a chce požívať dobro v šťastných dňoch? Zdržuj svoj jazyk od zlého a svoje pery od reči úlisnej. Unikaj pred zlom a dobre rob, hľadaj pokoj a usiluj sa oň. Pánove oči hľadajú na spravodlivých a k ich volaniu sa nakláňa jeho sluch.

Tvár Pánova sa odvracia od tých, čo robia zlo a vyhladzuje ich pamiatku zo zeme.

Spravodliví volali a Pán ich vyslyšal a vyslobodil ich zo všetkých tiesní. Pán je pri tých, čo majú srdce skrúšené, a zachraňuje zlomených na duchu. Spravodliví majú utrpení veľa, ale Pán ich vyslobodí zo všetkých. Všetky kosti im ochraňuje, ani jedna sa im nezlomí.

Hriešnika zloba zahubí a tých, čo nenávidia spravodlivého, stihne trest.

Pán vykúpi duše svojich služobníkov, nebudú potrebaní tí, čo v neho dúfajú.⁴⁰⁶

⁴⁰⁶ Poučný alfabetický žalm, ale poradie veršov je porušené.

KNIHA ŽALMOV (Ž 35, 1 – 28), PÁN, ZÁCHRANCA PRENASLEDOVANÝCH

*Dávidov žalm. Pane, odsúd'tých, čo mňa odsudzujú, napadni tých, čo mňa napádajú. Vezmi zbroj a štít a vstaň mi na pomoc.⁴⁰⁷ Zažeň sa kopijou a sekerou proti tým, čo ma prenasledujú. Povedz mojej duši: "Ja som tvoja spása." Nech sa hanbia a červenajú tí, čo mi číhajú na život; nech sú zavrátení a nech sa hanbia tí, čo mi chcú zle. Nech sú ako prach pred vetrom a nech ich ženie **Pánov anjel**; nech je ich cesta tmavá a klzká a **Pánov anjel** nech ich prenasleduje. Lebo bez príčiny mi nastavili sieť, bez dôvodu mi vykopali jamu. Nech ho znenazdania stihne pohroma a nech sa sám chytí do siete, ktorú nastavil, nech sám padne do tej istej pohromy. Lež moja duša bude plesať v Pánovi a bude sa tešiť z jeho pomoci. Všetko vo mne bude hovoriť: "Pane, kto sa ti vyrovná? Úbožiaka zachraňuješ z rúk tých, čo sú silnejší od neho, chudáka a bedára pred lúpežníkmi." Vystúpili kriví svedkovia a pýtali sa na to, o čom nemám ani tušenia. Za dobré sa mi odplácali zlým; som celkom opustený. Keď oni boli chorí, ja som nosil rúcho kajúčne. Umŕtvoval som sa pôstom a v srdci som sa stále modlil. Ako k priateľovi, ako k bratovi som sa správal k nim; zármutok ma zohol, akoby som oplakával vlastnú mať. Ale keď som klesol ja, oni sa zaradovali a hneď sa zhŕkli; zhŕkli sa proti*

⁴⁰⁷ Pán je najspôhlivejšou ochranou v tiesni.

mne a bili ma i tí, ktorých som ani nepoznal. Bez prestania ma trhali, dráždili ma, posmievali sa mi a zubami škripali proti mne. Pane, ako dlho sa budeš na to dívať? Zachráň ma pred ich zlobou a pred levmi život môj.⁴⁰⁸ Budem ťa oslavovať vo veľkom zhromaždení a chváliť uprostred zástupov. Nech sa netešia nado mnou falošní nepriatelia, čo ma nenávidia bez príčiny a prebodávajú ma očami. Lebo nehovoria, čo je na pokoj, ale vymýšľajú úklady proti tichým zeme. Naširoko rozďavujú ústa proti mne, hovoria: "Dobre, dobre, na vlastné oči vidíme." Pane, ty to vidíš, nuž nemlč; Pane, nevzdaluj sa odo mňa. Prebud' sa, vstaň a zachráň ma, Pán môj a Boh môj, ujmí sa môjho sporu. Pane, Bože môj, súd' ma podľa svojej spravodlivosti, nech sa netešia nado mnou. Nech si v srdci nehovoria: "Dobre, ako sme si želali." A nech nehovoria: "Zhltli sme ho." Nech sa hanbia a radujú tí, čo aj mne žičia spravodlivosť, a nech stále hovoria: "Nech je zvelebený Pán, čo svojho sluhu obdarúva pokojom." Vtedy môj jazyk bude rozprávať o tvojej spravodlivosti a bude ťa oslavovať deň čo deň.⁴⁰⁹

⁴⁰⁸ Porov. 22, 21 - 22.

⁴⁰⁹ Mnohí cirkevní Otcovia slová tohto žalmu kladú na pery Ježiša Krista. Žalmista je tu predobrazom Mesiáša a jeho slová a utrpenie sú predobrazom slov a utrpenia Ježiša Krista, ako to vysvitá z evanjelia (Jn 15, 25), kde sa 19. verš tohto žalmu uvádza v spojení s Ježišovým utrpením.

KNIHA ŽALMOV (Ž 78, 1 – 72), BOŽIA DOBROTA A NEVERA ĽUDU V DEJINÁCH SPÁSY

Asafova poučná pieseň. Počúvaj, ľud môj, moju náuku, nakloň sluch k slovám mojich úst. Otvorím svoje ústa v podobenstvách, vyrozprávam starodávne tajomstvá.⁴¹⁰ Čo sme počuli a poznali a čo nám rozprávali naši otcovia, nezatajíme pred ich synmi; ďalším pokoleniam vyrozprávame slávne a mocné skutky P8nove a zázraky, ktoré urobil. Jakubovi dal nariadenie a pre Izraela vyhlásil za zákon, aby to, čo prikázal našim otcom, zvestovali svojim synom; majú to vedieť aj ďalšie pokolenia, synovia, ktorí sa narodia. Oni prídu a vyrozprávajú svojím deťom, aby svoju dôveru vkladali do Boha, aby nezabúdali na Božie diela a zachovávali jeho príkazy; aby neboli ako ich otcovia, vzdorné a zatvrdlivé pokolenie, pokolenie nestáleho srdca, ktorého duch nebol verný Bohu. Synovia Efraima, obratní lukostrelci, v deň bitky utiekli.⁴¹¹ Nezachovávali zmluvu s Bohom a odopreli kráčať podľa jeho zákona. Zabudli na jeho činy a na zázraky, ktoré im ukázal. Pred zrakom ich otcov divy vykonal v krajine egyptskej, na pláni taniskej.⁴¹²

⁴¹⁰ Bude rozprávať v "porekadlách", "v podobenstvách" (hebrejsky 'mašál'), v poučných obrazoch a v piesni.

⁴¹¹ Kmeň Efraimov počtom veľký, ale vo viere v Boha chabý.

⁴¹² "Tanis-Zoári", staré mesto v delte Nílu, vtedy hlavné mesto Egypta.

Rozdvojil more a previedol ich cezeň, vody postavil ako val.
Vo dne ich viedol oblakom, za noci žiarou ohnivou.
Rozštíepil skalú na púšti a napojil ich vodou ako z prúvalú.
Potokom dal vytrysknúť zo skaly a vody nechal ako rieky
tiecť. Ale oni proti nemu ďalej hrešili, na stepi popudzovali k
hnevu Najvyššieho. Pokúšali Boha vo svojom srdci, dychtivo
sa dožadováli pokrmu. Proti Bohu reptali a vraveli: "Či Boh
môže pripraviť stôl aj na púšti?" A on naozaj udrél na skalú a
voda vytiekla a potoky sa rozliali. "A či on môže aj chlieb dať
a svojmu ľudu mäso obstaráť?" Počul to Pán a hnevom
zahorel, oheň vzplanul proti Jakubovi a hnev vzkypel proti
Izraelovi. Lebo nedôverovali Bohu a nedúfali v jeho pomoc.
Rozkázal teda horným oblakom a otvoril brány nebies; a
pršala im manna za pokrm a dal im chlieb z neba. Človek
jedol chlieb **anjelský**; pokrmu im dal dosýta.⁴¹³ Z oblohy
vyburcoval vietor východný, svojou mocou priviedol vietor
od juhu a spustil sa na nich dážď mäsa ako prach, okrídlené
vtáky ako morský piesok. Padali doprostred tábora, okolo
stanov. Nuž jedli a nasýtili sa nadmieru, splnil im, čo si
žiadali. Ešte boli zachvátení svojou žiadostivosťou, ešte mali
pokrm v ústach, keď proti nim vzplanul Boží hnev,
popredných mužov pozabíjal a zničil výkvet Izraela. Ale oni
ďalej hrešili a neverili v jeho zázraky. Ich dni ukončil ako
dych, ich roky náhlou smrťou. Keď na nich smrť zoslal, vtedy
ho hľadali, obrátili sa a na úsvite prichádzali k nemu.
Rozpamätali sa, že Boh je ich pomoc, že Najvyšší, Boh, je ich

⁴¹³ "Chlieb **anjelský**" - doslova: "Chlieb silných" - "lehem 'abbírim".

Anjeli sa v Písme často volajú "silní" (Ž 103, 20; Múd 16, 20; 19, 20).
Manna sa volá "chlieb **anjelský**", lebo prichádza z neba, zo sídla
anjelov (a preto aj "chlieb z neba"; porov. Jn 6, 32.50).

záchranca. No podvádzali ho svojimi ústami, svojím jazykom ho klamali. Ich srdcia neboli k nemu úprimné, ani jeho zmluve neboli verní. On sa predsa zľutoval a odpustil im vinu a nezničil ich. Často svoj hnev potlačil a nedal celkom vzplanúť svojmu rozhorčeniu. Ved' pamätal, že sú len ľudia, závan, ktorý sa rozplynie a nevráti. Koľko ráz ho na púšti popudzovali a k hnevu na stepi podnecovali. Znova a znova pokúšali Boha a roztrpčovali Svätého Izraela. Už nepamätali na jeho činy, ani na deň, v ktorý ich vyslobodí z rúk utláčateľov. V Egypte urobil svoje znamenia, svoje zázraky na pláni taniskej. Na krv premenil ich rieky a potoky, že už nemali čo piť. Zoslal na nich komáre, aby ich štípali, žaby, aby ich trápili. Ich úrodu vydal húseniciam napospas a kobyľkám plody ich námahy. Vinice im zbil ľadovcom a moruše mrazom. Ľadovcu vydal ich dobytok, ich čriedy bleskom ohnivým. Zoslal na nich oheň svojho hnevu, rozhorčenie, hrôzu a strach ako poslov skazy. Uvoľnil cestu svojmu hnevu, neušetril ich od smri, ich život vydal moru napospas. Pobil všetko prvorodené v Egypte, prvotiny mužskej sily v stanoch Chámových.⁴¹⁴ Svoj ľud však ako ovce vyviedol a viedol ako stádo po púšti. Viedol ich bezpečne a nemali strach, ich nepriateľov však more pokrylo. A priviezol ich do svojej svätej zeme, na vrch, čo získala jeho pravica. Pred nimi vyhnal kmene pohanské, meračským lanom im rozdelil dedičnú krajinu a v stanoch pohanov dal bývať kmeňom izraelským. Ale oni pokúšali a popudzovali Najvyššieho, Boha, a nezachovávali jeho príkazy. Odpadávali a boli neverní ako ich otcovia, sklamali ako pokazený luk. Rozhnevali ho obradmi na výšinách a

⁴¹⁴ "Stany Chámove" označujú Egypt.

svojimi modlami vzbudili jeho žiarlivosť. Počul to Boh a rozhneval sa a na Izraela veľmi zanevrel. Opustil príbytok v Silo, stánok, v ktorom prebýval medzi ľuďmi. Vydal svoju silu do zajatia, do rúk nepriateľa svoju nádheru.⁴¹⁵ Svoj ľud vydal meču napospas a hnevom zahorel proti svojmu dedičstvu. Ich mládencov pohltil oheň, ich panny sa nemohli zasnúbiť. Kňazi padli pod mečom a ich vdovy nemal kto oplakať. Pán sa však prebral ako zo spánku, ako hrdina vínom zmorený. Porazil utekajúcich nepriateľov, pokryl ich večnou potupou. Zavrhol stánok Jozefov, ani Efraimov kmeň si nezvolil,⁴¹⁶ lež vyvolil si kmeň Júdov, vrch Sion, ten si obľúbil. A vystavil si svätyňu ako nebo vysokú, ako zem, ktorú upevnil naveky. A vyvolil si svojho sluhu Dávida, od čriedy oviec ho vyzdvihol, vzal si ho od oviec, čo majú mláďatá, aby pásol Jakuba, jeho ľud, a Izraela, jeho dedičstvo.⁴¹⁷ A on ich pásol so srdcom bez úhony a viedol ich rukou skúsenou.⁴¹⁸

⁴¹⁵ "Svoju silu... nádheru" - archu zmluvy.

⁴¹⁶ Archa sa už nevracia do Šíla, ktoré je na území Efraima, ale je prenesená na vrch Sion v Júdsku, kde jej Dávid postavil svätyňu (1 Sam 6, 1 n.; 7, 1,2; 2 Sam 6). Slová sú však aj mesiášske. Veď pozemský Jeruzalem bol zničený (587).

⁴¹⁷ Aby vládol niele nad kmeňom Júdu, ale nad celým národom, ktorý sa tu označuje menami Izrael a Jakub.

⁴¹⁸ Tento žalm je prvým z tzv. historických žalmov (78, 105, 106). Asaf, ktorý žil ešte i za kráľa Šalamúna (2 Krn 5, 12), v žalme zachytáva históriu vyvoleného národa od odchodu z Egypta až po kráľa Dávida, presnejšie, až po vzburu desiatich severných kmeňov, ktorú viedol Seba z Benjamínovho rodu a ktorá nasledovala hneď po potlačení Absolónovej vzbury. Bolo to teda už ku koncu Dávidovho kráľovstva (1012 - 972).

KNIHA ŽALMOV (Ž 91, 1 – 16), POD OCHRANOU NAJVVYŠŠIEHO

*Kto pod ochranou Najvyššieho prebýva a v tôni Všemohúceho sa zdržiava, povie Pánovi: "Ty si moje útočisko a pevnosť moja, v tebe mám dôveru, Bože môj." Ved' on sám ťa vyslobodí z osídel lovcov a zo zhubného moru. Svojimi krídlami ťa zacloní a uchýliš sa pod jeho perute. Jeho pravda je štítom a pancierom,⁴¹⁹ nebudeš sa báť nočnej hrôzy, ani šípu letiaceho vo dne, ani moru, čo sa tmou zakráda, ani náказы, čo pustoší na poludnie. I keď po tvojom boku padnú tisíce a desattisíce po tvojej pravici, teba nezasiahne. Budeš sa môcť dívať vlastnými očami a uvidíš, ako sa odpláca hriešnikom. Lebo твоjím útočišťom je Pán, za ochrancu si si zvolil Najvyššieho. Nestihne ťa nijaké nešťastie a k tvojemu stanu sa nepriblíži pohroma, lebo svojim **anjelom** dá príkaz o tebe, aby ťa strážíli na všetkých твоjich cestách. Na rukách ťa budú nosiť, aby si si neuderil nohu o kameň. Budeš si kráčať po vretenici a po zmiji, leva i draka rozšliapeš. Pretože sa ku mne pritúlil, vyslobodím ho, ujmem sa ho, lebo pozná moje meno. Keď ku mne zavolá, ja ho vyslyším a budem pri ňom v súžení, zachránim ho i oslávim. Obdarím ho dlhým životom a ukážem mu svoju spásu.*

⁴¹⁹ "Štítom a pancierom", porov. poznámku k Ž 35, 2.

KNIHA ŽALMOV (Ž 97, 1 – 12), PÁN JE SLÁVNY SUDCA

*Pán kralúje, jasaj zem; radujte sa, všetky ostrovy.⁴²⁰ Vôkol neho oblaky a mrákavy, spravodlivosť a právo sú základom jeho trónu. Predchádza ho oheň, čo navôkol spaľuje jeho nepriateľov. Jeho blesky ožarujú zemekruh: zem to vidí a chveje sa. Ako vosk sa topia vrchy pred tvárou Pánovou, pred Pánom celej zeme. Jeho spravodlivosť ohlasujú nebesia a jeho slávu vidia všetky národy. Nech sa hanbia všetci, čo uctievali modly drevené a honosia sa svojimi sochami. Klaňajte sa mu, všetci jeho **anjeli**. Sion to počuje a teší sa a dcéry Júdove plesajú, Pane, nad tvojimi súdmi.⁴²¹ Lebo ty, Pane, si Najvyšší na celej zemi, nesmierne prevyšuješ všetky božstvá. Vy, čo milujete Pána, majte zlo v nenávisti, veď on ochraňuje svojich svätých a vyslobodzuje ich z rúk hriešnika. Vychádza svetlo spravodlivému a radosť tým, čo majú srdcia úprimné. Radujte sa, spravodliví, v Pánovi a oslavujte jeho sväté meno.⁴²²*

⁴²⁰ Pohnútkou k tejto všeobecnej radosti je príchod Pána v mesiášskych časoch, príchod Kráľa a Sudcu všetkých národov a všetkých končín sveta (Iz 42, 10; 51, 5).

⁴²¹ "Dcéry Júdove" je hebraizmus a označuje všetky mestá a dediny júdskeho kráľovstva. A keďže Sion je stredobodom univerzálneho mesiášskeho kráľovstva, znázorňujú svetovú všeobecnosť.

⁴²² Autor Listu Hebrejom 7. verš tohto žalmu cituje podľa gréckej osnovy a dokazuje ním božstvo Ježiša Krista (Hebr 1, 6). Žalm je tiež prorocký a opisuje príchod Božieho kráľovstva.

KNIHA ŽALMOV (Ž 103, 1 – 22), CHVÁLA BOŽIEHO MILOSRDENSTVA

Od Dávida. Dobroreč, duša moja, Pánovi a celé moje vnútro jeho menu svätému. Dobroreč, duša moja, Pánovi a nezabúdaj na jeho dobrodenia. Veď on ti odpúšťa všetky neprávosti, on lieči všetky tvoje neduhy; on vykupuje tvoj život zo záhuby, on ťa venčí milosrdenstvom a milosťou; on naplňuje dobrodeniami tvoje roky, preto sa ti mladosť obnovuje ako orlovi.⁴²³ Pán koná spravodlivo a prisudzuje právo všetkým utláčaným. Mojžišovi zjavil svoje cesty a synom Izraela svoje skutky. Milostivý a milosrdný je Pán, zhovievavý a dobrotivý nesmierne.⁴²⁴ Nevyčíta nám ustavične naše chyby, ani sa nehnevá naveky. Nezaobchodí s nami podľa našich hriechov, ani nám neodpláca podľa našich neprávostí. Lebo ako vysoko je nebo od zeme, také veľké je jeho zľutovanie voči tým, čo sa ho boja. Ako je vzdialený východ od západu, tak vzdaluje od nás našu nepravosť. Ako sa otec zmilúva nad deťmi, tak sa Pán zmilúva nad tými, čo sa ho boja. Veď on dobre vie, z čoho sme stvorení; pamätá, že sme iba prach. Ako tráva sú dni človeka, odkvitá sťa poľný kvet. Ledva ho vietor oveje, už ho

⁴²³ "Obnovuje mladosť ako orlovi" - svätý Hieronym k Iz 40, 31:
"Hovorievame, že starý orol omladne, keď mu vymenia krídla."

⁴²⁴ Tieto slová sú aj v Ex 34, 6, kde ich hovorí sám Pán (porov. Ž 145, 8).

niet, nezostane po ňom ani stopa.⁴²⁵ No milosrdenstvo Pánovo je od večnosti až na večnosť voči tým, čo sa ho boja a jeho spravodlivosť chráni ich detné deti, tie, čo zachovávajú jeho zmluvu, čo pamätajú na jeho prikázania a plnia ich. Pán si pripravil trón v nebesiach; kraluje a panuje nad všetkými. Dobrorečte Pánovi, všetci jeho **anjeli**, udatní hrdinovia, čo počúvate na jeho slová a plníte jeho príkazy. Dobrorečte Pánovi, všetky jeho zástupy, jeho služobníci, čo jeho vôľu plníte. Dobrorečte Pánovi, všetky jeho diela, všade, kde on panuje. Dobroreč, duša moja, Pánovi.

⁴²⁵ "Nezostane po ňom ani stopa" (Ž 90, 5; Iz 40, 6 - 8; Jób 7, 10; 8, 18; 14, 2 ...). Človek je úbohý, pomínuteľný tvor, Božie milosrdenstvo a láska sú však večné.

KNIHA ŽALMOV (Ž 138, 1 – 8), VZDÁVANIE VĎAKY

*Od Dávida. Chcem ťa, Pane, oslavovať celým srdcom, že si vypočul slová mojich úst. Budem ti hrať pred tvárou **anjelov**, vrhnem sa na tvár pred tvojím svätým chrámom. Tvoje meno budem oslavovať, pretože si milosrdný a verný a nadovšetko si zvelebil svoje meno a svoje prisľúbenia. Vždy si ma vyslyšal, keď som ťa vzýval, a rozmnožil si vo mne odvahu. Oslavovať ťa budú, Pane, všetci králi zeme, lebo počuli slová tvojich úst. Budú ospevovať Pánove cesty, lebo veľká je Pánova sláva; vznešený je Pán, a predsa zhliada na pokorného, pyšného však zďaleka pozná. Aj keby som mal prejsť súžením, ty ma pri živote zachováš a svoju ruku vystrieš proti hnevu mojich nepriateľov; zachráni ma tvoja pravica. Pán za mňa dielo dokončí. Pane, tvoje milosrdenstvo je večné; neopustí dielo svojich rúk.*⁴²⁶

⁴²⁶ Dávid prosí, aby Pán "neopustil dielo svojich rúk", aby bedlil nad svojím národom, nad jeho kráľmi, kým nepríde prisľúbený Mesiáš (porov. 2 Sam 7, 28.29).

KNIHA ŽALMOV (Ž 148, 1 – 14), CHVÁLOSPEV O BOHU STVORITEĽOVI

ALELUJA. Chváľte Pána z nebies, chváľte ho na výsostiach. Chváľte ho, všetci jeho **anjeli**; chváľte ho, všetky **nebeské mocnosti**; chváľte ho, slnko a mesiac; chváľte ho, všetky hviezdy žiarivé; chváľte ho, nebies nebesia a všetky vody nad oblohou. Nech chvália meno Pánovo, lebo na jeho rozkaz boli stvorené. Založil ich navždy a naveky; vydal zákon, ktorý nepominie. Chváľ Pána, tvorstvo pozemské: obludyorské a všetky hlbiny,⁴²⁷ oheň, kamenec, sneh a dym, víchrica, čo jeho slovo poslúcha, vrchy a všetky pahorky, ovocné stromy a všetky cédre, divá zver a všetok dobytok, plazy a okrídlené vtáctvo. Králi zeme a všetky národy, kniežatá a všetci zemskí sudcovia, mládenci a panny, starci a junáci nech chvália meno Pánovo, lebo iba jeho meno je vznešené. Jeho veleba prevyšuje zem i nebesia a svojmu ľudu dáva veľkú moc. Je chválou všetkým svojim svätým, synom Izraela, ľudu, ktorý je mu blízky. ALELUJA.⁴²⁸

⁴²⁷ Pánova chvála má začať na nebesiach. Pána majú chváliť v prvom rade **nadzemské bytosti, anjeli. Anjeli** sa volajú aj **“nebeské mocnosti”** alebo **nebeské “voje”** (Ž 33, 6 ...).

⁴²⁸ Celý svet je Božím dielom, preto má všetko tvorstvo oslavovať Pána.

KNIHA SIRACHOVCOVA

▸ Ezechiáš a Izaiáš (Sir 48, 19 - 28)

KNIHA SIRACHOVCOVA (SIR 48, 19 – 28), EZECHIÁŠ A IZAIÁŠ

Ezechiáš opevnil svoje mesto, do jeho stredy dal priviesť vodu, (pričom) museli prerúbať skalú železom, a vybudovali vodnú nádrž.

Za jeho vlády vytiahol proti nemu Sennacherib, vyslal rabsakeho, aby napnul ruku proti nim. Svoju ruku zdvihol proti Sionu a pyšne si počínal, pretože bol mocný.⁴²⁹ Vtedy sa im zachveli srdcia aj s rukami, zvíjali sa bolesťou ako ženy pri pôrode.

Vzývali Pána, zľutovníka, rozprestierali ruky, zdvíhali ich k nebu; a svätý Pán, Boh, rýchlo vypočul ich volanie.

Nespomenul si na ich hriechy, nevydal ich do rúk ich nepriateľom, ale zachránil ich rukou svätého proroka Izaiáša.

*Zvrhol tábor Asýrov a **Pánov anjel** ich (úplne) rozbil.*

Lebo Ezechiáš konal, čo bolo milé Bohu, a verne chodil po cestách svojho otca Dávida, ako mu prikazoval prorok Izaiáš, len veľký a verný muž pred Bohom.

Za jeho života ustúpil späť (tieň) slnka a (Boh) predĺžil život panovníkovi.⁴³⁰ (Izaiáš) svojím veľkým duchom videl budúcnosť, utešoval tých, ktorí trúchlili na Sione. Oznámil

⁴²⁹ Rabsake: veliteľ vojska.

⁴³⁰ Porov. 2 Kr 20, 11; Iz 38, 8.

*budúcnosť, (čo siaha) naveky a (oznámil) skryté tajomstvá
prv, než sa splnili.⁴³¹*

⁴³¹ Eliáš má prísť na konci sveta. Jeho duch sa zjavil už v Jánovi Krstiteľovi, ako Spasiteľ výslovne potvrdzuje, keď hovorí, že už prišiel; to znamená, že pôsobil takým neohrozeným duchom, ako kedysi Eliáš vystupoval proti hriešnemu kráľovi (Mt 17, 11 n.)

Sir za blahoslavených pokladá vrstovníkov Eliášových. Vrstovníci Sirachovcovi nie sú tak šťastliví. Tak treba prekladať s hebrejským znením: "Šťastlivý každý, kto ťa kedy videl, aj keď zomrel; ale šťastlivejší si ty sám, ktorý budeš žiť navždy.

KNIHA PROROKA IZAIÁŠA

› **Oslobodenie (Iz 37, 1 - 38)**

KNIHA PROROKA IZAIÁŠA (IZ 37, 1 – 38), OSLOBODENIE

Ked' to kráľ Ezechiáš počul, roztrhol si rúcho, obliekol si vrecovinu a šiel do Pánovho domu. Potom poslal Eliakima, správcu domu, pisára Sobnu a starších z kňazov, poobliekaných do vrecovín, k prorokovi Izaiášovi, Amosovmu synovi. I povedali mu: "Takto hovorí Ezechiáš: Tento deň je dňom úzkosti a trestu a hanby, lebo synovia prišli až k otvoru, ale na pôrod nieto sily. Azda počul Pán, tvoj Boh, slová rabsakeho, ktorého poslal jeho pán, asýrsky kráľ, aby sa rúhal živému Bohu, a potresce ho za slová, ktoré počul Pán, tvoj Boh. A modli sa za zvyšok, čo zostal!" Kráľovi sluhovia teda prišli k Izaiášovi a Izaiáš im vrael: "Toto povedzte svojmu pánovi: Toto hovorí Pán: Neboj sa rečí, ktoré si počul, ktorými sa mi rúhali paholci asýrskeho kráľa. Hľa, ja vložím doň ducha: počuje totiž zvesť, vráti sa do svojej krajiny a v jeho vlastnej krajine ho zrazím mečom."

Rabsake sa teda vrátil a našiel asýrskeho kráľa bojovať proti Lobne, lebo počul, že odtiahol od Lachisu. A keď počul o etiópskom kráľovi i Tarakovi správku: "Vytiahol proti tebe do boja," zasa poslal k Ezechiášovi, kráľovi Júdska; Nech ťa nepodvedie tvoj Boh, na ktorého sa spoliehaš, keď hovoríš: »Jeruzalem sa nedostane do ruky asýrskeho kráľa.« Ved' si predsa počul, čo urobili asýrski králi všetkým krajinám, aby splnili na nich kľatbu. A ty by si mal byť zachránený? Azda bohovia národov zachránili tých, ktorých zničili moji otcovia: Gozan, Haran, Resef, a synov

Edenu, ktorí boli v Telasári? Kde je kráľ Ematu, kráľ Arfadu a kráľ mesta Sefarvaim, Any a Avy?"

Ezechiáš vzal písmo z rúk poslov a prečítal ho, potom vystúpil do Pánovho domu a Ezechiáš ho rozprestrel pred Pánom. Potom sa Ezechiáš modlil k Pánovi: "Pane zástupov, Boh Izraela, ktorý tróniš nad cherubmi! Ty jediný si Boh všetkých kráľovstiev zeme; ty si urobil nebesá i zem. Nakloň, Pane, svoje ucho a čuj, otvor, Pane, svoje oči a pozri! Počuj všetky Sennacheribove slová, ktoré odkázal, aby sa rúhal živému Bohu. Je pravda, Pane, asýrski králi znivočili všetky krajiny a ich zem. Ich bohov však dali na oheň, lebo to nie sú bohovia, ale iba dielo ľudských rúk, drevo a kameň, nuž zničili ich. Teraz však, Pane, náš Bože, vyslobod' nás z jeho rúk, nech poznajú všetky kráľovstvá zeme, že ty, Pane, si jediný."

Vtedy Amosov syn Izaiáš poslal Ezechiášovi odkaz:

"Toto hovorí Pán, Boh Izraela: Za čo si sa modlil ku mne o asýrskom kráľovi Sennacheribovi, (som počul). Toto je slovo, čo o ňom prehovoril Pán: Pohádza tebou a vysmieva sa ti, panenská dcéra Siona, pokyvuje hlavou za tebou, dcéra Jeruzalema. Komu sa rúhal a posmieval, proti komu si povyšoval hlas a pyšne dvíhaš oči? Proti Izraelovmu Svätému! Prostredníctvom sluhov si tupil Pána a hovoril si: »S množstvom svojich vozov vystúpil som na hrebene vrchov, na strane Libanonu a vyťal som jeho cédre vysoké, jeho vyberané cyprusy; vyšiel som na jeho vrchol najvyšší, do húštiny hájov. Ja som kopal a pil vodu a krokom svojich nôh vysuším všetky rieky Egypta.« Nepočul si o tom?

Pripravoval som to oddávna, chystal som to od dní pravekých a teraz som to priviedol: premeníš na púste

sutiny opevnené mestá. By sa ich obyvateľstvo bezmocné triaslo a hanbilo, ostalo sťa poľná tráva, sťa zeleň lúk, ako zelina na streche, opálenina nerozvinutá. Ja viem, či sedíš, či ideš a či prídeš, i ako si zúril proti mne. Pretože tvoje zúrenie proti mne a tvoja nadutosť dostali sa mi do uší, vtiahnem ti do nosa svoju obrúčku a svoju uzdu ti vložím do perí a zavediem ťa späť cestou, ktorou si prišiel. Tebe však toto bude znamením; Jedz tento rok samorodé a druhý rok samorastlé, tretí rok však sejte a žnite, sadte vinice a jedzte ich ovocie. A zvyšok Júdovho domu, čo pozostal, zapustí korene nadol a hore prinesie ovocie. Lebo z Jeruzalema vyjde zvyšok a pozostatok z vrchu Sion; horlivosť Pána zástupov to urobí. Preto toto hovorí Pán o asýrskom kráľovi: Nevkročí do tohto mesta ani šíp ta nevystrelí, ani štítom naň nezaútočí, ani násypom ho neobkolesí. Vráti sa cestou, ktorou prišiel, do tohto mesta nevkročí” - hovorí Pán. “Budem kryť toto mesto, aby som ho zachránil kvôli sebe a kvôli Dávidovi, svojmu služobníkovi.”

Tu vyšiel **Pánov anjel** a zabil v asýrskom tábore stoosemdesiatpäťtisíc. Keď ráno vstali, hľa, samé mŕtve telá! Nato odtiahol a odišiel. A tak sa asýrsky kráľ Sennacherib vrátil a býval v Ninive. A keď sa raz klaňal v dome svojho boha Nesrocha, vlastní synovia Adramelech a Sarasár ho zabili mečom a sami utiekli do krajiny Ararat. Potom panoval miesto neho jeho syn Asarhaddon.⁴³²

⁴³² Sennacheriba zavraždili až v roku 681. - Asýrsky kráľ Nesroch je známy len z tohto miesta Svätého písma - Ararat (Urartu) je Arménia. - Asarhadon (Asarhaddon) panoval v rokoch 681 - 668 pred Kristom.

KNIHA PROROKA BARUCHA

▸ Jeremiášov list (Bar 6, 1 - 72)

KNIHA PROROKA BARUCHA (BAR 6, 1 – 72), JEREMIÁŠOV LIST

Odpis listu zajatcom, ktorých mal babylonský kráľ Nabuchodonozor odviešť do Babylonu. Poslal ho Jeremiáš, aby im oznámil, čo mu naložil Boh.

Pre hriechy, ktoré ste spáchali proti Bohu, odvedie vás babylonský kráľ Nabuchodonozor ako zajatcov do Babylonu.⁴³³ Keď teda prídete do Babylonu, budete tam mnoho rokov a dlhý čas, až sedem pokolení. Potom vás však vyvediem odtiaľ v pokoji. Ale v Babylone uvidíte strieborných, zlatých a drevených bohov, ktorých nosia na pleciach a ktorí pohanom naháňajú strach.⁴³⁴ Chráňte sa, aby ste sa nestali aj vy podobnými pohanom a aby sa strach nezmocnil aj vás. Keď budete vidieť pred nimi a za nimi

⁴³³ O Jeremiášovom liste: Tento krátky starozákonný spis (iba 72 veršov) je známy pod menom »Jeremiášov list«. V židovskom kánone sa neuvádza. V gréckom preklade Septuaginta je ako samostatný spis po Knihe Nárek, kým vo Vulgáte a v Novej Vulgáte sa uvádza ako 6. hlava Knihy proroka Barucha. Jeremiášov list sa zachoval iba v gréckom texte, ale je takmer isté, že jeho originál bol napísaný po hebrejsky alebo aspoň v semitskej reči. V nadpise sa spomína, že jeho autorom je prorok Jeremiáš, ktorému sa azda pripisoval preto, že sa obsahom a literárnou formou podobá Jeremiášovmu listu zajatcom (porov. Jer 29). Podľa všeobecnej prijatej mienky biblistov je však List dielom neznámeho autora. Vznikol pravdepodobne v 3. alebo 2. storočí pred Kristom. (pokračovanie poznámka 186 tu v knihe nižšie)

⁴³⁴ Babylonci sa báli svojich bohov a zobrazovali si ich v strašidelných podobách. (Porovnanie s poznámkou v Jer 50, 38)

zástup, ktorý sa im klania, povedzte si v duchu: "Tebe sa treba klaňať, Pane!", lebo môj **anjel** je s vami a on bude skúmať vaše duše.

Ich jazyk vyhladil umelec a sú len postriební a pozlátení; sú teda ľžou a nevládu hovoriť. A vezmú ako pre pannu parádnicu zlato a zhotovia koruny na hlavy svojich bohov. Stáva sa však aj, že kňazi vezmú zlato a striebro svojim bohom a použijú ho pre seba. Dokonca darujú z toho aj smilniciam vo verejných domoch. Ozdobujú ich - strieborných, zlatých a drevených bohov - šatami ako ľudí.⁴³⁵ Oni sa však nevedia zachrániť od hrdze a črvotoče, hoci sú oblečení do purpurového rúcha. Utierajú im tvár pre prach, ktorý je v dome a ktorého je na nich plno. Aj žezlo má ako človek, krajský sudca, ale nemôže zabiť toho, kto sa proti nemu prehreší. Má aj dýku v pravici a sekeru, ale oslobodiť sa nevie ani od vojny, ani od lúpežníkov. Z toho je zrejmé, že nie sú bohmi, preto sa ich nebojte!

Ako sa rozbitá nádoba stáva človekovi neužitočnou, takí sú ich bohovia. Keďže sú postavení v domoch, majú oči plné prachu z nôh tých, čo prichádzajú. A ako sú okolo toho, čo urazil kráľa, pozatvárané dookola dvory, keďže ho majú viesť na smrť, podobne zabezpečujú kňazi ich domy dverami, zámkami a závorami, aby ich neukradli zlodeji. Zapalujú lampy a viac ako sami pre seba, ale ani jednu z nich vidieť nemôžu. Sú podobní hociktorej hrade z domu a hovorí sa, že im vnútro rozožiera červač zeme; a keď ich aj s rúchom zožerie, nezbadajú. Tvár im očernie od dymu z domu. Na telo a na hlavu im nalietajú netopiere, lastovičky a

⁴³⁵ Myslí sa tu na ženy, ktoré sa predávali k úcte bohyně Ištar a bývali pri jej chráme.

iné vtáky a podobne (skáču) mačky. Z toho poznáte, že nie sú bohmi, preto sa ich nebojte!

Zlato, ktorým sú pokrytí, je síce na krásu, ale ak niekto nestiera hrdzu, nebudú sa ligotať; necítili ani to, keď ich uliali. Sú kúpení za každú cenu, hoci v nich niet ducha. Keďže sú bez nôh, nosia ich na pleciach, a tak ukazujú ľuďom svoju hanbu. Ale nech sa hanbia aj tí, čo im slúžia. Preto ak padne na zem, sám nevstane, ani sa nebude sám pohybovať, ak ho niekto postaví narovno; ani sa nevzpriami, ak ho niekto postaví narovno; ani sa nevzpriami, ak ho niekto položí; zato im však predkladajú dary ako mŕtvym.⁴³⁶ Ich obety si však predajú a použijú kňazi. Podobne z nich berú aj ženy, ale ani žobrákovi, ani biednemu z toho nedajú. Ich obiet sa dotýkajú nečistí a šestonedielky. Keďže podľa týchto vecí viete, že nie sú bohmi, nebojte sa ich!

Ako ich teda možno volať bohmi? Veď strieborných, zlatých a drevených bohov obsluhujú ženy, v ich domoch sedia kňazi v roztrhaných tunikách, s oholenými hlavami a bradami a s nezakrytými hlavami; vreštia a kričia pred svojimi bohmi ako niektorí na pohrebných karoch. Z ich šiat si berú kňazi a obliekajú svoje ženy a deti. Či zakúsia od

⁴³⁶ Pohania nosievali jedlá na hroby mŕtvych, porov. Ž 106, 28 (I pridali sa k Beélfegorovi, jedli z obetí mŕtvym bôžikom; "Jedli z obetí" spolu s Moabčanmi [porov.. Nm 25, 2 - 3]. História vyvoleného národa sa tu podáva pod zorným uhlom národnej nevery a nevďačnosti.); Sir 30, 18 (Maškrtky, ktoré nemôžu požiť uzavreté ústa, podobné sú hodovným pokrmom, ktorými obložia hrob [Veľmi si treba vážiť telesné zdravie, ktoré každého naplňuje spokojnosťou.].)

niekoho zlo⁴³⁷ a či dobro, odplatiť to nevládku. Kráľa nevládku ani ustanoviť, ani zosadiť. Podobne nevládku dať ani bohatstvo, ani med'. Ak im niekto urobí sľub a nesplní, nebudú to vyžadovať. Ani človeka neoslobodia od smrti, ani neochránia slabšieho od mocnejšieho. Slepému človeku nevrátia zrak, človeka z núdze nevytrhnú. Nad vdovou sa nezľutujú, ani sirote nepreukážu dobro. Drevené, pozlátané a postriebrené (modly) sú podobné kameňom z vrchov a tí, čo im slúžia, budú zahanbení. Ako sa teda možno domnievať a vravieť, že sú bohmi?

Ved' ešte aj sami Chaldejci ich zneuctujú! Keď vidia nemého, ktorý nevie hovoriť, prinesú Béla a žiadajú, aby (nemý) prehovoril, akoby to ten (Bél) mohol zbadať.⁴³⁸ A hoci to vedia, nie sú schopní zanechať tieto veci, pretože nemajú cit. A ženy, obviazané stuhami, sedia na cestách a pália otruby. A keď niektorá, odvedená niekým, čo šiel tadiaľ, vyspala sa s ním, znevažuje si susedu, že nemá tolkej ceny ako ona a že jej stuha nie je roztrhnutá.⁴³⁹ Všetko, čo sa

⁴³⁷ U Izraelitov boli ženy z bohoslužobných kňazských úkonov vylúčené [Lv 10, 6; 21, 5.10; porov. Jeť 16, 5 - 7 a poznámka k tomuto miestu; tiež Jer 41, 5; 48, 37]. Toto všetko Izraeliti pokladali však za nedôstojné Boha a museli podceňovať bohov, ktorí to trpia.

⁴³⁸ O Bélovi (poznámka k Iz 46, 1: Bél a Nébo boli bohovia Babyloncov. Keď prorok opisuje ich záhubu, znamená to aj záhubu Babyloncov. Títo bôžikovia nevedeli zabrániť, aby sa ich sochy nedostali do zajatia.; poznámka k Jer 50, 2: Merodach a Marduk, hlavný boh hlavného mesta Babylonského kráľovstva, Babylonu, kde mal veľký chrám, tento bol jedným z divov sveta, volal sa E-sag-ila. Niekedy aj Marduka volali Bélom, pánom.).

⁴³⁹ Modloslužba Babyloncov bola spojená s nečistotou.

okolo nich deje, je lož. Ako sa teda možno domnievať a vraviť, že sú bohmi?

Urobili ich remeselníci a zlatníci. Nebude z nich nič iné, len to, čo chcú mať remeselníci. Ani tí, čo ich zhotovili, nežijú dlhý čas, ako by mohlo to, čo zhotovili? Svojím potomkom zanechali lož a hanbu. Lebo keď ich zastihne vojna alebo nešťastie, kňazi sa radia medzi sebou, kde sa s nimi schovať. Ako teda možno nezbadať, že nie sú bohmi, keď nezachránia ani seba od vojny alebo nešťastia? Keďže sú drevené, pozlátené a postriebrené, neskoršie sa pozná, že sú klamstvo. Všetkým národom a kráľom bude jasné, že nie sú bohmi, ale dielom ľudských rúk, a nijakého božského činu na nich niet. Komu je teda neznáme, že nie sú bohmi?

Krajine veru neustanovia kráľa, ani ľuďom dažďa nedajú. Ani sebe neprisúdia právo, ani nezabránia neprávo, veď sú bezvládni ako vrany medzi nebom a zemou. Lebo keď dom drevených, pozlátených a postriebrených bohov zachváti oheň, ich kňazi síce ujdú a zachránia sa, ale oni poprehárajú celkom ako ako trámy. Neodolajú ani kráľovi, ani nepriateľovi. Ako možno teda pripustiť a domnievať sa, že sú bohmi?

Drevené, postriebrené a pozlátené božstvá sa nezachránia ani od zlodejov, ani od lupičov. Títo sú mocnejší a zoberú si zlato, striebro i rúcho, ktorým sú odiat, a odídu s korisťou, tí však si pomôcť nevedia. Takže je lepšie kráľovi, ktorý ukazuje svoju moc, alebo užitočnej nádobe v dome, ktorú majiteľ upotrebí, ako falošným bohom, alebo i dverám na dome, ktoré ochraňujú to, čo v ňom je, než falošným bohom; alebo drevenému stĺpu v kráľovskom paláci ako falošným bohom.

Slnko, mesiac a hviezdy sa ligocú, a keďže sú poslané na osoh, ochotne poslúchajú, aj blesk, keď sa zablysne, lahodí oku, takisto aj vietor veje v každej krajine. A keď Boh rozkáže oblakom, aby sa rozťahli nad celou zemou, splnia, čo im rozkázal. Aj oheň poslaný zhora stráviť vrchy a lesy urobí, čo je rozkázané. Tieto sa im však ani vzhľadom, ani mocou nepodobajú.⁴⁴⁰ Preto sa netreba ani domnievať, ani hovoriť, že sú bohmi, veď nemajú moci ani súdiť, ani dobre robiť ľuďom! Keďže teda viete, že nie sú bohmi, nebojte sa ich!

Veď kráľov nemôžu ani preklínať, ani žehnať im! Národom neukážu znamenia na nebi, ani nežiaria ako slnko, ani ako mesiac nesvietia. Lepšie je zvieratám ako im, tie si vedia pomôcť, keď zabehnú do zátišia. Nijakým spôsobom nám teda nie je zrejmé, že sú bohmi, preto sa ich nebojte!

Ako strašiak na uhorkovisku neustráži nič, tak sú aj ich drevení, pozlátení a postriebrení bohovia. Takým istým spôsobom sú ich drevení, pozlátení a postriebrení bohovia podobní aj šípu v záhrade, na ktorý si sadá každé vtáča, a takisto aj mŕtvoľe, hodenej do tmy. Podľa purpuru a bysu, ktorý na nich spráchnivie, poznať, že nie sú bohmi. Na konci budú aj sami rozožraní a budú potupou pre krajinu.

⁴⁴⁰ "Tieto", rozumej božstvá.

*Lepšie je teda spravodlivému človekovi, ktorý nemá modiel; ten bude ďaleko od potupy.*⁴⁴¹

⁴⁴¹ Spis je živou polemikou proti modlárstvu, ukazuje márnosť a bezmocnosť babylonských modiel a varuje pred nimi Židov v diaspore. Autor presvedčivo argumentuje refrénovitým opakovaním jedného, i keď s menšími obmenami formulovaného výroky: "Z toho je zrejmé, že nie sú bohmi, preto sa ich nebojte!" (verš 14; porov. verše 22.28.39.44.51.56.64.68.71). Vskutku, strach bol jedným z hlavných motívov, ktoré mohli Židov priviesť k modloslužbe, ako vyplýva aj z výrokov iných prorokov (porov. napríklad Am 2, 4; Oz 4, 13 - 14). Je len prirodzené, že sa autor v liste stavia proti babylonským modlám a jeho argumentácie, i keď sú viac rozvinuté a stereotypné, majú svoje korene v živých výrokoch Deutero-Izaiáša o bezmocnosti modiel (porov. Iz 41, 21 - 24; 44, 6 - 20; 46, 1 - 7). Po literárnej a teologickej stránke sa však list najviac podobá Jeremiášovej reči o ničomnosti modiel (porov. Jer 10, 1 - 16), ktorou sa autor pravdepodobne inšpiroval. Archeológia celkom potvrdzuje jeho opis modiel, ako aj ich výrobu, zdobenie a najmä ich úctu spojenú s mravnými výstrednosťami, ktoré autor v liste ostro odsudzuje. V závere (porov. verš 72) sa súhrnne podáva nielen všeobecné morálne učenie z listu, ale aj základ teológie jahvistického kultu vzhľadom na modloslužbu.

KNIHA PROROKA DANIELA

- › Traja mládenci a Nabuchodonozor (Dan 3, 1 - 97)
- › Daniel v jame levov (Dan 6, 2 - 29)
- ◉ Videnie o treťom kráľovstve (Dan 10; 11; 12)
- › Príbeh Zuzany (Dan 13, 1 - 64)
- › Modly Babylonu (Dan 14, 1 - 42)

KNIHA PROROKA DANIELA (DAN 3, 1 – 97), TRAJA MLÁDENCÍ A NABUCHODONOSOR

Kráľ Nabuchodonosor urobil zlatú sochu. Jej výška bola šesťdesiat laktov, jej šírka šesť laktov. Postavil ju na rovine Dura v babylonskej provincii.⁴⁴² Nato dal Nabuchodonosor zvolať námestníkov, úradníkov a sudcov, vojvodcov, predstavených a prefektov a všetky kniežatá krajín, aby sa zišli na posviacku sochy, ktorú postavil kráľ Nabuchodonosor. A zišli sa všetci námestníci, úradníci, sudcovia, vojvodcovia, predstavení a vznešení, ktorým bola zverená moc, i všetky kniežatá krajín na posviacku sochy, ktorú postavil kráľ Nabuchodonosor. Stáli pred sochou, ktorú postavil kráľ Nabuchodonosor. A hlásateľ hlasno oznamoval: "Oznamuje sa vám, národy, kmene a nárečia: V tú hodinu, keď začujete zvuk rohu, flauty, citary, sambuky, harfy, symfónie a rozličných hudobných nástrojov, padnite a klaňajte sa zlatej soche, ktorú postavil kráľ Nabuchodonosor.⁴⁴³ Kto by však nepadol a neklaňal by sa, v tú hodinu ho hodia do rozpálenej pece.⁴⁴⁴ Preto potom len

⁴⁴² Rovinu Dura sa doteraz nepodarilo s istotou stotožniť. Niektorí pripomínajú, že sa toto meno zachovalo v mene rieky Nahr-Dura a v názve kopcov Tolul Dura, južne od Babylonu.

⁴⁴³ Sambuka bol hudobný nástroj podobný harfe, ale mal len štyri struny. Symfónia bol nástroj podobný gajdám.

⁴⁴⁴ O treste smrti ohňom pozri poznámku k Jer 29, 21 - 23.

čo rôzne národy počuli zvuk rohu, flauty, citary, sambuky, harfy, symfónie a rozličných hudobných nástrojov, padali všetky národy, kmene a nárečia a klaňali sa zlatej soche, ktorú postavil kráľ Nabuchodonozor.

A hneď v tú hodinu prišli chaldejskí mužovia a udali Židov. Vraveli kráľovi Nabuchodonozorovi: "Kráľu, ži naveky! Ty, kráľu, vydal si nariadenie, aby každý človek, ktorý začuje zvuk rohu, flauty, citary, sambuky, harfy, symfónie a rozličných hudobných nástrojov, padol a klaňal sa zlatej soche. Kto by však nepadol a neklaňal by sa, hodia ho do rozpálenej pece. Sú tu však júdski mužovia, ktorých si postavil nad roboty babylonskej provincie, Sidrach, Misach a Abdenago, a títo mužovia, kráľu, opovrhli tvojím nariadením, tvojich bohov si nectia a zlatej soche, ktorú si postavil, sa neklaňajú." Nato rozhnevaný a nazlostený Nabuchodonozor rozkázal priviesť Sidracha, Misacha a Abdenaga a hneď ich aj priviedli pred kráľa. Kráľ Nabuchodonozor im povedal: "Je to pravda, Sidrach, Misach a Abdenago, že si nectíte mojich bohov a neklaniate sa zlatej soche, ktorú som postavil? Nuž ste teraz ochotní, v tú hodinu, keď počujete zvuk rohu, flauty, citary, sambuky, harfy, symfónie a rozličných hudobných nástrojov, padnúť a klaňať sa soche, ktorú som urobil? Ak sa nebudete klaňať, v tú hodinu vás hodia do rozpálenej pece a ktorý je to boh, čo vás vytrhne z mojej ruky?"

Sidrach, Misach a Abdenago odpovedali kráľovi Nabuchodonozorovi: "Na toto ti nemusíme nič odpovedať. či nás náš Boh, ktorého si ctíme, môže vytrhnúť z rozpálenej pece a z tvojich rúk, kráľu, oslobodiť nás, a či nie, vedz, kráľu, že tvojich bohov si nectíme a zlatej soche, ktorú si postavil,

sa neklaniame!“ Vtedy Nabuchodonozor skypel zlosťou, tvár sa mu znetvorila pre Sidracha, Misacha a Abdenaga a rozkázal, aby pec rozpálili sedem ráz viac, než ju obyčajne rozpaľovali. A mocným chlapom zo svojho vojska rozkázal, aby Sidracha, Misacha a Abdenaga poviazali a hodili do rozpálenej pece. Tých mužov teda naskutku poviazali a v plášťoch, s turbanmi, v obuvi a v šatách hodili do rozpálenej pece. Pretože kráľov príkaz súril a pec bola príliš rozpálená, plameň ohňa zabil chlapov, ktorí (do nej) hádzali Sidracha, Misacha a Abdenaga. Títo traja mužovia však, Sidrach, Misach a Abdenago, padli poviazaní do rozpálenej pece.

Prechádzali sa uprostred plameňov, chválili Boha a dobrorečili Pánovi.⁴⁴⁵ Azariáš však stál a modlil sa. Otvoril uprostred ohňa ústa a hovoril:

“Zvelebený si, Pane, Bože našich otcov, a chváľitebný a tvoje meno je slávne naveky. Pretože si spravodlivý vo všetkom, čo si urobil, všetky tvoje diela sú pravdivé, tvoje cesty sú priame a všetky tvoje rozsudky spravodlivé. Vykonal si pravdivé sudy vo všetkom, čo si priviedol na nás a na Jeruzalem, sväté mesto našich otcov, veď si to previedol v pravde a v spravodlivosti pre naše hriechy. Lebo sme zhrešili a prestúpili zákon, keď sme odpadli od teba a hrešili vo všetkom; nepočúvali a nezachovávali sme tvoje príkazy, ani sme nerobili, ako si nám prikázal, aby sa nám dobre vodilo. Všetko, čo si na nás priviedol, všetko, čo si nám urobil, urobil si spravodlivým rozsudkom: vydal si nás do rúk

⁴⁴⁵ Azariášova modlitba a chválospev troch mládencov v ohnivej peci v aramejskej osnove chýba. Zachoval sa nám však v LXX a vo Vulgáte. V aramejskom texte po verši 23 nasleduje hneď to, čo je v LXX a Vulgáte vo verši 91. Pozri úvod k tomuto prorokovi.

zlostných nepriateľov a najpodlejších hriešnikov, nespravodlivému a na celej zemi najhoršiemu kráľovi. Teraz však nemôžeme otvoriť ústa: sme na hanbu a potupu tvojim sluhom a tým, čo ťa ctia. Pre svoje meno nevydávaj nás na večnosť a nezrušuj svoju zmluvu! A neodnímaj od nás svoje milosrdenstvo pre Abraháma, svojho miláčika, pre Izáka, svojho sluhu, a pre Izraela, svojho svätca,⁴⁴⁶ ktorým si prisľúbil, že rozmnožíš ich semä sťa hviezdy na nebi a piesok, čo je na brehu mora. Pretože sme ostali menší, Pane, ako všetky národy a sme dnes uponížení pre svoje hriechy na celej zemi. Nateraz niet kniežaťa ani proroka, ani vodcu, ani celopalu, ani obety, ani darov, ani kadidla, ani miesta pre prvotiny pred tebou, aby sme našli milosť.⁴⁴⁷ Ale so skrúsenou dušou a poníženým duchom nech dosiahneme prijatie! Ako pri obetách baranov a býkov a desaťtisícov tučných baránkov, takou nech je dnes pred tebou naša obeta, nech je milá tebe, veď nedôjdu hanby tí, ktorí dúfajú v teba! Teraz ťa však nasledujeme celým srdcom, bojíme sa ťa a hľadáme tvoju tvár. Nezahanbuj nás, ale nalož s nami podľa svojej krotkosti a podľa množstva svojho milosrdenstva! A vyslobod' nás svojimi zázrakmi, získaj, Pane, slávu svojmu menu! Nech sa hanbia všetci, čo preukazujú zlo tvojim sluhom, nech ich zahanbé všetka tvoja moc a ich sila nech je pošliapaná! Nech vedia, že ty, Pane, si jediný Boh a si slávny po celom zemskom kruhu.”

⁴⁴⁶ Izrael je druhé meno patriarchu Jakuba.

⁴⁴⁷ Prorok Jeremiáš ešte žil, proroci Ezechiel a Baruch dokonca pôsobili medzi zajatcami. Ale títo proroci vtedy nedostávali videnie od Pána, preto sa Izraeliti v modlitbe žalujú, že nemajú prorokov, porov. Nár 2,9).

Kráľovi sluhovia, ktorí ich hodili, neprestajne rozpaľovali pec naftou, smolou, pazderím a raždím, takže plameň vyšľahoval z pece na štyridsaťdeväť lakťov, vyrážali a spálil Chaldejcov, ktorých zastihol pri peci. Spolu s Azariášom však a jeho druhmi zostúpil do pece **Pánov anjel** a vyrážal plameň ohňa z pece, stred pece však urobil, akoby tam vial vietor s rosou, takže oheň sa ich vôbec nedotýkal, ani ich nezarmucoval, ani im nebol na ťarchu.

Vtedy tí traja akoby jednými ústami chválili a oslavovali Pána, dobrorečili mu v peci a vraveli:

“Zvelebený si, Pane, Bože našich otcov, chváľitebný, slávny a vyvýšený naveky. Zvelebené je tvoje slávne sväté meno, chváľitebné a vyvýšené naveky. Zvelebený si v chráme svojej svätej slávy, chváľitebný a preslávený naveky.

*Zvelebený si na tróne svojho kráľovstva, chváľitebný a vyvýšený naveky. Zvelebený si, čo hľadáš do priepasti a tróniš nad **cherubmi**, chváľitebný a vyvýšený naveky.*

*Zvelebený si na nebeskej oblohe a chváľitebný a slávny naveky. Dobrorečte Pánovi, všetky diela Pánove, chváľte a vyvyšujte ho naveky!⁴⁴⁸ Dobrorečte Pánovi, **anjeli Pánovi**, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, nebesá, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, všetky vody, ktoré sú nad nebom, chváľte a vyvyšujte ho naveky!⁴⁴⁹ Dobrorečte Pánovi, všetky **mocnosti**⁴⁵⁰ **Pánove**, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, slnko a mesiac,*

⁴⁴⁸ Od toho verša sa chválospev podobá našim litániám, za každým veršom je tá istá odpoveď; porov. Ž 136.

⁴⁴⁹ O vodách nad nebom porov. Gn 1, 7.

⁴⁵⁰ Korunka k svätému Michalovi archanjelovi (medzi modlitbami)

chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, hviezdy na nebi, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, všetok dážď a rosa, chváľte a vyvyšujte ho naveky!

Dobrorečte Pánovi, všetky vetry, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, oheň a horúčosť, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, zima a horúčosť, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, rosa a mráz, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, mráz a zima, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, ľad a sneh, chváľte a vyvyšujte ho naveky!

Dobrorečte Pánovi, noci a dni, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, svetlo a tma, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, blesky a oblaky, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobroreč Pánovi, zem, chváľ a vyvyšuj ho naveky! Dobrorečte Pánovi, vrchy a kopce, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, všetky plody zeme, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, pramene, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, moria a rieky, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, veľryby a všetko, čo sa hmýri vo vode, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, všetky vtáčky neba, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, všetka divina a zvieratá, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, synovia človeka, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobroreč Pánovi, Izrael, chváľ a vyvyšuj ho naveky! Dobrorečte Pánovi, kňazi Pánovi, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, služobníci Pánovi, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, duchovia a duše spravodlivých, chváľte a vyvyšujte ho naveky! Dobrorečte Pánovi, svätí a pokorní

srdcom, chváľte a vyvyšujte ho naveky!⁴⁵¹ Dobrореčte Pánovi, Ananiáš, Azariáš, Mizael, chváľte a vyvyšujte ho naveky, pretože nás vytrhol z podsvetia, vyslobodil nás z ruky smrti, vymanil nás zo stredy horiaceho plameňa a sprostred ohňa nás vytrhol. Oslavujte Pána, pretože je dobrý, že večne trvá jeho milosrdenstvo. Dobrореčte Pánovi, Bohu bohov, všetci nábožní, chváľte a oslavujte ho, pretože na všetky veki trvá jeho milosrdenstvo.”

Vtedy kráľ Nabuchodonozor užasol, náhle vstal a povedal svojim dvoranom: “Nehodili sme doprostred ohňa troch poviazaných mužov?” Odpovedali kráľovi: “Skutočne, kráľ!”⁴⁵² Povedal: “Ja vidím štyroch rozpútaných mužov prechádzať sa uprostred ohňa a niet na nich nijakého úrazu, výzor štvrtého je však podobný synovi bohov.”⁴⁵³ Nato pristúpil Nabuchodonozor k otvoru rozpálenej pece a povedal: “Sidrach, Misach a Abdenago, služobníci najvyššieho Boha, vyjdite a podťe!” Vtedy Sidrach, Misach a Abdenago vystúpili z rozpálenej pece. Zhromaždení satrapovia, úradníci, kniežatá a ministri kráľov hľadeli na mužov, nad telami ktorých oheň nemal moci a ani vlások na hlave im nezhorel, ani ich odev sa nezmenil, ani zápach ohňa ich neprenikol. Tu Nabuchodonozor povedal: “Nech je zvelebený Boh Sidracha, Misacha a Abdenaga, ktorý poslal svojho **anjela** a vyslobodil svojich sluhov, ktorí sa spoliehali naň, pozmenili kráľov príkaz a obetovali svoje telá, aby

⁴⁵¹ Svätými sa volajú nábožní Izraeliti, i prví kresťania sa medzi sebou volali svätými.

⁴⁵² V aramejskej osnove je toto 24. verš, pozri poznámku k veršu 24.

⁴⁵³ “Syn bohov” - **Pánov anjel**.

nemuseli preukazovať úctu a klaňať sa akémukoľvek bohu okrem svojho Boha. Preto vydávam nariadenie, že ak sa ktokoľvek z ktoréhokoľvek národa, kmeňa alebo nárečia prehreší proti Bohu Sidracha, Misacha a Abdenaga, nech ho roztrhajú na kusy a jeho dom nech obrátia na hnojisko, lebo niet iného Boha, ktorý by takto vedel zachraňovať.“ Kráľ potom Sidracha, Misacha a Abdenaga povýšil v babylonskej provincii.

KNIHA PROROKA DANIELA (DAN 6, 2 – 29), DANIEL V JAME LEVOV

Dáriovi sa zapáčilo ustanoviť nad kráľovstvom stodvadsať satrapov, aby boli po celom kráľovstve. A nad nimi troch náčelníkov - z ktorých jeden bol Daniel -, aby im satrapovia vydávali počet a aby kráľ neutrpel škodu. Daniel však prevýšil náčelníkov a satrapov, pretože mal vynikajúceho ducha, takže kráľ zamýšľal postaviť ho nad celé kráľovstvo. Preto náčelníci a satrapovia hľadali proti Danielovi zádrapku vo veci kráľovstva, no nevedeli nájsť nijakú zádrapku ani chybu, pretože bol verný a nijakej viny ani zádrapky na ňom nebolo. Vtedy tí muži povedali: "Nenájde sa na tomto Danielovi nijakú zádrapku, ak ju nenájde na ňom pre zákon jeho Boha." Preto sa náčelníci a satrapovia zišli ku kráľovi a hovorili mu: "Kráľ Dáriu, ži naveky! Všetci náčelníci tvojho kráľovstva, kniežatá, satrapovia, radcovia a námestníci sa uzniesli, aby vyšlo kráľovské nariadenie a prísny príkaz, že každého, kto by za tridsať dní prosil niečo od akéhokoľvek boha alebo človeka okrem teba, kráľu, hodia do ľavej jamy. Preto kráľu, vydaj rozkaz a podpíš písmo, ktoré podľa zákona Medov a Peržanov, ktorý je nezmeniteľný, nebude možno pozmeniť.⁴⁵⁴ A tak kráľ Dáriu podpísal písmo so zákazom.

⁴⁵⁴ O nezmeniteľnosti kráľovských nariadení u Peržanov pozri aj Est 1, 19.

Keď sa Daniel dozvedel, že spis je podpísaný, išiel domov - obloky hornej izby mal otvorené smerom k Jeruzalemu - a tri razy denne padal na kolená, modlil sa a oslavoval svojho Boha tak, ako to robieval aj predtým.⁴⁵⁵ Vtom vtrhli tí mužovia a našli Daniela, ako sa modlí a prosí svojho Boha. Potom išli ku kráľovi a hovorili o kráľovom zákaze: "Kráľu, nepodpísal si nariadenie, že každého, kto by za tridsať dní prosil akéhokoľvek boha alebo človeka okrem teba, kráľu, hodia do ľavej jamy?" Kráľ odpovedal: "To je isté slovo podľa zákona Médov a Peržanov, ktorý je nezmeniteľný." Nato hovorili kráľovi: "Daniel spomedzi júdskeho zajatcov nedbá na teba, kráľu, ani na zákaz, ktorý si podpísal, a tri razy denne sa modlí svoju modlitbu. Keď kráľ počul túto reč, veľmi sa zarmútil a zaumienil si, že Daniela zachráni. Až do západu slnka sa usiloval o jeho záchranu. Vtedy tí mužovia naliehali na kráľa a vraveli mu: "Vedz, kráľu, že u Médov a Peržanov je zákonom, že sa nesmie zmeniť nijaký zákaz alebo nariadenie, ktoré vydal kráľ!" Nato kráľ vydal rozkaz, priviedli Daniela a hodili ho do ľavej jamy. Kráľ povedal Danielovi: "Nech ťa vyslobodí tvoj Boh, ktorého vytrvalo ctíš!" I priniesli kameň a položili ho na otvor jamy; kráľ ho zapečatil svojím prsteňom a prsteňmi svojich veľmožov, aby sa Danielovo položenie nezmenilo.

Potom kráľ odišiel do svojho paláca, noc strávil o hlade, pokrmu mu nedoniesli a spánok ho obchádzal. Preto kráľ za svitania, keď sa rozviednievalo, vstal a náhlivo šiel k ľavej jame. Ako sa blížil k jame, volal žalostným hlasom Daniela a vravel Danielovi: "Daniel, služobník živého Boha,

⁴⁵⁵ Izraeliti sa aj v cudzine modlievali tvárou obrátenou k Jeruzalemu, porov. 1 Kr 8, 46 n.

vládal ťa tvoj Boh, ktorého vytrvalo ctíš, zachrániť od levov?“ Daniel odpovedal kráľovi: “Kráľu, ži naveky! Môj Boh poslal svojho **anjela** a zavrel pysky levom, takže mi neublížili, lebo sa u neho zistila moja nevina; ale ani proti tebe, kráľu, som nespáchal nič zlé.”⁴⁵⁶ Vtedy sa mu kráľ veľmi zaradoval a rozkázal Daniela vytiahnuť z jamy. Vytiahli teda Daniela z jamy a nenašli na ňom nijaký úraz, lebo dôveroval svojmu Bohu. Na kráľov rozkaz však priviedli mužov, čo ohovárali Daniela, a hodili do levovej jamy ich, ich deti a ich ženy a nedopadli ani na dno jamy, keď sa ich levy zmocnili a rozdrúzgali im kosti.

Potom kráľ Dárius napísal všetkým národom, kmeňom a nárečiam, ktoré bývali po celej zemi: “Váš pokoj, nech vzrastá! Odo mňa vychádza rozkaz: Nech sa po celom vladárstve môjho kráľovstva trasú a boja pred Danielovým Bohom, lebo je to Boh živý a trvá naveky, jeho kráľovstvo nezahynie, jeho vladárstvo trvá do konca. On zachraňuje a vyslobodzuje, robí znamenia a zázraky na nebi i na zemi. On zachránil Daniela od levov.”

Danielovi sa však darilo aj za kraľovania Dária, aj za kraľovania Peržana Kýra.

⁴⁵⁶ Na zázračne zachránenie Daniela naráža 1 Mach 2, 60 a asi aj Hebr 11, 33.

KNIHA PROROKA DANIELA (DAN 10; 11; 12), VIDENIE O TREŤOM KRÁĽOVSTVE

*Zjavenie **anjela**. - V treťom roku perzského kráľa Kýra bolo Danielovi, ktorý sa volá Baltazár, zjavené slovo. Slovo o veľkom utrpení je pravdivé. Pozoroval to slovo a vo videní dostal vysvetlenie.⁴⁵⁷ V tých dňoch som bol ja, Daniel, v smútku za celé tri týždne. Chutný chlieb som nezjedol, mäso a víno nevošlo do úst a vôbec som sa nepomazal, kým neprešli celé tri týždne. Na dvadsiaty štvrtý deň prvého mesiaca som však bol pri brehu veľkej rieky. (Je to Tigris).⁴⁵⁸ Zdvihol som oči, díval som sa a hľa, človek odiaty do plátna a driek mal prepásaný ofazským zlatom.⁴⁵⁹ Jeho telo bolo ako chryzolit, jeho tvár ako zjav blesku, jeho oči ako ohnivé fakle, jeho ramená a nohy ako svit ligotavého kovu a zvuk jeho reči ako hukot zástupu. Videnie som videl ja, Daniel, sám, mužovia však, ktorí boli so mnou, videnie nevideli, iba sa ich zmocnil veľký strach a utekali sa schovať. Ostal som teda sám a videl som toto veľké videnie. Nezvýšilo mi sily,*

⁴⁵⁷ Tretí rok Kýrov je tretí rok jeho panovania v Babylone (rok 536 pred Kristom).

⁴⁵⁸ Poznámka, ktorá je zátvorkách je neskorší, a to nemiestny dodatok. Prorok mal toto videnie pravdepodobne pri Eufrate, ten sa volá Veľkou riekou.

⁴⁵⁹ Miesto "ofezským zlatom" treba azda čítať ofírkym zlatom, porov. poznámku k Jer 10, 9.

ale aj môj výzor sa hrozne zmenil a neudržal som si silu. Vtom som počul zvuk jeho slov, padol som omdletý na tvár a ležal som tvárou k zemi. Tu sa ma dotkla ruka a zdvihla ma na kolená a na dlane rúk a povedal mi: "Daniel, miláčik, sleduj slová, ktoré ti ja hovorím, a postav sa na svoje miesto, lebo teraz som poslaný k tebe."

Kým mi hovoril tieto slová, vstal som s chvením. I riekol mi: "Neboj sa, Daniel) Od prvého dňa, čo si si upriamil srdce, aby si pochopil a pokoroval sa pred svojím Bohom, sú vyslyšané tvoje slová a ja som prišiel pre tvoje slová. Ale knieža Perzského kráľovstva stálo proti mne dvadsaťjeden dní a hľa, **Michal**, jedno z prvých **kniežat**, prišlo mi na pomoc a nechal som ho tam pri kniežati perzského kráľa.⁴⁶⁰ Prišiel som teda vyložiť, že postihne na konci dní tvoj ľud, lebo o tých dňoch bude ešte videnie.⁴⁶¹ Kým mi hovoril tieto slová, sklonil som si tvár k zemi a mlčal som. A hľa, ľudským spôsobom sa mi dotkol perí. Nato som otvoril ústa, a povedal som tomu, čo stál proti mne: "Pane

⁴⁶⁰ Keďže **Michal**, "jedno z prvých **kniežat**", je **anjel**, aj "knieža Perzského kráľovstva" je na tomto mieste nie perzský kráľ, ale **anjel** strážca Perzskej ríše. Vidno, že nielen ľudia, ale aj krajiny majú svojich anjelov strážcov. **Anjel**, ktorý išiel k Danielovi, hájil proti perzským záujmom záujmy Izraelitov, lebo mu prišiel na pomoc **Michal**, **anjel** strážca Izraelitov (pozri verš 21). **Anjeli** v skutočnosti nebojujú proti sebe. Keď sa tu hovorí o ich bojoch, je to len prenesená, obrazná reč. Koniec verša je opravený podľa niektorých starých prekladov. Dnešný hebrejský text a Vulgáta číta "a ja som ostal tam pri kráľoch (Vulgáta pri kráľovi) Peržanov".

⁴⁶¹ Výraz "na konci dní" rozumej: v budúcnosti. Tu označuje aj bližšiu, aj ďalšiu budúcnosť (hlavy 7 a 8), ale na tú budúcnosť sa vzťahuje aj videnie, ktoré teraz bude mať.

*môj, pri videní som sa zviľal od bolesti a neostalo vo mne sily. Ako by teda mohol sluha môjho pána hovoriť tu s mojím pánom? Ved' vo mne odteraz niet sily, ani dych nezostal o mne!"⁴⁶² Vtom sa ma znova dotkol ten, čo vyzeral ako človek a posilňoval ma. I povedal mi: "Neboj sa, miláčik, pokoj s tebou, posilni, posilni sa!" A kým hovoril so mnou, nadobudol som silu a vrel som: "Hovor, môj pane, ved'si ma posilnil!" Hovoril teda: "Či vieš, prečo som prišiel k tebe? Ale oznámim ti, čo je napísané v spoľahlivom písme. A teraz sa vrátim bojovať s perzským kniežaťom. Len čo vytiahnem, už prichádza knieža grécke;⁴⁶³ a niet jediného, kto by mi proti nim pomáhal, okrem **Michala**, vášho **kniežaťa**.*

A ja som v prvom roku Dária Médskeho stál na jeho posilnenie a pomoc.

Teraz ti však zvestujem pravdu. Ešte traja králi povstanú v Perzii a štvrtý získa väčšie bohatstvo než všetci. Keď bude mocný, pomocou svojho bohatstva zbúrcuje

⁴⁶² Daniel **anjela** volá svojím pánom, porov. Joz 5, 15; Sdc 6, 15).

⁴⁶³ Keď **anjel** vytiahne do boja proti anjelovi Peržanov, už sa bude dvíhať proti nemu aj anjel Grékov; po Perzskej ríši nastúpi Grécka ríša (pozri videnia v hlavách 7 a 8). I proti Grékom bude hájiť záujmy Izraelitov a v tomto úsilí je mu nápomocný ten **anjel strážca Izraelitov, Michal**; porov. 12, 3.

všetko proti kráľovstvu Grékov.⁴⁶⁴ I povstane hrdinský kráľ, bude mať veľké mocnárstvo a bude konať podľa svojej ľubovôle. Len čo však povstane, jeho kráľovstvo sa zrúti a rozdelí sa na štyri vetry nebies, ale nie medzi jeho potomstvo, ani to nebude vláda, akou on vládol, lebo jeho kráľovstvo sa rozbiť v prospech iných, nie tamtých.⁴⁶⁵

Kráľ juhu zosilnie a jedno z jeho kniežat bude silnejšie ako on a bude vládnuť; jeho vláda bude mocná.⁴⁶⁶ Po rokoch sa však spoja a dcéra kráľa juhu pôjde ku kráľovi

⁴⁶⁴ Traja perzskí králi sú Kýros (538 - 529), Kambyzes (529 - 522). Darius I. Hystaspes (522 - 485). Samozvanca Pseudo-Smerdisa, ktorý v roku 522 panoval 7 mesiacov, neráta. Štvrtý kráľ je Xerxes (485 - 465), ktorého bohatstvo aj svetskí dejepisci opisujú sýtymi farbami a o ktorom je známe, že naozaj podnikol všetko proti Grékom. Toto bola prvá zrážka Peržanov s Grékmi. Ďalších perzských kráľov anjel nespomína, ale predchádza hneď na úplné víťazstvo Grékov a uvádza Alexandra Veľkého.

⁴⁶⁵ Zmysel Kráľovstvá, ktoré vzniknú z Ríše Alexandra, nebudú také, ako bola jeho ríša, a nebudú v nich vládnuť Alexandrovi potomci, ale cudzí. Vláda Alexandra Veľkého v Ázii trvala naozaj krátko - len 11 rokov (334 - 323 pred Kristom).

⁴⁶⁶ V nasledujúcich veršoch hovorí videnie o machabejských časoch. Z nástupcov Alexandra Veľkého (pozri poznámku k 7, 6) spomína len tých dvoch, ktorí prichádzali do styku s Izraelitmi a bojovali medzi sebou o Palestínu; sú to kráľ juhu, to jest Egypta, a kráľ severu, kráľ Sýrie a Babylonu. Ku kráľovi Egypta, Ptolemeovi Lagimu, prišiel Seleukus Nikátor, ktorý bol satrapom Babylonu, ale musel ujsť pred Antigonom. Stal sa Ptolemeovým vojvodom. V roku 312 sa mu však znovu podarilo dobyť Babylon, kde potom vládol ako samostatný kráľ. Jeho kráľovstvo tiahlo sa od Frýgie až po rieku Indus; bol teda mocnejší než jeho bývalý ochranca Ptolemeus.

severu urobiť vyrovnanie. Ale neudrží si vládu ramena, neobstojí ani on, ani jeho rameno, ale bude vydaná ona a tí, čo ju priviedli, i ten, čo ju splodí, aj ten, čo jej bol svojho času na pomoci.⁴⁶⁷ Potom povstane výhonok z jej koreňov, chopí sa moci a dôjde k pevnostiam kráľa severu, vystúpi proti nim a zmocní sa (ich). Aj ich bohov spolu s liatinami a skvostnými striebornými a zlatými nádobami odnesie do zajatia do Egypta, tam bude stáť roky nad kráľom severu. Potom pôjde do kráľovstva kráľa juhu, ale vráti sa do svojej krajiny.⁴⁶⁸

Jeho synovia sa však vzbúria, zhromaždia veľký zástup vojska, budú tiahnúť, zaplavia a prerazia, potom sa vrátia a budú zúriť proti pevnostiam. Nato sa roztrpčí kráľ juhu a bude proti nemu, proti kráľovi severu, bojovať,

⁴⁶⁷ V ďalších pokoleniach týchto dvoch rodov bol to Ptolemeus II. Filadelfos (285 - 246), ktorý chcjúc urobiť koniec nepriateľstvám, dal svoju dcéru Bereniku za manželku Antiochovi Teosovi (Theosof; 261 - 246). Tento mal s predošlou manželkou Laodikou dvoch synov, Seleuka, prímením Kalinikos (Kallinikos), a Antiocha. Laodika sa neskôršie zasa dostala k vplyvu u manžela, ale bála sa, že jej vplyv nepotrvá dlho, preto dala manžela otráviť, Bereniku a jej synov zabiť a kráľom urobila svojho staršieho syna Seleuka Kalinika (246 - 226). "Ramenom" sa v tomto verši rozumie egyptská pomoc. Spomenuté manželstvo nepomohlo teda ani Antiochovi Teosovi, ani Berenike, ani Ptolemeovi, ktorý dúfal, že v Sýrii bude kráľom Berenikin syn, a tak, že sa i tá ríša dostane Ptolemeovcom.

⁴⁶⁸ Brat Bereniky Ptolemeus III. Euergetes (256 - 221), teda muž z toho istého koreňa, čo ona, podnikol odplatnú výpravu, proti Seleukovi Kalinikovi a zmocnil sa niektorých jeho území. O dva roky neskôršie, okolo roku 240, pokúsil sa Kalinikus striasť egyptské jarmo, zaútočil na Egypt, ale vrátil sa s nezdarom.

postaví veľké množstvo a dostane množstvo do svojej ruky. Zajme množstvo, až sa mu bude vyvyšovať srdce, porazí desaťtisíce, ale nebude dosť silný. Kráľ severu totiž znovu postaví armádu, väčšiu než prv, a po čase, po rokoch bude tiahnuť s veľkým vojskom a značným bohatstvom.⁴⁶⁹ V tých časoch mnohí povstanú proti kráľovi juhu a synovia násilníkov z tvojho ľudu sa zdvihnú, aby naplnili videnie, ale padnú.⁴⁷⁰ Príde kráľ severu, nakopí násyp a zaujme mesto s pevnosťami, ramená juhu neobstoja a jeho vybraný ľud nemá sily obstáť. Ten, čo príde proti nemu, bude robiť, ako sa mu zachce, nik neobstojí pred ním. Zastaví sa v nádhernej zemi a nivočenie bude v jeho ruke. Bude hľadiť, aby sa do jeho moci dostalo celé jeho kráľovstvo, vyrovaná sa s ním a dá mu dcéru žien, aby ho zničil, no nestane sa to,

⁴⁶⁹ Kalinikovi synovia, Seleukos (Seleukus či Seleuk III. Keraunos 226 - 223) a Antiochus III. Veľký (223 - 187), chceli pomstiť otcovu porážku. Antiochus skutočne viedol vojnu proti Ptolemeovi IV. Filopatorovi (221 - 204), no tento ho porazil pri Rafii, juhozápadne od Gazy v roku 217. Ale nevedel využiť víťazstvo, preto po trinástich rokoch Antiochus znovu podnikol výpravu proti Egyptu, kde vtedy už bol kráľom Filopatrov syn Ptolemeus V. Epifanes.

⁴⁷⁰ I mnohí Židia postavajú sa proti kráľovi Egypta a dajú sa do služieb sýrskeho kráľa. Tak pripravujú cestu, že Antiochus IV. Epifanes (175 - 164) bude môcť prenasledovať ich národ, a tak sa splní videnie, ktoré má prorok o tomto prenasledovaní.

nebude tak.⁴⁷¹ Potom obrátil tvár k ostrovom a mnohé zaujme; istý veľmož mu však zarazí úsmešky, ba odplatí mu posmech. Potom obráti tvár k pevnostiam svojej krajiny, no padne a nebude ho. Miesto neho povstane taký, čo pošle vyberača do nádherného kráľovstva, ale za niekoľko dní sa zlomí, nie však pomocou hnevu ani vojny.⁴⁷²

Miesto neho povstane opovrhovaný, ktorému nedajú kráľovskú poctu; no príde potichučky a úkladmi sa zmocní kráľovstva.⁴⁷³ Valiace sa vojská budú spreď neho zmetené a zlomené, aj knieža zmluvy. Len čo sa kto s ním spojí, bude strojiť úklady, bude postupovať a zosilnie pomocou malého ľudu. Bezpečne vnikne do najtučnejších krajín a bude robiť, čo nerobili jeho otcovia ani otcovia jeho otcov, korisť, plen a majetok im rozháďže a bude mať plány proti ich

⁴⁷¹ Pokus kráľa severu zmocnil sa Egypta prostredníctvom akéhosi manželstva sa nepodarí. Je to azda manželstvo jeho dcéry Kleopatry, ktorú v roku 193 vydá za Ptolemea V. Výraz "dcéra žien" je nejasný. Podľa niektorých by mohol znamenať krásavicu, podľa iných mladučké dievča. Kleopatra bola s Ptolemeom V. zasnúbená už v roku 198.

⁴⁷² Veľmož je rímsky konzul Lucius Scipio, ktorý Antiocha III. porazil v bitke pri Magnézii v roku 190. Antiochus ostal i potom vo svojom kráľovstve. Jeho nástupca Seleukus IV. Filopator (198 - 175) poslal do Jeruzalema Heliodora, aby vyplienil chrám (porov. 2 Mach 3, 7 - 40). Krátko po tomto pokuse usmrtil ho ten istý Heliodor.

⁴⁷³ Po smrti Seleuka IV. patrila trón jeho synovi Demetriovi. Ale brat Seleukov, Antiochus IV. Epifanes, človek pre svoju povahu opovrhovaný, zmocnil sa kráľovstva Ištou a pomocou Eumena, kráľa Pergamu.

pevnostiam, no len dočasu.⁴⁷⁴ Potom si zburcuje silu a srdce s veľkým vojskom proti kráľovi juhu. Kráľ juhu sa však vyberie do vojny s veľkým a neobyčajne mocným vojskom, lenže neobstojí, pretože bude snovať proti nemu úklady. Ved' ho zlomia tí, čo jedia jeho pokrm, jeho vojsko odpláva a padnú mnohí prebodnutí. Srdce oboch kráľov sa obráti na zlo a pri jednom stole budú hovoriť lož, ale nepodarí sa im to, lebo koniec je ešte na čas odložený.⁴⁷⁵

Potom sa vráti s veľkým bohatstvom do svojej krajiny, srdce si obráti proti svätej zmluve, bude konať proti nej a vráti sa do svojej krajiny.⁴⁷⁶ V určitom čase pôjde znovu na juh, ale posledný prípad nebude ako predošlý. Pôjdu proti nemu kitijské lode, ochabne a vráti sa, i bude sa zlosťiť na svätú zmluvu a bude konať (proti nej), potom sa vráti a obráti svoju pozornosť na tých, čo opustili svätú zmluvu. Povstanú z neho ramená a znesvätia pevnú svätyňu,

⁴⁷⁴ "Knieža zmluvy" je podľa niektorých Oniáš III., veľkňaz, lebo bol predstaviteľom národa, ktorý mal zmluvu s Bohom. Tohto Antiochus IV. pre nástrahy brata Jasona najprv pozbavil veľkňazského úradu, potom ho dal zavraždiť (2 Mach 4, 7 - 10). Podľa iných by to bol egyptský kráľ Ptolemeus VI. Filometor (180 - 145), ktorý uzavrel s Antiochom IV. zmluvu. Ale Antiochus pod zámienkou priateľstva prišiel do Egypta a s malým vojskom sa zmocnil celej krajiny. Poklady, ktoré pritom nahrabal, rozdal svojim prívržencom.

⁴⁷⁵ Keby sa Antiochus bol vedel vyrovnáť s Egyptom, hneď by bol začal prenasledovať Izraelitov. No Božia prozreteľnosť to ešte oddialila. "Koniec" je prenasledovanie Izraelitov.

⁴⁷⁶ "Svätá zmluva" je vyvolený národ. Čo proti nemu podnikol Antiochus, keď sa vracal z Egypta, čítaj 1 Mach 1, 20 - 24; 2 - Mach 5, 11 - 22.

odstránia ustavičnú obeť a postavia ohavnosť spustošenia.⁴⁷⁷ Tých, čo hrešia proti zmluve pochlebovaním, privedú k odpadu, ale ľud tých, čo poznajú svojho Boha, ostane pevný a bude konať. Rozumní z ľudu privedú mnohých k chápaniu, ale začas budú padať pod mečom, v plameňoch, v zajatí a pri plienení. Keď však budú padať, dostane sa im malej pomoci a mnohí sa k nim pokrytecky pridajú. Niektorí z rozumných klesnú, aby sa zbavili trosky, očistili a obielili do konečného času, lebo do istého času ešte trvá.⁴⁷⁸

Kráľ bude konať podľa svojej ľubovôle a bude sa vyvyšovať a nadúvať nad každého boha, aj proti Bohu bohov bude hovoriť zvlášťne veci a bude sa mu dariť, kým sa neskončí hnev, lebo čo je určené, sa splní.⁴⁷⁹ Ani bohov svojich otcov si nebude všímať, ani miláčika žien, ani nijakého boha si nevšímne, lebo sa bude nadúvať nad všetko. Namiesto toho bude uctievať boha pevnosti a boha, ktorého nepoznali jeho otcovia, bude uctievať zlatom, striebrom, drahokamami, a klenotmi. Posilnenie pevnosti vykoná s cudzím bohom; kto ho uzná, tomu preukáže veľkú

⁴⁷⁷ "Ramená" sú vojenské oddiely.

Jeruzalemský chrám bol stavaný na spôsob pevnosti.

O ohavnostiach, ktoré sa páchali v chráme, čítaj v 1 Mach 1, 57 - 62.

⁴⁷⁸ Kým príde koniec utrpenia, musí sa národ zbaviť hriechu.

⁴⁷⁹ Antiochus bude mať úspech, len kým trvá Boží hnev proti Izraelitom.

česť, tých ustanoví za vládcov nad mnohými a za poplatok im rozdelí krajinu.⁴⁸⁰

V poslednom čase bude s ním bojovať kráľ juhu a kráľ severu sa vyrúti naňho s vozmi, jazdcami a mnohými loďami; príde do krajín, zaplaví a prejde. Potom vnikne do nádhernej krajiny a mnohé (krajiny) padnú. Ale títo sa vyslobodia z jeho ruky: Edom, Moab a hlavná časť Amončanov.⁴⁸¹ Vystrie ruku proti krajinám a egyptská krajina neunikne. Zmocní sa pokladov zlata a striebra a všetkých cenností Egypta, Líbyjci však a Etiópci budú v jeho sprievode.⁴⁸² Ale poplašia ho chýry z východu a severu, preto s veľkou zlosťou odíde, aby znivočil a spustošil mnohých. Svoje palácové stany rozostaví medzi morami a nádhernou svätou horou. Dôjde však ku svojmu koncu a nepomôže mu nik.⁴⁸³

⁴⁸⁰ Miláčik žien bol boh Tamuz, pozri poznámku k Ez 8, 14.

Po svojich otcoch zdedil Antiochus azda kult Apolóna (Apollo). Tento je vyobrazený na jeho skorších peniazoch. Neskoršie jeho peniaze už vyobrazujú Jupitera, ktorého kult chcel násilím zaviesť v celej svojej ríši. Boh pevnosti je azda Jupiter Capitolinus. Kráľovskú priazeň preukáže Antiochus len tým, čo uznajú Jupitera.

⁴⁸¹ Nepriateľom Izraelitov, Edomčanom, Moabčanom a Amončanom, dá Antiochus milosť.

⁴⁸² O Líbyjcoch pozri 2 Krn 12, 3; Jer 46, 9.

⁴⁸³ Boli to chýry o vzbure Partov a Arméncov. Proti týmto viedol ku koncu svojho života vojenskú výpravu. V Perzii sa dopočul o porážkach svojho vojska v Palestíne, chce sa preto vrátiť a svoj stan postaviť medzi Mŕtvym a Stredozemným morom, na Sione, a potrestať Izraelitov, ale smrť mu to prekazí.

V tom čase povstane **Michal, veľké knieža**, čo stojí nad synmi tvojho národa.

Bude to čas úziosti, aký nebol, odkedy povstal národ až po ten čas. V tom čase bude tvoj ľud oslobodený, každý, koho nájdú zapísaného v knihe.⁴⁸⁴ A mnohí z tých, čo spia v prachu zeme, sa zobudia, niektorí na večný život, iní na hanbu a večnú potupu.⁴⁸⁵ Rozumní sa budú skvieť ako lesk oblohy a tí, čo mnohých priviedli k spravodlivosti, budú ako hviezdy na večné veky.⁴⁸⁶

Ty však, Daniel, uzavri slová a zapečať knihu na posledný čas, mnohí ju preskúmajú a rozšíri sa poznanie.⁴⁸⁷

Ja, Daniel, som videl, hľa, **dvaja iní stáli, jeden na jednom brehu rieky, druhý na druhom brehu rieky**, spýtal som sa muža, ktorý bol oblečený do plátna a stál nad vodou rieky: "Kedy bude koniec týchto zázračných vecí?" Tu som počul **muža, ktorý bol oblečený do plátna** a stál nad vodami rieky. Zdvihol pravicu i ľavicu k nebu a prisahal na toho, čo večne žije: "Áno, na čas, časy a polovicu, a keď sa dovíši zlomenie moci svätého ľudu, skončí sa toto

⁴⁸⁴ **Anjel strážca Izraelitov**, Michal, príde im v prenasledovaní na pomoc. Porov. 10, 21; 2 Mach 3, 25 - 29; 10, 29 - 30; 11, 8; 15, 23; Druhá časť verša hovorí už o úzkostiach a oslobodení spravodlivých na konci sveta. O podobnom spájaní bližších a ďalších budúcich udalostí pozri celkový úvod o prorockých spisoch. O knihe života pozri poznámku k Iz 4, 3 a porov. Dan 7, 10; Ex 32, 32; Ž 69, 29.

⁴⁸⁵ **Anjel** zreteľne hovorí o zmŕtvychvstaní tiel.

⁴⁸⁶ Už tu sa hovorí, že spasení nedosiahnu všetci rovnakí stupeň blaženosti.

⁴⁸⁷ O zapečatení knihy pozri poznámku k 8, 26.

všetko."⁴⁸⁸ Ja som počul, ale nerozumel som. Preto som povedal: "Pane, čo bude koniec týchto vecí?" I riekol: "Chod', Daniel, lebo slová sú uzavreté a zapečatené do posledného času. Mnohí sa očistia, obielia a zbavia sa trosky; bezbožní budú konať bezbožne, ani jeden bezbožník nepochopí, ale rozumní pochopia. A od času, čo odstráni ustavičnú obeť a postaví ohavnosť spustošenia, uplynie tisícdvostodevät'desiat⁴⁸⁹ dní. Šťastný, kto bude čakať a dosiahne tisíctristotridsaťpäť⁴⁹⁰ dní.

Ty však chod' ku koncu a odpočívaj! No potom vstaň k svoju údelu na konci dní!"⁴⁹¹

⁴⁸⁸ O rieke pozri 10, 4. Pri prísaha boli ako svedkovia dvaja, noví anjeli, medzi nimi nad riekou sa vznášal anjel, ktorý Danielovi dával zjavenie, porov. 10, 5.

O "čase" pozri poznámku k 7, 25.

⁴⁸⁹ Číslo 1290 je približne tri a pol roka, pozri poznámku k 7, 25. Asi za taký čas by mali byť ľudia v moci Antikrista. Nevieme však, či sa o tieto čísla možno opierať, či sú to nie symbolické čísla. Keďže je reč o konci sveta, ustavičná obeť môže byť len obeť Nového zákona a ohavnosť spustošenia sa vzťahuje vari na prítomnosť Antikrista v chráme (porov. 2 Sol 2, 4).

⁴⁹⁰ Význam čísla 1335 je nám neznámy, nevieme, čo znamená 45 dní (1335 - 1290 = 45).

⁴⁹¹ Danielovi sa sľubuje pokojná smrť a slávne zmŕtvychvstanie.

KNIHA PROROKA DANIELA (DAN 13, 1 – 64), PRÍBEH ZUZANY

V Babylone býval istý muž, menom Joakim. Vzal si za manželku Helkiášovu dcéru Zuzanu, ktorá bola veľmi pekná a bohabojná. Keďže jej rodičia boli spravodliví, vychovávali svoju dcéru podľa Mojžišovho zákona. Joakim bol veľmi bohatý a v susedstve domu mal ovocnú záhradu; a pretože bol váženejší ako ostatní, schádzali sa k nemu Židia. V tom roku ustanovili z ľudu za sudcov dvoch starcov, ktorí zdanlivo spravovali ľud. Oni sa zdržiavali v Joakimovom dome a všetci, ktorí mali spory, prichádzali k nim. Keď potom ľud cez poludnie odchádzal, vošla Zuzana prechádzať sa do záhrady svojho muža. Starci ju každý deň videli vchádzať a prechádzať sa, i zahoreli žiadostivosťou k nej. Rozvrátili si myseľ, odvrátili si oči, že nevideli nebo, a nepripomenuli si spravodlivé rozsudky. Oboch teda zranila láska k nej, ale svoj bôľ si vzájomne nepreznali, lebo sa hanbili prezradiť svoju žiadosť, že sa chcú s ňou stretnúť. Iba zo dňa na deň žiadostivejšie sa usilovali vidieť ju. I hovorili si: "Podľme domov, je čas obeda!" A keď vyšli, vzdialili sa od seba. Keďže sa však vrátili, stretli sa, a keď sa vzájomne dopytovali na dôvod, priznali sa k svojej žiadostivosti a spoločne si ustálili čas, kedy ju môžu nájsť samu. Ako striehli v príhodný deň, vošla raz - ako včera i predvčerom - len s dvoma slúžkami a chcela sa v záhrade kúpať; bola totiž horúčosť.⁴⁹² A nebolo tam nikoho okrem dvoch starcov,

⁴⁹² Verš je voľný citát z Jer 23, 14 a 29, 22 - 23.

ktorí sa schovali a pozorovali ju. I povedala slúžkam: "Doneste mi olej a masti, ale dvere zatvorte, okúpem sa. Urobili podľa rozkazu, zatvorili dvere záhrady a zadnými dvierkami odišli doniesť, čo rozkázala, nevedeli, že sú dnu schovaní starci. Keď však slúžky odišli, dvaja starci vstali, pribehli k nej a vraveli: "Pozri, dvere záhrady sú zatvorené, nik nás nevidí a my sme žiadostiví po tebe, nuž pristaň a oddaj sa nám! Ak by si nechcela, budeme proti tebe svedčiť, že bol s tebou nejaký mladík, a preto si poslala slúžky preč."

Zuzana zakvílila a povedala: "Úzkosť ma zvierá z každej strany: veď ak to urobím, bude mi to smrťou, ak však neurobím, neuniknem vašim rukám! Ale je pre mňa lepšie bez činu upadnúť do vašich rúk, než zhrešiť pred Pánovou tvárou." Vtom Zuzana zvolala veľkým hlasom, ale zvolali proti nej aj starci. A jeden bežal k dverám záhrady a otvoril. Keď sluhovia domu počuli zo záhrady krik, vbehli cez zadné dvierka pozrieť, čo sa deje. Keď im starci rozpovedali svoje reči, sluhovia sa veľmi hanbili, veď o Zuzane sa nehovorilo nikdy nič podobné.

Keď na druhý deň prišiel ľud k jej manželovi, prišli aj dvaja starci, plní zločinného úmyslu proti Zuzane, aby ju mohli zabiť. Hovorili pred ľudom: "Pošlite po Helkiášovu dcéru Zuzanu, Joakimovu manželku!" Hneď aj poslali. I prišla s rodičmi, dietkami a všetkými svojimi príbuznými. Zuzana však bola veľmi nežná a pekného výzoru. Nehanebníci rozkázali, aby sa odhalila - bola totiž zahalená

-, aby sa aspoň takto nasýtili jej krásou.⁴⁹³ Jej príbuzní i všetci, čo ju poznali, plakali.

Vtedy uprostred ľudu povstali dvaja starci a položili ruky na jej hlavu.⁴⁹⁴ Ona s plačom pozdvihla oči k nebu, keď jej srdce bolo plné dôvery k Pánovi! Starci však vraveli: "Keď sme sa my prechádzali po záhrade, vošla táto s dvoma slúžkami, zatvorila dvere záhrady a poslala slúžky preč. Vtom k nej prišiel mladík, ktorý bol ukrytý a zhrešil s ňou. My sme boli v rohu záhrady, a keď sme videli zločin, pribehli sme k nim a videli sme ich spolu hrešiť. Jeho sme nemohli chytiť, pretože bol mocnejší ako my, otvoril dvere a vyskočil von. Keď sme dolapili túto, spytovali sme sa jej, kto je ten mladík, ale nechcela prezradiť. Toto dosvedčujeme!"

Zástup im ako starcom a sudcom uveril a odsúdil ju na smrť.

Zuzana však zvolala veľkým hlasom: "Bože večný, ktorý poznáš skryté veci, ktorý vieš všetko skôr, ako sa stane, ty vieš, že svedčili proti mne falošne; pozri, umieram, hoci som neurobila nič z toho, čo títo zločinné svedčia proti mne."

A Pán vyslyšal jej hlas. Keď ju viedli na smrť, vzbudil Pán svätého ducha v istom mladom chlapcovi, ktorý sa volal Daniel, zvolal veľkým hlasom: "Ja som čistý od krvi tejto

⁴⁹³ Sudcovia rozkázali, aby si Zuzana sňala z hlavy závoj. Nemali k tomu zákonitého podkladu; zákon Nm 5, 15 sa na podobný prípad nevzťahuje.

⁴⁹⁴ Podľa Lv 24, 14 museli svedkovia položiť ruky na hlavu obžalovaného. Starci tu vystupujú ako žalobcovia aj ako svedkovia.

(ženy).⁴⁹⁵ Všetok ľud sa obrátil k nemu so slovami: "Čo je to za reč, čo hovoríš?" On si stal doprostred nich a povedal: "Takí hlúpi ste, synovia Izraela? Bez súdu, bez stopovania pravdy ste odsúdili dcéru Izraela! Obnovte súd, pretože falošne svedčili proti nej!" Ľud sa v náhlosti vrátil a starší mu povedali: "Pod', sadni si medzi nás, pretože ti Boh dal vážnosť starca!" Nato im Daniel povedal: "Oddelte ich ďaleko od seba, ja ich rozsúdim!" Keď ich teda od seba oddelili, zavolať jedného z nich a povedal mu: "Ty, čo si zostarel v zločinných dňoch, teraz došli tvoje hriechy, ktoré si predtým páchal,⁴⁹⁶ keď si vynášal nespravodlivé rozsudky, utláčal nevinných a prepúšťal vinných, hoci Pán riekol: »Nevinného a spravodlivého nezabiješ!« (Porov. Ex 23, 7 a Lv 19, 15). Nuž teraz, ak si ju videl, povedz, pod akým stromom si ich videl zhovárať sa?" Ten odpovedal: "Pod lentyškom." Nato Daniel povedal: "Krásne si luhal proti vlastnej hlave, hľa, **Boží anjel** dostal od Boha výrok a rozsekne ťa na dvoje." Keď ho odvedli, rozkázal, aby prišiel druhý; i povedal mu: "Semä kanaánske, a nie júdske, krása ťa zviedla a žiadostivosť ti rozvrátila srdce. Takto ste robievali dcéram Izraela a ony sa zo strachu dali s vami do reči; Júdova dcéra však nestrpela vašu nepravosť.⁴⁹⁷ Teraz mi teda povedz, pod akým stromom si ich dochytil zhovárať

⁴⁹⁵ Danielov výkrik znamená: "Ja neberiem na seba zodpovednosť za smrť tejto ženy."

⁴⁹⁶ Rozumej: Teraz vyjdú najavo tvoje dávne hriechy.

⁴⁹⁷ Vo verši 48 sa aj Zuzana volá dcérou Izraela, pretože aj ona pochádzala od Jakuba-Izraela. Tu sa však dcérami Izraela volajú ženy bývalého severného, Izraelského kráľovstva.

sa?" On odpovedal: "Pod dubom." Daniel mu však odpovedal: "Krásne si luhal aj ty proti vlastnej hlave. **Boží anjel** totiž čaká s mečom, aby ťa preťal napoly a usmrtil vás."

Nato celý zástup zvolal veľkým hlasom a dobrorečil Pánovi, ktorý zachraňuje tých, čo v neho dúfajú. I pozdvihol sa proti dvom starcom, lebo ich Daniel z vlastných úst usvedčil, že vydali falošné svedectvo, a naložili s nimi, ako oni zločinne nakladali so svojím blížnym; aby sa všetko konalo podľa Mojžišovho zákona, usmrtili ich a nevinná krv sa v ten deň zachránila. Helkiáš však a jeho žena chválili Boha za svoju dcéru Zuzanu spolu s jej mužom Joakimom a všetkými príbuznými, pretože sa na nej nenašlo nič podlého.

A od toho dňa i naďalej ostal Daniel veľký v očiach ľudu.

KNIHA PROROKA DANIELA (DAN 14, 1 – 42), MODLY BABYLONU

Daniel bol kráľovým hosťom a váženejším než ostatní jeho priatelia.

Babylonci mali modlu, ktorá sa volala Bél; každý deň jej venovali dvanásť meríc múky, štyridsať oviec a šesť krčahov vína.⁴⁹⁸ Aj kráľ si ju uctieval a chodil sa jej každý deň klaňať. Ale Daniel sa klaňal svojmu Bohu. Kráľ sa ho pýtal: "Prečo sa neklaniaš Bélovi?" On mu odpovedal: "Preto, že si nectím rukou robené modly, ale živého Boha, ktorý stvoril nebo a zem a má vládu nad každým telom." Kráľ mu povedal: "Nezdá sa ti, že Bél je živý boh? Či nevidíš, koľko zje a vypije každý deň?" Daniel odpovedal so smiechom: "Nemýľ sa, kráľu; ten je zdnuka blatom, zvonku kovom a ešte nikdy nejedol." Kráľ s hnevom zavolať jeho kňazov a povedal: "Ak mi nepoviete, kto tie hostiny poje, zomriete, ale ak dokážete, že to poje Bál, zomrie Daniel, pretože sa rúhal Bélovi." Daniel vrazil kráľovi: "Nech sa stane podľa tvojho slova!" Bélových kňazov bolo sedemdesiat, okrem žien a detí.

Potom prišiel kráľ s Danielom do chrámu a Bélovi kňazi povedali: "Pozri, my vyjdeme von, ty však, kráľu, predlož pokrm, namiešaj a polož vína, zamkni dvere a

⁴⁹⁸ O Bélovi pozri Iz 46, 1; porov. Jer 50, 2.

V našich mierach by to bolo 6 hektolitrov múky a poltreť hektolitru vína.

zapečať ich svojím prsteňom.⁴⁹⁹ A keď ráno prídeš a nezistíš, že Bél všetko pojedol, nech podstúpime smrť; alebo Daniel, ktorý na nás luhal." Nerobili si starosti, pretože pod stolom urobili tajný vchod, pravidelne cezeň vchádzali a veci poodnášali. Keď však oni odišli a kráľ predložil Bélovi pokrm, Daniel dal svojim sluhom rozkaz, priniesli popol a posypali celý chrám pred samým kráľom. Potom vyšli, zamkli dvere, zapečatili kráľovým prsteňom a odišli.

V noci však ako obyčajne, prišli kňazi aj ich ženy a deti a všetko pojedli a popili. Kráľ vstal za svitania a Daniel s ním. I pýtal sa: "Sú pečate porušené, Daniel?" On odpovedal: "Neporušené, kráľu!" A keď potom kráľ otvoril dvere a pozrel na stôl, veľkým hlasom zvolal: "Veľký si Bél a niet u teba nijakého podvodu!" Ale Daniel sa smial, zachytil kráľa, aby nev kročil dnu, a povedal: "Pozri si podlahu a všimni si, či sú to stopy." Kráľ vravel: "Vidím stopy mužov, žien a detí." Nato dal rozhevaný kráľ pochytať kňazov aj ich ženy a deti; i ukázali mu tajné dvere, ktorými vchádzali a strovili veci, ktoré boli na stole. Kráľ ich pozabíjal a Béla vydal Danielovi na ľubovôľu. A on ho zrútil spolu i s chrámom.

Bol však veľký drak, ktorého Babylonci ctili,⁵⁰⁰ a kráľ povedal Danielovi: "Aj o tomto povieš, že je z kovu? Pozri, žije, je a pije; klaňaj sa mu teda!" Ale Daniel odpovedal: "Pánovi, svojmu Bohu, sa budem klaňať, pretože on je živý

⁴⁹⁹ Víno miešali s korením.

⁵⁰⁰ "Drak" bol veľký had. Babylonské pamiatky medzi rozličnými náboženskými symbolmi spomínajú často aj hady.

Boh. Ty však, kráľu, zmocni ma a ja draka zabijem bez meča a bez palice." Na čo kráľ povedal: "Zmocňujem ťa!"

Daniel vzal smulu, loj a vlasy, uvaril to spolu, narobil bochníkov a dal ich drakovi do pysku. Keď to drak zožral, roztrhlo ho. I povedal: "Pozrite, čo ste uctievali!"

Keď to Babylonci počuli, veľmi sa rozhnevali, zhromaždili sa ku kráľovi a hovorili: "Kráľ sa stal Židom, zrútil Béla, zabil draka a povraždil kňazov." Keď došli ku kráľovi, vraveli: "Vydaj nám Daniela, ináč zabijeme teba aj tvoj dom!" Keď kráľ videl, že naňho mocne doliehajú, pod nátlakom im Daniela vydal. A oni ho hodili do ľavej jamy, kde ostal šesť dní.⁵⁰¹ V jame bolo sedem levov, ktorým dávali deň dve talá a dve ovce; ale v ten deň im ich nedali, aby zožrali Daniela.⁵⁰²

V Júdsku bol prorok Habakuk, ktorý navaril jedlo, nadrobil do vahančeka chleba a išiel na pole, aby to zanesol žencom. Vtom riekol Habakukovi **Pánov anjel**: "Zanes obed, ktorý máš, do Babylonu Danielovi, ktorý je v ľavej jame!" Habakuk odpovedal: "Pane, Babylon som nevidel a jamu nepoznám." Nato ho **Pánov anjel** chytil za temä, niesol ho za vlasy a položil ho rýchlosťou svojho dychu nad levovu jamu.⁵⁰³ A Habakuk volal: "Daniel,

⁵⁰¹ Porov. 6, 16 n.

⁵⁰² Boli to vari telá na smrť odsúdených ľudí.

⁵⁰³ Niektorí by chceli tohto muža stotožniť s Habakukom, od ktorého máme prorocký spis.

Podobne prenášanie ľudí z miesta na miesto nie je v Biblii ojedinelé. Pozri napríklad 1 Kr 18, 12; 2 Kr 3, 11 n.; Mt 4, 5. 8; Lk 4, 5. 9; Sk 8, 39. 40; porov. tiež 2 Kor 12, 2 - 3)

služobník Boží, vezmi si obed, ktorý ti poslal Boh!" Daniel hovoril: "Spomenul si si na mňa, Bože, a neopustil si tých, čo teba milujú." A Daniel vstal a jedol. Anjel však zaraz zanesol Habakuka naspäť na jeho miesto.

Na siedmy deň prišiel kráľ nariekať za Danielom.

Priblížil sa k jame, pozrel dnu a hľa, Daniel sedel uprostred levov! Vtedy kráľ zvolal veľkým hlasom: "Veľký si, Pane, Bože Danielov!" A vytiahol ho z levovej jamy. Tých však, čo chceli jeho záhubu, hodil do jamy a čoskoro ich pred ním zožrali.

Vtedy kráľ povedal: "Nech sa trasú pred Danielovým Bohom všetci obyvatelia zeme, pretože on je záchranca, ktorý robí znamenia a zázraky na zemi; ved' vyslobodil Daniela z levovej jamy!"⁵⁰⁴

⁵⁰⁴ Tento verš má iba Vulgáta.

KNIHA PROROKA OZEÁŠA

› **Falošnosť Izraela (Oz 12, 1 - 15)**

KNIHA PROROKA OZEÁŠA (OZ 12, 1 – 15), FALOŠNOSŤ IZRAELA

*Klamstvom ma obklúčil Efraim, lešťou dom Izraela a Júdu, Pán sa jednako pridal k nim, budú sa volať svätým ľudom Božím.⁵⁰⁵ Efraim pasie za vetrom, za východným vetrom ženie sa celý deň, množí lož a pustošenie. S Asýrskom uzatvárajú zmluvu a vlečú olej do Egypta.⁵⁰⁶ Pán má spor s Júdom, chce stretať Jakuba podľa jeho ciest, podľa jeho skutkov mu odplatí. V lone podchytil svojho brata a vo svojej sile s Bohom zápasil. Zápasil s **anjelom** a zvíťazil, plakal a uprosoval ho; v Beteli ho našiel, tam s ním hovoril.⁵⁰⁷ Pán je Boh zástupov, Jahve je jeho meno. Ty sa však vráť k svojmu Bohu, zachovaj lásku a spravodlivosť a*

⁵⁰⁵ Podľa LXX.

Boh ani napriek hriešnosti nezavrhnú svoj ľud.

⁵⁰⁶ Daromné je zháňať sa za pomocou cudzích národov. Izraeliti si takto len privolávajú Asýrov, ktorí ich potom budú pustošiť ako ohnivý východný vietor, zvaný kádím.

Olivový olej bol vzácny plod Palestíny. Izraeliti si za tento olej chceli získať pomoc Egypta.

⁵⁰⁷ Izraeliti nie sú hodní svojho praotca Jakuba. Udalosti, ktoré sa vo 4. verši spomínajú, pozri Gn 25, 26 a 32, 25. Mienka svätých Otcov je, že Boh hovoril so starozákonnými patriarchami prostredníctvom **anjelov**. Jakub tak zvíťazil nad **anjelom**, že ho plačom uprosil, aby ho požehnal, Gn 32, 27. V Beteli mal videnie, Gn 35, 7.

ustavične vo svojho Boha dôveruj. V ruke Kanaánu je falošná váha, rád utláča.⁵⁰⁸ I hovorí Efraim: "Veru som zbohatol, nahonobil som si majetok." Všetky jeho zisky nevystačia mu pre hriech, ktorého sa dopustil. "Ale ja som Pán, tvoj Boh, až od egyptskej krajiny; zasa ťa ubytujem v stanoch ako za dní slávností.⁵⁰⁹ A hovoril som k prorokom, dal som mnohé videnia a prostredníctvom prorokov som v podobenstvách hovoril." V hriešnom Galaáde boli ničomní, v Galgale obetovali býkom, aj ich oltáre budú ako hromady v brázdach na poli.⁵¹⁰ Jakub utiekol na polia Aramu, Izrael slúžil za ženu, za ženu strážil (stáda). Ale prostredníctvom proroka vyviedol Pán Izrael z Egypta a prorok ho strážil. Efraim ma trpko popudzoval; no uvrhne naň jeho krvilačnosť a vráti mu hanbu jeho Pán.⁵¹¹

⁵⁰⁸ Prorok volá Izraelitov Kanaánčanmi, týmto ich prirovnáva k pohanom.

⁵⁰⁹ Izrael zasa bude bývať mimo zaslúbenej zeme; bude to trest, ale ten ho priblíži k Bohu.

V stanoch bývali Izraeliti na sviatky Stánkov, porov. Lv 23, 42 n.

⁵¹⁰ O Galaáde pozri poznámku k 6, 8 o Galgale k 4, 15.

Hoci smeli mať len jeden oltár.

⁵¹¹ Jakub utiekol pred Ezauom k Labanovi, strážil jeho ovce, a tak si vyslúžil manželku, Gn hlavy 28 a 29. Musel teda ťažko zápasiť, len tak sa stal praotcom národa. Tento národ bol potom Pánovým stádom, ktorý Boh vyviedol z Egypta a strážil prostredníctvom svojho proroka Mojžiša.

KNIHA PROROKA ZACHARIÁŠA

- › **Videnie Zachariášovo (Zach 1; 2; 3; 4; 5; 6)**
- › **Úzkosť Jeruzalema (Zach 12, 1 - 8)**

KNIHA PROROKA ZACHARIÁŠA (ZACH 1; 2; 3; 4; 5; 6), VIDENIE ZACHARIÁŠOVO

Vo ôsmom mesiaci druhého roku Dária prehovoril Pán k prorokovi Zachariášovi, synovi Barachiáša, Adovho syna takto:⁵¹² "Pán sa veľmi hnevá na vašich otcov. Povedz im teda: Toto hovorí Pán zástupov: Obráťte sa ku mne, hovorí Pán zástupov, a obrátim sa k vám, hovorí Pán zástupov. Nebudte ako vaši otcovia, ku ktorým volali predošlí proroci. Toto hovorí Pán zástupov. Odvráťte sa od svojich zlých ciest a od svojich zlých skutkov; ale nepočúvali a nedbali na mňa, hovorí Pán. Vaši otcovia - kdeže tí sú? A proroci? Či večne žijú? Azda moje slová a moje príkazy, ktoré som uložil svojim sluhom prorokom, nezasiahli vašich otcov? Vtedy sa obrátili a vraveli: »Ako sa Pán zástupov rozhodol, že bude s nami nakladať podľa našich ciest a podľa našich skutkov, tak s nami nakladal.«"

Dvadsiaty štvrtý deň jedenásteho mesiaca - to je mesiac šebat, v druhom roku Dária, prehovoril Pán k prorokovi Zachariášovi, synovi Barachiáša, Adovho syna, takto:⁵¹³ Videl som v noci: Hľa, akýsi muž jazdil na hnedom koni. Stál medzi myrtovými kríkmi v priehlbine a za ním boli hnedé, strakaté a biele kone. I spýtal som sa: "Kto sú títo,

⁵¹² O Zachariášovi a jeho rode pozri úvod k tomuto prorokovi.

⁵¹³ Mesiac šebat je náš január - február.

Pane?" Odpovedal mi **anjel**, ktorý vo mne hovoril: "Ja ti ukážem, kto sú títo."⁵¹⁴

Vtom sa ozval muž, ktorý stál medzi myrtovými kríkmi a povedal: "To sú tí, ktorých Pán poslal poprechodiť zem." Oni povedali **Pánovmu anjelovi**, ktorý stál medzi myrtovými kríkmi: "Poprechodili sme zem a hľa, celá zem býva v spokojnosti." **Pánov anjel** odvetil: "Pane zástupov, dokedyže sa nezmiluješ nad Jeruzalemom a nad mestami Júdska, na ktoré sa hneváš už sedemdesiat rokov?"⁵¹⁵ Pán odpovedal **anjelovi**, ktorý vo mne hovoril, dobrotivé slová, utešené slová. Tu mi povedal **anjel**, ktorý vo mne hovoril: "Takto volaj: Toto hovorí Pán zástupov: »Horlím za Jeruzalem a za Sion veľkou horlivosťou. A veľmi sa hnevám na bezstarostné národy, ktoré, keď som sa málo hneval, napomáhal zlo.«⁵¹⁶ Preto takto hovorí Pán: Obrátim sa k Jeruzalemu milosrdne, bude v ňom postavený môj dom, hovorí Pán zástupov, a nad Jeruzalemom sa rozťahne meradlo.⁵¹⁷ Ďalej volaj: Toto hovorí Pán zástupov: Ešte budú

⁵¹⁴ **Anjela**, ktorý mu videnie vysvetľoval, prorok azda ani nevidel.

⁵¹⁵ **Anjeli** zistili, že nepriatelia Božieho národa žijú v pokoji, nebadateľ otrasy medzi národmi (porov. Ag 2, 7). Z toho **anjel** usudzuje, že sa ešte nechystá obnova Božieho národa, preto uprosuje Pána, pripomína, že už aj od zborenia Pánovho chrámu bude čoskoro 70 rokov a Pánov hnev neprestáva.

⁵¹⁶ Keď nepriateľské národy necítili Pánov hnev, utláčali jeho národ.

⁵¹⁷ Meradlom sa označuje znovuvýstavba chrámu a mesta.

moje mestá oplývať šťastím, ešte Pán poteší Sion a vyvolí si Jeruzalem.”⁵¹⁸

Potom som zdvihol oči, pozrel som sa a, hľa, štyri nohy! I spýtal som sa **anjela**, ktorý vo mne hovoril: “Čo je to?” Odpovedal mi: “To sú rohy, ktoré rozhádzali Júdsko, Izrael a Jeruzalem.” Nato mi Pán ukázal štyroch remeselníkov. I spýtal som sa: “Čo idú títo robiť?”

Odpovedal mi: “To sú rohy, ktoré rozhádzali Júdsko tak, že nik nezdvihol hlavu, títo ich však prišli postrašiť a zvrhnúť rohy národov, ktoré zdvihli roh proti Júdsku, aby ho rozhádzali.”⁵¹⁹

Zdvihol som oči, pozrel som sa a, hľa, muž, ktorý mal v ruke merací povraz.⁵²⁰ I spýtal som sa: “Ty kde ideš?” Odpovedal mi: “Premerať Jeruzalem, chcem vidieť, aký je široký a aký je dlhý.” Vtom vychádzal **anjel**, ktorý vo mne hovoril; oproti nemu vychádzal iný **anjel** a povedal mu: “Bež a povedz tomu mladíkovi: Jeruzalem bude obývaný ako otvorené mesto pre množstvo ľudí a zvierat, ktoré sú v

⁵¹⁸ Jazdci sú **Boží poslovia, anjeli**. Kone zvýrazňujú rýchlosť **anjelov**. Túto ich vlastnosť my zvýrazňujeme zvyčajne krídlami. Boli to azda **anjeli strážcovia rozličných krajín** (porov. Dan 10, 12 n., 20 n.).

⁵¹⁹ Druhým videním naznačuje Boh, že oslobodí svoj národ od nepriateľov, a tak pripraví jeho obnovu. Štyri rohy neoznačujú azda štyri určité nepriateľské národy, ale všetkých nepriateľov Júdu, ktorí prichádzali zo všetkých strán sveta. Remeselníci, ktorí prichádzali postrašiť a zdolať nepriateľov, sú **anjeli**. Roh je známy symbol sily. O **anjelovi** pozri poznámku k 1, 9.

⁵²⁰ Muž s meradlom v ruke je **anjel**. Premeraním stavebnej plochy Jeruzalema chce Boh ubezpečiť národ, že sa výstavba mesta určite dokončí.

ňom. A ja, hovorí Pán, budem mu ohnivým múrom dookola a budem slávou uprostred neho.⁵²¹

Nože! No! Utekajte zo severnej krajiny - hovorí Pán -, lebo som vás roztriasol do štyroch strán neba - hovorí Pán. Hor' sa! Zachráň sa na Sione ty, čo bývaš u dcéry Bábelu! Lebo toto hovorí Pán zástupov. Za slávou ma poslal k národom, ktoré vás vyplienili. Lebo kto sa vás dotkne, dotýka sa zreničky môjho oka. Lebo, hľa, zaženiem sa na nich rukou a budú korisťou svojich sluhov, vtedy poznáte, že ma poslal Pán zástupov. Plesaj a raduj sa, dcéra Siona, lebo hľa, ja prídem a budem bývať uprostred teba - hovorí Pán. V ten deň sa pripoja k Pánovi mnohé národy a budú mojim ľuďom, budem teda bývať uprostred teba a budeš vedieť, že ma poslal Pán zástupov k tebe. Vtedy sa zmocní Pán svojho dedičstva, Júdu, a posvätnéj zeme a zase si vyvolí Jeruzalem. Nech zatíchne každé telo pred Pánom, keď sa zdvihne zo svojho trvalého príbytku!"⁵²²

Potom mi ukázal veľkňaza Jozueho, ako stojí pred Pánovým **anjelom**; po jeho pravici stál satan, ktorý sa chcel naňho žalovať. Pán povedal satanovi: "Nech ťa, satan, zavráti Pán, nech ťa zavráti Pán, ktorý si vyvolil Jeruzalem! Či nie je on hlaveň, vytrhnutá z ohňa?" Jozue bol oblečený v

⁵²¹ **Anjel** má povedať prorokovi, že nový Jeruzalem nemožno múrmi obmedziť, pretože bude mať veľké množstvo obyvateľov, porov. Iz 54, 2 n. Ale mesto ani nepotrebuje ohrád, sám Pán ho bude ochraňovať, bude mu ohnivým, nedobytným múrom.

⁵²² Hovorí síce Pána, ale ústami **anjela**, ktorého poslal potrestať nepriateľov svojho národa, ktorý opatruje ako svoju zreničku. Pri potrestaní nepriateľov zjaví sa Božia sláva a prorok sa presvedčí, že **anjela**, ktorý im toto v Zachariášovom videní predpovedá, poslal Pán.

špinavom odeve a stál pred **anjelom**. Tu sa ozval (**anjel**) a riekol tým, čo stáli pred ním: "Odnímte mu špinavý odev!" A jemu riekol: "Hľa, odnímem tvoju vinu a oblečiem ťa do skvostného rúcha!" Potom povedal: "Dajte mu na hlavu čistý turban!" Dali mu teda na hlavu čistý turban a obliekli ho do šiat; Pánov **anjel** však stál.⁵²³

Potom **Pánov anjel** dosvedčoval Jozuemu: "Toto hovorí Pán zástupov: Ak budeš kráčať po mojich cestách a budeš zachovávať moje nariadenia, ty budeš spravovať aj môj dom a budeš strážiť moje nádvorie a dám ti sprievodcov spomedzi týchto, čo tu stoja.⁵²⁴ Čuj teda, veľkňaz Jozue, ty aj tvoji spoločníci, ktorí sedia pred tebou, lebo sú to muži znamenia. Ved'ja privediem svojho sluhu, Výhonok.⁵²⁵ Lebo, hľa, kameň, ktorý som položil pred

⁵²³ Veľkňaz Jozue zosobňuje celý kňazský stav, ba celý národ, ktorý aj vinou kňazstva upadol do nemilosti a ktorý by diabol, satan, chcel zničiť. Slová: "Nech ťa zavrátí Pán" dozaista nehovorí sám Boh, ale v jeho zastúpení **anjel**. Boh nechce zničiť národ, ktorý sa i tak len Božou milosťou zachránil od zániku, je ako hlaveň, vytrhnutá z ohňa. Omilostením veľkňaza celý národ dostáva milosť, čo sa symbolicky naznačuje odňatím nečistých a oblečením skvostných šiat.

⁵²⁴ Veľkňazovi sa sľubuje ochrana **anjelov**. Iní prekladajú koniec verša: "a dám ti prístup medzi týchto, čo tu stoja", a rozumejú to buď tak, že sa veľkňaz po smrti dostane medzi **anjelov**, alebo tak, že bude ako **anjeli**, prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi, prorok. Mal 2, 7.

⁵²⁵ Výhonok je nesporne Mesiáš, ktorý sa aj v dávnejších proroctvách volá Pánovým služobníkom; pozri Iz 42, 1; 49, 3. 5; 50, 10; 52, 13; 53, 11; Ef 34, 28 n.

Aj meno Výhonok dávajú Mesiášovi už staršie proroctvá: Iz 4, 2; Jer 23, 5; 33, 15; porov. Zach 6, 12; tiež Iz 11, 1. 10; 53, 2.

Jozueho: na jednom kameni spočívá sedem očí. Ja vyryjem doň ozdobu - hovorí Pán zástupov - a odstránim vinu tejto krajiny v jeden deň.⁵²⁶ V ten deň - hovorí Pán zástupov - budete sa vzájomne povolávať pod vinič a pod figovník.⁵²⁷

*Potom ma **anjel**, ktorý vo mne hovoril, zasa zobudil ako človeka, ktorého zobudia zo sna. I spýtal sa ma: "Či vidíš?" Odpovedal som: "Vidím svietnik celý zo zlata; na hlavici má nádrž; je na ňom sedem lúč a lampy, ktoré sú na hlavici, majú sedem lievikov. Pri ňom sú dve olivy, jedna napravo od nádrže a druhá naľavo." Ozval som sa a povedal som **anjelovi**, ktorý vo mne hovoril: "Čo je toto, môj pane?" **Anjel**, ktorý vo mne hovoril, odpovedal mi: "Nevieš, čo je to?" Povedal som: "Nie, môj pane." Odvetil mi: "To je Pánovo slovo Zorobábelovi: Nie silou a nie mocou, ale mojím duchom! - hovorí Pán zástupov.⁵²⁸*

⁵²⁶ Výklad tohto verša je veľmi ťažký. Najpravdepodobnejšie zvyrazňuje tento kameň Božie kráľovstvo. Boh dáva toto kráľovstvo spravovať veľkňazovi Jozuemu. No svoj skutočný lesk dosiahne až vtedy, keď príde Mesiáš, až vtedy vyryje Boh doň ozdobu. Oči sú buď Božia prozreteľnosť (porov. 4, 10), ktorá zvláštnym spôsobom chráni túto ríšu, alebo sú to anjeli, ktorých úlohou je strážiť ju.

⁵²⁷ Opisuje sa pokojamilovnosť Božieho kráľovstva, porov. 1 Kr 5, 5.

⁵²⁸ Celé videnie malo byť upozornením pre Zorobábelu, aby sa pri svojich úlohách, najmä pri stavbe chrámu, neopieral o pozemské prostriedky, ale o Pána.

Kto si ty veľký vrch? Pred Zorobábelom (si) rovina! A vyvedie záhlavný kameň s výkrikmi: »Sláva, sláva mu!«⁵²⁹

Pán prehovoril ku mne takto: "Zorobábelove ruky založil tento dom a jeho ruky ho dokončia, i budeš vedieť, že ma k vám poslal Pán zástupov."⁵³⁰ Lebo tí, čo opovrhujú dňom malých vecí, budú sa radovať, keď uvidia v Zorobábelovej ruke kameň a olovnicu. - Tých sedem, to sú Pánove oči, ktoré obchádzajú celú zem."⁵³¹ Ozval som sa a riekol som mu: "Čo sú tie dve olivy napravo a naľavo od svietnika?" Opäť som sa ozval a spýtal som sa ho: "Čo sú dve olivové ratolesti, ktoré dvoma zlatými rúrkami vyprázdňujú zo seba zlato?" Odvetil mi toto: "Nevieš, čo je to?" Riekol som: "Nie, môj pane."⁵³² I riekol: "To sú dvaja synovia oleja, ktorí stoja pred Pánom celej zeme."⁵³³

A znovu som zdvihol oči, pozrel som sa a, hľa, letel zvitok. I spýtal sa ma: "Čo vidíš?" Odpovedal som: "Vidím

⁵²⁹ Keď sa bude Zorobábel správať podľa príkazu, daného v predošlom verši, môžu sa mu stavať do cesty prekážky, ako vrch, Pán ich odstráni a Zorobábel bude môcť na chrám položiť aj posledný, záhlavný kameň, pričom ľud bude radostne volať na slávu.

⁵³⁰ Koniec verša porov. s 2, 13. 15.

⁵³¹ "Deň malých vecí" je deň, keď sa len začínala stavba chrámu. Aj tí, čo teraz pochybujú, budú sa tešiť, keď budú vraviť, že Zorobábel dostavuje Pánov dom.

O Božích očiach pozri poznámku k 3, 9 a 4, 2 - 3.

⁵³² Olej sa tu pre svoju farbu volá zlatom.

⁵³³ Synovia oleja sú olejom pomazaní Boží mužovia, Jozue a Zorobábel. V pradošlom videní, hlava 3, dostáva povzbudenie veľkňaz Jozue v tomto zase knieža Zorobábel.

letieť zvitok, jeho dĺžka je dvadsať laktov, šírka desať laktov.” A riekol mi: “Toto je kliatba, ktorá vychádza na celú zem. Lebo každý zlodej, ako je to na ňom na jednej strane, bude odstránený; a každý, kto prisahá, ako je to na ňom na druhej strane, bude odstránený. Vyvediem ju - hovorí Pán zástupov -, pôjde do domu zlodeja a do domu toho, čo krivo prisahá v mojom mene, usadí sa v jeho dome a zničí ho, i jeho trámy a jeho kamene.”⁵³⁴

*Tu predstúpil **anjel**, ktorý vo mne hovoril, a riekol mi: “Zdvihni oči a pozri, čo je to, čo vystupuje!” I spýtal som sa: “Čo je to?” Odpovedal: “To je efa, ktorá vystupuje;” a dodal: “Toto je ich výzor v celej krajine.” Vtom, hľa, zdvihla sa olovená pokrývka a prostred efy sedela akási žena. I povedal: “Toto je bezbožnosť.” Sotil ju doprostred efy a na jej otvor položil olovenú prikrývku. Potom som zdvihol oči, pozrel som sa a, hľa, predstupovali dve ženy, krídla im nadúval vietor - mali totiž krídla podobné krídlam bociana - a zdvihli efu medzi zem a nebo. I spýtal som sa **anjela**, ktorý vo mne hovoril: “Kde tieto nesú efu?” Odpovedal mi: “Chcú*

⁵³⁴ O zvitku pozri Iz 24, 4; Ez 2, 10. K starobylym zákonníkom sa obyčajne pripájala kliatba na tých, čo zákony budú prestupovať; porov. Dt 27, 13 n.; 28, 15 n., tiež Kódex Hamurapiho, stĺpec 26, 16 až do konca. Kliatba vnikne do domov hriešnikov a zničí ich.

*jej postaviť dom v krajine Senaár. Keď ho dostavajú, položia ju tam na jej podstavec.*⁵³⁵

*Znovu som zdvihol oči, pozrel som sa a, hľa, štyri vozy vystupovali spomedzi dvoch vrchov; vrchy boli kovové. V prvom voze boli hnedé kone, v druhom voze čierne kone, v treťom voze biele kone, vo štvrtom voze kone strakaté, mocné. Ozval som sa a pýtal som sa anjela, ktorý vo mne hovoril: "Čo je to, môj pane?" Anjel mi odvetil: "To sú štyri vetry neba, ktoré vystupujú; predtým stáli pred Pánom celej zeme. V ktorom sú čierne kone, ten ide do severnej krajiny a biele idú za ním; strakaté idú do južnej krajiny. Mocné vyšli a usilovali sa prejsť po zemi." I riekol: "Chodte, prejdite zemou!" Nato prešli zemou. Potom na mňa zavolať a vrel mi: "Pozri, tie, čo idú do severnej krajiny, utíšia mi ducha v severnej krajine."*⁵³⁶

⁵³⁵ Efa bola sýpková miera, obsahuje 36, 44 litrov. Do takejto nádoby by sa žena nebola zmestila. Vo videní všetko môže mať neobyčajné rozmery. Krajina Senaár, porov. Gn 10, 8 - 10; 14, 1 - 9; Joz 7, 21 hebr; Iz 11, 11; Dan 1, 2; Senaár je v Mezopotámii, v tejto krajine ležalo aj hlavné mesto Bohu a jeho národu nepriateľskej ríše: Babylon.

Predošlé videnie (1 - 4) zvyrazňovalo odstránenie zločincov, toto zvyrazňuje odstránenie samého zločinu z Božej ríše. Vo verši 6 slová: "toto je ich výzor (doslovne oko) v celej krajine" treba rozumieť tak, že celá krajina Izraela sa podobá zločinu, lebo je preplnená hriechom.

⁵³⁶ Boží duch na štyroch bojových vozoch tiahne proti nepriateľom svojej ríše. Porov. Ž 18, 11; 104, 3. Zvláštne je, že hnedé kone nedostávajú úlohu, mocné strakaté však idú do dvoch smerov, na juh po celej zemi. Možno, že so sýrskym prekladom treba vo verši 7 čítať "hnedé" miesto "mocné". Na sever idú dva záprahy, pretože tam bývajú najmocnejší nepriatelia: Asýri, Babylonci. Týchto nepriateľov Boh zničí, a tak sa utíši jeho hnev. Jeden záprah ide na juh proti Egyptu.

Pán prehovoril ku mne takto: "Vezmi od zajatcov, od Holdaja, Tobiáša a Idaja, ktorí prišli z Babylonu, a choď v ten istý deň do domu Joziáša, syna Sofoniášovho; choď;⁵³⁷ vezmi striebro a zlato, urob korunu a polož ju na hlavu veľkňaza, Josedekovho syna Jozueho. A povedz mu: »Toto hovorí Pán zástupov: Pozri, muž, ktorého meno je Výhonok; vyženie na svojom mieste a vybuduje Pánov chrám. On postaví Pánov chrám, on dostane slávu a bude sedieť a panovať na svojom tróne; i kňaz bude na svojom tróne a medzi nimi dvoma bude mierová dohoda.«⁵³⁸ Koruna bude pre Helema, Tobiáša, Idaja a Sofoniášovho syna Hena pamätníkom v Pánovom chráme.⁵³⁹ Aj takí, čo sú ďaleko, budú prichádzať a budú stavať Pánov chrám i poznáte, že ma k vám poslal Pán zástupov. Stane sa to, ak budete ochotne počúvať hlas Pána, svojho Boha.⁵⁴⁰

⁵³⁷ Mužovia, od ktorých mal prorok žiadať striebro a zlato, po návrate zo zajatia sa asi dočasne ubytovali v Joziášovom dome.

⁵³⁸ Mesiáš postaví nové Božie kráľovstvo, ktoré sa aj v Ez 40 n. opisuje ako chrám. Kráľovský aj kňazský úrad už nebude oddelený, Mesiáš bude aj kráľom, aj kňazom.

⁵³⁹ Nevieme, prečo sú mená v tomto verši nie totožné s menami vo verši.

⁵⁴⁰ Veľkňaz je len predobrazom Mesiáša, ktorý sa aj tu volá Výhonok. Pozri poznámku k 3, 8. Výhonok - Mesiáš vyženie "na svojom mieste" z koreňa Dávidovho, porov. Iz 11, 1. 10.

KNIHA PROROKA ZACHARIÁŠA

(ZACH 12, 1 – 8), ÚZKOSŤ

JERUZALEMA

Výrok Pánovo slovo proti Izraelu. Hovorí Pán, ktorý rozostrel nebesá a založil zem, ktorý utvoril ducha v človeku: "Hľa, ja urobím Jeruzalem opojnou čašou pre všetky okolité národy, ale bude to aj proti Júdsku, keď budú obliehať Jeruzalem.⁵⁴¹ V ten deň urobím Jeruzalem priťažkým kameňom pre všetky národy; všetci, čo ho budú dvíhať, celkom sa dodriapu, hoci sa zhromaždia k nemu všetky národy zeme. V ten deň, hovorí Pán, postihnem každého koňa strachom a každého jazdca šialenstvom. Ale nad Júdovým domom otvorím si oči a všetky kone národov raním slepotou. Vtedy si kniežatá Júdu budú v sebe hovoriť: »Nože mi posilni obyvatel'ov Jeruzalema v Pánovi zástupov, ich Bohu.« V ten deň urobím kniežatá Júdu podobnými nádobe s ohňom medzi drevom a horiacej ohnivej fakli medzi snopmi; budú hltáť napravo i naľavo všetky okolité národy a Jeruzalem ostane ďalej na svojom mieste v Jeruzaleme. Ale Pán zachráni predovšetkým stany Júdove, aby sláva Dávidovho domu a sláva obyvatel'ov Jeruzalema nebola popri Júdovi priveľká. V ten deň bude Pán štítom nad obyvateľmi Jeruzalema, kolísavý medzi nimi bude v ten

⁵⁴¹ Opojná čaša má význam ako opojný kalich, Jer 25, 15; 51, 7; Ale možno preložiť aj "prahom závratu" (Vulgáta). To by znamenalo, že závrat dostane každý, kto chce ten prah prekročiť.

deň ako Dávid, Dávidov dom však bude v ich čele ako Boh,
ako **Pánov anjel**.

KNIHA PROROKA MALACHIÁŠA

› Boží súd (Mal 3, 1 - 21)

KNIHA PROROKA MALACHIÁŠA

(MAL 3, 1 – 21), BOŽÍ SÚD

*Hľa, ja pošlem svojho **anjela** a pripraví predou mnou cestu. I zaraz príde do svojho chrámu Panovník, ktorého vy hľadáte, a **anjel** zmluvy, ktorého si žiadate. Hľa, príde, hovorí Pán zástupov - a ktože vydrží deň jeho príchodu, kto obstojí, keď sa zjaví? Ved' on je ako roztápajúci oheň a ako zelina práčov. I sadne si a bude vytápať a čistiť striebro, a vyčistí synov Léviho. Prečistí ich ako zlato a striebro, takže budú prinášať Pánovi obety v spravodlivosti. Vtedy sa Pánovi zapáči obeta Júdu a Jeruzalema ako v dňoch dávnych, ako v rokoch predošlých.⁵⁴²*

Priblížim sa k vám na súd a budem rýchlym svedkom proti čarodejom, cudzoložníkom, krivoprisažníkom a tým, čo znásilňujú nádenníkov, vdovy a siroty, pokorujú cudzinca a neboja sa ma - hovorí Pán zástupov. Lebo ja, Pán, som sa nezmenil a vy, synovia Jakubovi, s te nezahynuli. Odo dní

⁵⁴² Na žaloby, že na svete zavládol zločin, prisľubuje Boh Mesiáša, ktorému príde predchodca pripraviť cestu; porov. Iz 40, 3; Mt 11, 10; Lk 7, 27. Mesiáš oslávi svoj chrám (porov. Ag 2, 7) a privedie mravnú očistu. Z akejsi zeliny, zvanej bórit, pripravovali práči lúh; porov. Jer 2, 22. O podobnej, ku vytápaniu kovu prirovnanej mravnej očiste porov. Iz 1, 25; Jer 6, 27; Ef 22, 20. Mesiáš sa volá **anjelom**, poslom zmluvy, lebo uzavrel novozákonnú zmluvu medzi Bohom a novým Božím národom. Dosť jasne sa v tejto stati naznačuje aj božstvo Mesiáša Boh hovorí, že pošle pred sebou predchodcu, stotožňuje sa teda s Mesiášom, ktorý má prísť do svojho chrámu. Mesiáš predovšetkým ustanoví čistú obetu, o tej pozri 1, 11.

svojich otcov ste sa odklášali od mojich zákonov a nezachovávali ste (ich); obráťte sa ku mne a obrátim sa k vám, hovorí Pán zástupov. Spytujete sa: »V čom sa máme obrátiť?« Môže človek ukracovať Boha? Lebo vy ma ukracujete. Spytujete sa však: »V čomže ťa ukracujeme?« V desiatku a poplatkoch. Kliatba vás zasiahla, lebo ma ukracujete vy, celý národ. Prineste celý desiatok do zásobárne, aby bol pokrm v mojom dome, a týmto ma vyskúšajte - hovorí Pán zástupov, či vám neotvorím okná neba a nevylejem na vás požehnania viac ako dost'.⁵⁴³ A pohrozím kvôli vám žráčovi, že vám nepokazí plody zeme a vinič na poli vám nebude neplodný - hovorí Pán zástupov.⁵⁴⁴

Silné sú vaše slová proti mne, hovorí Pán, a pýtate sa: »Čo sme hovorili proti tebe?« Vraveli ste: »Darmo je slúžiť Pánovi. Aký osoh máme z toho, že zachovávame, čo prikázal, a že v smútku chodíme pred Pánom zástupov? Teraz však blahoslavíme namyslencov; prospievajú tí, čo páchajú zlo, pokúšajú Boha, a predsa sa zachránia.«

Vtedy hovorili bohabojní medzi sebou a Pán pozoroval a vyslyšal. A napísala sa pamätná kniha pred ním pre tých, čo sa boja Pána a vážia si jeho meno.⁵⁴⁵

⁵⁴³ O desiatkoch pozri Lv 27, 30 - 33; Nm 18, 20 - 32; Dt 14, 22 - 29; O poplatkoch napríklad Nm 15, 17 - 21; Lv 7, 14. 32. Požehnanie sa tu rozumie dážd.

⁵⁴⁴ Žráčom tu volá prorok kobyľky, porov. Joel 1, 4.

⁵⁴⁵ Pamätná kniha je symbolom Božej vševedúcnosti, porov. Ž 56, 9; 138, 16. Boh nezabudne na zásluhy pobožných.

Budú mi - hovorí Pán zástupov, vlastníctvom v deň, keď budem konať, a budem mať zľutovanie nad nimi, ako má zľutovanie otec nad synom, ktorý mu slúži. Vráťte sa a budete vidieť rozdiel medzi tým, čo slúži Bohu, a tým, čo mu neslúži. Lebo, hľa, deň prichádza, blčí ako pec a všetci namyslenci a všetci, čo páchajú bezprávie budú plevou. Deň, ktorý prichádza, ich spáli - hovorí Pán zástupov, a nenechá z nich ani koreň, ani konár.⁵⁴⁶ Vám však, ktorí sa bojíte môjho mena, vyjde slnko spravodlivosti, ktoré má na krídlach uzdravenie. Vtedy vyjdete a budete poskakovať ako teliatka z maštale!⁵⁴⁷ A pošliapete hriešnikov, lebo budú popolom pod vašimi nohami v deň, keď budem ja konať - hovorí Pán zástupov.

⁵⁴⁶ Verše 19 - 24 sú vo Vulgáte 4, 1 - 6.

Deň, o ktorom sa tu hovorí, je deň súdu.

⁵⁴⁷ Teliatko poskakuje veľmi veselo. Týmto ľudovým prirovnaním chce prorok znázorniť radosť spasených.

KNIHA MACHABEJCOV

PRVÁ KNIHA MACHABEJCOV

› Výprava Nikanora a jeho porážka (1 Mach 7, 26 - 50)

DRUHÁ KNIHA MACHABEJCOV

- › Lyziášova výprava (2 Mach 11, 1 - 12)
- › Júda sa pripravuje na boj s Nikanorom (2 Mach 15, 1 - 24)

PRVÁ KNIHA MACHABEJCŮV (1 MACH 7, 26 – 50), VÝPRAVA NIKANORA A JEHO PORÁŽKA

Tu poslal kráľ Nikanora, jedného zo svojich najznámejších vojvodcov, ktorý bol zaťatým nepriateľom Izraela, a nariadil mu vyhubiť ten ľud.⁵⁴⁸ Nikanor pritiahol do Jeruzalema s veľkým vojskom. Poslal sprostredkovateľov mieru k Júdovi a jeho bratom s týmto ľstivým odkazom: "Nech nie je vojna medzi mnou a vami." Prídem s niekoľkými mužmi a v pokoji si pohovorím s vami." I prišiel k Júdovi a priateľsky sa navzájom pozdravili, ale nepriatelia boli pripravení chytiť Júdu. Júda zbadal, že k nemu prišiel ľstivo. Preto sa ho stránil a nechcel už vidieť jeho tvár.⁵⁴⁹ Keď Nikanor videl, že jeho zámer je prezradený, odtiahol do Kafarsalamy, aby sa dal do boja proti Júdovi. I padlo z Nikaronovho vojska na päťstvo mužov. Ostatní utiekli do Dávidovho mesta.

Po týchto udalostiach sa Nikanor odobral aj na vrch Sion. I vyšli niektorí kňazi a starší ľudu zo svätyne, aby ho priateľsky privítali a ukázali mu celostnú žertvu, ktorá sa

⁵⁴⁸ Tento Nikanor (asi nie ten istý, o ktorom je reč v 3, 38) vystupuje v 2 Mach 14, 12 ako veliteľ slonov.

⁵⁴⁹ Porov. 2 Mach 14, 12 - 22.

obetovala za kráľa.⁵⁵⁰ Ale on nimi pohrdol a urobil si z nich posmech, aj ich poškrvil a namyslene rozprával a v hneve sa zaprisahal: "Ak ihneď nevydáte Júdu a jeho vojsko do mojich rúk, zapálím tento dom po svojom víťaznom návrate." A s veľkým hnevom odišiel.⁵⁵¹

Tu kňazi vošli, postavili sa pred oltár a chrám, plakali a hovorili: "Ty si si, Pane, vyvolil tento chrám, aby sa nazýval podľa tvojho mena a aby bol tvojmu ľudu domom modlitby a prosby. Vykonaj pomstu nad týmto človekom a nad jeho vojskom; nech padnú mečom! Rozpamätaj sa na ich rúhania a nedaj im obstáť."

*Nikanor vytiahol do Jeruzalema a utáboril sa pri Bethorone. Tu sa pripojilo k nemu sýrske vojsko. Júda sa zas utáboril pri Adase s tritisíc mužmi. A Júda sa modlil: "Pane, keď sa kedysi rúhali vyslanci asýrskeho kráľa, vyšiel tvoj **anjel** a pobil z nich stoosemdesiatpäťtisíc. Tak rozmláť toto vojsko dnes pred nami, aby aj ostatní poznali, že sa rúhavo vyslovoval o tvojej svätyni! Súď ho podľa jeho zloby!"⁵⁵²*

Vojská zviedli bitku trinásteho mesiaca adar. Nikanorovo vojsko bolo porazené; aj on padol prvý v boji.

⁵⁵⁰ Alkimus uzavrel s Demetriom akýsi konkordát, v dôsledku čoho sa prinášali obety za kráľa. Porov. Ezd 6, 10; Jer 29, 7 (obety za perzského kráľa). Neskôr sa prinášala obeta aj za rímskeho cisára (J. Flávius Žid. voj. 2, 17. 2).

⁵⁵¹ Porov. o tom 2 Mach 14, 33 nn. a 15, 1 - 6.

⁵⁵² K veršu 36 porov. Joel 2, 17.

K veršu 37 porov. 1 Kr 8, 29 n.; 43, 9.3; Iz 4, 1. O Bethorone porov. 3, 16. Adasa (Vulgáta Adarsa) bola 11 km východne od Bethoronu, asi tam, kde je dnes Chirbel Adase.

K veršu 41 n. porov. 2 Kr 9, 35; Iz 37, 36.

Keď jeho vojsko videlo, že Nikanor padol, odhodili zbrane a utiekli.

I prenasledovali ich na deň cesty od Adasy, až ako sa ide do Gazery a trúbili za nimi na signálových trúbach. ZO všetkých júdske dedín vyšli (Židia) a obklúčili ich. Oni sa postavili síce na odpor, ale všetci padli mečom. Ani jeden z nich nezostal.

Potom vzali korisť a plen, Nikaronovi uťali hlavu a pravú ruku, ktorú bol pyšne vztiahol, priniesli to do Jeruzalema a tam povesili. Ľud sa veľmi radoval a slávili ten deň ako veľkú slávnosť. Tiež ustanovili, aby sa tento deň slávil každoročne trinásteho adara. Potom mala júdska krajina nakrátko pokoj.⁵⁵³

⁵⁵³ Porov. 2 Mach 15, 30 - 33.

Na pamiatku veľkého víťazstva bol povýšený 13. adar na "Nikaronov deň". A 14. adara bol zas deň Mardochejov (2 Mach 15, 37). K veršu 50 porov. Sdc 3, 11; 5, 31.

Podľa Abela sa boj odohral v údolí medzi Chirbet Adasou a Kafarsalamou (Uádi ad-Damm). Kafarsalama by bola dnešná zrúcanina Chirbet Erhá, asi 20 min, východne od Adasy. Meno "Salama" sa zachovalo v názve neďalekého kláštora "Deir Sellám". Bojisko teda bolo asi 8 - 9 km severne od Jeruzalema.

DRUHÁ KNIHA MACHABEJCŮV (2 MACH 11, 1 – 12), LYZIÁŠOVA VÝPRAVA

Lyziáš, králov poručník a příbuzný a spolu aj říšsky správca, velmi těžko znášal poslední udalosti. V celom krátkom čase⁵⁵⁴ zobral na osemdesiat tisíc pešiakov, okrem jazdy, a tiahol proti Židom s úmyslom, že mesto osídli Grékmi, ďalej, že použije chrám, ako ostatné pohanské svätyne, za zdroj príjmov a že bude veľkňazstvo každoročne predávať. Na Božiu moc si však v svojej slepej namyslenosti ani nepomyslel; spoliehal sa na svojich desiat tisíc pešiakov, tisíc jazdcov a osemdesiat slonov. Vtrhol do Júdska a priblížil sa k silnej pevnosti Betsure, ktorá je na stopäťdesiat stadií vzdialená od Jeruzalema, a dobýval ju.⁵⁵⁵

⁵⁵⁴ O úradoch a tituloch Lyziáša porov. 1 Mach 3, 32;

Podľa jednej mienky 11, 1 - 15 porov. o 1. Lyziášovej výprave, o ktorej zase hovorí 1 Mach 4, 26 - 35. Táto správa vecne vraj patrí na koniec hlavy 8 (v spojení s veršami 30 - 33). Príčinu Lyziášovho rozhorčenia by bolo treba hľadať v Nikaronovej porážke (8, 22 - 29).

Iní zase rozoznávajú až tri Lyziášove výpravy: 1. skončila Lyziášovou porážkou, o nej je reč v 1 Mach 4, 26 - 35; 2. sa uskutočnila až vtedy, keď mal na ňu Lyziáš nový dôvod (to jest Timotejovu porážku, 2 Mach 10, 24 - 38, hoci pomýšľal na ňu hneď po skončení prvej výpravy. Túto výpravu 1 Mach nespomína, 3. výprava sa opisuje v oboch krajinách (1 Mach 6, 28 - 63; 2 Mach 13.

⁵⁵⁵ Porov. 1 Mach 4, 26 - 35.

Miesto "päť stadií" vo Vulgáte má byť "päť schoiniov" - 150 stadií.

*Keď sa Machabejcovi bojovníci dozvedeli, že oblieha pevnosť, za horekovania a v slzách spolu s ľuďmi prosili Pána, aby poslal dobrého **anjela** na záchranu Izraela. Sám Machabejec sa prvý chopil zbrane a povzbudzoval aj iných, aby sa s ním vydali do nebezpečenstva a prispeli svojim bratom na pomoc.*

*Tak sa spolu odhodlane vydali na cestu. Keď už boli blízko Jeruzalema, zjavil sa im **jazdec v bielom rúchu**, ktorý išiel pred nimi a mával zlatou zbraňou. Tu všetci spoločne zvelebovali milosrdného Boha, a tak sa vzpružili na duchu, že boli hotoví zraziť nielen ľudí, ale aj najdivokejšie zvery a železné múry. Pripravení do boja postupovali s **nebeským spolubojníkom**, ktorého dostali z Pánovej láskavosti. Ako levy sa oborili na nepriateľov a zrazili z nich jedenásttisíc pešiakov a tisícšesťsto jazdcov, všetkých ostatných zahnali na útek. Viacerí z nich boli ranení a zachránili si iba holý život. Aj sám Lyziáš sa zachránil iba hanebným útokom.*

DRUHÁ KNIHA MACHABEJCŮV (2 MACH 15, 1 – 24), JÚDA SA PRIPRAVUJE NA BOJ S NIKANOROM

Keď sa Nikanor dozvedel, že Júdove oddiely sú v samarijských miestach, zaumienil si, že ich so všetkou istotou napadne v sobotný deň.⁵⁵⁶ Niektorí Židia, ktorí boli donútení slúžiť v jeho vojsku, povedal: "Nenič ich tak divo a barbarsky, ale maj v úcte deň, ktorý Vševidiaci oddávna za svätý vyhlásil!" Tu sa ten naničhodník opýtal: "Je na nebi vládár, ktorý prikázal svätiť sobotný deň?" A keď oni odpovedali: "Je to sám živý Pán, vládár na nebi, ktorý prikázal sláviť sobotný deň," on riekol: "Na zemi som vládcom ja a rozkazujem vziať zbraň a konať kráľovské služby!" Nebol však schopný vykonať svoju bezočivú vôľu.

Vo svojej bujnej namyslenosti si Nikanor umienil, že postaví verejný pamätník svojho víťazstva nad Júdovými oddielmi. Machabejec sa však ustavične s pevnou dôverou spoliehal, že mu Pán príde na pomoc. A povzbudzoval svojich, aby nemali strach pred útokom pohanov, ale aby si

⁵⁵⁶ Nadväzuje rozprávanie na 14, 36.

"V samarijských miestach", to jest v severnom Júdsku na hraniciach Samárie, kde bola aj Adasa, 1 Mach 7, 40. Preto musel Nikanor tiahnuť s vojskom na sever, bojisko bolo medzi Bethoronom a Adasou, porov. 1 Mach 7, 39 n.

pripomínali, koľkú pomoc už dostali z neba, a aby dôverovali, že s pomocou Všemohúceho zvíťazia aj teraz. Tešil ich zo Zákona a prorokov, pripomínal im boje, ktoré už prekonali, a tak im dodal odvahy. Keď ich celkom oduševnil, vydal rozkazy, ale poukázal aj na vierolomnosť pohanov a na to, ako porušovali prísahy. Každého z nich vyzbrojil, nie však ochranným štítom a oštepom, ale povzbudzujúcimi a statočnými slovami. Rozpovedal im aj svoj úplne hodnoverný sen, ktorým všetkých rozradostnil.⁵⁵⁷

Mal takéto videnie. Videl Oniáša, niekdajšieho veľkňaza, muža dokonalého a šľachetného, skromného v obcovaní, jemného povahou, dôstojného v reči a od detstva starostlivo cvičeného vo všetkých čnostiach, ako sa s rozpätými rukami modlí za celú židovskú pospolitosť. Potom sa mu ukázal aj iný muž so šedinami, skvelého výzoru a ožiarený obdivuhodne krásnym jasom. Tu sa Oniáš ujal slova a riekol: "Toto je milovník svojich bratov, ktorý sa mnoho modlí za národ a za sväté mesto, Jeremiáš, Boží prorok." Nato vystrel Jeremiáš ruku, aby odovzdal Júdovi

⁵⁵⁷ "Úplne hodnoverný sen" (v gréckom slove "sen" nasleduje "hyper ti" alebo "eiper ti", čo správne opravuje na: "hyper ti" = istý sen, zjavenie, to jest od Boha zoslaný, ktorý sa rovná skutočnému zjaveniu, akého sa dostane niekomu v bdelom stave.

zlatý meč. Keď mu ho podával, povedal toto: "Prijmyy tento zlatý meč, dar od Boha! Ním porazíš odporcov." ⁵⁵⁸

Takto povzbudení mimoriadne krásnymi Júdovými slovami, ktoré boli ozaj spôsobilé pobádať k chrabrosti a vzpružiť mysle junákov, rozhodli sa, že sa neutiahnu do (opevneného) tábora, ale sa rázne pustia do boja a s nasadením všetkých síl prevedú rozhodný boj, pretože ako mesto, tak aj náboženstvo a chrám boli v nebezpečenstve. Lebo o svoje manželky a deti, bratov a príbuzných mali menšiu obavu, a ich najväčší a najprednejší strach patrila svätému chrámu. Lež aj tí, čo zostali v meste, prežívali nie menšiu úzkosť a nepokoj pre nastávajúci útok pod šírim nebom.

Všetci už očakávali, že nastane rozhodný boj. Nepriatelia už pritiahli, vojsko bolo zošíkované do boja, slony boli postavené na vhodné miesto a jazda bola rozostavená po krídlach. Keď Machabejec zbadal príchod vojska, všelijaké druhy zbraní a divokosť zvierat, vystrel ruky k nebu a vzýval divotvorného Pána, bol totiž presvedčený, že víťazstvo sa nezískava zbraňami, ale že (Boh) ho udeľuje tým, ktorých uzná za hodných víťazstva. Keď ho vzýval, modlil sa takto: "Ty, Pane, ktorý si poslal za čias júdskeho kráľa Ezechiáša svojho anjela a pobila Sennacheribovho vojaka stoosemdesiatpäťtisíc: pošli nám aj teraz, Vládca

⁵⁵⁸ O Oniášovi porov. 3, 1. 5; 4, 1.

Dôležitá pravda: Oniáš sa modli za celú židovskú pospolitosť. Je to vyznanie viery, že svätí a spravodliví na onom svete môžu orodovať za živých tu na zemi.

Iný nebeský príhovorca je prorok Jeremiáš, ktorý odovzdáva Júdovi zlatý meč ao symbol istého víťazstva.

nebies, dobrého **anjela**, (aby vzbudil) strach a hrôzu! Svojím mocným ramenom postraš tých, ktorí s rúhaním tiahnu proti tvojmu svätému ľudu!" Týmito slovami ukončil.⁵⁵⁹

⁵⁵⁹ Pred samým bojom (pri Adase, 1 Mach 7, 40) povzbudzuje Júda svojich modlitbou a poukazom na zničenie Sennacheribovho vojska (porov. 8, 19; 1 Mach 7, 41; 2 Kr 19, 35; Iz 37, 36.

MODLITBY A POBOŽNOSTI

- **Pobožnosť na česť svätých anjelov**
- **Prosba k svätému Michalovi o ochranu a pomoc**
- **Litánie k svätému Michalovi, archanjelovi**
- **Modlitba k svätému Michalovi archanjelovi proti satanovi a odbojným anjelom**
- **Modlitba k svätému Michalovi archanjelovi**
- **Korunka k svätému Michalovi**
- **Modlitba oslobodenia od rôznych druhov zla**
- **Pancier svätého Patrika**
- **9-dňová pobožnosť k svätým archanjelom**
- **Modlitby k anjelovi strážnemu**
- **Liturgická pobožnosť k anjelovi strážnemu**
- **Litánie k anjelovi strážnemu**
- **Litánie k svätým anjelom**
- **Litánie k svätým archanjelom: Michalovi, Gabrielovi a Rafaelovi**
- **30-dňová pobožnosť k svätému Michalovi archanjelovi**

POBOŽNOSŤ NA ČEŠŤ SVÄTÝCH ANJELOV

Pozdravenie sviatostného Spasiteľa

M: *Moja rozkoš je bývať so synmi ľudskými.*

Všetci: Hľa, stánok nášho Boha medzi ľuďmi.

M: *Pozdravujeme Ťa s povďačnou radosťou a s detinskou vierou, Božský Spasiteľ a priateľ ľudí. Ty si postavil svoj stánok medzi nami, aby si navždy u nás prebýval.*

Všetci: *Buď nám nablízku a zostaň s nami, Pane; buď našou pravou radosťou. Zachovaj nás svojou Božskou mocou, chráň nás pred každým nebezpečenstvom a nástrahou.*

M: *Ty si Kráľ svätých anjelov, ktorí nám boli daní na ochranu. Ty sám si ráčil prijať ich meno a úrad, keď si prebýval medzi ľuďmi ako Boží Anjel a Vyslanec medzi ľuďmi.*

Všetci: *Bol si verným sprievodcom vyvolenému ľudu už pred svojím zjavením v ľudskej podobe. Teba, svojho Jednorodného Syna, poslal Otec ľudu, aby si ho ochraňoval a opatroval. Pod Tvojou ochranou kráčal isto po nebezpečných cestách.*

M: *Ešte vždy Ti je rozkošou bývať s Božstvom a človečenstvom medzi nami. Ty si Anjel veľkého Božieho rozhodnutia. Prišiel si k nám ako mierový Vyslanec svojho Otca a vo vlastnej krvi si založil večné vykúpenie. Bolo ti pokrmom konať vôľu toho, ktorý Ťa poslal.*

Všetci: Ďakujem Ti za to, Pane Ježišu. Táto poslušnosť voči Otcovi aj teraz Ťa drží uprostred nás, aby si medzi nami zostával, a tešil a liečil všetkých, ktorí majú ubolené srdce. Ty si aj náš Anjel zmluvy, nám daný Nebeským Otcom na ochranu a pomoc.

M: Na Tvoju slávu, ó Kráľ anjelov, chceme teraz Tvojich služobníkov, svätých anjelov, oslavovať a s vďačnou láskou ich uctiť.

Všetci: So svätými anjelmi Ťa pozdravujeme a klaniame sa Ti, svätý Anjel zmluvy, Vyslanec večného Otca, Anjel veľkého rozhodnutia o našom vykúpení a spojujeme sa s jasavým a vďakyplným chválospevom anjelov za blahú zvesť, ktorú si nám priniesol.

Ku všetkým svätým anjelom

M: Chváľte Pána, všetci jeho anjeli.

Všetci: Chváľte ho všetky jeho mocnosti.

M: Pochválený buď, všemohúci Bože, Stvoriteľu neba a zeme, ktorý si svojím slovom stvoril nielen tento viditeľný svet, ale aj nebo a nespočetných duchov. Nádherne si ich utvoril, dal si im hlboké poznanie a silu a vylial si a nich plnosť svojej milosti. Chvála a vďaka Ti za všetky milosti, ktoré si preukázal dobrým anjelom a za slávu, ktorú si im udelil po ich dokázaní sa v skúške. Obstupujú Tvoj trón, klaňajú sa Ti a spoločne spievajú a plesajú bez prestania.

Všetci: Svätý, svätý, svätý si, Pán, Boh zástupov. Nebo a zem sú plné Tvojej slávy. Hosana na výsostiach!

M: Modlime sa.

Všetci: *Daj, Pane, aby sme sa Ti spolu so zástupmi blažených duchov vždy pokorne klaňali a neprestávali Ťa nikdy chváliť; skrze Krista, Pána nášho. Amen.*

★

M: *Pred tvárou anjelov chcem Ťa, Bože chváliť.*

Všetci: Chcem sa Ti pokloniť v Tvojom svätom chráme a velebiť Tvoje meno.

M: *Ó blažený príbytok anjelov, dom pokoja a lásky, kde tisíckrát tisíce sa klaňajú: Anjeli, Archanjeli, Sily, Mocnosti, Kniežatstvá, Panstvá, Tróny, Cherubíni a Serafíni, všetci rozdielni v hodnosti, lesku a moci, ale v podivuhodnom súlade a jednote. Pýcha tam nenájde miesta práve tak, ako i závisť a nesvornosť, lebo všetkých spojuje len jediná túžba: Teba, Bože,, chváliť bez konca a plniť Tvoju svätú vôľu.*

Všetci: *Blahoslavení, ktorí prebývajú v Tvojom dome, Pane. Na večné veky Ťa budú chváliť.*

Všetci: *Bože pokoja, popraj nám, aby sme všetkými svojimi darmi a celým svojím vlastníctvom len Teba zvelebovali, pokoj a lásku zachovali a žili v nevinnosti a čistote, aby sme Ťa raz ako Tvoje dietky so všetkými anjelmi uzreli v Tvojej sláve. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.*

★

M: *Bože, Ty robíš svojich poslov podobných rýchlej víchrici.*

Všetci: *A svojich sluhov tvoríš ako ohnivé plamene.*

M: *S rýchlou vernosťou a ráznou poslušnosťou slúžia Ti, verný Bože, Tvoji svätí anjeli. Všetky Tvoje rozkazy uskutočňujú s horiacou láskou a ohnivým oduševnením. Aký krásny príklad si nám predstavil pred oči práve vo svojich anjeloch, našich ochrancoch.*

Všetci: *Kiež by sme vždy pamätali na tento príklad! Vy, milí svätí anjeli, vyproste aj nám svoju ráznu horlivosť a ochotnú poslušnosť, aby sme aj my ako poslovia a verní sluhovia Boží hlásali sveta vôľu Božiu a prinášali mu pokoj Kristov. Amen.*

K svätému anjelovi strážcovi

M: *Hľa, posielam svojho anjela, aby kráčal pred tebou a ochraňoval ťa na твоjich cestách a doviedol ťa na to miesto, ktoré som ti pripravil.*

Všetci: *Dbaj naňho, počúvaj na jeho hlas a neopovrhuj ním, lebo moje meno je v ňom.*

M: *Pán zástupov, stvoril si nás na svoj obraz. Naša duša je živým chrámom, príbytkom Najsvätejšej Trojice. Preto si nám postavil po boku svätého anjela, ktorý nás má chrániť a varovať, aby sme Tvoju milosť na ceste životom nestratili.*

Všetci: *Chvála buď Pánovi za to, že poslal svojho anjela, aby zachránil svojich sluhov, ktorí dôverujú v neho.*

M: *Svätý anjel strážca, ty patíš k tým čistým duchom, ktorí sú pred tvárou Božou a klaňajú sa mu plní hlbokkej úcty. Vidíš Boha a poznáš jeho veľkosť a velebnosť. Klaniaš sa mu na jeho sviatostnom tróne uprostred nás. Prepodivnou láskou uctievaš ho aj na jeho tajomnom tróne v našich srdciach. Pomôž nám myslieť vrúcne pri modlitbe na Boha a nezabudnúť, že on je vždy pri nás. Zanes našu slabú modlitbu pred trón Boží a doplň ju svojím mocným orodovaním.*

Všetci: *Ako voňavé kadidlo vznášajú sa z rúk anjelov modlitby svätých.*

M: Mocný anjel strážca, mnohé nebezpečenstvá nás ohrozujú na tele i na duši. Náš protivník, diabol, obchádza nás ako ručiari lev a hľadá, koho by pohltil. Vidíme zlý príklad iných ľudí a cítime, že naše srdce je naklonené k zlému od mladosti.

Všetci: Preto ťa prosíme, zostaň pri nás a ochraňuj nás! Ako anjel Boží zachránil Lóta zo Sodomy, mladíkov z ohnivej pece a Daniela od levov v jame, tak ochraňuj aj nás vo všetkých nebezpečenstvách a pokušeniach, aby sme nepadli do hriechu. Buď pri nás zvlášť v hodine smrti, aby sme sa od tohto života odlúčili v milosti Božej.

M: Svätý anjel Boží, ty si verným spoločníkom nášho života. Sprevádzaj nás ako Rafael sprevádzal mladého Tobiáša na jeho dlhých a nebezpečných cestách. Prihováraš sa našej duši a vnukáš nám do srdca spasiteľné myšlienky. Neustále nás povzbudzuješ k dobrému a upozorňuješ nás v nebezpečenstve a v príležitosti k hriechu.

Všetci: Nepočúvali sme vždy na tvoj hlas a na tvoje napomenutia sme často nedbali. Odpusť nám, v čom sme sa previnili. Zo srdca sľubujeme, že budeme vernejšie dbať na tvoje vnuknutia a tvoje napomenutia lepšie zachovávať.

M: Svojim anjelom rozkázal o tebe:

Všetci: Na rukách ťa majú nosiť a ochraňovať ťa.

M: Takto hovorí Pán: "Ak budeš konať, čo ti hovorí, budem nepriateľom tvojich nepriateľov a budem proti všetkým, ktorí ťa sužujú."

Všetci: Vznešený anjel Boží, vysoká je tvoja dôstojnosť, a predsa ujímaš sa nás a každodenne zahŕňaš nás biednych hriešnikov novou priazňou a láskou, lebo vieš, akú cenu má naša nesmrteľná duša pred Bohom. Pomôž nám, aby sme

nikdy nezabudli, ako povinnosti máme oproti tejto duši, ktorá je vykúpená krvou Kristovou. Nikdy ju nesmie nič zlého poškvrniť a nijaká rozkoš hriechu nás olúpiť o hodnotu dietok Božích. Ešte viacej uchovaj nás od toho, že by sme mali byť osídлом hriechu iným a zničili im v duši to, čo Kristus im získal svojou prehorkou smrťou.

M: Beda človeku, skrze ktorého prichádza pohoršenie.

Všetci: Dávajte pozor, aby ste neopovrhli nikým z týchto maličkých, ktorí veria vo mňa.

M: Ich anjeli stále vidia tvár môjho Otca, ktorý je na nebesiach.

Všetci: Dobrotivý Bože, Tvoja prozreteľnosť dáva nám vo svojej nekonečnej добрote svätých anjelov za strážcov. Na našu poníženú prosbu nám dožič, aby nás vždy obhajovala ich ochrana a niekedy sme sa tešili z prebývania s nimi: skrze Krista, Pána nášho. Amen.

K anjelom strážcom Spoločnosti Božieho Slova

M: Povstal veľký boj v nebi: Michal a jeho anjeli bojovali proti drakovi.

Všetci: A drak a jeho anjeli podľahli a ich miesto nebolo už viacej v nebi.

M: Slávne knieža, svätý Michal archanjel, víťazne si vystúpil za slávu Božiu a za Božstvo Syna človeka. Ďakujeme ti za tvoju odvahu a vernosť. Oslavujeme Boha pre tvoje víťazstvo.

Všetci: Pomôž nám, aby sme sa víťazne borili za slovo Božie, za svätú Cirkev a za duše, vykúpené krvou Kristovou.

M: Svätý archanjel Gabriel riekol Márii: "Hľa, počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš.

Všetci: *Lebo on vykúpi svoj ľud z viny a hriechu.“*

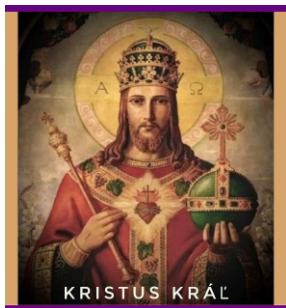
M: *Mocný archanjel, svätý Gabriel, ty si bol od Boha vyvolený, aby si zvestoval tajomstvo vtelenia Božieho Slova. Ďakujem ti za tvoju sladkú zvesť. Zvelebujeme Pána, že ťa vyvolil.*

Všetci: *Pros za nás, aby sme radostnú zvesť rozširovali, za ňu žili, trpeli a zomreli.*

M: *Anjel Rafael bol poslaný od Boha k Tobiášovi a Sára, aby ich uzdravil.*

Všetci: *Anjel riekol: “Zvelebujte Boha nebies, a vyznávajte ho pred všetkým, čo žije; lebo on vám preukázal milosrdenstvo.”*

M: *Láskavý archanjel, svätý Rafael, teba vyvolil Pán za posla, aby si viedol jeho priateľov, aby si pomáhal v ťažkej núdzi, liečil nemoc, premohol satanáša.*



Všetci: *Ďakujeme nášmu Pánu, že tak jasne zjavil a v tebe nám dal svoju veľkú moc. Prosíme ťa, zastaň sa nás svojím orodovaním u Spasiteľa, svojho Kráľa. Nech nám pomôže, aby sme boli hodnými poslami jeho slova a vernými nositeľmi jeho liečivej sily pre národy. Amen.*

PROSBA K SVÄTÉMU MICHALOVI O OCHRANU A POMOC

Svätý Michal archanjel, ochranca svätej Cirkvi!

*My, hoci nehodní žiadať tvoju pomoc,
predsa sa spoliehame na tvoju dobrotu,
veď ty pomáhaš každému,
kto sa s dôverou k tebe utieka.*

*Obraciame sa na teba spolu s našimi anjelmi strážcami
za účasti všetkých nebeských zborov,
ktoré sú svedkami našej nádeje v teba.
Vyberáme si ťa za nášho ochrancu
a osobitne za zástancu.*

*Sľubujeme, že ako tvoji ctitelia
budeme šíriť túto pobožnosť k tebe.*

*Sprevádzaj nás počas celého nášho života,
aby sme nikdy ani skutkami ani myšlienkami
neurazili Pána Boha.*

*Ochraňuj nás od všetkých diabolských pokušení,
zvlášť proti viere a čistote.*

*V čase našej smrti nám vypros u Pána pokoj
a voved' nás do večnej radosti.*

Amen.

LITÁNIE K SVÄTÉMU MICHALOVI, ARCHANJELOVI

Pane, zmiluj sa. Pane, zmiluj sa.
Kriste, zmiluj sa. Kriste, zmiluj sa.
Pane, zmiluj sa. Pane, zmiluj sa.

Otec na nebesiach, Bože, **zmiluj sa nad nami.**

Syn, Vykupiteľ sveta, Bože, -//-

Duch Svätý, Bože, -//-

Svätá Trojica, jeden Boh, -//-

Svätá Mária, Kráľovná anjelov, **oroduj za nás.**

Svätý Michal, naplnený Božou múdrosťou, -//-

Svätý Michal, ctiteľ Večného slova, -//-

Svätý Michal, korunovaný ctou a slávou, -//-

Svätý Michal, veliteľ nebeských zborov, -//-

Svätý Michal, ctiteľ Najsvätejšej Trojice, -//-

Svätý Michal, ochranca raja, -//-

Svätý Michal, vodca izraelského ľudu, -//-

Svätý Michal, sila bojujúcej Cirkvi, -//-

Svätý Michal, česť a radosť oslávenej Cirkvi, -//-

Svätý Michal, svetlo anjelov, -//-

Svätý Michal, zástanca prvorodených, -//-

Svätý Michal, pomocník kresťanov, -//-

Svätý Michal, nádej v čase smrti, -//-

Svätý Michal, najistejšia pomoc, -//-

Svätý Michal, pomocník v nebezpečenstve, -//-

Svätý Michal, ochranca od večnej smrti, -//-

Svätý Michal, útecha dušia v očistci, lebo tebe je daná
moc prijať dušu po smrti, -//-

Svätý Michal, knieža náš, -//-

Svätý Michal, zástanca náš, -//-

*Baránok Boží, Ty snímaš hriechy sveta, zľutuj sa nad
nami, Pane.*

Baránok Boží, Ty snímaš hriechy sveta, vyslyš nás, Pane.

*Baránok Boží, Ty snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad
nami.*

V. Svätý Michal, knieža Kristovej Cirkvi, pros za nás u
Pána.

R. Aby sme sa stali hodní Kristových prisľúbení.

Modlime sa. Pane Ježišu, na príhovor svätého Michala
obdaruj nás múdrosťou, aby sme sa naučili získavať zásluhy
pre nebeské kráľovstvo a viac vyhľadávali dobrá večné ako
pozemské, lebo Ty žiješ a kraluješ na veky vekov.

R. Amen.

MODLITBA K SVÄTÉMU MICHALOVI ARCHANJELOVI PROTI SATANOVÍ A ODBOJNÝM ANJELOM

[Táto modlitba k svätému Michalovi archanjelovi bola publikovaná z nariadenia pápeža Leva XIII.]

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. Slávne knieža nebeských vojsk, svätý Michal archanjel, chráň nás v boji proti kniežatstvám a mocnostiam, proti vládcom sveta temnôt, proti zloduchom v nebeských sférach (Ef 6, 12). Príd' na pomoc ľuďom, ktorých Boh stvoril na svoju podobu a draho vykúpil z diablovej moci. Svätá Cirkev ťa uctieva ako strážcu a ochrancu; Pán tebe zveril duše vykúpených, aby si ich priviedol do neba. Pros Boha pokoja, aby rozdrvil satana pod našimi nohami, aby nedržal ľudí v zajatí a neškodil Cirkvi. Prines naše modlitby pred Najvyššieho, aby sa nad nami bez meškania zmiľoval; ovládni draka, toho starého hada, ktorým je diabol a satan, zviaž ho a zvrhni do bezodnej priepasti, aby už nezvádzal národy (Zjv 20, 2). V mene Ježiša Krista, nášho Boha a Pána, na príhovor Nepoškvrnenej Panny Márie, Božej Matky, svätých apoštolov Petra a Pavla a všetkých svätých, s dôverou slúbujeme, že budeme odrážať diablove útoky a klamstvá. Amen.

MODLITBA K SVÄTÉMU MICHALOVI ARCHANJELOVI

Prosím teba, môj drahý priateľ, svätý Michal archanjel, veľké knieža nebeského vojska, aby si mi bol neustále na pomoci a svojím nebeským štítom a mečom odrážal odo mňa akúkoľvek silu protivníka a jeho služobníkov.

Svätý Michal archanjel, bráň nás v boji, buď nám ochrancom proti zlobe a úkladom diabla. Pokorne prosíme, nech mu Boh ukáže svoju moc. A ty, knieža nebeských zástupov, Božou mocou zažeň do pekla satana a iných zlých duchov, ktorí sa na skazu duší potulujú po svete. Amen.

Svätý Michal archanjel, Božím svetlom osvieť nás!
Svätý Michal archanjel, svojimi krídlami ochráň nás!
Svätý Michal archanjel, svojím mečom obráň nás!

KORUNKA K SVÄTÉMU MICHALLOVI

*Bože, príd' mi na pomoc.
Pane, ponáhľaj sa mi pomáhať.
Sláva Otcu...*

Po modlitbe ku každému z deviatich chórov nasleduje
Otče náš a **3x Zdravas' Mária** a **Sláva Otcu**.

1. Na príhovor svätého Michala a nebeského chóru **serafínov** nech nás Pán urobí hodným horieť ohňom dokonalej lásky. Amen.
2. Na príhovor svätého Michala a nebeského chóru **cherubínov** nech nám Pán udelí milosť zanechať hriešne cesty a vykročiť na cestu kresťanskej dokonalosti. Amen.
3. Na príhovor svätého Michala a nebeského chóru **trónov** nech nám Pán vloží do srdca ducha pravej a úprimnej pokory. Amen.
4. Na príhovor svätého Michala a nebeského chóru **panstiev** nech nám Pán udelí milosť ovládať naše zmysly a premáhať neviazané vášne. Amen.
5. Na príhovor svätého Michala a nebeského chóru **síl** nech Pán chráni naše duše pred diablovými úkladmi a pokúšaním. Amen.
6. Na príhovor svätého Michala a nebeského chóru **mocností** nech nás Pán chráni pred zlým a pred pádom do pokúšenia. Amen.

7. Na príhovor svätého Michala a nebeského chóru **kniežatstiev** nech Pán naplní naše duše duchom pravej poslušnosti. Amen.

8. Na príhovor svätého Michala a nebeského chóru **archanjelov** nech nám Pán dá vytrvalosť vo voere a vo všetkých dobrých dielach, aby sme dosiahli nebeskú slávu. Amen.

9. Na príhovor svätého Michala a nebeského chóru **anjelov** nech nás Pán svojimi svätými anjelmi chráni v tomto smrteľnom živote a privedie do večnej slávy. Amen.

Nasleduje **Otče náš** na počesť anjelov svätých Michala, Gabriela, Rafaela a anjelov strážcov.

Záverečná modlitba: Slávne knieža, svätý Michal, vodca a veliteľ nebeských zástupov, strážca duší, premožiteľ odbojných duchov, služobník v dome Božského Kráľa a náš obdivuhodný sprievodca, ty sa skvieš vznešenosťou a nadprirodzenými čnosťami, obraciame sa na teba s dôverou a prosíme, aby si nás chránil od každého zla a svojou milostivou ochranou nám pomáhal slúžiť Bohu po všetky dni nášho života.

V. Oroduj za nás, slávny svätý Michal, knieža Kristovej Cirkvi.

R. Aby sme sa stali hodnými jeho prisľúbení.

Modlime sa. Všemohúci a večný Bože, Ty si nám vo svojej nevýslovnej добрote a milosrdnej túžbe spasiteľ

všetkých ľudí ustanovil slávneho archanjela, svätého Michala, za knieža Tvojej Cirkvi. Vyslobod' nás od našich nepriateľov, aby nás netrýznili v hodine našej smrti, ale aby nás svätý Michal priviedol k Tebe. Prosíme Ťa o to pre zásluhy Ježiša Krista, nášho Pána. Amen.

Korunkou k svätému Michalovi si možno krásne uctiť tohto veľkého archanjela a deväť anjelských chórov. Čo myslíme pod slovom chóry? Zdá sa, že Boh stvoril rôzne rády anjelov. Písmo rozlišuje deväť rádov. Sú to serafíni, cherubíni, tróny, panstvá, sily, mocnosti, kniežatstvá, archanjeli a anjeli (Iz 6, 2; Gen 3, 24; Kol 1, 6; Ef 1, 21; Rim 8, 38). Možno ich je viac, ale iba tieto nám boli zjavené. Serafíni sa považujú za najvyšších, ktorí sú naj dôvernejšie spojení s Bohom, kým anjelské chóry sú najnižšie. Pôvod Korunky k svätému Michalovi siaha k Božej služobníčke Antónii d'Astonac, ktorej sa vo videní zjavil svätý Michal. Povedal Antónii, aby si ho uctievala modlitbou k deviatim anjelským chórom. Toho, kto sa bude modliť túto pobožnosť z úcty k nemu, budú pri svätom prijímaní sprevádzať deviatim anjeli, vybraní po jednom z každého chóru. Tým, ktorí sa budú denne modliť túto Korunku, bude pomáhať svätý Michal a všetci svätí anjeli po celý život.

MODLITBA OSLOBODENIA OD RÔZNYCH DRUHOV ZLA

Duch Pána, Duch Boží, Otče, Syn a Duch Svätý, Najsvätejšia Trojica, Nepoškvrnená Panna Mária, **anjeli**, **archanjeli** a svätí v nebi, zostúpte na mňa.

Premeň ma, Pane, utvor ma, naplň ma sebou, konaj cezo mňa. Odožeň odo mňa všetky sily zla, znič ich, aby som bol znova zdravý a mohol dobre pracovať.

Oddiaľ odo mňa čary, (porobenia), čiernu mágiu, čierne omše, začarované predmety, upísania sa, prekliatia, urieknutie, útoky zlého ducha, (diabolské zamorenie), diabolské posadnutie, diabolskú obsesiu, všetko, čo je zlé, hriech, neprajnosť, závisť, pokrytectvo, fyzickú, psychickú, morálnu a duchovnú chorobu, ktoré pochádzajú od zlého ducha.

Spál' všetky tieto druhy zla v pekelnom ohni, aby už nikdy viac nedoliehali na mňa ani na žiadne iné stvorenie na tomto svete.

Mocou všemohúceho Boha, v mene Ježiša Krista Spasiteľa, prostredníctvom Nepoškvrnenej Panny nech ma opustia všetci nečistí duchovia a všetky ich prejavy, ktoré ma znepokojujú. Nech hneď a raz navždy odídu do večného pekla zviazané **svätým Michalom archanjelom**, **svätým Gabrielom**, **svätým Rafaelom**, našimi **anjelmi strážnymi**, pošliapané päťou Najsvätejšej Nepoškvrnenej Panny. Amen.

PANCIER SVÄTÉHO PATRIKA

Obliekam si dnes Božiu výzbroj a prosím, nech ma sprevádza veľká moc vzývania Najsvätejšej Trojice. Verím v jedného Boha v troch osobách, Stvoriteľa neba i zeme.

Obliekam si dnes Božiu výzbroj a prosím, nech ma sprevádza moc Kristovho vtelenia a krstu, moc Jeho ukrižovania, smrti a pochovania, moc Jeho zmŕtvychvstania a nanebovstúpenia, moc Jeho príchodu v deň Posledného súdu.

*Obliekam si dnes Božiu výzbroj a prosím, nech ma sprevádza moc lásky **serafínov**, poslušnosti **anjelov**, nádej na vzkriesenie a život večný, moc modlitieb patriarchov, predpovedí prorokov, kázaní apoštolov, viery vyznávačov, čistoty svätých panien, moc skutkov spravodlivých ľudí.*

Obliekam si dnes Božiu výzbroj a prosím, nech mi neuškodí, ale pomáha sila neba, svetlo slnka, jas mesiaca, nádhera ohňa, žiara blesku, prudkosť vetra, hlbokosť mora, pevnosť zeme, tvrdosť skál.

Obliekam si dnes Božiu výzbroj a prosím, Božia sila nech ma sprevádza, Božia moc nech ma drží, Božia múdrosť nech ma učí, Božie oko nech bdie nado mnou, Božie ucho nech ma počúva, Božie Slovo nech mi dáva hovoriť, Božia ruka nech ma vedie, Božia cesta nech sa predostiera pred mnou, Boží štít nech ma kryje.

Boh nech je mojím útočiskom a ochranou pred osídlami démonov, pred zvodmi vášní, pred žiadostivosťou, pred každým, kto mi zamýšľa ublížiť, či zďalek, či zblízka, či málo, alebo veľa.

Dnes vzývam všetky tieto moci proti každej nepriateľskej nemilosrdnej sile, ktorá môže ublížiť môjmu telu a mojej duši, proti zaklínaniu falošných prorokov, proti temnému zákonu pohanstva, proti falošnému učeniu bludárstva, proti zradnosti modloslužobníctva, proti čarovaniu žien, kováčov a druidov (akýchkoľvek čarodejníkov, okultistov, ezoterikov, mágov, veštcov, špiritistov, satanistov, psychotronikov, zloprajníkov, ohováračov, podvodníkov, ...), proti všetkému, čo spútava a ničí dušu i telo človeka.

Kristus nech ma chráni pred každou otravou, pred ohňom, pred utopením, pred smrteľným zranením, aby som mohol prijať hojnú odmenu. Kristus so mnou, Kristus predomnou, Kristus za mnou, Kristus vo mne, Kristus po mojej pravici, Kristus po mojej ľavici, Kristus v dome, Kristus na voze, Kristus na lodi (v mojom byte, aute, autobuse, práci, spoločenstve...), (Kristus, keď si líham, Kristus, keď si sadám, Kristus, keď vstávam.) Kristus v srdci každého, kto na mňa myslí. Kristus v ústach každého, kto ku mne hovorí. Kristus v každom oku, ktoré ma vidí. Kristus v každom uchu, ktoré ma počuje.

(Pán je moje svetlo a moja spása, koho sa mám báť? Pán je ochranca môjho života, pred kým sa mám strachovať? [Ž 27, 1] Kristus je moja spása. Nech je Tvoja pomoc, ó, Pane, neustále s nami.)

Obliekam si dnes Boží výzbroj a prosím, nech ma sprevádza veľká moc vzývania Najsvätejšej Trojice. Verím v jedného Boha v troch osobách, Stvoriteľa neba i zeme.

Túto modlitbu podľa tradície zostavil svätý Patrik, apoštol Írska, približne vo veľkonočnom období v roku 433 v rozhodujúcej chvíli, keď sa pripravoval do ťažkého duchovného boja medzi ním a pohanskými kňazmi - druidmi, ktorí vykonávali najväčšie praktiky mágie, aby zabránili šíreniu kresťanstva na území dnešného Írska, a aby zlikvidovali svätého Patrika. Vďaka tejto modlitbe, ktorú prednášal Bohu s veľkou pokorou a dôverou, však ostal nažive a bol neustále chránený od každého zla.

Z Božieho vnuknutia sa vydal na cestu k najvyššiemu vládcovi vtedajšieho Írska, kráľovi Leoghainovi, na vrch Tara, na ktorom sa nachádzalo hlavné mesto vtedajšieho Írska, zasvätené pohanským božstvám. Na tomto mieste sa prinášali najväčšie pohanské kultové obety a vzývali sa démonické sily. Kráľ poveril druidov, aby sa ukryli v blízkosti cesty, po ktorej mal svätý Patrik prichádzať, a aby ho zabili. Keď svätý Patrik so svojimi spolupracovníkmi prechádzali týmto nebezpečným úsekom, spievali Bohu uvedený hymnus. Podľa tradície druidi videli iba laň nasledovanú mláďatami a nechali ich prejsť. Preto sa tento hymnus nazýva aj Volanie lane (The Deer's Cry) a bol zhudobnený.

Pri stretnutí svätého Patrika a druidov na vrchu Tara boli svätec a jeho družina priamo pred očami kráľa Božou mocou uchránení od nepriateľských úkladov a dokonca bol porazený aj najvyšší arciknieža druidov, keď vykonával levitáciu prostredníctvom démonických síl. Božia moc pôsobenie temných síl zničila a on sa zrútil dolu. Božou mocou boli zničené všetky čary a ich účinky. Keď najvyšší vládca Leoghaire videl Božiu silu, ktorá konala skrze svätého Patrika, udelil povolenie hlásať evanjelium.

Podľa vzoru svätého Pavla, ktorý hovorí v Liste Efezanom (16, 11a), aby sme si obliekli Božiu výzbroj, je aj v tejto modlitbe zahrnuté obliekanie si jednotlivých častí Božej výzbroje prostredníctvom vzývania Najsvätejšej Trojice, moc tajomstiev života Pána Ježiša Krista a pomoc **anjelov** a svätých.

Ide o prosbu, aby sa všetka uvedená duchovná moc postavila medzi človeka a to, čo by chcelo škodiť jeho duši i telu - diabol, žiadostivosť, prírodné živly.

Táto modlitba má v Cirkvi a najmä v anglicky hovoriacich krajinách veľkú tradíciu. Jej časti sa používajú ako pieseň i ako hymnus v rámci liturgie hodín. V samotnej angličtine existuje niekoľko verzií. Tento preklad bol zostavený podľa doslovného prekladu starého írskoho textu tak, aby bol čo najzrozumiteľnejší na pochopenie, pri zachovaní duchovného významu a tiež teologickej jednoznačnosti (alebo presnosti). Nech slúži na duchovnú pomoc a ochranu osobitne pre tých, ktorí sú vystavení pokušeniam a mimoriadnemu pôsobeniu Zlého. Je potrebné prosiť o ochranu s veľkou pokorou a vytrvalosťou pravidelne každý deň, najlepšie vždy ráno.

Pre tých, ktorí sú osobitným spôsobom vystavení duchovnému zápasu, situáciám ľuďom a vplyvom Zlého. Potrebné je s pokorou a pravidelnosťou prosiť o ochranu každý deň, najlepšie vždy ráno.

9-DŇOVÁ POBOŽNOST K SVÄTÝM ARCHANJELOM

I. Archanjel Gabriel zvestuje narodenie Kristovho predchodcu

Úvodné zvolania

Antifóna: *Podťe, klaňajme sa Pánovi pred tvárou
anjelov.*

Žalm 103, 20 - 23

*Dobrorečme Pánovi, všetci jeho anjeli,
udatní hrdinovi, čo počúvate na jeho slová
a plníte jeho príkazy. (antifóna)*

*Dobrorečme Pánovi, všetky jeho zástupy,
jeho služobníci, čo jeho vôľu plníte. (antifóna)*

*Dobrorečme Pánovi, všetky jeho diela,
všade, kde on panuje.
Dobroreč, duša moja, Pánovi. (antifóna)*

Sláva Otcu. Ako bolo. (antifóna)

Hymnus

*Sám anjel z neba prišiel s Božou zvestou,
že budeš slávnym synom svojho otca,
zjavuje tvoje meno, tvoju cestu:
Pánov predchodca.*

Čítanie Božieho slova

Zachariášovi sa zjavil Pánov anjel: V čase kadidlovej obety sa vonku modlilo množstvo ľudu. Tu sa Zachariášovi zjavil Pánov anjel; stál na pravej strane kadidlového oltára. Keď ho Zachariáš zbadal, zľakol sa a zmocňovala sa ho hrôza. Ale anjel mu povedal: "Neboj sa, Zachariáš, lebo je vyslyšaná tvoja modlitba. Tvoja manželka Alžbeta ti porodí syna a dáš mu meno Ján. Budeš sa radovať a plesať a jeho narodenie poteší mnohých. Lebo on bude veľký pred Pánom. Ja som Gabriel. Stojím pred Bohom a som poslaný hovoriť s tebou a oznámiť ti túto radostnú zvesť. (Lk 1, 10 - 15a. 19)

Úvaha

Anjeli sú duchovné stvorenia neprestajne oslavujúce Boha a slúžiace jeho spasiteľným plánom, ktoré má s inými stvoreniami: "Anjeli spolupracujú na všetkom, čo je pre nás dobré" (svätý Tomáš Akvinský), (KKC 350).

Anjeli majú rozum a slobodnú vôľu. Sú to bytosti osobné a nesmrteľné a dokonalosťou prevyšujú všetky viditeľné stvorenia. Anjeli sú Boží poslovia a služobníci,

ktorí slúžia Božiemu plánu v dejinách spásy. V Starom zákone sa častejšie spomínajú títo Boží poslovia, ktorí "zatvárajú pozemský raj, chránia Lota, zachraňujú Agar a jej dieťa, zadržujú Abrahámovu ruku, svojou službou sprostredkujú Zákona, vedú Boží ľud, zvestujú narodenia a povolania, pomáhajú prorokom, aby sme uviedli aspoň niekoľko podkladov. Napokon anjel Gabriel zvestuje narodenie Predchodcu a potom narodenie samého Ježiša". (KKC 332). Osobitne sa spomínajú traja archanjeli: Michal, Rafael a Gabriel.

Svätý Augustín o anjeloch hovorí: "Anjel... je názov služby, nie prirodzenosti. Ak sa pýtaš na meno tejto prirodzenosti, je to duch; ak sa pýtaš na službu, je to anjel; podľa toho, čím je, je duch; podľa toho, čo koná, je anjel." Anjeli sú celou svojou bytosťou Boží služobníci a poslovia. (KKC 329)

Anjel Gabriel prináša Zachariášovi radostnú zvesť: narodenie Jána Krstiteľa, toho, o ktorom pri jeho narodení Zachariáš prorocky spieva: "A ty, chlapček, budeš sa volať prorokom Najvyššieho, pôjdeš pred tvárou Pána, pripravíš mu cestu a poučíš jeho ľud o spáse" (Lk 1, 76 - 78).

Prosby

Bratia (a sestry), prosme nebeského Otca, aby sme sa pod vedením anjelov, čo plnia jeho vôľu, stávali čoraz ochotnejšími počúvať jeho hlas. Volajme spoločne:

Prosíme ťa, vyslyš nás.

Aby rukami anjelov vystupovali naše modlitby pred teba - ako voňavé kadidlo.

Aby ruky anjela priniesli naše obety - *na tvoj nebeský oltár.*

Aby sme boli schopní s množstvom nebeských zástupov zvestovať slávu Bohu na výsostiach - *a na zemi pokoj ľuďom.*

Aby nás na konci nášho života prijali anjeli - *a voviedli do raja, našej večnej vlasti.*

Aby archanjeli Gabriel, ktorého meno znamená "Božia sila" a ktorý zvestoval Pána mocnosti, - *upevňoval našu vieru a oddanosť Najvyššiemu.*

Otče náš.

Modlitba

Bože, ty si poslal stotníkovi Kornéliovi svojho anjela, aby mu ukázal cestu spásy; prosíme ťa, pomáhaj nám ochotnejšie spolupracovať na spáse všetkých ľudí, aby sme v tvojej Cirkvi vedno s nimi prišli k tebe. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

K svätému Michalovi, archanjelovi

*Svätý Michal, archanjel, bráň nás v boji,
bud' nám ochrancom proti zlobe a úkladom diabla.
Pokorne prosíme, nech mu Boh ukáže svoju moc.
A ty, knieža nebeských zástupov,
Božou mocou zažeň do pekla satana
a iných zlých duchov, ktorí sa na skazu duší
potulujú po svete. Amen.*

II. Archanjel Gabriel zvestuje Ježišovo narodenie

Úvodné zvolania (ako v prvý deň)

Hymnus

Na Panne sa div skutkom stal,
čo Izaiáš zvestoval:
sám anjel jej to oznámil
a Svätý Duch ju naplnil.

Mária Pannou ostala,
keď Božie dieťa počala;
ten, čo ho vesmír nepojme,
je skrytý v lone Márie.

Čítanie Božieho slova

Anjel Pána zvestoval Panne Márii: *V šiestom mesiaci poslal Boh anjela Gabriela do galilejského mesta, ktoré sa volá Nazaret, k Panne zasnúbenej mužovi z rodu Dávidovho, menom Jozefovi. A meno Panny bolo Mária. Anjel prišiel k nej a povedal: "Zdravas, milosti plná. Pán s tebou... Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha. Počneš a porodíš syna a dáš mu meno Ježiš." (Lk 1, 26 - 28. 30 - 31)*

Úvaha

Ježiš, nový Adam, svojím panenským počatím začína nové narodenie adoptívnych detí v Duchu Svätom skrze vieru. "Ako sa to stane?" (Lk 1, 34). Účasť na Božom živote nepochádza "z krvi ani z vôle tela, ani z vôle muža, ale z Boha" (Jn 1, 13). Prijatie tohto života je panenské, pretože ho človeku úplne dáva Duch Svätý. Zásnubný význam ľudského pokolenia vo vzťahu k Bohu sa dokonale uskutočňuje v Máriinom panenskom materstve.

Prosby

S dôverou prosme večného Otca, ktorý dnes prostredníctvom svojho anjela zvestoval Panne Márii našu spásu: **Otče, daruj nám svoju milosť.**

Ty si vyvolil Pannu Máriu, aby sa stala matkou tvojho Syna; - *zmiluj sa nad všetkými, čo očakávajú vykúpenie.*

Ty si ústami archanjela Gabriela zvestoval Panne Márii pokoj a radosť; - *udel' celému svetu radosť zo spásy a pravý pokoj.*

Ty si so súhlasom svojej služobnice mocou Ducha Svätého dal prebývať svojmu večnému Slovu medzi nami; - *priprav naše srdcia, aby sme prijali Krista tak, ako ho prijala Panna Mária.*

Ty si poslal svojho Syna, aby nás spasil; - *odstráň z našej zeme i z tejto obce všetku bolesť.*

Otče náš.

Modlitba

Bože, z anjelského zvestovania vieme, že tvoj Syn Ježiš Kristus sa stal človekom; prosíme ťa, vlej nám do duše svoju milosť, aby nás jeho umučenie a kríž priviedli k slávnemu vzkrieseniu. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

K svätému Michalovi, archanjelovi

III. Anjeli ohlasujú Kristovo narodenie

Úvodné zvolania (ako v prvý deň)

Hymnus

On nepohrdol jaslami,
pokorne leží na sene;
o trošku mlieka prosí ten,
čo živí všetko stvorenie.

Zástupy v nebi plesajú,
spievajú Bohu anjeli,
aby pastieri Pastiera
a svojho Tvorcu videli.

Ježišu, z Panny zrodený,
sláva ti, Bože, útechy:
Otcovi, Duchu Svätému
nech sa česť vzdáva naveky. Amen.

Tu zastal pri nich Pánov anjel: *Mária porodila svojho prvorodeného syna, zavinula ho do plienok a uložila do jasiel, lebo pre nich nebolo miesta v hostinci. V tom istom kraji boli pastieri, ktorí v noci bdeli a strážili svoje stádo. Tu zastal pri nich Pánov anjel a ožiarila ich Pánova sláva. Zmocnil sa ich veľký strach, ale anjel im povedal: "Nebojte sa! Zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom: Dnes sa vám v Dávidovom meste narodil Spasiteľ, Kristus Pán." A hneď sa k anjelovi pripojilo množstvo nebeských zástupov, zvelebovali Boha a hovorili: "Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle." (Lk 2, 7. 8 - 11. 13 - 14)*

Úvaha

Od vtelenia až po nanebovstúpenie je život vteleného Slova obklopený adoráciou a službou anjelov. Keď Boh "uvádza prvorodeného na svet, hovorí: 'Nech sa mu klaňajú všetci Boží anjeli'" (Hebr 1, 6). Ich chválospev pri Kristovom narodení neprestáva zaznievať v oslavnom speve Cirkvi: "Sláva Bohu..." (Lk 2, 14), (KKC 333)

Pri Pánovom narodení jasajúci anjeli spievajú "Sláva Bohu na výsostiach a na zemi" zvestujú "pokoj ľuďom dobrej vôle", lebo vidia, že sa ide zo všetkých národov sveta budovať nebeský Jeruzalem. Ako sa potom musia nad takým nevýslovným dielom Božej dobroty tešiť úbohí ľudia, keď sa tak z neba radujú vznešení anjeli! (svätý Lev Veľký, *Sermo 1 in Nativitate Domini*)

Prosby

Pri Kristovom narodení anjeli zvestovali svetu pokoj; preto s jasotom oslavujeme Spasiteľa a s oddaným srdcom ho prosíme: **Nech jasá celá zem nad твоjím príchodom.**

Kriste, večné Slovo, ty si pri svojom príchode naplnil zem jasotom; - *navštív nás a neprestajne potešuj naše srdce svojou milosťou.*

Spasiteľ sveta, ty si nám svojím narodením zjavil Božiu vernosť; - *daj, aby sme my so živou vierou zachovávali krstné sľuby.*

Kráľ neba i zeme, ty si poslal anjelov zvestovať ľuďom pokoj; - *zachovaj náš život vo svojom pokoji.*

Spasiteľ sveta, anjel zvestoval pastierom veľkú radosť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom; - *daj, aby sme ako pastieri ochotne prichádzali k tebe a klaňali sa ti prítomnému v Oltárnej sviatosti.*

Otče náš.

Modlitba

Bože, zástupy anjelov sa tešia, lebo sa ľudskému rodu zjavila večná spása; daj, aby sme sa aj my pripojili k ich radosti a spolu s nimi sa ti s úctou klaňali. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

K svätému Michalovi, archanjelovi

IV. Anjeli ochraňujú Ježišovo detstvo

Úvodné zvolania (ako v prvý deň)

Hymnus

Nech je vždy pri nás anjel tvoj
určený na ochranu nám,
aby sme vyhli hriechu, zlu
a všetkým klamným nástrahám.

Nech zmarí šípy satana
štvaného bledou závišťou,
by srdce neopatrné
nestrhol svojou ľstivosťou.

Hrôzu a zmätok duchov zlých
odožeh od nás celkom preč,
pokojom poteš zmätených
a našu dušu, telo lieč.

Sláva ti, Otče, na nebi;
získaných krvou Kristovou
a Duchom Svätým značených
ochraňuj skrze anjelov. Amen.

Pánov anjel sa zjavil Jozefovi: *Po odchode*

mudrcov sa Jozefovi vo sne zjavil Pánov anjel a povedal: "Vstaň, vezmi so sebou dieťa i jeho matku, ujdí do Egypta a zostaň tam, kým ti nedám vedieť, lebo Herodes bude hľadať dieťa, aby ho zmárnil." Po Herodesovej smrti sa Pánov anjel zjavil vo sne Jozefovi v Egypte a povedal mu: "Vstaň, vezmi so sebou dieťa i jeho matku a chod' do izraelskej krajiny. Tí, čo striehli na život dieťaťa, už pomreli." (Mt 2, 13. 19 - 21)

Úvaha

Anjel vyzýva Jozefa, aby vzal dieťa i jeho matku a utekal do Egypta. Jozef bez váhania vstáva - v najhlbšej noci - a plní rozkaz. Útek je spojený s veľkými ťažkosťami: námaha a nebezpečenstvá cestovania, krajná chudoba a ťažký život exulantov. Cesta z Betlehema do Egypta sa dá urobiť na oslovi za 4 až 5 dní.

Pobyt Svätej rodiny v Egypte mohol trvať viacero mesiacov, ba niekoľko rokov. Ukrutný kráľ Herodes zomrel. Jozef sa s Máriou a malým Ježišom môžu vrátiť do svojej vlasti. Jozefovi to oznámil vo sne sám Pánov anjel.

Prosby

Milosrdní bratia (a sestry), zvelebujeme nebeského Otca, pred ktorým stojí množstvo anjelov, a vrúcne prosme, aby nás títo slávni služobníci sprevádzali svojou pomocou na ceste nášho života; volajme: **Dobrorečme Bohu, všetci jeho anjeli.**

Bože, Ty si dal svojím anjelom príkaz, aby nás strážili na všetkých našich cestách; - veď nás dnes bez úrazu po svojich chodníkoch.

Otče, naši anjeli v nebi ustavične hľadajú na Tvoju tvár; - daj, aby sme stále žili v Tvojej prítomnosti.

Bože, Ty si prisľúbil, že Tvoje deti budú ako anjeli v nebi; - udeľ nám čistotu srdca i tela.

Bože, pošli svojmu ľudu na pomoc veľké knieža Michala, -aby ho chránil v boji proti satanovi a jeho služobníkom.

Otče náš.

Modlitba

Nebeský Otče, Ty si poslal svojho anjela k Jozefovi, aby ochránil svojho Syna a nášho Spasiteľa pred nebezpečenstvom Herodesovho hnevu; daj nech nám anjeli vnuknú myšlienky a činy na ochranu detí a mládeže pred nepriateľskými útokmi zlých a bezbožných ľudí, lebo ich anjeli vidia Tvoju tvár. O to Ťa prosíme skrze Krista, nášho Pána. Amen.

K svätému Michalovi, archanjelovi

V. Anjeli posluhujú Ježišovi na púšti

Úvodné zvolania (ako v prvý deň)

Hymnus

Zloducha si už odsúdil
i jeho pyšných stúpcov,
no spásu chystáš pre ľudí,
čo nejdú cestou vzbúrencov.

Preto Ťa vrúcne prosíme,
anjelmi chráň nás svojimi;
keď útok Zlého zosilnie,
nech zvíťazíme v boji my.

Nech sú anjeli strážcovia
útechou pre nás radosťou,
nech nám o dobre hovoria,
cez nich nás zahrň milosťou.

Čítanie Božieho slova

Prišli anjeli a posluhovali mu: *Keď sa Ježiš štyridsať dní a štyridsať nocí postil, napokon vyhladol. Tu pristúpil pokušiteľ a povedal u: "Ak si Boží Syn, povedz, nech sa z týchto kameňov stanú chleby." On odvetil: "Napísané je: 'Nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst.'" Potom ho diabol vzal do svätého mesta, postavil ho na vrchol chrámu a vrazil mu: "Ak si Boží*

Syn, vrhni sa dolu, veď je napísané: 'Svojim anjelom dá príkaz o tebe a vezmú ťa na ruky, aby si si neuderil nohu o kameň.'" Ježiš mu povedal: *"Ale je aj napísané: 'Nebudeš pokúšať Pána, svojho Boha.'"* A zasa ho diabol vzal na veľmi vysoký vrch, ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu a vravel mu: *"Toto všetko ti dám, ak padneš predo mnou a budeš sa mi klaňať."* Vtedy mu Ježiš povedal: *"Odíd', satan, lebo je napísané: 'Pánovi, svojmu Bohu, sa budeš klaňať a jedine Jemu budeš slúžiť.'"* Tu ho diabol opustil a prišli anjeli a posluhovali mu. (Mt 4, 2 - 11)

Úvaha

Písmo dosvedča neblahý vplyv toho, ktorého Ježiš volá "vrah od počiatku" (Jn 8, 44) a ktorý sa dokonca pokúšal odvrátiť Ježiša od poslania, ktoré mu zveril Otec: *"Boží Syn sa zjavil preto, aby zmaril diablove skutky"* (1 Jn 3, 8). Najzávažnejším z týchto skutkov vzhľadom na následky bolo klamné zvádzanie, ktorým diabol naviedol človeka, aby neposlúchal Boha. Satanova moc však nie je nekonečná. On je iba tvor, ktorý je síce mocný, pretože je čistý duch, ale vždy je iba tvor: nemôže prekaziť budovanie Božieho kráľovstva. Hoci satan pôsobí vo svete z nenávisťi voči Bohu a Jeho kráľovstvu v Ježišovi Kristovi a hoci jeho pôsobenie zapríčiňuje každému človeku i spoločnosti veľké škody duchovnej a nepriamo aj fyzickej povahy, toto pôsobenie dopúšťa Božia prozreteľnosť, ktorá mocne a láskavo riadi dejiny človeka a sveta. To, že Boh dopúšťa diabolovo pôsobenie, je veľké tajomstvo, ale my *"vieme, že*

tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré” (Rim 8, 28), (KKC 394, 395)

“Všímaš si, že Kristus bol pokúšaný, a nevšímaš si, že zvíťazil? Uvedom si, že v ňom si pokúšaný ty, a vedz, že v ňom ty zvíťazíš” (svätý Augustín).

Vzývaj svojho anjela strážcu najmä v pokušeniach, aby ťa chránil pred nástrahami zlého ducha, a vzývaj často aj svätého Michala, archanjela, aby chránil Cirkev pred zlobou a úkladmi diabla.

Anjel je vždy pri tebe a posluhuje ti, ako boli anjeli aj pri Ježišovi na púšti a posluhovali Mu.

Prosby

Milovaní bratia (a sestry), zvelebujeme nebeského Otca, pred ktorým stojí množstvo anjelov, a vrúcne prosme, aby nás títo slávni služobníci sprevádzali svojou pomocou na ceste nášho života; volajme: **Dobrorečte Bohu, všetci Jeho anjeli.**

Bože, Ty si dal svojim anjelom príkaz, aby nás strážili na všetkých našich cestách; - *ved' nás dnes bez úrazu po svojich chodníkoch.*

Otče, naši anjeli v nebi ustavične hľadajú na Tvoju Tvár; - *daj, aby sme stále žili v Tvojej prítomnosti.*

Bože, Ty si prisľúbil, že Tvoje deti budú ako anjeli v nebi; - *udel' nám čistotu srdca i tela.*

Bože, pošli svojmu ľudu na pomoc veľké knieža Michala, - *aby ho chránil v boji proti satanovi a jeho služobníkom.*

Otče náš.

Modlitba

Bedli nad nami službou svojich anjelov, večný Spasiteľ, aby nás neschválil úskočný pokušiteľ, veď Ty si naša pomoc naveky a žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

K svätému Michalovi archanjelovi

VI. Anjel posilňuje Ježiša v smrteľnej úzkosti

Úvodné zvolania (ako v prvý deň)

Hymnus

*Bud' uctený, môj Pane, Ježišu Kriste,
na to, že si z úzkosti pred umučením a smrťou
potil krv zo svojho nevinného tela,
a predsa si dokonal naše vykúpenie,
ako si sa ho rozhodol uskutočniť,
a tak si najjasnejšie ukázal svoju lásku
voči ľudskému pokoleniu.*

Čítanie Božieho slova

Tu sa mu zjavil anjel z neba a posilňoval Ho: *Ježiš šiel na Olivovú horu a učeníci išli za ním. Keď prišiel na miesto, povedal im: "Modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia!" Sám sa od nich vzdialil asi toľko, čo by kameňom dohodil, klakol si a modlil sa: "Otče, ak chceš,*

vezmi odo mňa tento kalich! No nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane!" Tu sa Mu zjavil anjel z neba a posilňoval Ho.
(Lk 22, 39 - 43a)

Úvaha

Ježiš v Genezaretskej záhrade prežíva najväčšiu úzkosť. Dôvernú a nástojčivú vzdych sa vydierať z Jeho stiesnenej duše. Ježiš je sám. Apoštoli spia. A tu prichádza pomoc z neba. Otec síce neodňal od Ježiša kalich utrpenia, ale poslal anjela, aby posilnil Ježiša v Jeho úzkosti. Ježiš prijal potechu od anjela a podrobil sa vôli Otca, hoci musel ťažko zápasiť s ľudskou prirodzenosťou, ktorá sa vzpierala utrpeniu.

Ježiš nás chcel vykúpiť a spasíť. Tie jeho veľké úzkosti a bolesti, že sa až krvou potil, majú aj tú príčinu, že Ježiš ako Boh videl, že pre mnohých nebude Jeho utrpenie na spásu, lebo ju odmietnu, odmietnu Jeho, svojho Vykupiteľa a Spasiteľa. Ježiš sa teda dobrovoľne vydal za nás na smrť. Petrovi, ktorý chcel brániť mečom svojho Učiteľa, káže, aby odložil meč. "Myslíš si, že by som nemohol poprosiť svojho Otca a On by mi hneď poslal viac ako dvanásť plukov anjelov?" (Mt 26, 53)

Keď sa cítiš opustený, nie si sám. Je s tebou tvoj anjel strážca, ktorý ťa posilňuje a potešuje. Najmä keď máš priniesť obeť pre Božie veci.

Responzóriový žalm (Ž 55, 2 - 3a. 3b - 4. 5 - 6)

(porov. 57, 4a): *Pane, zošli pomoc z neba a zachráň ma.*

Čuj, Bože, moju modlitbu
a pred mojou úpenlivou prosbou sa neskrývaj:
pohliadni na mňa a vyslyš ma.

Keď premýšľam o sebe, som rozrušený,
zmätený krikom nepriateľa a útlakom hriešnika.
Lebo ma zavalujú bezprávím
a zúrivo do mňa dorážajú.

Srdce sa vo mne chveje
a padá na mňa hrôza predsmrtná.
Úzkosť a triaška idú na mňa
a zmocňuje sa ma des.

Modlitba

Všemohúci a večný Bože, Ty si svojho
jednorodeného Syna ustanovil za Vykupiteľa sveta a Jeho
Krvou si bol uzmierení; prosíme Ťa, daj, aby sme nábožne
uctievali cenu našej spásy, aby nás sila Jeho Krvi chránila
od časného zla a zabezpečila nám večnú radosť v nebi.
Lebo On žije a kraľuje na veky vekov. Amen.

K svätému Michalovi archanjelovi

VII. Anjeli zvestujú Kristovo zmŕtvychvstanie

Úvodné zvolania (ako v prvý deň)

Hymnus

Strážilo vojsko Jeho hrob,
zapečatený kameňom;
nastáva zázrak všetkých dôb:
vychádza Víťaz z hrobu von.

Už nieto smrtných úzkostí,
už nieto bolestivých rán,
zvestuje anjel z výsosti:
Vstal slávne z mŕtvych Kristus Pán.
Ježišu, Ty buď naveky
nám veľkonočnou radosťou,
pridruž nás k svojmu víťazstvu
znovuzrodených milosťou.

Tebe, buď sláva, Ježišu,
ktorý si slávne z mŕtvych vstal;
Otcovi, Duchu Svätému
nech večne zuní pieseň chvál. Amen.

Z neba zostúpil Pánov anjel: *Keď sa pominula sobota, na úsvite prvého dňa v týždni prišla Mária Magdaléna a iná Mária pozrieť hrob. Vtom nastalo veľké zemetrasenie, lebo z neba zostúpil Pánov anjel, pristúpil, odvalil kameň a sadol si naň. Jeho zjav bol ako blesk a jeho odev biely ako sneh. Strážnici strnuli od strachu z neho a ostali ako mŕtvi. Anjel sa prihovril k ženám: "Vy sa nebojte! Viem, že hľadáte Ježiša, ktorý bol ukrižovaný. Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal. Podťe, pozrite si miesto, kde ležal. A rýchlo choďte povedať Jeho učeníkom: 'Vstal z mŕtvych a ide pred vami do Galiley. Tam Ho uvidíte.' Hľa, povedal som vám to." (Mt 28, 1 - 7)*

Úvaha

Zvesť o Ježišovom narodení priniesli pastierom anjeli; anjeli priniesli ženám zvesť o Pánovom zmŕtvychvstaní. Boh poslať anjelov ľuďom skromným, pokorným a milujúcim. A títo anjeli povzbudzujú aj k evanjelizácii: "Rýchlo choďte povedať Jeho učeníkom: Vstal z mŕtvych."

"Smrť Tvoju, Pane, zvestujeme a Tvoje zmŕtvychvstanie vyznávame, kým neprídeš k sláve." Aj nás to zaväzuje svojím životom vyznávať Pánovo zmŕtvychvstanie; anjel strážca nám v tom pomôže.

Prosby

Velebme Pána Ježiša, ktorý je našou cestou, pravdou a životom; klaňajme sa Mu spolu s anjelmi: **Klaníme sa Ti, Pane, spolu s anjelmi.**

Pane Ježišu, Ty buď našou cestou, aby sme v živote nešli zlými chodníkmi, - *ale verne kráčali za Tebou a s Tebou.*

Pane Ježišu, Ty buď našou pravdou, aby sme neverili bludným náukám, - *ale Tvojmu evanjeliu.*

Pane Ježišu, Ty buď naším životom a dávaj nám chlieb z neba, - *aby sme mali stále účasť na Tvojom Božskom živote.*

Pane Ježišu, v nebi Ťa oslavujú anjeli a na zemi sa Ti klaňajú ľudia; - *prijmi aj našu poklonu, ktorú Ti vzdávame (v čase pamiatky Tvojho zmŕtvychvstania).*

Otče náš.

Modlitba

Pane, Bože, večný Kráľ duchov, Kriste, vystri svoju mocnú ruku na Cirkev a na svätý ľud, ktorý je vždy Tvoj, bráň ho, stráž a zachovaj; daj, aby sme spievali pieseň víťazstva, pretože Tvoja je sláva a moc na veky vekov. Amen.

K svätému Michalovi archanjelovi

VIII. Anjeli pri Ježišovem nanebovstúpení

Úvodné zvolania (ako v prvý deň)

Hymnus

Od všetkých s túžbou žiadaný
zasvitol nám deň posvätný,
keď Kristus, nádej sveta, Boh,
k výšinám neba vystúpil.

Keď vládca sveta premohol
a v boji hriechy pozrážal,
Otcovi rany žiarivé
na svojom tele ukázal.

Vznáša sa v svetlom oblaku,
už nádej nám tmy nezničia;
hľa, otvára nám raj, čo
zavreli prví rodičia.

Ó, veľká radosť pre všetkých;
Syn z čistej Panny zrodený
po krutých mukách slávne je
velebou Otca odený.

Vzdávajme teda vďaky dnes
Kristovi, že nás vykúpil,
že s telom, ako naše je,
do neba slávne vystúpil.

S občanmi neba plesajme
a spolu s nimi tešme sa,
že Kristus neopustil nás,
aj keď je s nimi v nebesiach.

Ježišu, Kráľ náš víťazný,
srdcia nám k sebe pritiahni,
z neba nám zošli Otcovho,
i svojho Ducha Svätého. Amen.

Čítanie Božieho slova

Zastavil pri nich dvaja mužovia v bielom odeve:

Ježiš vyviedol svojich učeníkov von až k Betánii, zdvihol ruky a požehnal ich. Ako ich žehnal, vzdialil sa od nich a vznášal sa do neba (Lk 24, 50 - 51). A kým uprene hľadeli k nebu, zastali pri nich dvaja mužovia v bielom odeve (Sk 1, 10). Oni sa Mu klaňali a s veľkou radosťou sa vrátili do Jeruzalema. Stále boli v chráme a velebili Boha (Lk 24, 52 - 53).

Úvaha

Ježiš na štyridsiaty deň po svojom zmŕtvychvstaní vyviedol svojich učeníkov "von až k Betánii, zdvihol ruky a požehnal ich. Ako ich žehnal, vzdialil sa od nich a vznášal sa do neba. Oni sa mu klaňali."

Ježiš od nich odchádza, ale prisľúbil im, že bude s nimi až do skončenia sveta. Je teda s nami. Keď apoštoli uprene hľadeli k nebu, ako odchádza, zastali pri nich dvaja

mužovia v bielom odeve. Boli to anjeli. A oznámili apoštolom, že *"tento Ježiš, ktorý bol od vás vzatý do neba, príde tak"*, ako ho videli odchádzať do neba.

Prosby

Oslavujme Krista Pána, nášho Spasiteľa, ktorý vystúpil do neba, ale zostáva s nami až do skončenia sveta; volajme: **Pane Ježišu, buď stále s nami a žehnaj nás.**

Ty si slávne vystúpil do neba, ale Tvoji anjeli oznámili, že ťa budeme vidieť prichádzať z neba; - *daj, aby sme mali srdce stále pri Tebe.*

Ty si povedal, že nás nenecháš ako siroty; - *dákujeme Ti, že nám dávaš Ducha Svätého a prebývaš s nami v Oltárnej Sviatosti.*

Ty si vyháňal zlých duchov; - *odstráň z našej krajiny pohoršenia a všetky zvrátenosti.*

Teba oslavujú v nebi anjeli a na zemi sa Ti klaňajú ľudia; - *daj, aby sme sa Ti spolu s anjelmi klaňali prítomnému v Eucharistii.*

Otče náš.

Modlitba

Pane Ježišu, víťaz nad smrťou a hriechom, pomáhaj nám, aby sme pod ochranou Tvojich anjelov žili v Tvojej láske a v Tvojom pokoji; a Tvoje požehnanie nech je stále nad nami. Lebo Ty žiješ a kraluješ na veky vekov. Amen.

K svätému Michalovi archanjelovi

IX. Anjeli sa klaňajú Kristovi vo Sviatosti Oltárnej

Úvodné zvolania (ako v prvý deň)

Pieseň

Z neba stúpte, anjeli, pristúpte archanjeli,
[: nech vždy s nami prespevuje chválu svet celý. :]

Chváľte Boha svätého, vo Sviatosti skrytého.
[: Zvelebuj Ho všetko s nami stvorenie Jeho. :]

Čítanie Božieho slova

Anjel zastal pred oltárom so zlatou kadidelnicou:

Svätý apoštol Ján vo svojej Knihe zjavenia píše toto: Prišiel aj iný anjel a zastal pred oltárom so zlatou kadidelnicou. Dostal veľa kadidla, aby ho pridal k modlitbám všetkých svätých na zlatý oltár, čo je pred trónom. A dym kadidla s modlitbami svätých vystúpil z ruky anjela pred Boha. (Zjv 8, 3 - 4). Svätý apoštol Ján počuje aj toto: "Hľa, Boží stánok je medzi ľuďmi! A bude medzi nimi prebývať; oni budú Jeho ľuďom a sám Boh - ich Boh - bude s nimi." (Zjv 21, 3)

Úvaha

V Prvej eucharistickej modlitbe Cirkev po premenení prosí: "Všemohúci Bože, prikáž svojmu svätému anjelovi priniesť tieto dary na Tvoj nebeský oltár, pred Tvár Tvojej

Božskej velebnosti." V každej prefácii spolu s anjelmi a archanjelmi spievame na Božiu oslavu a víťame prichádzajúceho Krista. Tým sa naznačuje, že aj anjeli majú účasť na našej bohoslužbe. Cirkev v modlitbe po konsekrácii prináša nebeskému Otcovi prostredníctvom anjela eucharistické dary: telo a krv Ježiša Krista. Kristus však ostáva prítomný vo Sviatosti Oltárnej aj po svätej omši. Sväté podoby sa ukladajú do svätostánku na prijímanie chorých a aj na adoráciu, poklonu. A tak spolu s anjelmi sa klaníme eucharistickému Kristovi. Je to veľmi vznešené. Naše srdce spieva: S anjelmi cítim teba! V starých kostoloch sa to aj znázorňuje sochami dvoch anjelov, ktorí sa so zloženými rukami tvárou obracajú k svätostánku. Tu si môžeme pripomenúť zjavenie anjela trom fatimským deťom. Anjel držal v ruke kalich, nad ktorým sa vznášala hostia, z ktorej padali kvapky krvi do kalicha. Anjel nechal kalich a hostiu vznášať sa vo vzduchu, kľakol si vedľa detí a kázal im tri razy opakovať tieto slová. Najsvätejšia Trojica: Otec, Syn a Duch Svätý, s hlbokou úctou sa Ti klaniam a obetujem Ti Najsvätejšie Telo, Krv a Dušu i Božstvo nášho Pána Ježiša Krista prítomného vo všetkých svätostánkoch na odprosenie za všetky urážky, ktorých sa Mu dostáva. Prosím Ťa, obráť úbohých hriešnikov pre nekonečné zásluhy Jeho Najsvätejšieho Srdca a na orodovanie Nepoškvrneného Srdca Panny Márie.

Prosby

Bratia (a sestry), prosíme nebeského Otca, aby sme sa pod vedením anjelov, čo plnia Jeho vôľu, stávali čoraz

ochotnejší počúvať Jeho hlas. Vzdávajme Mu vďaky a volajme: **S anjelmi spievame na Tvoju slávu.**

Bože, Ty si anjelov ustanovil za zvestovateľov Tvojich obdivuhodných skutkov; - daj, aby sme s ich pomocou aj my ohlasovali ľuďom Tvoje veľké skutky slovom i životom.

Najvyšší Pane, anjeli v nebi Ťa bez prestania oslavujú; - daj, nech Ti aj v Cirkvi zaznieva ustavičná chvála.

Ty si dal svojim anjelom príkaz, aby strážili domov Tvojich služobníkov; - daj, nech Ti aj v Cirkvi zaznieva ustavičná chvála.

Ty si dal svojim anjelom príkaz, aby strážili Tvojich služobníkov; - daj, aby sa všetci, čo sú na cestách, vrátili domov zdraví, v pokoji a s radosťou.

Ty si dal anjelom úlohu zvestovať ľuďom pokoj; - daj, aby správcom štátov a celým národom anjeli vnukali myšlienky pokoja.

Otče náš.

Modlitba

Pane a Bože náš, daj, aby sme sa s radosťou zúčastňovali na eucharistickej obete, ktorú anjeli prinesú pred Tvoju Tvár a ktorá je nám na spásu; udeľ nám aj milosť klaňať sa s anjelmi so životu vierou Pánu Ježišovi prítomnému v Oltárnej Sviatosti. Lebo On žije a kraľuje na veky vekov. Amen.

K svätému Michalovi archanjelovi

MODLITBY K ANJELOVI STRÁŽNEMU

Pán neba i zeme, Stvoriteľ všetkých ľudí i anjelov, aká je veľká tvoja dobrotivosť voči nám hriešnikom, že si na našu ochranu a pomoc ustanovil svojich svätých anjelov. Ty si im prikázal, aby nás chránili na všetkých našich cestách. Svätý apoštol učí, že všetci anjeli sú služobní duchovia, vyslaní slúžiť tým, ktorým je určené nebeské kráľovstvo. Dobrotivý Otče, títo blahoslavení duchovia podľa Tvojej vôle vynakladajú všetku svoju múdrosť, silu a lásku pre naše dobro; bdejú a starajú sa najmä o našu spásu; chránia nás pred viditeľnými a neviditeľnými nebezpečenstvami a nepriateľmi; pomáhajú nám premôcť každú prekážku v čnosti a vedú nás cez všetky pokušenia a boje k víťazstvu. Oboznamujú nás s tým, čo by mohlo oživiť našu vieru, posilniť nádej, roznieť lásku, znásobiť udatnosť, zdokonaľiť poznanie, a tak nás priviesť k cieľu. Radujú sa nad naším polepšením. Naše modlitby prinášajú ako lúbezné kadidlo pred Boží trón. Ich ochrana a láskavá starostlivosť o nás sa začala naším narodením a trvá po celú dobu nášho života. Nebeský Otče, daj nám milosť, aby sme svojich anjelov strážcov nikdy nezarmútili, kráčali pred nimi čistí a Tvoju vôľu vždy rak radostne plnili, ako ju plnia oni. Daj nám ducha kresťanskej lásky, aby sme tak s ľuďmi zaobchádzali ako anjeli a podobne sa radovali vtedy, keď môžeme poučiť nevedomých, zvedených vytrhnúť zo skazy, pozdvihnúť padlých, blúdiacim ukázať cestu, omdlievajúcich posilniť a utláčaných vziať do ochrany. Každé hnutie svedomia, každá

spasiteľná výstraha alebo poučenie, každá poučná udalosť alebo užitočná skúsenosť nech nám bude hlasom anjela strážcu, ktorého nám Ty, Otče, posielaš, aby si nás viedol po ceste našej spásy. Pane, daj, aby náš pozemský život nebol nič iné ako ustavičná príprava na život vo večnosti, kde budeme s Tvojimi svätými anjelmi na Teba z tváre do tváre hľadiť a naveky Ťa chváliť a velebiť. Amen.

Prosba k anjelovi strážcovi

Verný môj priateľ a spoločník na ceste môjho života, anjel strážca, ktorého Boh Otec ustanovil na moju ochranu, ctím a milujem v tebe toho, ktorý teba i mňa stvoril na svoj obraz. Ďakujem ti za všetku lásku a starostlivosť, ktorú máš o spásu mojej duše. K tebe volám, buď mojím orodovníkom u Boha. Zachovaj ma od všetkého nebezpečenstva na tele i na duši tou mocou, ktorú ti dal Boh; chráň ma pred nepriateľmi mojej spásy; vymôž mi milosť, aby som vo svätej bázni pracoval(a) na svojom spasení; urob ma pozorným(ou) a opatrným(ou), aby som ani slovom, ani skutkom nepohoršil(a) nikoho z tých, ktorí veria v Ježiša a ktorých anjeli ustavične hľadia na tvár nebeského Otca. Posilni ma v krížoch a súženiach, aby som nezostal(a) malomyselným(ou); pomôž mi premôcť pokušenia na hriech; posilni ma v poslednom smrteľnom boji a uveď moju dušu k Bohu, jej pôvodcovi a poslednému cieľu. Amen.

LITURGICKÁ POBOŽNOSŤ K ANJELOVI STRÁŽCOVI

Úvodné zvolania

Antifóna: Podťe, klaňajme sa Pánovi, ktorému slúžia anjeli. (antifóna sa opakuje)

Žalm 103, 20 - 23

*Dobrorečte Pánovi, všetci jeho anjeli,
udatní hrdinovia, čo počúvate na Jeho slová
a plníte Jeho príkazy. (antifóna)*

*Dobrorečte Pánovi, všetky Jeho zástupy,
Jeho služobníci, čo Jeho vôľu plníte. (antifóna)*

*Dobrorečte Pánovi, všetky Jeho diela,
všade, kde on panuje.
Dobroreč, duša moja, Pánovi. (antifóna)*

Sláva Otcu. Ako bolo. (antifóna)

Hymnus

Nech sú anjeli strážcovi útechou pre nás, radosťou,
nech nám o dobre hovoria, cez nich nás zahrň milosťou.
Ježišu, sláva anjelov; daj, nech bezpečne kráčame
pod ich vedením, ochranou ku Tebe v láske oddanej.
Nech Ti anjeli spievajú chválospev pocty vznešený,
že v nebi obdivuhodne im aj nám dávaš odmeny. Amen.

Čítanie Božieho slova

Pán poslal svojho anjela: *Pošlem pred tebou anjela, aby ťa chránil na ceste a priviedol ťa na miesto, ktoré som pripravil. Váž si ho a počúvaj jeho hlas. (Ex 28, 20 - 21)*

Zastal pri ňom Pánov anjel: *Petra strážili vo väzení. Ale Cirkev sa bez prestania modlila k Bohu za neho. V poslednú noc, ako ho mal Herodes predviesť, Peter spal medzi dvoma vojakmi spútaný dvom reťazami a strážnici pred dvermi strážili väzenie. Tu zastal pri ňom Pánov anjel a v miestnosti zažiarilo svetlo. Udrel Petra do boku, zobudil ho a povedal: "Vstaň, rýchlo!" A reťaze mu spadli z rúk. Anjel mu povedal: "Opáš sa a obuj si sandále!" Keď to urobil, povedal mu: "Prehod' si plášť a pod' za mnou!" Vyšiel von a šiel za ním; ani nevedel, že je to skutočnosť, čo sa dialo skrze anjela. Myslel si, že má videnie. Prešli cez prvú i druhú strážu a došli k železnej bráne, čo vedie do mesta. Tá sa im sama otvorila. Vyšli ňou, a keď prešli jednou ulicou, anjel mu zmizol. Tu Peter prišiel k sebe a povedal si: "Teraz naozaj viem, že Pán poslal svojho anjela a vyslobodil ma z Herodesovej ruky." (Sk 12, 5 - 11)*

Videl vo videní Božieho anjela: *V Cezárei žil muž menom Kornélius, stotník kohorty, zvanéj Italská. Bol nábožný a bohabojný s celým svojím domom. Dával veľa almužien ľudu a ustavične sa modlil k Bohu. Raz okolo tretej hodiny popoludní videl jasne vo videní Božieho anjela, ako prichádza k nemu a oslovuje ho: "Kornélius!" Ale on na neho hľadel a preľaknutý povedal: "Čo je, Pane?" Odpovedal mu: "Tvoje modlitby a tvoje almužny vystúpili pred Božiu tvár a on si na ne spomenul. A teraz pošli mužov do Joppe a zavolaj si Šimona s príméním Peter; býva u istého Šimona, garbiara, čo má dom pri mori." A keď anjel, čo s ním hovoril, odišiel, zavolať si dvoch sluhov a nábožného vojaka z tých, čo mu boli podriadení, všetko im porozprával a poslal ich do Joppe. (Sk 10, 1 - 8)*

Úvaha

Cirkev sa vo svojej liturgii pripája k anjelom, aby sa klaňala Trojsvätému Bohu; osobitne slávi spomienku niektorých anjelov (svätého Michala, svätého Gabriela, svätého Rafaela a svätých anjelov strážcov).

Ľudský život je od svojho začiatku až po smrť obklopený ich ochranou a orodovaním. "Nik nebude popierať, že každý veriaci má pri sebe anjela akoby ochrancu a pastiera, ktorý ho vedie životom." (svätý Bazil Veľký, *Adversus Eunomium*, 3, 1) Kresťanský život má už na tomto svete vo viere účasť na blaženom spoločenstve anjelov a ľudí zjednotených v Bohu. (KKC 335, 336)

alebo

“Svojim anjelom dal príkaz o tebe, aby ťa strážili na všetkých твоjich cestách.” Akú úctu ti má vnuknúť toto slovo, vyvolať oddanosť, vzbudiť dôveru?! Úctu pre ich prítomnosť, oddanosť pre ich dobrotu, dôveru pre ich ochranu. Sú teda tu, sú pri tebe, a nie iba s tebou, ale aj pre teba. Sú tu, aby ťa chránili, sú tu, aby ti pomáhali. Ale aj keď im to on prikázal, nesmieme byť nevďační ani voči tým, ktorí ho poslúchajú z veľkej lásky a nám pomáhajú vo veľkej núdzi. (svätý Bernard)

alebo

Budme teda oddaní, budme vďační takým veľkým strážcom, opätujme ich lásku a uctievať si ich, ako len môžeme a ako máme. Ale celú svoju lásku a úctu dajme tomu, od ktorého majú tak oni, ako aj my všetko: aj to, že môžeme uctievať alebo milovať, aj to, že si zasluhujeme byť milovaní alebo úctení. (svätý Bernard)

Prošby

Milovaní bratia (a sestry), zvelebujem nebeského Otca, pred ktorým stojí množstvo anjelov, a vrúcne prosme, aby nás títo slávni služobníci sprevádzali svojou pomocou na ceste nášho života; volajme: **Dobrorečte Bohu, všetci Jeho anjeli.**

Bože, Ty si dal svojim anjelom príkaz, aby nás strážili na všetkých našich cestách; - *veď nás dnes bez úrazu po svojich chodníkoch.*

Otče, naši anjeli v nebi ustavične hľadajú na Tvoju Tvár; - *daj, aby sme stále žili v Tvojej prítomnosti.*

Bože, Ty si prisľúbil, že Tvoje deti budú ako anjeli v nebi; - *udel' nám čistotu srdca i tela.*

Bože, pošli svojmu ľudu na pomoc veľké knieža Michala, - *aby ho chránil proti satanovi a jeho služobníkom.*

Otče náš.

Modlitba

Láskavý Bože, vo svojej prozreteľnosti posielaš nám svätých anjelov za strážcov; vrúcne Ťa prosíme, daj, aby sme vždy cítili ich mocnú ochranu a raz v ich spoločenstve prežívali večnú radosť. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

K svätému Michalovi, archanjelovi

*Svätý Michal, archanjel, bráň nás v boji,
bud' nám ochrancom proti zlobe a úkladom diabla.
Pokorne prosíme, nech mu Boh ukáže svoju moc.
A ty, knieža nebeských zástupov,
Božou mocou zažeň do pekla satana
a iných zlých duchov, ktorí sa na skazu duší
potulujú po svete. Amen.*

LITÁNIE K ANJELOVI STRÁŽNEMU

Pane, zmiluj sa nad nami!

Kriste, zmiluj sa nad nami!

Pane, zmiluj sa nad nami!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

*Otec z nebies, Bože, **zmiluj sa nad nami.***

Syn, Vykupiteľ svet, Bože, -//-

Duch Svätý, Bože, -//-

Najsvätejšia Trojica, jeden Bože, -//-

*Svätá Mária, Kráľovná neba, **oroduj za nás.***

Svätý anjel strážny, -//-

*Svätý anjel, ochranca môj vo všetkých
nebezpečenstvách, -//-*

Svätý anjel, moja ochrana od všetkých úkladov, -//-

Svätý anjel, môj najvernejší snúbenec, -//-

Svätý anjel, môj učiteľ, -//-

Svätý anjel, môj sprievodca, -//-

Svätý anjel, svedok všetkých mojich skutkov, -//-

Svätý anjel, môj pomocník vo všetkých ťažkostiach, -//-

Svätý anjel, môj orodovník u Boha, -//-

Svätý anjel, môj ochranca, -//-

Svätý anjel, milujúci čistotu, -//-

Svätý anjel, milujúci nevinnosť, -//-

Svätý anjel, najposlušenejší Bohu, -//-

Svätý anjel, sprievodca mojej duše, -//-

Svätý anjel, vzor čistoty, -//-

Svätý anjel, vzor poslušnosti, -//-

Svätý anjel, môj radca vo chvíľach pochybnosti, -//-

Svätý anjel, môj strážca v dočasnom živote, -//-

Svätý anjel, môj štít v hodine smrti, -//-

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, odpusť nám, Pane.

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, vyslyš nás, Pane.

*Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad
nami, Pane.*

*Láskavý Bože, vo svojej prozreteľnosti posielaš nám
svätých anjelov za strážcov; vrúcne ťa prosíme, daj, aby sme
vždy cítili ich mocnú ochranu a raz v ich spoločenstve
prežívali večnú radosť. Skrze nášho Pána Ježiša Krista,
tvojho Syna, ktorý je Boh a s tebou žije a kraluje v jednote s
Duchom Svätým po všetky veky vekov. Amen.*

LITÁNIE K SVÄTÝM ANJELOM

Pane, zmiluj sa nad nami!

Kriste, zmiluj sa nad nami!

Pane, zmiluj sa nad nami!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

*Otec z nebies, Bože, Stvoriteľ anjelov, **zmiluj sa nad nami.***

Syn, Vykupiteľ sveta, Bože, Vládca anjelov, -//-

Duch Svätý, Bože, život anjelov, -//-

Najsvätejšia Trojica, jeden Bože, šťastie anjelov, -//-

*Svätá Mária, Kráľovná anjelov, **oroduj za nás.***

*Svätí serafíni, anjeli lásky, **orodujte za nás.***

Svätí cherubíni, anjeli slova, -//-

Svätí anjeli z chóru trónov, -//-

Svätí anjeli života, -//-

Svätí anjeli zvelebujúci Boha, -//-

Svätí anjeli z chóru panstiev, -//-

Svätí anjeli z chóru síl, -//-

Svätí anjeli z chóru kniežat, -//-

Svätí anjeli z chóru mocnosti, -//-

*Svätý archanjel Michal, **oroduj za nás.***

Premožiteľ Lucifera, -//-

Anjel viery a pokory, -//-

Strážca sviatosti chorých, -//-

Patrón zomierajúcich, -//-

Záchrana stratených duší, -//-

*Svätý archanjel Gabriel, **oroduj za nás.***

Anjeli zvestovania, -//-
Verný Boží posol, -//-
Anjel nádeje a pokoja, -//-
Ochranca Božích sluhov a služobník, -//-
Strážca svätého krstu, -//-
Patrón kňazov, -//-
Svätý archanjel Rafael, **oroduj za nás.**
Anjel Božej lásky, -//-
Premožiteľ zlého ducha, -//-
Pomocník v každej potrebe, -//-
Anjel utrpenia a uzdravenia, -//-
Patrón lekárov, cestujúcich a pútnikov, -//-
Veľkí svätí archanjeli, **orodujte za nás.**
Anjeli slúžiaci pred Božím trónom, -//-
Svätí anjeli strážni, **orodujte za nás.**
Pomocníci v našich potrebách, -//-
Svetlá v našich potrebách, -//-
Opora naša v každom nebezpečenstve, -//-
Napomínajúci nás hlasom svedomia, -//-
Orodovníci naši pred Božím trónom, -//-
Ochranný štít pred zlým duchom, -//-
Naši stáli spoločníci, -//-
Naši istí sprievodcovia, -//-
Naši verní priatelia, -//-
Naši rozumní radcovia, -//-
Dávajúci nám príklad pohotovej poslušnosti, -//-
Tešitelia v opustenosti, -//-
Odras pokory a radosti, -//-
Anjeli našich rodín, -//-

Anjeli našich kňazov a pastierov, -//-

Anjeli našich detí, **orodujte za nás.**

Anjeli našej domoviny, -//-

Anjeli svätej Cirkvi, -//-

Všetci svätí anjeli, **orodujte za nás.**

Budte s nami v živote aj v smrti. V nebi vám za to
podakujeme!

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, odpusť nám, Pane.

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, vyslyš nás, Pane.

Baránok Boží, ty snímaš hriechy sveta, zmiluj sa nad
nami, Pane.

Boh prikázal svojim anjelom,

aby ťa strážili na všetkých svojich cestách.

Modlime sa. Všemohúci, večný Bože, udel' nám pomoc
tvojich nebeských zástupov, aby nás chránili pred útokmi
zlého ducha, a aby sme najdrahšou Krvou Pána nášho
Ježiša Krista a na príhovor Najsvätejšej a Nepoškvrnenej
Panny Márie, boli oslobodení od každého nešťastia a v
pokoji ti slúžili. Skrze nášho Pána Ježiša Krista, tvojho Syna,
ktorý je Boh a s tebou žije a kraluje v jednote s Duchom
Svätým po všetky veky vekov. Amen.

Svätý Michal archanjel! Vodca nebeských zástupov,
premožiteľ' pekelného draka. Vďaka pokore ti Boh dal silu a
moc zničiť' pýchu mocností temnoty. Prosíme ťa, pomôž nám
dosiahnuť pravdivú pokoru srdca, neochvejnú vernosť v

*plnení Božej vôle, silu v utrpení a potrebách. Dovoľ nám
obstať na poslednom Božom súde.*

*Svätý archanjel Gabriel! Anjel zvestovania, verný Boží
posol. Otvor nás sluch pre tiché nepomínanie a volanie
milujúceho Srdca nášho Pána Ježiša Krista. Stoj pri nás, aby
sme Božiemu slovu správne rozumeli, počúvali ho a robili,
čo od nás Boh žiada. Dopomôž nám ku bdelej
pripravenosti, aby náš Pán, keď príde, nenašiel spiacich.*

*Svätý archanjel Rafael! Šíp lásky a lekár Božej lásky.
Prosíme ťa, zraň naše srdcia planúcou láskou. Nech sa táto
rana nikdy nezahojí, aby sme vždy boli na ceste lásky, a aby
sme láskou nad všetkých zvíťazili.*

*Pomáhajte nám pred Bohom, vy naši veľkí, svätí bratia!
Chráňte nás pred nami samými, pred našou slabosťou a
vlačnosťou, pred našim egoizmom a našou chtivosťou, pred
túžbou po nasýtenosti, dobrobyte a uznaní. Oslobodte nás z
pút hriechu a naviazanosti na dočasné veci. Vložte do
našich srdc trň nepokoja, túžbe po Bohu, aby sme
neprestali hľadať Boha, túžili po ňom v žiali aj v láske.
Hľadajte v nás Krv nášho Pána, ktorá bola za nás vyliať.
Hľadajte v nás slzy Kráľovnej, ktorá ich za nás vyplakala.
Hľadajte v nás biedny, zašpinený Boží obraz, ktorý Božia
láska odtlačila v našom srdci. Pomôžte nám poznať Boha a
zvelebovať ho, milovať ho a jemu slúžiť. Pomôžte nám v boji
s mocnosťami temnoty, ktoré nás nebadane obkľúčujú a
trápia. Pomôžte nám, aby nikto z nás nezahynul, aby sme sa
stretli s veľkou radosťou v nebi. Amen.*

LITÁNIE K SVÄTÝM ARCHANJELOM – MICHALOVI, GABRIELOVI A RAFAELOVI

Pane, zmiluj sa nad nami!

Kriste, zmiluj sa nad nami!

Pane, zmiluj sa nad nami!

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

*Otec z nebies, Bože, Stvoriteľ všetkých duchov, na ktorého túžia hľadiet anjeli, **zmiluj sa nad nami.***

Syn, Vykupiteľ svet, Bože, radosť blažených duchov, ktorý posväcuješ duše, -//-

Duch Svätý, Bože, -//-

Najsvätejšia Trojica, jeden Bože, sláva svätých anjelov, -//-

*Svätá Mária, Kráľovná nebeských duchov, **oroduj za nás.***

Svätý Michal, knieža večného zástupu, -//-

Vodca anjelov pokoja, -//-

Najsilnejší v boji, -//-

Krotiteľ pradávného hada, -//-

Večný ochranca Božieho ľudu, -//-

Ktorý si z neba vyhnal Lucifera a jeho priaznivcov, -//-

Ktorý prijímaš odchádzajúce duše a vedieš ich do raja, -//-

Útecha veriacich, -//-

Opatrovník tých, ktorí sa ti odovzdali, -//-

*Svätý Gabriel, ktorý si zjavil Danielovi Božie tajomstvá, -//
Ktorý si predpovedal narodenie a poslanie svätého Jána
Krstiteľa, -//-*

Ktorý si zvestoval vtelenie Slova, -//-

Strážca Najsvätejšej Panny, -//-

Bdejúci nad Spasiteľovým detstvom, -//-

Ktorý si potešoval Krista vo chvíľach umučenia, -//-

Verný Kristov sluha, -//-

Svätý Rafael, anjel zdravia, -//-

*Svätý Rafael, jeden zo siedmich duchov, ktorí stoja pri
tróne Boha, -//-*

Verný Tobášov sprievodca, -//-

Ktorý si prinútil diabla k úteku, -//-

Orodovník našich modlitieb pred pánom, -//-

Lekár slepého, -//-

Pomocník v trápení, -//-

Potešiteľ v ťažkostiach, -//-

Ten, ktorý prináša radosť verným zverencom, -//-

Svätí Michal, Gabriel a Rafael, orodujte za nás.

Ježišu Kriste, požehnanie anjelov, odpusť nám, Pane.

Ježišu Kriste, sláva nebeských duchov, vyslyš nás, Pane.

*Ježišu Kriste, ozdoba večných zástupov, zmiluj sa nad
nami.*

K svätému Michalovi

Bože, ktorý si poveril, svätého Michala, tvojho archanjela, aby premohol pyšného Lucifera a ničomných duchov, úpenlivo ťa prosíme, aby sme v boji pod znamením kríža, keď prijímame za svoju zásadu: Kto je ako Boh? - zvíťazili nad všetkými našimi nepriateľmi, prekonalí všetky prekážky a usporiadali si život v súlade s tvojou vôľou a prikázaniami. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

K svätému Gabrielovi

Bože, orodovník spásy ľudstva, ktorý si poslal svätého Gabriela, ktorý stojí pred tvojím trónom, aby zvestoval presvätej Panne tajomstvo vtelenia tvojho Syna, prosíme ťa, aby sme skrze jeho príhovor získali pomoc v každej našej duchovnej a dočasnej potrebe. Skrze Krista nášho Pána. Amen.

K svätému Rafaelovi

Bože, ktorý si vo svojej nevýslovnej добрote urobil svätého Rafaela sprievodcom verných na ich cestách, pokorne ťa prosíme, aby nás viedol po ceste spásy, a aby sme zakúsili jeho pomoc v chorobe duše. Skrze Krista nášho Pána. Amen.

30-DŇOVÁ POBOŽNOST K SVÄTÉMU MICHALOVI ARCHANJELOVI

Bola vytvorená podľa knihy: **Velkosť svätého Michala Archanjela** (31-dňová pobožnosť v ťažkých situáciách); každý deň: úvaha, opis zjavení svätého Michala Archanjela vo svete (vrch Gargano, Rím, vrch Gauro v Castellammare, byzanskému cisárovi Marciánovi, svätej Eudokii, Navarské kráľovstvo, Valencia, Neapol, vrch la Verna, Mexiko, Olevanosul Tusciano, umierajúcemu nábožnému človekovi, Giovannimu Turpinovi, v meste Sala, na ostrove Procida, svätému Henrichovi II., Francúzsko, Portugalsko, Siena - svätému pustovníkovi Galganovi Guidottovi, Lucania, Basilicate, Senigalii, a inde) modlitba, pozdrav, úloha, modlitba k anjelovi strážnemu.

Posledné tri časti je možné nájsť v tejto knihe na každý deň. 23. 9. začína nová k anjelovi strážcovi.
Pobožnosť je možné vykonať v akomkoľvek mesiaci, prípadne v septembri, kedy majú sviatok svätých archanjeli alebo v októbri, kedy majú sviatok svätých anjeli.

Knihu je možné objednať na webe Rodiny Nepoškrvnenej. - www.rodinaneposkrvnenej.sk

1. DEŇ

Prírodná veľkosť svätého Michala Archanjela

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, archanjel, ktorý si prvou a najjasnejšou hviezdou nebeského jasu. Osvecuj moju dušu.

Úloha

Kľačiac pred obrazom svätého Michala sa pomodli trikrát Otče náš, Zdravas' Mária, Sláva Otcu ako poďakovanie Najsvätejšej Trojici za svätého Michala, archanjela, veľkého v jeho poslaní. Pomodli sa nasledujúci hymnus a pros o milosť porozumieť záväzku velebiť Boha darmi, ktorými si bol obdarený.

Hymnus

Ježišu Kriste, Ty si sláva Otca a dávaš život mŕtvym. Zvelebujeme Ťa spolu s anjelmi. Za Teba verne bojuje nespočetný zástup anjelov. Povstáva nepremožiteľný svätý Michal, archanjel, a odtína hlavu draka. Z výšin sa rozlieha hlas Vodcu a my spolu s ním a s celým davom smerujeme proti skazenému diablu. Vznešený Archanjel, obdaruj nás večným svetlom. Nech sa naveky vzdáva chvála Otcovi, Synovi i Duchu Svätému. Amen.

Prosby

I. Prosíme ťa, svätý Michal, archanjel, spolu s kniežaťom prvého chóru - serafínov, rozpál naše srdce ohňom svätej lásky, pomôž nám odmietat zhubné nástrahy tohto sveta. **Otče náš, 3x Zdravas' Mária, Sláva Otcu**

II. Pokorne ťa prosíme, Knieža nebeského Jeruzalema, spolu s veliteľom druhého chóru - cherubínov, buď našou ochranou v boji proti podlostiam zlého ducha. Nech s tvojou pomocou premôžeme satana a zo seba urobíme obeť pre Boha, nášho Pána. **Otče náš, 3x Zdravas' Mária, Sláva Otcu**

III. S pokorou ťa úpenlivo prosíme, Ochranca raja, spolu s kniežaťom tretieho chóru - trónov, nedovoľte, aby sme boli utláčaní zlými duchmi. **Otče náš, 3x Zdravas' Mária, Sláva Otcu**

IV. Pokorne ťa prosíme, svätý Michal, archanjel, spolu s kniežaťom štvrtého chóru - panstiev, chráňte kresťanov v každej chvíli, zvlášť tých, ktorí majú moc. Obdarujte ich múdrosťou a obozretnosťou. **Otče náš, 3x Zdravas' Mária, Sláva Otcu**

V. Prosíme ťa, svätý Archanjel, spolu s kniežaťom piateho chóru - síl, oslobodte vašich služobníkov z rúk všetkých nepriateľov, falošných svedkov a nesvornosti. **Otče náš, 3x Zdravas' Mária, Sláva Otcu**

VI. Úpenlivo ťa prosíme, Veliteľ nebeských zástupov spolu s kniežaťom šiesteho chóru - mocností, vyproste nám i celému tomuto mestu úrodnú zem, pokoj a svornosť medzi vládcami. **Otče náš, 3x Zdravas' Mária, Sláva Otcu**

VII. Prosíme ťa, Archanjel, spolu s kniežaťom chóru kniežactiev, oslobodťe nás a toto mesto od telesných chorôb a predovšetkým od duchovných chorôb. **Otče náš, 3x Zdravas' Mária, Sláva Otcu**

VIII. Úpenlivo ťa prosíme, svätý Archanjel, spolu s veliteľom ôsmeho chóru - archanjelov, a všetkými deviatimi chórmí, zahrňte nás starostlivosťou, najmä v hodine smrti a zvlášť v posledných chvíľach, aby sme sa, po víťazstve nad satanom, spolu s vami mohli tešiť z Božej dobroty v nebi. **Otče náš, 3x Zdravas' Mária, Sláva Otcu**

IX. Nakoniec ťa prosíme, velebné Knieža, bojovný a víťazný Ochranca Cirkvi, osvecuje spolu s veliteľom deviateho anjelského chóru všetkých verných, naše rodiny, všetkých tých, ktorí sa k vám utiekajú, aby sme s vašou pomocou mohli viesť čistý život a raz sa v nebi mohli naveky tešiť spolu so všetkými anjelmi z nazerania na Boha. **Otče náš, 3x Zdravas' Mária, Sláva Otcu**

Ó, svätý Michal, archanjel, Knieža všetkých anjelských chórov, zvelebujem ťa v pokore, obdivujem tvoju veľkosť i vznešenosť. Uznávam ťa spolu s Cirkvou ako orodovníka u Najvyššieho Boha i prvého služobníka raja. Nech je zvelebovaná Najsvätejšia Trojica, ktorá ťa ako odmenu za tvoju vernosť pozdvihla do výšav slávy. Nech je blahoslavená tvoja dobrota, ktorá sa prejavuje pri ochrane v hodine smrti a úľavou v očistcových mukách. Kiežby som sa, ó, archanjel Michal, zveril tvojej ochrane. Pripoj ma k spoločenstvu tvojich ctiteľov, vypros mi milosť odstúpiť od hriechu. Osvieť ma, nech s pomocou môjho anjela strážcu vytrvale kráčam cestou nábožnosti a lásky k Bohu.

Buď ochranou mesta, ktoré si ťa uctieva ako svojho obrancu. Ochráň štítom svojej starostlivosti môj dom a rodinu, a z lásky k Najsvätejšej Panne Márii mi vypros tú milosť, o ktorú pokorne prosím (tu povedz o čo prosíš).
Nech ma počas života povzbudzuje tvoja zbožnosť, aby som tebou sprevádzaný mohol kráčať na Boží súd a stať sa obyvateľom neba, kde budem naveky oslavovať Najsvätejšiu Trojicu, Máriu i teba, ó, veľké Knieža anjelov.
Amen.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

2. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v milosrdenstve

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, archanjel, ktorý si bol umiestnený v nebeskej vznešenosti, plný anjelskej chvály. Prihováraj sa za mňa.

Úloha

Počas dňa si trikrát vzbudím úprimnú ľútosť a budem prosiť Najsvätejšiu Trojicu o odpustenie za to, že som neraz vo svojom živote v dôsledku smrteľného hriechu stratil posväcujúcu milosť. Vždy, keď sa dopustím ťažkého hriechu, čím skôr pristúpim ku sviatosti zmierenia.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

3. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v spolupráci s milosťou

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, archanjel, ktorý si vypovedal vojnu Luciferovi. Nepohrdaj mojimi prosbami, prihováraj sa za mňa, biedneho človeka, a ja ťa nikdy neprestanem chváliť.

Úloha

Pobozkaj trikrát nohy ukrižovaného a hovor: "Môj Ježišu, prosím Ťa, daj, aby mi tvoje rany neboli ľahostajné."

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

4. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v sláve

Pozdrav

Pozdravujem ťa, najšľachetnejšie Knieža Michal,
pamätaj na nás a prihovárať sa za nás.

Úloha

Pomodli sa trikrát *hymnus Tebe, Kriste, odblesek Otca*,
na česť Najsvätejšej Trojice.

Hymnus

*Tebe, Kriste, odblesek Otca,
život, sila našich srdc,
pred anjelmi chceme zmôcť sa
spievať hymny z plných pľúc;
v duši vrúcna pieseň zrod' sa,
všetky srdcia rozozvuč.*

*Chválime ťa s archanjelmi
piesňou chvály za rána;
svätý Michal žiari veľmi:
vernosť, služba oddaná;
on, bojovník Boží čelný,
zvrhol zlého satana.*

*Kriste, chráň nás poškvín tela;
nech ten vodca najlepších
vzdiali od nás nepriateľa,
aby človek nezhrešil.
Nech sa srdcia rozveselia,
keď nás v raji potešíš.*

*“Sláva” Otcu zaspievame,
vrúcne, hlasom úprimným,
Krista, Pána, v úcte majme,
Tešiteľa chváľme s ním;
Trojjediný, pamätajme,
je vždy, večný, predivný. Amen.*

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

5. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, vo viere

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, archanjel, prinášajúci zdravie.

Úloha

Pomodli sa trikrát *Verím v Boha* a zúčastni sa adorácie Oltárnej sviatosti s úmyslom vynáhrady za slabú vieru mnohých kresťanov.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

6. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v nádeji

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, pomoc všetkých, ktorí dôverujú Bohu.

Úloha

Pomodli sa deväťkrát *Úkon nádeje* na počesť deviatich anjelských chórov, ktoré obdivujú nesmiernu nádej svätého Michala.

Úkon nádeje

*Dôverujem Ti, Bože, lebo Ty si verný,
všemohúci a milosrdný.
Daj mi hriechov odpustenie,
milosť a večné spasenie.*

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

7. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske voči Bohu

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, archanjel, veľký v láske voči Bohu.

Úloha

Každú hodinu sa pomodli krátku modlitbu: *Pane, Bože môj, Ty si všetko moje dobro.*

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

8. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske voči Kristovi

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, Ochranca nebeského trónu Ježiša Krista.

Úloha

Navštív Ježiša v Najsvätejšej sviatosti, prijmi Eucharistiu (Božie Telo) a venuj čas rozjímaniu o Jeho láske.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

9. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske k Božej Matke

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, Ochranca trónu Božej Matky.

Úloha

Pomodli sa deväťkrát modlitbu *Zdravas' Mária*, obracaj sa na Kráľovnú deviatich anjelských chórov a trikrát sa pomodli *Sláva Otcu*.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

10. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske voči blíždym

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, archanjel, ktorý mi pomáhaš vždy, keď to potrebujem.

Úloha

Modlitbou alebo nejakým konkrétnym skutkom pomôž človeku, ktorý to potrebuje.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

11. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske k anjelom

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, Vodca nebeských vojsk
- ved' ma.

Úloha

Skús priblížiť Boha niekomu, kto je ďaleko od Neho.
Prived' ho k poznaniu potreby prijať sviatosti.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

12. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v plnení svojho poslania

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, verný v plnení svojho poslania.

Úloha

Vyprosuj si potrebné milosti, aby si slovom i príkladom života vydával aj pred neveriacimi svedectvo o svojej viere.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

13. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske k anjelom

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, i všetkých anjelov. Neprestávajúť dňom i nocou bojovať proti démonovi, buďte mojou ochranou.

Úloha

Podľa možností navštív kostol zasvätený svätému Michalovi, archanjelovi, a pros ho, aby ťa vzal do svojej ochrany (môžeš tak urobiť aj pred jeho sochou alebo obrazom).

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

14. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske k ľuďom

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, ktorý tak veľmi miluješ Boha, pomôž mi.

Úloha

Navštív chorého alebo nejakým spôsobom poslúž núdznemu.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

15. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske k spravodlivým

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, ty nebeský Vyslanec dávajúci úžitok spravodlivým dušiam - zachráň ma.

Úloha

Prijmi dnes Eucharistiu (Božie Telo), lebo ti umožňuje rásť.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

16. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske k duším

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, ktorý potešuješ
bojazlivých, pamätaj na mňa a oroduj za mňa teraz a vždy.

Úloha

Pomôž svojou modlitbou a obetovaním dobrých
skutkov niekomu, kto sa nachádza vo väzení.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

17. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske k spravodlivým a v ich ochrane pred zlom

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, vyzbrojený ohnivým mečom a ničiaci zlých duchov. Pomôž mi, aby som sa nikdy viac nedal zviest' démonovi.

Úloha

Podaruj niekomu svoje najobľúbenejšie jedlo.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

18. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske k hriešnikom

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, ktorý pomáhaš hriešnikom. Pros Boha, aby ma zachránil a oživil moju dušu.

Úloha

Pomodli sa deväťkrát *Sláva Otcu* a pros svätého anjela strážcu, aby ti vyprosil milosť poznania svojich hriechov a ich úprimného zavrhnutia.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

19. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, voči hriešnikom

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, ktorý ochraňuješ dúfajúcich v Pána. Príd' mi na pomoc.

Úloha

Obetuj čas na čítanie Evanjelia.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

20. DEŇ

*Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske k obráteným
hriešnikom*

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, ktorý verným
vyprosuješ milosť svetla a čnosti. Osvecuj ma.

Úloha

Zastav sa a medituj o ranách ukrižovaného Ježiša.
Pobozkaj ich a prisľúb, že sa budeš snažiť, aby si mu ich už
svojím hriechom nikdy nespôsobil.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

21. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v láske k utrápeným veriacim

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, ktorý potešuješ kresťanské srdcia. Posilňuj ma v súženiach, ktoré prežívam.

Úloha

Ozdob kvetmi oltár alebo obraz svätého Michala, alebo pomôž pri upratovaní kostola.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

22. DEŇ

*Veľkosť svätého Michala, archanjela, k ľuďom ako ich prostredníka
u Boha*

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, ktorý skrze svoj príhovor vedieš ľudí k nebu. Prihováraš sa za mňa.

Úloha

Adoruj Ježiša v Najsvätejšej sviatosti a pros o obrátenie hriešnikov.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj! Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený (spasená). Amen.

23. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, ako ochrancu Katolíckej cirkvi

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, nebeský ochranca svätej Cirkvi.

Úloha

Zotrvej pätnásť minút pred Ježišom prítomným v Najsvätejšej sviatosti a pros ho o obranu a slávu pre Katolícku cirkev.

Novéna k anjelovi strážcovi - 1. deň

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. *Sláva Otcu, Verím v Boha.* Anjel Boží, strážca môj, verný vykonávateľ Božích pokynov, ktorý už od prvých chvíľ môjho života strážiš moju dušu i telo, dobrorečím ti a ďakujem ti spolu s celým chórom anjelov strážcov. Ochráň ma pred pádom počas pozemskej púte, aby sa v mojej duši mohla navždy zakoreniť čistota, ktorú som nadobudol v okamihu svätého krstu.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

24. DEŇ

Velkosť svätého Michala, archanjela, v láske k pápežovi

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, ty Anjel pokoja, prinášajúci víťazstvo. Vyprosuj nám pokoj a spásu.

Úloha

Zachovaj dnes pôst a dávaj pozor na svoje zmysly, najmä na zrak.

Novéna k anjelovi strážcovi - 2. deň

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. *Sláva Otcu, Verím v Boha.* Anjel Boží, strážca môj, oddaný druh a pravý priateľ, ktorý si vždy a všade so mnou. Dobrorečím ti a ďakujem ti spolu s celým chórom anjelov, ktorých si Boh vybral na ohlasovanie veľkých vecí. Ráč osvecovať môj rozum, aby som mohol spoznať Božiu vôľu. Pohni moje srdce, aby som stále mohol žiť v súlade s vierou, ktorú vyznávam, aby som dosiahol odmenu, ktorá je prisľúbená opravdivým veriacim.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

25. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, pri šírení pokoja

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, nebeský ochranca svätej Cirkvi.

Úloha

Zotrvej pätnásť minút pred Ježišom prítomným v Najsvätejšej sviatosti a pros ho o obranu a slávu pre Katolícku cirkev.

Novéna k anjelovi strážcovi - 3. deň

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. *Sláva Otcu, Verím v Boha.* Anjel Boží, strážca môj, múdry učiteľ, ktorý nikdy neprestaneš šíriť posvätnú náuku. Dobrorečím ti a ďakujem ti spolu s celým chórom kniežatstiev. Pomáhaj mi bdieť nad mojimi myšlienkami, slovami a skutkami, aby vo všetkom zodpovedali kresťanskej náuke. Daj, aby som vždy mal pred očami svätú Božiu bázeň, jediný neomylný prameň opravdivej múdrosti.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

26. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, pri vyprosovaní spásy pre verných

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, pomáhaj mi svojím príhovorom premáhať pokušenia a rozpaľuj v mojom srdci túžbu po nebi.

Úloha

Nehovor zle o blížnom. Ak sa ti to stane, oľutuj svoj hriech a snaž sa na svojom blížnom nájsť niečo dobrého.

Novéna k anjelovi strážcovi - 4. deň

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. *Sláva Otcu, Verím v Boha.* Anjel Boží, strážca môj, milujúci sprievodca, skrze neustále vnuknutia ma pozyvaš k zanechaniu hriechu, vždy keď upadnem. Dobrorečím ti a ďakujem ti spolu s chórom mocností, ktorý zadržiava satana. Daj, aby sa moja duša prebudila z letargie a vlažnosti, v ktorej zotrváva, aby sa dokázala vzoprieť a zvíťaziť nad všetkými jej nepriateľmi.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

27. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, voči umierajúcim

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, Bohom ustanovený za Knieža duší. Ochraňuj aj moju dušu v hodine smrti.

Úloha

Trikrát pobožkaj rany Ježiša Krista na kríži a povedz:
Do tvojich rúk porúčam svojho ducha.

Novéna k anjelovi strážcovi - 5. deň

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. *Sláva*
Otcu, Verím v Boha. Anjel Boží, strážca môj, mocný ochranca, ktorý stále odhaľuješ diablove osídla v klamstvách a mámeniach tohto sveta, a tak mi uľahčuješ víťazstvo. Dobrorečím ti a ďakujem ti spolu s celým chórom síl, ktorý má moc konať zázraky a viesť ľudí po ceste svätosti. Prosím ťa, pomáhaj mi vo všetkých nebezpečenstvách a bráň ma pred každým útokom, aby som mohol pevne kráčať cestou čnosti, zvlášť pokory, čistoty, poslušnosti a lásky, ktoré sú tebe najdrahšie a sú nevyhnutné ku spásu.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

28. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, v pomoci dušiam v očistci

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, ktorý sprevádzaš duše do svetla.

Úloha

Daj odslúžiť svätú omšu za duše v očistci alebo sa zúčastni na svätej omši a prijmi Eucharistiu (Božie Telo) na teno úmysel.

Novéna k anjelovi strážcovi - 6. deň

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. *Sláva Otcu, Verím v Boha.* Anjel Boží, strážca môj, nevýslovný radca, ktorý mi zjavuješ Božiu vôľu a vyprosuješ mi potrebné milosti, aby som ju mohol uskutočňovať. Dobrorečím ti a ďakujem ti spolu s celým chórom panstiev, ktorý bol Bohom povolaný na ohlasovanie Jeho zákonov a dáva nám schopnosť víťaziť nad zmyselnosťou. Prosím ťa, oslobod' moju myseľ od všetkých pochybností a neistôt, aby som oslobodený od každého strachu, kráčať podľa tvojich rád, ktoré prinášajú pokoj, spravodlivosť a svätosť.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

29. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, a moci proti Antikristovi

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, obranca kresťanskej viery. Ochraňuj ma pred nepriateľmi viery.

Úloha

Hľadaj spôsob, ako čo najúčinnnejšie bojovať s pýchou, ktorá ťa tak často ovláda.

Novéna k anjelovi strážcovi - 7. deň

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. *Sláva Otcu, Verím v Boha.* Anjel Boží, strážca môj, horlivý obranca, ktorý neustávaš v modlitbách k nebu, prihovor sa za mňa, pros o odpustenie trestov, ktoré si za svoje hriechy zasluhujem a o moju večnú spásu. Dobrorečím ti a ďakujem ti spolu s celým chórom trónov, povolaným, aby podporovali trón Najvyššieho a utvrdzovali ľudí v konaní dobra. Prosím ťa, vypros mi takú lásku a vzácny dar vytrvalosti, akými ty oplývaš, aby som sa po smrti mohol večne radovať v nebeskej vlasti.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

30. DEŇ

Veľkosť svätého Michala, archanjela, pri poslednom súde

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, a prosím ťa, aby si ma chránil a sprevádzal mojím životom, aby som raz mohol byť pripočítaný medzi spravodlivých v nebeskom kráľovstve.

Úloha

Pomôž niekomu, kto potrebuje pomoc alebo povzbudenie.

Novéna k anjelovi strážcovi - 8. deň

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. *Sláva Otcu, Verím v Boha.* Anjel Boží, strážca môj, láskavý potešiteľ, ktorý ma občerstvuješ v námahe pozemského života a odnímaš mi strach spojený s večnosťou. Dobrorečím ti a ďakujem ti spolu s celým chórom cherubínov, ktorí poznajú Boha a sú povolaní osvecovať našu nevedomosť. Prosím ťa, buď pri mne, preukáž mi svoju zvláštnu opateru, potešuj ma v ťažkých chvíľach teraz i v budúcnosti, aby som sa odvrátil od klamlivých pozemských pokušení a žil v nádeji na večné šťastie.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.

31. DEŇ

Veľkosť mena svätého Michala, archanjela

Pozdrav

Pozdravujem ťa, svätý Michal, veľký pomocník v boji so zlým duchom.

Úloha

Deväťkrát opakuj: *Nech je zvelebené meno svätého Michala, archanjela*, a deväťkrát sa pomodli *Sláva Otcu* na počesť Najsvätejšej Trojice ako poďakovanie za meno, ktoré dostalo anjelské Knieža.

Novéna k anjelovi strážcovi - 9. deň

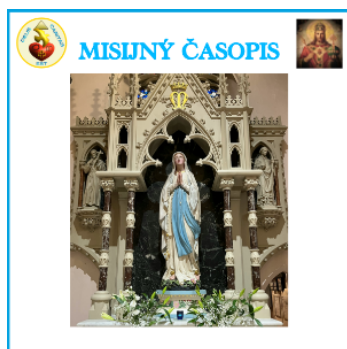
V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen. *Sláva Otcu, Verím v Boha*. Anjel Boží, strážca môj, neúnavný spolupracovník na mojej večnej spáse, ktorý mi v každej chvíli vyprosuješ nespočetné milosti. Dobrorečím ti a ďakujem ti spolu s celým chórom serafínov, ktorí zapálení Božou láskou boli povolaní, aby rozohňovali naše srdcia. Prosím ťa, zapáľ v mojom srdci iskierku tejto anjelskej lásky. Daj, aby som bez prekážok mohol kontemplovať nebeské veci, aby som verne odpovedal na tvoju starostlivosť a spolu s tebou mohol oslavovať Boha, ďakovať mu a milovať ho v nebeskom kráľovstve. Amen.

Modlitba k anjelovi strážcovi

Anjel Boží strážca môj, prosím ťa, vždy pri mne stoj!
Pomocnú mi ruku daj, vo všetkom mi pomáhaj, aby som
vždy, v každej chvíli, viedol (viedla) život Bohu milý. A tak
tebou chránený (chránená) bol (bola) raz v nebi spasený
(spasená). Amen.



Vytvorila som sa niekoľko **mobilných aplikácií** pre operačný systém Android s katolíckym obsahom. Dúfam, že vám budú prínosné.



Tento **misijný časopis** je novinkou a má za cieľ osloviť veriacich i neveriacich. Katolík žije vo svete, ktorý je väčšinou neveriaci a má iné hodnoty; musí sa s nimi vysporiadať tak, aby neurazil Pána Boha. Tento časopis sa bude snažiť byť viac tradičný.

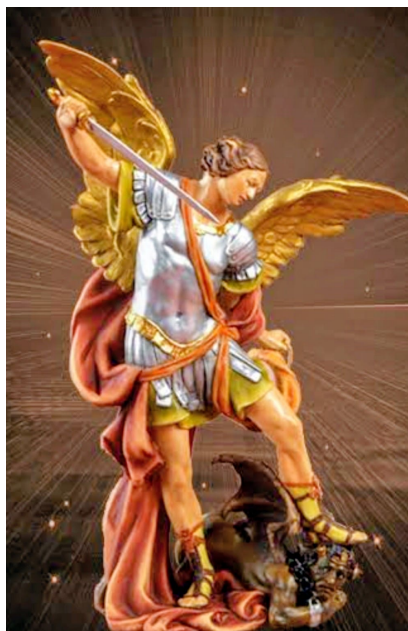


V roku 2022 som sa rozhodovala, čo by bolo dobré urobiť a ako evangelizovať ľudí. Po dlhom váhaní sa mi v roku 2021 podarilo absolvovať ročnú misijnú prípravu v roku 2022 ročný online program SLH.

Deus Caritas Est

Autorka knihy

creativesuzi33 ; AppleBooks



Zdroje

- *Nábožné výlevy* (kapitola Sviatky anjelov a archanjelov, modlitby, deviatniky)
- *Božia príručka o vzťahoch s anjelmi* (Arkadiusz Lodziewski, kapitola Anjelské chóry, Zamyslenia, posledné tri litánia pred 30-dňovou pobožnosťou)
- *Sväté písmo*
- *Modlitebná knižka Spoločnosti Božieho Slova** (1948)
- *Moje modlitby* (kapitola Modlitby a pobožnosti*)
- *Veľkosť svätého Michala archanjela* (30-dňová pobožnosť k svätému Michalovi archanjelovi)